

6 FLÓRA AGUS FÁNA

6.1 RÉAMHRÁ

- 1 Soláthraítear measúnú sa chaibidil seo ar an bhforbairt a bheartaítear mar a leagtar amach i gCaibidil 6, **Imleabhar 3B** den Ráiteas Tionchair Timpeallachta (EIS), i ndáil leis an bhféidearthacht a bhaineann le tionchar éiceolaíochta laistigh de Limistéar Staidéir an Chabháin-Mhuineacháin (CMSA).
- 2 Déantar cur síos sa chaibidil sin ar shaghas agus ar réim na forbartha a bheartaítear, lena n-áirítear gnéithe de dheardh na líne lasnairde (OHL) agus na túir. Soláthraítear cur síos fíorasach, de réir coda, ar an línebhealach ar fad inti. Cuirtear síos ar an línebhealach a bheartaítear i gCaibidil 6, **Imleabhar 3B** den EIS trí bhailte fearainn agus uimhreacha túir a úsáid mar thagairt. Leagtar amach i gCaibidil 7, **Imleabhar 3B** den EIS na príomhoibreacha tógála a bheartaítear mar chuid den fhorbairt.
- 3 Déantar cur síos agus measúnú ar thimpeallacht ghlactha an CMSA maidir le flóra agus fána. Déantar measúnú ar thionchar féideartha (díreach, indíreach agus carnach) na forbartha a bheartaítear ar fhlóra, fána agus iascach an CMSA agus, nuair is gá, moltar bearta maolaithe chun déine an tionchair a sheachaint nó a laghdú. Chomh maith leis sin, rinneadh measúnú ar thionchar féideartha na forbartha a bheartaítear ar láithreáin Eorpacha sa cheantar máguaird (láithreáin a shainítear mar Limistéir Chaomhantais Speisialta is iarrthóirí (cSACanna) nó mar Limistéir faoi Chosaint Speisialta (SPAanna) atá mar chuid de líonra Natura 2000). Léirítear an breithmheas sin ar leith i bhfoirm Ráiteas Tionchair Natura (NIS) (feic **Imleabhar 5** de na cáipéisí iarratais).
- 4 Is éard atá san fhorbairt a bheartaítear sa CMSA ná 134 túr cruach aonair a thógáil feadh bealaigh atá tuairim is 46 km ar fad agus na seoltóirí agus na sreanga talmhaithe a dtacóidh na túir leo a shreangú. Chun críocha na caibidle seo, déantar cur síos ar an ailíniú a bheartaítear ón deisceart i dtreo an tuaiscirt.
- 5 Chun críocha cur síos a thabhairt, tugtar ‘an t-ailíniú’ nó ‘an líne’ de ghnáth sa téacs anseo ar an líne tharchuir a bheartaítear, lena n-áirítear na túir agus na seoltóirí. Is iad túir agus seoltóirí gaolmhara an príomhbhonneagar atá á fhorbairt. Áirítear leis an ‘limistéar staidéir’ bealach an ailínithe agus an mórlimistéar atá cóngarach dó mar a bhaineann sé leis na príomhghabhdóirí éiceolaíochta arna bplé.
- 6 Rinneadh roinnt mhaith staidéir éiceolaíochta, comhairliúchán agus tuarascálacha gaolmhara chun eolas a thabhairt d’éiceolaíocht bhonnlíne na timpeallachta glactha agus don deardh

molta ón mbliain 2007 i leith. Thug na staidéir sin eolas don mheasúnacht tionchair éiceolaíochta agus folaíonn siad na nithe seo a leanas:

- *Route Constraints Report (Tuarascáil ar Shrianta Bealaigh) (Meán Fómhair 2007);*
- *Route Constraints Report Addendum (Nuashonrú ar an Tuarascáil ar Shrianta Bealaigh) (Meán Fómhair 2007);*
- *North-South 400 kV Interconnector Development Preliminary Re-evaluation Report (Forbairt Idirnascaire Thuaidh-Theas 400 kV – Réamhthuarascáil Athmheasúnaithe) (Bealtaine, 2011);*
- *North-South 400 kV Interconnector Development Final Re-evaluation Report (Forbairt Idirnascaire Thuaidh-Theas 400 kV – Tuarascáil Athmheasúnaithe Deiridh) (Aibreán 2013);*
- *North-South 400 kV Interconnector Development Preferred Project Solution Report (Forbairt Idirnascaire Thuaidh-Theas 400 kV – Tuarascáil um Réiteach Tionscadail Roghnaithe) (Iúil 2013);*
- Próiseas comhairliúcháin phoiblí; agus
- Staidéir Éiceolaíochta (2007-2014).

7 Thug na staidéir sin eolas don chur chuige a glacadh ar fud an phróisis um roghnú bealaigh ar mhaithe le tionchar féideartha ar na gabhdóirí éiceolaíochta arna sainaitheant a sheachaint nuair is féidir. Áirítear leis an gcur chuige sin gan struchtúir a shuí ar fhálta sceach agus ar chrannteorainneacha a bhfuil luach ard éiceolaíochta ag baint leo, atá ar na príomhghabhdóirí éiceolaíochta suntasacha sa CMSA.

6.1.1 Cuspóirí

8 Áiríodh na nithe seo a leanas le cuspóirí an mheasúnaithe flóra agus fána:

- Chun staidéar ar fhoinsí a dhéanamh d'fhonn éiceolaíocht an limistéir a taifeadh roimhe a aimsiú;
- Chun suirbhé bonnlíne flóra agus fána a dhéanamh ar limistéir gar don fhorbairt a bheartaítear;
- Measúnú a dhéanamh ar éiceolaíocht an CMSA bunaithe ar thorthaí na staidéar ar fhoinsí faisnéise agus na staidéar allamuigh agus Príomhghabhdóirí Éiceolaíochta a

shainnithint (gnéithe lena mbaineann tábhacht éiceolaíochta a d'fhéadfadh bheith íogair i leith tionchair ón bhforbairt a bheartaítear);

- Réamh-mheas a dhéanamh ar thionchar díreach agus indíreach na forbartha a bheartaítear ar fhlóra agus fána an limistéir;
- Bearta maolaithe a mholadh maidir le dearadh, tógáil agus oibriú na forbartha a bheartaítear d'fhonn tionchar féideartha ar fhlóra agus fána a íoslaghdú; agus
- An chaibidil seo den EIS (Flóra agus Fána) a chur i dtoll a chéile de réir riachtanais reachtaíocht AE agus riachtanais reachtaíocht náisiúnta na hÉireann mar threoir don Ráiteas Tionchair Natura (feic Imleabhar 5 de na cáipéisí iarratais).

6.1.2 Comhthéacs na gCáipéisí Reachtúla agus Treorach

9 Cuireadh an measúnú seo i dtoll a chéile de réir na reachtaíochta seo a leanas:

- Treoir Chomhdhlúite an EIA 2011/92/AE;
- *Na hAchtanna um Fhiadhúlra, 1976-2012;*
- An Treoir maidir le Gnáthóga 92/43/CEE;
- An Treoir maidir le hÉin 2009/147/CE;
- *Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Éin agus Gnáthóga Nádúrtha), 2011 [I.R. Uimh. 411 de 2011] arna leasú;*
- *Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Measúnacht Tionchair Timpeallachta) (Talmhaíocht), 2011 [I.R. Uimh. 456 de 2011], arna leasú;*
- *Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Measúnacht Tionchair Timpeallachta agus Gnáthóga) 2011 [I.R. Uimh. 473 de 2011];*
- *Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Measúnacht Tionchair Timpeallachta agus Gnáthóga) 2012 [I.R. Uimh. 246 de 2012]; agus*
- An tOrdú um Chosaint Flóra, 1999.

10 De bhreis air sin, agus tionchar éiceolaíochta na forbartha a bheartaítear sa CMSA á mheas, tugadh aird ar na cáipéisí treorach agus na cáipéisí faisnéise seo a leanas:

- *Cavan County Development Plan 2014-2020 (Plean Forbartha Contae an Chabháin 2014-2020);*

- An Roinn Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta (DAHG) (2011). *Ireland's National Biodiversity Plan: Actions for Biodiversity 2011 – 2016 (Plean Náisiúnta Bithéagsúlachta na hÉireann: Gníomhaíochtaí le haghaidh Bithéagsúlachta 2011 – 2016)*;
- An Roinn Comhshaoil, Pobail agus Rialtais Áitiúil (DoECLG) (2013). *Guidelines for Planning Authorities and An Bord Pleanála on carrying out Environmental Impact Assessment (Treoirlínte d'Údaráis Phleanála agus don Bhord Pleanála maidir le Ráiteas Tionchair Timpeallachta a dhéanamh)*;
- An Roinn Comhshaoil, Oidhreachta agus Rialtais Áitiúil (DoEHLG) (2009). *Appropriate Assessment of Plans and Projects in Ireland (Measúnacht Iomchuí ar Phleananna agus ar Thionscadail in Éirinn)*;
- EirGrid (2012). *Ecology Guidelines for Electricity Transmission Projects: A Standard Approach to Ecological Impact Assessment of High Voltage Transmission Projects (Treoirlínte Éiceolaíochta maidir le Tionscadail Tarchurtha Leictreachais – Cur Chuige Caighdeánach um Measúnacht Tionchair Éiceolaíochta ar Thionscadail Tarchuir Ardvoltais)*;
- An Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil (EPA) (2002). *Guidelines on the information to be contained in Environmental Impact Statements (Treoirlínte maidir leis an bhFaisnéis a Chuimseofar i Ráitis Tionchair Timpeallachta)*;
- An EPA (2003). *Advice notes on current practice (in the preparation of Environmental Impact Statements (Nótaí faisnéise faoin gcleachtas reatha [maidir le Ráitis Tionchair Timpeallachta a ullmhú])*;
- EPA (2013). *Integrated Biodiversity Impact Assessment – Streamlining AA, SEA and EIS Processes: Practitioners Manual*;
- An Coimisiún Eorpach (2002). *Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites (Measúnacht ar phleananna agus ar thionscadail a théann i bhfeidhm go mór ar shuíomhanna Natura 2000)*;
- An Coimisiún Eorpach (2013). *Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Environmental Impact Assessment (Treoir maidir leis an Athrú Aeráide agus leis an mBithéagsúlacht a Chomhtháthú i Measúnacht Tionchair Timpeallachta)*;
- Fossitt (2000). *A Guide to Habitats in Ireland (Treoir le Gnáthóga in Éirinn)*;
- Institute of Ecology and Environmental Management (IEEM) (An Institiúid um Éiceolaíocht agus Bainistiú an Chomhshaoil) (2006). *Guidelines for Ecological Impact*

Assessment in the United Kingdom (Treoirlínte do Mheasúnacht Tionchair Éiceolaíochta sa Ríocht Aontaithe);

- *Plean Forbartha Contae Mhuineacháin 2013-2019;*
- *An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta (NRA) (2005a). Guidelines for the Crossing of Watercourses During the Construction of National Road Schemes (Treoirlínte maidir le Sruthchúrsaí a Thrasnú le linn Scéimeanna Bóithre Náisiúnta a Thógáil);*
- *NRA (2005b). Best Practice Guidelines for the Conservation of Bats in the Planning of National Road Schemes (Treoirlínte um an Dea-Chleachtas maidir le hlaltóga a Chaomhnú agus Scéimeanna bóithre Náisiúnta á bPleanáil);*
- *NRA (NRA) (2006a). Guidelines for Assessment of Ecological Impacts of National Road Schemes (Treoirlínte um Measúnú ar an Tionchar ar an Éiceolaíocht ag Scéimeanna Bóithre Náisiúnta) (Athbhreithniú 1, An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta);*
- *NRA (2006b). Guidelines for the Treatment of Badgers prior to the Construction of National Road Schemes (Treoirlínte um Chaitheamh le Broic roimh Scéimeanna Bóithre Náisiúnta a Thógáil);*
- *NRA (2006c). Guidelines for the Treatment of Otters prior to the Construction of National Roads Schemes. An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta, Baile Átha Cliath;*
- *NRA (2006d). Guidelines for the Treatment of Bats during the Construction of National Road Schemes (Treoirlínte um Chaitheamh le hlaltóga le linn Scéimeanna Bóithre Náisiúnta a Thógáil);*
- *NRA (2009a). Ecological Surveying Techniques for Protected Flora and Fauna during the Planning of National Road Schemes (Teicnící Suirbhéireachta Éiceolaíochta maidir le Flóra agus Fána Cosanta le linn Phleanáil na Scéimeanna Bóithre Náisiúnta);*
- *NRA (2009b). Guidelines for Assessment of Ecological Impacts of National Road Schemes (Treoirlínte um Measúnú ar an Tionchar ar an Éiceolaíocht ag Scéimeanna Bóithre Náisiúnta). (Athbhreithniú 2, an tÚdarás um Bóithre Náisiúnta);*
- *An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta (2010). Guidelines on the Management of Noxious Weeds and Non-Native Invasive Plant Species on National Roads (Treoirlínte maidir le Fiaílí Díobhálacha agus Speicis Phlanda Ionracha Neamhdhúchasacha a Bhainistiú ar Bhóithre Náisiúnta); agus*

- Smith *et al.* (2011). *Best Practice Guidance for Habitat Survey and Mapping in Ireland (Treoir um an Dea-Chleachtas maidir le Suirbhé agus Léarscáiliú a Dhéanamh ar Ghnáthóga in Éirinn).*

6.1.3 Limistéar Staidéir an Chabháin – Mhuineacháin (Comhthéacs Éiceolaíochta)

- 11 Baineann tábhacht le breithniú a dhéanamh ar na saintréithe ginearálta éiceolaíochta chun príomhghabhóirí éiceolaíochta a scópáil agus a mheasúnú. Trasnáíonn an CMSA Contae Mhuineacháin (thart ar 37 km d'fhad an ailínithe) agus an taobh thoir de Chontae an Chabháin (thart ar 9 km d'fhad an ailínithe). Rinneadh breithniú cuí ar shuíomhanna aitheanta éiceolaíochta atá le fáil i mórlimistéar an CMSA (laistigh de 5 km ón ailíniú), agus tugadh faoi mheasúnú ní ba mhine ar ghabhdóirí éiceolaíochta laistigh den chríos dóchúil tionchair, a mheastar a bheith laistigh de chonair 80 m ar leithead atá láraithe ar an ailíniú.
- 12 Is é atá i dtírdhreach mhórlimistéar an CMSA ná tírdhreach droimníní rollacha agus páirceanna measartha beag a ndéantar dianbhainistiú orthu; is iondúil a bhíonn sceach gheal agus Fuinseog thart orthu sin. Is minic a bhíonn ithreacha drochdhraenáilte sna loig idir droimníní, rud is cúis le limistéir mhinice bhogaigh i mórlimistéar an CMSA. Is talamh feirme talmhaíochta atá sa tírdhreach. Bíonn an talamh feirme sin á húsáid faoi choinne tógáil beostoic agus táirgeadh barr sadhlais. Is éard atá i dtéorainneacha páirce den chuid is mó ná fáлта sceach líneacha mothracha (mar a bhfuil Sceach Geal le sonrú go mór de ghnáth) atá ag fás i dteannta crainn fhásta (Fuinseog go príomha) in áiteanna. Faightear crannteorainneacha duillsilteacha fánacha, timpeall foirgnimh bhaile talamh feirme go háirithe.
- 13 Is gann atá talamh curaíochta agus úsáidí eile talún amhail foraoiseacht. Is ann do roinnt aibhneacha agus sruthchúrsaí beaga ag a bhfuil an fásra bruaigh gaolmhar (is minic is coillearnach líneach Fearnóige agus Fuinseoige é an fásra sin). Tá roinnt lochanna lonnaithe 200 m ar a laghad ó ailíniú an bhealaigh, lena n-áirítear pNHA Loch Éigis, pNHA Loch an Easáin, Loch an Bhaic, Loch Morn, Loch Thuama, Loch Ghréach Luain, Loch Choimeartaí, Loch Dhroim Dhristin, Loch Uí Chuagáin, Loch na Seantamhnaí.
- 14 Ar na príomhghnéithe seasta éiceolaíochta nach mór a bhreithniú tá teorainneacha páirce (fálta sceach agus crannteorainneacha) agus sruthchúrsaí. Bhí sainbhreithniú ag teastáil maidir le healtaí soghluaiste d'Ealaí Glóracha go sonrach freisin. Is gann sa limistéar atá gnéithe éiceolaíochta níos tábhachtaí amhail suíomhanna sainithe caomhantais, agus limistéir shuntasacha de ghnáthóga leathnádúrtha (amhail coillearnach, bogaigh agus féarach neamhfheabhsaithe). Seachnaítear iad den chuid is mó trí dhearadh líneach cúramach, inar cuireadh san áireamh breithmheas leantach agus breithniú cuí ar ábhair imní éiceolaíochta a sainaitníodh le linn chéim an deartha den fhorbairt.

6.1.4 Cur Síos ar an Tionscadal

15 Déantar cur síos mionsonraithe ar an bhforbairt a chur i láthair i gCaibidlí 6 agus 7, **Imleabhar 3B** den EIS. Na príomhchéimeanna den fhorbairt a bheartaítear mar a bhaineann siad leis an measúnú ar thionchar éiceolaíochta, cuimseoidh siad céim na tógála agus an chéim oibríoch.

6.1.4.1 Céim na Tógála

16 Tabharfar faoi na gníomhaíochtaí seo a leanas le linn chéim na tógála agus, mar sin de, ní mór breithniú cuí a dhéanamh orthu sa mheasúnú ar thionchar éiceolaíochta:

- Glanadh suímh agus aon riachtanais draenála ag láithreacha túir chun tógáil a éascú;
- Bealaí rochtana sealadacha a n-úsáidfídh innealra iad le linn tógála;
- Úsáid innealra throim agus an suaitheadh gaolmhar laistigh den ‘limistéar oibreacha’ le linn tógála;
- Tochailt ithreacha le haghaidh bunsráitheanna túir a shuiteáil agus aon riachtanais ghaolmhara draenála;
- Tochailtí a theastaíonn le haghaidh struchtúir na gcuailí cosanta¹⁵;
- Na hoibreacha go léir a bhaineann le mionathruithe ar OHLanna tarchuir 110 kV atá ann cheana
- Úsáid coincréite agus substaintí eile a d’fhéadfadh bheith dochrach ag gach limistéar oibreacha;
- Bainistiú, stóráil agus diúscairt an ábhair thochailte le linn chéim na tógála;
- Láithreacha a n-úsáidfídh innealra iad le haghaidh seoltóirí a shreangú; agus
- Bearradh agus teascadh fásra adhmaid chun glanadh faoi bhun na líne idir túir a éascú.

¹⁵ Nuair a bheidh seoltóir le sreangú thar bhóithre cuirfear cosaint ar a dtugtar cumhdach in airde sula dtosófar ar oibríochtaí sreangaithe.

6.1.4.2 An Chéim Oibríoch

17 Beidh na nithe seo a leanas ag teastáil sa chéim oibríoch den fhorbairt:

- Bearradh ócáideach na gcrann faoin ailíniú chun faid shábháilte ghlanta a chinntiú timpeall an bhonneagair;
- Cothabháil na dtúr agus an trealaimh lena mbaineann fad is a bheidh an tionscadal ar bun;
- Cothabháil claontaí éan mar go bhféadfadh an líne a bheith ina riosca imbhualite do speicis leochaileacha éin; agus
- Monatóireacht a dhéanamh ar bhearta maolaithe (lena n-áirítear claontaí éan) chun éifeachtacht na mbeart maolaithe a bheartaítear a fháil amach agus a chinntiú, agus feabhsúcháin a dhéanamh más gá agus de réir mar is gá.

6.1.5 Srianata agus Deacrachtaí Teicniúla

18 Ba é an srianadh príomha agus an EIS á chur i dtoll a chéile ná cead isteach srianata chuig talamh le haghaidh suirbhéanna bonnlíne a dhéanamh (feic Rannán 1.5.1 agus 1.5.2 d'Imleabhar 3B den EIS chun tuilleadh sonraí a fháil faoin rochtain srianata). Mar sin féin, d'ainneoin na deacrachta sin, cuirtear i láthair sa chaibidil seo den EIS cur síos cuimsitheach ar éiceolaíocht bhonnlíne an CMSA ar dócha go mbeidh tionchar ag an bhforbairt a bheartaítear uirthi. Tá an measúnú bunaithe ar theaghlaim de roinnt cur chuige éagsúil suirbhé, lena n-áirítear:

- Tugadh faoi réamhshuirbhéanna éiceolaíochta (feic faisnéis bhreise faoin modheolaíocht i **Rannán 6.2**) ar thailte mar ar tugadh cead isteach le haghaidh suirbhé a dhéanamh agus ag láithreacha mar a dtrasnaíonn an t-ailíniú bóithre poiblí. San iomlán, cuireadh 28 láthair thúir agus codanna gaolmhara den ailíniú faoi réamhshuirbhéanna allamuigh.
- Tugadh faoi shuirbhéanna amhairc ar an mbealach ó ghréasán fairsing bóithre poiblí ar fud an CMSA agus ag gach láthair mar a dtrasnaíonn an t-ailíniú a bheartaítear bóithre poiblí. D'fhéadfaí breathnú ar chuid mhór den bhealach tríd an méid sin agus, trí leas a bhaint as foinsí (Córas Faisnéise Geografaí (GIS) agus anailís ar aerghrianghraif) freisin, d'fhéadfaí cineálacha gnáthóige agus comhdhéanamh na speiceas ceannasach a bhreithniú, a shainiú agus a dheimhniú go críochnúil. San iomlán, cuireadh thart ar 45 láthair thúir agus roinnt mhaith codanna den ailíniú eatarthu faoi shuirbhéanna amhairc.

- Baineadh úsáid as LiDAR (Brath agus Réimsiú Solais) (feic Rannán 1.5 d'**Imleabhar 3B** den EIS le haghaidh cur síos mionsonraithe ar LiDAR agus ar a acmhainní) agus as tacair shonraí eile GIS (lena n-áirítear an tacar sonraí fo-ithreacha [Meehan 2004], léarscáiliú sé horlaí Shuirbhéireacht Ordanáis Éireann [OSI], comhrianta de chuid OSI, léarscáiliú veicteoirí 1:5000 de chuid OSI), chun cabhrú le gnáthóga feadh na forbartha a bheartaítear a aithint sa chás nárbh fhéidir réamhshuirbhéanna nó suirbhéanna amhairc a dhéanamh.
- Maidir leis an suirbhé ar bhealaí eitilte a rinneadh mar chuid den Suirbhé ar Éin Gheimhridh, bhí infheictheacht fhada teoranta thar mórán den limistéar staidéir. Bhí tionchar aige seo ar chineál agus oiriúnacht na modhanna suirbhé a úsáideadh. Cuireadh modheolaíochtaí cuí suirbhéireachta e.g. Scottish Natural Heritage (Oidhreacht Nádúrtha na hAlban) (2014) in oiriúint don timpeallacht áitiúil chun a chinntiú go mbaileofaí sonraí ar ardchaighdeán d'fhonn bealaí eitilte a shainaithint agus d'fhonn dáileadh na hEala Glóraí a thaifeadh go cruinn.

19 Chun na deacrachtaí a bhaineann le cead isteach teoranta chuig talamh a shárú, agus chun a chinntiú gur tugadh faoi roinnt breithmheas a bhí iomchuí ó thaobh láidreachta de, glacadh cur chuige réamhchúramach i ndearadh na forbartha a bheartaítear. Sna cásanna sin ina bhfuil túir ag teastáil ar thailte nár cuireadh faoi suirbhé allamuigh, roghnaíodh láithreacha túir bunaithe ar ghnáthóga lena mbaineann luach íseal éiceolaíochta a bheith iontu (e.g. féarach talmhaíochta feabhsaithe), rud a d'íoslaghdódh an fhéidearthacht go dtiocfadh tionchar suntasach a bhaineann le tógáil na dtúr chun cinn.

20 Déantar tuilleadh sonraí faoin modheolaíocht a úsáideadh chun éiceolaíocht bhonnlíne an limistéir staidéir a shainiú a chur i láthair i **Rannán 6.2**.

6.2 MODHEOLAÍOCHT

21 Áiríodh leis an mbreithmheas éiceolaíochta trí ghné phríomha a thug eolas d'éiceolaíocht bhonnlíne an CMSA. Áiríodh leo sin comhairliúchán le príomhpháirtithe leasmhara, measúnú éiceolaíochta ar fhoinsí agus suirbhéanna allamuigh. Tá aird ag an gcur chuige agus ag an modheolaíocht ar na treoircháipéisí a liostaítear i **Rannán 6.1.2**.

6.2.1 Comhairliúchán agus Sainaithint Srianta

22 Mar chuid d'fhorbairt iomlán an tionscadail agus d'ullmhú an EIS, rinneadh athbhreithniú ar fhoinsí chun sainaithint a dhéanamh ar ghnéithe lena mbaineann tábhacht éiceolaíochta laistigh de mhórlimistéar an CMSA agus den réigiún máguaird, lena n-áirítear athbhreithniú ar shuíomhanna a sainíodh i gcomhair chaomhnú an dúlra.

- 23 Tugadh faoi chomhairliúchán le roinnt gníomhaireachtaí stáit agus Eagraíochtaí Neamhrialtasacha Comhshaoil (ENRanna) chun eolas a thabhairt don EIS. Mar chuid den chomhairliúchán ar an *Preferred Project Solution Report (PPSR) (Tuarascáil um Réiteach Tionscadail Roghnaithe) (Iúil 2013)*, iarradh ar na comhairlithe sin tuairim a thabhairt faoin dearadh líneach roghnaithe agus faoi shaincheisteanna a ndéarfó orthu sa mheasúnú comhshaoil.
- 24 Chuaigh éiceolaí an tionscadail i gcomhairle leis an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra (NPWS) tríd an Aonad um Iarratais Forbartha (DAU) agus go díreach le héiceolaithe rannóige agus le foireann áitiúil ón Rannóg Thuaidh agus ón Rannóg Thoir den NPWS araon, le hIascach Intíre Éireann (IFI), le Comhairle Chontae an Chabháin agus le Comhairle Contae Mhuineacháin.
- 25 Déantar achoimre ar na príomhchruinnithe a cuireadh ar siúl le húdaráis fhorordaithe agus le príomhpháirtithe eagraíochta neamhrialtasá a mhionsonrú thíos.

6.2.1.1 An tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra (NPWS)

- 26 Cuireadh cruinnithe ar siúl le héiceolaithe rannóige an NPWS ar na dátaí seo a leanas: an 21 Deireadh Fómhair 2010, an 26 Samhain 2011, an 13 Samhain 2012 agus an 18 Nollaig 2012.
- 27 Ba é toradh na gcruinnithe sin ná cur chuige maidir le formhór mór na dtúr a shuí ar shiúl ó fhálta sceach agus ar thalamh talmhaíochta. Áiríodh leis an gcur chuige freisin seachaint a dhéanamh ar ghnáthóga leathnádúrtha eile amhail bogach agus coillearnach.
- 28 Deimhníodh go n-úsáidfid clantaí eiltle le haghaidh codanna de línte tarchuir a sainaitníodh mar ghuais imbhuailte i leith éin gheimhrithe, an Eala Ghlórach go háirithe.
- 29 Ba é toradh na gcruinnithe sin ba chúis le litreacha freagartha a fuarthas ón Roinn Ealaíon, Oidhreacht agus Gaeltachta (DAHG) an 13 Feabhra agus an 10 Aibreán 2013, feic **Aguisín 6.2, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS. Cuireadh in iúl sna litreacha go raibh an Roinn sásta leis an gcur chuige a bhí á ghlacadh i ndáil le measúnacht éiceolaíochta le haghaidh na forbartha, agus fáiltíodh roimh an bhfíric go gcaillfear líon níos lú fálta sceach mar gheall ar an gcur chuige mionathraithe (lena seachnófaí fálta sceach agus crannteorainneacha).

6.2.1.2 Iascach Intíre Éireann (IFI)

- 30 Cuireadh cruinniú ar siúl le hIascach Intíre Éireann an 1 Deireadh Fómhair 2013. Bhí sé dírithe ar bhearta chun cáilíocht an uisce a chosaint agus ar iascaigh shuntasacha sa CMSA. Le linn an chruinnithe sin, cuireadh soiléiriú ar fáil d'Iascach Intíre Éireann maidir le hoibreacha forbartha a bheartaítear agus le rioscaí gaolmhara. Deimhníodh go ndéanfaí breithniú

cúramach san EIS ar bhearta truaillithe uisce. Ní bhfuarthas aon chomhfhreagras breise go dtí seo.

6.2.1.3 An Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara (DAFM)

31 Rinne bainisteoirí an Chláir Fiadhúlra sa Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara athbhreithniú ar gach láthair thúir¹⁶. Tá bunachar sonraí an-fhairsing (sonraí chomh húnua le 2012) ag an DAFM faoi láithreacha brocacha broic ar fud Chontae an Chabháin (rinneadh suirbhé ar 38.26% de thalamh feirme) agus Chontae Mhuineacháin (rinneadh suirbhé ar 27.52% de thalamh feirme) a fuair an Roinn mar chuid den chlár chun an Eitinn Bhólachta (BTB) a scriosadh de chuid an Bhoird um Ghalair Ainmhithe a Scriosadh (ERAD). Thug DAFM comhairle faoi na túir a d'fhéadfadh brocacha broic a shuaitheadh. Ina leith sin, rinneadh túir a d'fhéadfadh bheith gar do bhrocach Bhroic aitheanta a athshuí, nuair ab fhéidir, mar bheart réamhchúramach d'fhonn tionchar féideartha a sheachaint. Ba cheart a thabhairt faoi deara gur rúnda atá an fhaisnéis faoi láithreacha brocach broic a bailíodh faoin gclár ERAD agus, dá bhrí sin, ní mhionsonraítear láithreacha san EIS seo.

6.2.1.4 Cairde Éanlaith Éireann

32 Mar chuid de chomhairliúchán leanúnach le Cairde Éanlaith Éireann, rinneadh tuarascálacha faoi Staidéir Éan Geimhridh ar tugadh fúthu sa CMSA (Deireadh Fómhair 2013) a chur isteach chun tuairimí a fháil ina leith.

33 Fuarthas aighneacht an 6 Samhain 2013 ó Chairde Éanlaith Éireann a bhain leis an tuarascáil sin agus le tionscadail leanúnacha eile de chuid EirGrid. Cuirtear an aighneacht sin san áireamh in **Aguisín 6.2, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS. Rinneadh roinnt cúrsaí tábhachtacha a bhaineann leis an tionscadal a leagan amach mar seo a leanas:

- Oibleagáidí na hÉireann maidir le héin a chosaint agus stádas cosanta na n-éan;
- Treoirínte dea-chleachtais chun tionchar línte cumhachta ar éin a laghdú;
- Tionchar féideartha ar speicis íogaire éan, go háirithe tionchar imbhuailte agus díláithrithe; agus
- Bearta riachtanacha, lena n-áirítear suirbhéanna riachtanacha chun eolas a thabhairt don mheasúnú ar thionchar féideartha, moltaí le haghaidh Plean chun Éin a Chosaint agus monatóireacht tar éis tógála.

¹⁶ <http://www.agriculture.gov.ie/animalhealthwelfare/diseasecontrol/bovinetbbrucellosiseradicationsschemes/wildlifepolicybadgers/>.

- 34 Cuireadh cruinniú dá éis ar siúl le Cairde Éanlaith Éireann an 11 Nollaig 2013. Le linn an chruinnithe sin, chuir Cairde Éanlaith Éireann in iúl arís na hábhair imní a mionsonraíodh ina n-aighneacht, go háirithe maidir le hEalaí Glóracha agus le tionchar leathan ar phobail, ar mhaolú iomchuí agus ar mhonatóireacht.

6.2.1.5 Comhairle Chontae an Chabháin

- 35 Tionóladh cruinniú le Comhairle Chontae an Chabháin an 17 Deireadh Fómhair 2013. Cuireadh in iúl do Chomhairle Chontae an Chabháin gurbh éard a bheadh i gcur chuige deartha na forbartha ná túir a shuí amach ó fhálta sceach agus gnáthóga íogaire eile amhail bogaigh a sheachaint. Díríodh aird freisin go ndearnadh staidéar fairsing ar éin gheimhridh thar thréimhse sé bliana chun eolas a thabhairt don mheasúnú ar an tionchar ar an Eala Ghlórach agus ar speicis eile éan. Shonraigh Comhairle Chontae an Chabháin go bhfuil cosaint cháilíocht an uisce ina cúrsa tábhachtach maidir le céim na tógála den fhorbairt a bheartaítear.

6.2.1.6 Comhairle Contae Mhuineacháin

- 36 Cuireadh in iúl do Chomhairle Contae Mhuineacháin gurbh éard a bheadh i gcur chuige deartha na forbartha ná túir a shuí amach ó fhálta sceach agus gnáthóga íogaire eile amhail bogaigh a sheachaint. Díríodh aird freisin go ndearnadh staidéar fairsing ar éin gheimhridh thar thréimhse sé bliana chun eolas a thabhairt do mheasúnú ar an tionchar ar an Eala Ghlórach agus ar éin eile.

- 37 Thug Comhairle Contae Mhuineacháin na nithe seo a leanas faoi deara maidir leis an measúnú ar fhlóra agus fána:

- An gá le léarscáiliú mionsonraithe gnáthóg agus le sainathint ionaid ghnáthóg;
- Limistéir ina bhfuil matrach portaigh ag teastáil a shainathint (tionchar ar bhogaigh a laghdú an oiread agus is féidir);
- Tionchar ar fhálta sceach agus ar choillearnach a shainathint;
- Tionchar ar shuíomhanna sainithe Eorpacha sa mhórlimistéar a shainathint (a d'fhéadfadh bheith bainteach le tionchar ón bhforbairt e.g. cSAC Chuan Dhún Dealgan);
- Limistéir ina mbeidh rianta rochtana buana ag teastáil a shainathint ar léarscáiliú;
- Foinsí sonraí a bhfuil breithniú ag teastáil uathu, lena n-áirítear léarscáiliú stairiúil, a leagan amach;

- A leagan amach nach mór breithniú a dhéanamh ar shonraí na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil faoi cháilíocht an uisce;
- Dhírigh sí aird ar an iascach ag Loch Morn; agus
- Dhírigh sí aird gur cheart suíomh diúscartha a shainaithint le haghaidh farasbarr carta a bhainfí le linn an tógála (pléitear leis an tsaincheist sin i g**Caibidil 7** den imleabhar seo den EIS).

6.2.1.7 An Bord Pleanála

38 Measadh gur bhain na saincheistean seo a leanas le hábhar sa chaibidil seo den EIS de thoradh na tuairime scópála ón mBord Pleanála (Aguisín 1.3, **Aguisíní Imleabhar 3B** den EIS):

- Ba cheart suirbhé éiceolaíochta ar gach láthair oibreacha ag tráth iomchuí sa bhliain a chur san áireamh sna sonraí bonnlíne. Sa chás gur féidir tionchar as an suíomh a bheith ann, d'fhéadfaí obair shuirbhé bheith ag teastáil lasmuigh de na láithreáin forbraíochta.
- Measúnú a dhéanamh ar an tionchar ar fhlóra, fána agus gnáthóga agus aird faoi leith á tabhairt ar na nithe seo a leanas:
 - Láithreáin Natura 2000 agus láithreáin eile (a bheartaítear);
 - Gnáthóga agus speicis a liostaítear in Iarscríbhinn I, in Iarscríbhinn II agus in Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga;
 - Éin a liostaítear in Iarscríbhinn I den Treoir maidir le hÉin agus gnáthóga tábhachtacha d'éin, lena n-áirítear limistéir neadaithe, limistéir bheathaithe / bheathaithe geimhridh agus conairí eitle; agus
 - Gnáthóga a d'fhéadfaí a mheas mar chonairí nó mar chlocha cora chun críche Airteagal 10 den Treoir maidir le Gnáthóga;
 - Speicis eile a chosnaítear faoi na hAchtanna um Fhiadhúlra, speicis an Leabhair Dheirg Shonraí; agus bithéagsúlacht i gcoitinne; agus
 - Ba cheart a chur san áireamh sa mheasúnú an tionchar indíreach mar gheall ar ghníomhaíocht tógála, lena n-áirítear rochtain tógála, agus tionchar fadtéarmach maidir le bloghrú agus le scoilteadh.
- Measúnú ar thionchar féideartha ar an gcomhshaoil uisceach le linn chéim na tógála agus na céime oibríche, lena n-áirítear tionchar ar leibhéil mhaoschláir nó ar shreabhadh screamhuisce a d'fhéadfadh dul i gcion ar láithreáin bhogaigh i bhfad ar shiúl.

- Ba cheart aon bhearta maolaithe a bheartaítear a shainaithint i bplean um bainistiú tógála nach mór a chur san áireamh mar chuid den EIS / NIS.
- Ba cheart aghaidh a thabhairt san EIS ar an tsaincheist um speicis choimhthíocha ionracha, agus ar mhodhanna chun a chinntiú nach ndéantar iad a thabhairt isteach ná a leathnú.
- Measúnú ar mhéid agus thionchar carnach na bainte fáлта sceach nó an chaillteanais choillearnaí líní feadh an bhealaigh. Ba cheart a chur san áireamh sa maolú an cur oiriúnach speiceas dúchasach agus an t-uainiú oibreacha lasmuigh den séasúr neadaithe.
- Ceanglas ar bith i gcomhair ceadúnais nó maolaithe a thagann aníos a shainaithint.

39 Áiríodh leis na comhairlithe a thug eolas don fhreagra seo mar a bhaineann sé leis an gcuid flóra agus fána den CMSA: An tAire Ealaíon, Oidhreachta agus Gaeltachta (an tAonad um Iarratais Forbartha), an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, Comhairle Contae Mhuineacháin, Comhairle Chontae an Chabháin agus Iascach Intíre Éireann. Faisnéis thábhachtach ábhartha (a bhaineann le flóra agus fána) a leagtar amach sa fhreagra seo, breithnítear í sa rannán seo den EIS.

40 Ní bhfuarthas aon aiseolas sainiúil eile a bhaineann le flóra agus fána ó pháirtithe leasmhara eile.

6.2.2 Cur Chuige Deartha an Tionscadail

41 Áiríodh na nithe seo a leanas le roinnt príomhchur chuige um dheardh tionscadail a mhol foireann dearaidh an tionscadail chun tionchar a sheachaint nó a íoslaghdú (ar tugadh eolas dóibh le comhcheangal den mhéid seo: torthaí comhairliúcháin, athbhreithniú ar thionchar aitheanta línte leictreachais lasnairde, agus dea-chleachtas):

- Seachaint a dhéanamh ar fhorbairt líne lasnairde laistigh de shuíomhanna Eorpacha (i.e. Limistéir Chaomhantais Speisialta is iarrthóirí (cSACanna) nó Limistéir faoi Chosaint Speisialta (SPAnna), Limistéir Oidhreachta Nádúrtha (NHAnna) agus Limistéir Oidhreachta Nádúrtha a bheartaítear (pNHAnna), ach amháin sa chás nach féidir seachaint a dhéanamh ar dhul tharstu ag trasbhealaí abhann.
- Sainaithint a dhéanamh ar shuíomhanna éiceolaíochta neamshhainithe mar ar moladh suirbhé allamuigh spriocdhírthe. Sa chás nárbh fhéidir na suirbhéanna sin a dhéanamh, glacadh maolú trí sheachaint.

- Seachaint a dhéanamh ar limistéir leathnádúrtha shuntasacha (neamhshainithe – e.g. portaigh ardaithe agus bogaigh eile, limistéir choillearnaí leathnádúrtha a sainaitníodh i dtacair shonraí fhoilsithe éiceolaíochta, i suirbhéanna allamuigh agus in aeríomhanna;
- Íoslachdú a dhéanamh ar lorg na forbartha agus gan túir a lonnú laistigh de ghnáthóga de chineál coillearnaí (lena mbaineann roinnt luach áitiúil éiceolaíochta) e.g. coillearnach aibí diméine, coillearnach leathnádúrtha aibí líneach;
- Na láithreacha túir a láithreánú go tuisceanach agus aird á tabhairt ar fhálta sceach agus ar chrannteorainneacha. Níor breithníodh láithreánú na dtúr feadh fálta sceach ach sa chás gur éascaigh suirbhé allamuigh breithniú iomchuí ar cháilíocht na bhfálta sceach ó thaobh luach éiceolaíochta de agus sa chás go ndearnadh measúnú cainníochtúil ar thionchar.
- Coinneofar íoschrios maolánach 5 m idir suíomhanna túir agus gach sruthchúrsa nádúrtha. Coinneofar fad os cionn 20 m idir láithreacha túir agus sruthanna agus aibhneacha móra. Is é is aidhm do na criosanna maolánacha sin íoslachdú a dhéanamh ar rioscaí do cháilíocht an uisce agus do ghabhdóirí uisceacha íogaire lena mbaineann (e.g. salmainidí agus madraí uisce).
- Gnáthóga a bhféadfadh brocacha broic bheith iontu (fálta sceach / crannteorainneacha agus gnáthóg eile faoi chrainn) a sheachaint nuair is féidir agus crios maolánach (5 m ó imeall seachtrach na coda den chrann os cionn na talún) a íoslachdaíonn an riosca suntasach suaite a choinneáil.
- Brocacha broic (a sainaitníodh le linn suirbhéanna allamuigh agus i dtacar sonraí na Roinne Talmhaíochta, Bia agus Mara) a sheachaint.
- Íoslachdú a dhéanamh ar an mbearradh crann aibí, a dhéantar chun freastal don líne lasnaide. Nuair is féidir, déantar tionchar féideartha ar crannteorainneacha duillsilteacha aibí agus ar choillearnach aibí fhairsing a sheachaint nó a íoslachdú.

6.2.3 Staidéar ar Fhoinsí Faisnéise

- 42 Mar chuid d'fhorbairt fhoriomlán an tionscadail agus d'ullmhú an EIS, rinneadh athbhreithniú ar fhoinsí faisnéise foilsithe. Áiríodh leis sin athbhreithniú ar fhianaise dhoiciméadaithe maidir leis an tionchar a bhíonn ag forbairtí líne lasnaide ar an éiceolaíocht, mar aon le hathbhreithniú ar ábhar (tuarascálacha agus tacair shonraí atá foilsithe agus iad atá neamhfhoilsithe) chun sainaitheint a dhéanamh ar ghnéithe lena mbaineann tábhacht éiceolaíochta laistigh de mhórlimistéar an CMSA agus den réigiún máguaird, lena n-áirítear athbhreithniú ar shuíomhanna a sainíodh i gcomhair chaomhnú an dúlra. Bhí na nithe seo a leanas i gceist leis:

- Sainaitint gach suímh a sainíodh le haghaidh chaomhnú an dúlra (cSAC, SPA, NHA, pNHA) laistigh de 30 km ón bhforbairt a bheartaítear, agus athbhreithniú ar a n-achóimrí ar shuíomh agus ar fhaisnéis eile atá ar fáil, agus sainaitint nasc féideartha le tionchar ón bhforbairt a bheartaítear.
- Athbhreithniú ar léarscáileanna Suirbhéireachta Ordanáis, ar ghrianghrafadóireacht ón aer agus ar thacair shonraí eile GIS ar fáil (fo-ithreacha, léarscáiliú comhrianta etc.) chun cabhrú le sainaitint a dhéanamh ar ghnáthóga agus ar ghnéithe a d'fhéadfadh bheith spéisúil ó thaobh na héiceolaíochta de atá le fáil laistigh den CMSA.
- Athbhreithniú ar íomhánna mionsonraithe LiDAR – rud a d'éascaigh sainaitint chruinn crannteorainneacha / fálta sceach chomh maith le hairdí. Achoimrítear cur síos mionsonraithe ar LiDAR agus ar a chumas i Rannán 1.5 d'Imleabhar 3B den EIS. Úsáideadh an fhaisnéis sin chun an tionchar ar fhálta sceach / ar chrannteorainneacha a mheas.
- Athbhreithniú ar shonraí na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil faoi cháilíocht uisce agus faisnéis faoi cháilíocht uisce na ndobharcheantar (an Chreat-Treoir Uisce).
- Athbhreithniú ar thaifid ar speicis neamhchoitianta agus faoi chosaint sa CMSA, lena n-áirítear foinsí ábhartha faisnéise um fhlóra, ialtóga, madraí uisce, éin agus broic faoi chosaint (lena n-áirítear taifid an Ionaid Náisiúnta le Sonraí Bithéagsúlachta).
- Athbhreithniú ar thuarascálacha agus ar fhoilseacháin ábhartha éiceolaíochta agus ar thacair shonraí ghaolmhara (dá ndéantar tagairt ar fud an téacs agus a liostaítear sa leabharliosta). Áiríodh leis sin tagairt do thacair shonraí maidir le suirbhéanna éiceolaíochta (bogaigh, coillearnach agus féarthailte) arna gcur le chéile ag an NPWS agus ag Comhairle Contae Mhuineacháin. Liostaítear in **Aguisín 6.1, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS na foinsí a athbhreithníodh.
- Athbhreithniú mionsonraithe ar fhaisnéis fhoilsithe agus neamhfhoilsithe faoi idirghníomhaíochtaí éan agus línte cumhachta go háirithe, agus faoi thionchar féideartha eile na línte lasnaide ar fhiadhúlra agus ar ghnáthóga nádúrtha.
- Comhairliúchán le fairtheoirí éan / le húinéirí talún leasmhara maidir le speicis éan a bhfuil imní caomhnaithe ina dtaobh, an Eala Ghlórach go háirithe.
- Tugadh faoi mheasúnú ar thionchar ar fhálta sceach agus ar chrannteorainneacha agus úsáid á baint as tacair shonraí GIS a bhí ar fáil. Chabhraigh an staidéar sin, dar teideal 'Hedgerow Impact Study' (*Staidéar ar an Tionchar ar Fhálta Sceach*) (Meán Fómhair 2011), le heolas a thabhairt don mheasúnú agus don dearadh líneach. Cuirtear an tuarascáil sin i láthair in **Aguisín 6.3, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS.

- Tugadh faoi staidéar bunaithe ar fhoinsí ar thionchar iarbhír na línte leictreachais ar fhálta sceach / ar chrannteorainneacha i ngnáthóga cosúla / i limistéir chosúla in Éirinn. Tugadh faoin staidéar sin chun eolas a thabhairt don mheasúnacht tionchair agus don dea-chleachtas maolaithe. Cuirtear an staidéar sin, dar teideal *Intervening Hedgerow Impact (Tionchar ar Fhálta Sceach san Idirspás)*, i láthair in **Aguisín 6.4, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS.

6.2.4 Staidéir Allamuigh

- 43 Rinneadh suirbhéanna allamuigh fairsinge ar fud an CMSA thar thréimhse seacht mbliana (2007-2014). Áirítear leo sin suirbhéanna ildisciplíneacha éiceolaíochta (gnáthóga, flóra agus fána), suirbhéanna ar éin gheimhridh agus ar éin ghoir agus suirbhéanna spriocdhírthe ar ialtóga, mar a léirítear i d**Tábla 6.1**.
- 44 Le linn na suirbhéanna sin, rinneadh scrúdú ar limistéir inspéise ó thaobh eolaíochta agus / nó caomhantais de, chomh maith le láithreachtaí speicis phlandaí agus fána faoi chosaint i gcóngar na forbartha a bheartaítear. Cuirtear tuarascálacha suirbhé ábhartha san áireamh mar aguisíní (feic **Aguisín 6.3 – Aguisín 6.6, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS) agus achoimrítear na príomhthorthaí i gcorp an rannáin seo den EIS. Léirítear tuilleadh sonraí faoin modheolaíocht suirbhéireachta sna hailt seo a leanas.

Tábla 6.1: Oibreacha agus Tréimhsí Suirbhé a Rinneadh

Tréimhse Shuirbhé	Suirbhéanna a Rinneadh
Samhain 2007 - Márta 2008	Rinneadh suirbhéanna míosúla ar éin gheimhridh sa mhórlimistéar staidéir (lena n-áirítear gach conair bhealaigh). Rinneadh staidéar dírithe ar bhealaí eitilte ar chonair bhealaigh an ailínithe deiridh (Conair A).
Iúil - Meán Fómhair 2008	Rinneadh suirbhéanna éiceolaíochta bonnlíne (gnáthóga, éin ghoir agus mamaigh agus flóra faoi chosaint) arna ndéanamh ag trasbhealaí bóthair an ailínithe.
Deireadh Fómhair 2008 - Aibreán 2009	Rinneadh suirbhéanna míosúla ar éin gheimhridh sa mhórlimistéar staidéir (lena n-áirítear gach conair bhealaigh). Rinneadh staidéar dírithe ar bhealaí eitilte ar chonair bhealaigh an ailínithe deiridh (Conair A).
Aibreán - Meitheamh 2009	Rinneadh suirbhéanna éiceolaíochta bonnlíne (gnáthóga, éin ghoir agus mamaigh agus flóra faoi chosaint) ag trasbhealaí bóthair an ailínithe.
Deireadh Fómhair 2009 -	Rinneadh suirbhéanna míosúla ar éin gheimhridh sa mhórlimistéar staidéir (lena n-áirítear gach conair bhealaigh). Rinneadh staidéar

Tréimhse Shuirbhé	Suirbhéanna a Rinneadh
Aibreán 2010	dírithe ar bhealaí eiltile ar chonair bhealaigh an ailínithe deiridh (Conair A).
Márta - Iúil 2010	Rinneadh réamhsuirbhéanna ar ghabháltais talún ar leith sa chás gur tugadh toiliú. Áiríodh leis na suirbhéanna sin measúnú ar luach éiceolaíochta na bhfálta sceach, suirbhé ar éin, cur síos ar ghnáthóga lenar cuimsíodh sainathint luibheolaíochta, measúnú ar an bhféidearthacht a bhaineann le fara ialtóg agus taifeadadh fianaise mamach eile (comharthaí madraí uisce agus broc). Rinneadh suirbhéanna ar ghníomhaíochtaí ialtóige ag trasbhealaí bóthair an ailínithe.
Deireadh Fómhair 2010 - Aibreán 2011	Rinneadh suirbhéanna míosúla ar éin gheimhridh sa mhórlimistéar staidéir (gach conair bhealaigh). Rinneadh staidéar dírithe ar bhealaí eiltile ag láithreacha aitheanta ábhartha ar chonair bhealaigh an ailínithe deiridh.
Bealtaine - Meitheamh 2011	I samhradh 2011, rinneadh staidéar taighde chun measúnú a dhéanamh ar an tionchar iarbhír a bhaineann le túir a shuí ar fhálta sceach trí bhonneagar leictreachais atá ann cheana a scrúdú. Sa staidéar sin, pléadh an tionchar fadtéarmach a bhaineann le túir a lonnú i bhfálta sceach agus tugadh eolas do roinnt cur chuige le haghaidh tionchar i bhforbairtí amach anseo a íoslaghdú.
Deireadh Fómhair 2011 - Aibreán 2012	Rinneadh suirbhéanna míosúla ar éin gheimhridh sa mhórlimistéar staidéir (gach conair bhealaigh). Rinneadh staidéar dírithe ar bhealaí eiltile ag láithreacha aitheanta ábhartha ar chonair bhealaigh an ailínithe deiridh.
Iúil 2012	I samhradh 2012, rinneadh breithniú ar an tionchar féideartha a chruthaíonn teascadh crann agus fálta sceach faoi bhun na líne táscaí a bhí ann ag an am.
Aibreán - Iúil 2012	Rinneadh Suirbhéanna ar Éin Ghoir trí úsáid a bhaint as an ngréasán bóithre forleathan a dtrasnaíonn an t-ailíniú é agus áiríodh leo gnáthóga suntasacha suas go dtí 2 km uaidh. Sna suirbhéanna sin, spriocdhíríodh ar phríomhspeicis íogaire ábhartha a bhfuil neadacha ar an talamh acu a ndearnadh sainathint orthu, amhail an Pilibín, an Naoscach agus an Crotach.
Deireadh Fómhair 2012 - Aibreán 2013	Rinneadh suirbhéanna míosúla ar éin gheimhridh sa mhórlimistéar staidéir (gach conair bhealaigh). Rinneadh staidéar dírithe ar bhealaí eiltile ag láithreacha aitheanta ábhartha ar gach conair bhealaigh agus limistéar máguaird.
Go mall i mí an Mhárta -	Rinneadh Suirbhéanna ar Éin Ghoir trí úsáid a bhaint as an ngréasán bóithre forleathan a dtrasnaíonn an t-ailíniú é agus

Tréimhse Shuirbhé	Suirbhéanna a Rinneadh
Iúil 2013	áiríodh leo gnáthóga suntasacha suas go dtí 2 km uaidh.
Lúnasa, Meán Fómhair agus Deireadh Fómhair 2013	Rinneadh suirbhéanna ar ghníomhaíochtaí ialtóige ag trasbhealaí bóthair an ailínithe.
Iúil - Meán Fómhair 2013	Rinneadh réamhsuirbhéanna ildisciplíneacha maidir le gabháltas talún ar leith mar ar tugadh toiliú. Áiríodh leis na suirbhéanna sin measúnú ar luach éiceolaíochta na bhfálta sceach, sainithint crannteorainneacha móra a bhféadfadh tionchar a bheith orthu (le haghaidh cruinneas measúnacht airde crann LiDAR a sheiceáil), suirbhé ar éin, cur síos ar ghnáthóga lenar cuimsíodh sainithint luibheolaíochta, breithniú ar an bhféidearthacht a bhaineann le fara ialtóg, taifeadadh fianaise eile mamach (comharthaí madraí uisce agus broc).
Iúil - Deireadh Fómhair 2013	Rinneadh réamhsuirbhéanna ildisciplíneacha (gnáthóga, éin agus mamaigh agus flóra faoi chosaint) ag trasbhealaí bóthair an ailínithe. Rinneadh suirbhéanna sainiúla ar ialtóga ag trasbhealaí bóthair an ailínithe.
Deireadh Fómhair 2013 - Aibreán 2014	Rinneadh suirbhéanna míosúla ar éin gheimhridh sa mhórlimistéar staidéir (gach conair bhealaigh). Rinneadh staidéar dírithe ar bhealaí eiltle ag láithreacha aitheanta ábhartha ar chonair bhealaigh an ailínithe deiridh (Conair A).
Meitheamh, Iúil, Meán Fómhair 2014	Rinneadh suirbhéanna ar ghníomhaíochtaí ialtóige ag trasbhealaí bóthair an ailínithe.
Deireadh Mhárta go Lúnasa 2014	Rinneadh suirbhéanna ar éin ghoir trí úsáid a bhaint as an ngréasán bóithre forleathan a dtrasnaíonn an t-ailíniú é agus áiríodh leo gnáthóga suntasacha suas go dtí 2 km uaidh.
Feabhra 2015	Tugadh cuairt ar láthair nua Thúr 151 chun stádas na brocaí broic a fháil amach.

6.2.4.1 Gnáthóga

- 45 Tugadh faoi réamhsuirbhé foirne ildisciplíní inar leanadh an mhodheolaíocht arna leagan amach ag an Údarás um Bóithre Náisiúnta (2009) sna limistéir sin feadh an ailínithe a bheartaítear mar ar dheonaigh úinéirí talún cead isteach chun críche suirbhéireachta. Áiríodh leis sin suirbhé ar an láithriú túr a bheartaítear, bealaí rochtana sealadacha, limistéir sreangaithe agus limistéir faoi bhun na seoltóirí a bheartaítear (fálta sceach agus gnáthóga eatarthu). Tugadh faoi shuirbhé amhairc freisin ar an mbealach a bheartaítear ó ghréasán

- fairsing na mbóithre poiblí ar fud an CMSA agus ag gach láthair mar a dtrasnaíonn an t-ailíniú bóithre poiblí. Tríd sin, bhíothas ábalta suirbhé allamuigh a dhéanamh ar chuid mhór den bhealach. Measadh na suirbhéanna amhairc sin a bheith iomchuí chun measúnú a dhéanamh ar ghnáthóga lena mbaineann sainspéis íseal eolaíochta (ag cloí leis an modheolaíocht a leagtar amach in Smith *et al.*, 2011). Dhírigh na suirbhéanna sin ar thaifeadadh a dhéanamh ar na gnáthóga, flóra agus fána atá i láthair i limistéar an tsuirbhé mar a shonraítear sna hailt seo a leanas.
- 46 Sa chás go raibh cead isteach chuig talamh ar fáil, tugadh faoi shuirbhéanna ar gach gnáthóg leathnádúrtha ar ar thángthas feadh an ailínithe, lena n-áirítear bailiú a dhéanamh ar shonraí faoi fhásra ceannasach, breithniú cáilíochtúil ar éagsúlacht na speiceas plandaí, struchtúr fásra, topagrafaíocht, draenáil, suaitheadh agus bainistiú. Rinneadh taifead ar na sonraí agus rangaíodh na gnáthóga ar ar thángthas le linn cuairteanna suímh de réir Fossitt (2000) agus, nuair is iomchuí, déantar tagairt do rangú na Treorach maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach. Tugadh faoi shuirbhéanna ar leith ar fhálta sceach agus ar chrannteorainneacha d'fhonn measúnú a dhéanamh ar a thábhachtaí atá siad, bunaithe ar chomhdhéanamh, struchtúr agus bhainistiú speiceas. An mhodheolaíocht a úsáideadh le linn an tsuirbhé ar fhálta sceach, chloígh sí léi sin a mhol Murray (2003) den chuid ba mhó. Rinneadh suirbhéanna amhairc freisin ar shruthchúrsaí cóngarach don fhorbairt a bheartaítear. Taifeadadh saintréithe sruthchúrsaí, lena n-áirítear fásra cois bruaigh, foshraith agus ráta sreafa. Rinneadh measúnú ar oiriúnacht na gnáthóige do speicis uisceacha a bhfuil imní caomhnaithe ina dtaobh.
- 47 Cloíonn sainathint agus ainmníocht speiceas le Parnell agus Curtis (2012) i leith plandaí uaisle, Watson (1981) i leith brífite agus Fitter *et al.* (1984) i leith féar agus cíbleach.
- 48 Anuas ar shuirbhéanna ar ghnáthóga, tugadh faoi shuirbhéanna ar fhána freisin chun measúnú a dhéanamh ar an úsáid a bhaineann éin agus mamaigh as na limistéir (feic thíos).
- 49 Tar éis an anailís ar fhoinsí agus na suirbhéanna allamuigh a chur i gcrích, ullmhaíodh léarscáileanna gnáthóg don ailíniú a bheartaítear ar fad de réir na modheolaíochta a leagtar amach in Smith *et al.* (2011). Sonraítear gnáthóga agus ionaid ghnáthóige, a taifeadadh laistigh den ailíniú lena n-áirítear crios maolánach ginearálta 40 m ar an dá thaobh den lár líne, sna léarscáileanna gnáthóg, agus a mhéid a thugann íomhánna LiDAR (dar dáta Samhain 2013). Cuirtear san áireamh sa léarscáiliú cé acu ó shuirbhé mionsonraithe allamuigh, ó iniúchadh amhairc allamuigh i bhfad uaithe nó ó theicnící cianbhraiteachta mar a mhol Smith *et al.* (2011).
- 50 Tugadh faoi shuirbhéanna ar fhána chun meas a dhéanamh ar an úsáid a bhaineann éin agus mamaigh as na limistéir (mar a mhionsonraítear thíos). Agus breithniú á dhéanamh ar shaintréithe na ngnáthóg i láthair agus ar chineál na forbartha a bheartaítear, measadh nár ghá measúnú a dhéanamh ar ghrúpaí atá níos sainfheidhmí, amhail speicis ar inveirteabraigh iad,

cé go ndearnadh taifid theagmhasacha ar Lepidoptera (Féileacáin agus Leamhain) agus Odonata (Snáthaidí Móra agus Béchuileanna).

6.2.4.2 Éin

- 51 Tugadh eolas do scópáil luath le comhairliúchán fairsing (an NPWS agus comhairliúchán poiblí) agus, le hathbhreithniú ar fhoilseacháin (e.g. Lack (1986); Gibbons *et al.* (1993); Crowe (2005); Lynas *et al.* (2007); Colhoun agus Cummins (2013); agus EirGrid (2012), sainithníodh éin agus an Eala Ghlórach go sonrach mar ghrúpa fána a bhfuil breithniú ag teastáil ina leith sa limistéar staidéir. Liostaítear Ealaí Glóracha in Iarscríbhinn I den Treoir maidir le hÉin ón Aontas Eorpach agus is eol go bhfuil siad le sonrú i líonta suntasacha ar fud an mhórlimistéir staidéir. Tuairiscítear freisin go bhfuil an speiceas sin íogair i leith imbhuailidh féideartha mar nach bhfuil siad ábalta eitilt go lúfar: EirGrid (2012).
- 52 Rinneadh cuid mhór suirbhéanna fairsinge ilbhliantúla agus séasúracha ar éin le gach speiceas éan is dócha a bheith i láthair le linn na bliana i Limistéar Staidéir an Chabháin-Mhuineacháin agus a ngníomhaíochtaí a chur san áireamh (i.e. speicis éan goir, geimhrithe agus imirceach pasáiste) lenar díriodh ar speicis íogaire shainaitheanta agus speicis lena mbaineann suntas caomhantais go háirithe (Lynas *et al.* [2007] agus Colhoun and Cummins [2013]) agus Iarscríbhinn I den Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach a sainithníodh a bheith i láthair sa limistéar staidéir. Ba iad na speicis sin na ‘Spriocspeicis’ ar ar díriodh iarrachtaí na suirbhéanna ar éin. Ba é príomhaidhm an staidéir sin ná cinneadh a dhéanamh ar dháileadh agus ar fhlúirse na speiceas a bhfuil tábhacht chaomhantais leo ar fud an mhórlimistéir staidéir ar dóigh dóibh bheith íogair i leith na forbartha a bheartaítear.
- 53 Rinneadh bliain iomlán de shuirbhéanna ar éin (éin ghoir agus éin gheimhrithe araon) sna blianta 2009, 2012, 2013 agus 2014. De bhreis ar na suirbhéanna bliantúla iomlána sin, tugadh faoi shuirbhéanna ar éin gheimhridh in 2008, 2010 agus 2011. Pléitear iad thíos faoi éin ghoir agus éin gheimhrithe.

6.2.4.2.1 Éin Ghoir

- 54 Tugadh faoi shuirbhéanna bliantúla ar éin ghoir (feic **Tábla 6.1**). Thug staidéar ar fhoinsí faisnéise, comhairliúchán agus aiseolas ón bpobal eolas don bhreithmheas freisin. Sa tuarascáil deiridh in 2014 (ina gcuimsítear Limistéar Staidéir an Chabháin-Mhuineacháin (CMSA) agus Limistéar Staidéir na Mí (MSA) araon), pléitear gach bliain suirbhé go dtí seo agus cuirtear san áireamh í in **Aguisín 6.5, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS.
- 55 Tugadh faoin suirbhé ar éin ghoir le linn na tréimhse molta le haghaidh suirbhéanna ar éin ghoir a dhéanamh (go mall i mí an Mhárta go deireadh mhí Iúil go huile chomh maith le suirbhéanna níos dírithe i mí Aibreáin, i mí na Bealtaine agus i mí an Mheithimh). Lean an mhodheolaíocht

na modheolaíochtaí um shuirbhéanna ar éin ghoir tuaithe de chuid Chairde Éanlaith Éireann go scaoilte agus modhanna iomchuí a mhionsonraítear in Gilbert *et al.* (1998). Siúladh stráice de bhóthar/raon ag gach trasbhealach bóthair den ailíniú agus taifeadadh gach éan a tugadh faoi deara de réir radhairc agus fuaim. Ina theannta sin, rinneadh suirbhé ar pháirceanna agus ar ghnáthóga eile as an mbóthar maidir le gníomhaíocht éan trí úsáid a bhaint as déshúiligh (formhéaduithe 10 x 42) nó as teileascóp nuair ba ghá. Rinneadh suirbhé ar lochanna, ar locháin, ar aibhneacha agus ar choillearnach le haghaidh éin uisce, lapairí agus pasaireach (de réir mar ab iomchuí). Rinneadh suirbhéanna den chineál sin freisin laistigh de thailte ar tugadh cead isteach chucu in áiteanna eile feadh an ailínithe.

- 56 Tugadh faoin suirbhé go luath ar maidin go dtí lár na maidine (idir 5.30am agus 12pm). Tugadh faoi shuirbhéanna breise ó phointí oiriúnacha faire ar éin chreiche le linn uaireanta tráthnóna chun a fháil amach cé acu atá nó nach bhfuil na speicis sin ann. Tugadh faoi shuirbhéanna oíche freisin nuair a mhéadaigh gníomhaíocht laethúil éan an athuair. Rinneadh suirbhé ar ghnáthóga atá oiriúnach go háirithe d'éin ghoir, lena áiríodh scrobarnach, lagphortach, aibhneacha agus lochanna (e.g. Loch Thuama nó Loch Chríonchoille) i limistéar ginearálta an ailínithe a bheartaítear (laistigh de 1 km). Tarraingíodh aird ar leith ar lochanna agus ar locháin, áiteanna a bhféadfadh speicis atá tugtha d'imbhuailtí faoin líne lasnairde, lena n-áirítear an Eala Bhalbh, an Foitheach Mór, an Chearc Cheannann, an Corr Réisc agus an Broigheall, bheith i mbun póru.
- 57 Rinneadh taifead ar gach speicis éan ar bhonn glaonna agus radharc agus bunaithe ar thorthaí achoimre an dá athshuirbhé ar tugadh fúthu sa séasúr. Rinneadh an stádas um póru éan a aicmiú mar seo a leanas:
- Póraitheoir dóchúil / deimhnithe (B);
 - Níl fianaise phóraithe ar bith ann, ach d'fhéadfadh póru bheith ar siúl (NC); agus
 - Neamhphóraitheoir i.e. éan geimhrithe, éan imirce nó gnáthóg mhí-oiriúnach (NB).
- 58 Sonraíodh liosta de speicis éan i ngach láthair agus rinneadh taifeadadh ar chomharthaí de ghníomhaíochtaí póraithe. Bunaithe ar thorthaí an tsuirbhé go luath sa séasúr agus ar thorthaí an tsuirbhé go mall sa séasúr (an bhliain iomlán), cinneadh achoimre ar sprioc-speicis éan goir. Soláthraítear láthair agus ráitis faoin líon ginearálta agus faoin gcomhghrúpa gnáthóige le haghaidh gach spriocspeicis lena mbaineann tábhacht ó thaobh an chaomhnaithe. Measadh dálaí aimsire le linn na gcuariteanna suímh go léir a bheith oiriúnach d'obair shuirbhéireacht éan a dhéanamh.
- 59 Taifeadadh aon ghníomhaíocht éan san oíche le linn suirbhéanna ar ialtóga chun láithreach speiceas cosúil le Creabhar a chinneadh.

6.2.4.2.2 Éin Gheimhrithe - Ealaí Glóracha

- 60 Sainaitníodh Ealaí Glóracha ag céim luath den tionscadal mar spriocspeiceas tábhachtach a bhfuil suirbhé agus measúnacht ag teastáil ina leith chun eolas a thabhairt don mheasúnú agus don mhaolú foriomlán le haghaidh na forbartha a bheartáítear. Éin uisce ghéim amhail an Eala Bhalbh, an Broigheall agus speicis lachan a bhí i spriocspeicis eile nach bhfuil an oiread sin tábhachta ag baint leo a sainaitníodh.
- 61 Tugadh faoi shuirbhéanna bunaithe ar an modheolaíocht in Wetland Bird Survey (Webs) Core Counts (*Croí-Chomhairimh an tSuirbhé ar Éin Bhogaigh [Webs]*) a leagtar amach in Gilbert *et al.* (1998) agus bhí suirbhéanna Ionad Faire ar bhealaí eiltile bunaithe ar mhodhanna Scottish Natural Heritage (*Oidhreacht Nádurtha na hAlban*) (2013) de réir mar ab iomchúí. Díriodh sna suirbhéanna ar spriocspeicis a sainaitníodh le linn scópála agus i gcomhairle leis an NPWS. D'éascaigh an suirbhé, áfach, sainaitint a dhéanamh ar speicis eile a d'fhéadfadh bheith ábhartha agus a d'fhéadfadh bheith ann bunaithe ar na gnáthóga oiriúnacha i láthair e.g. Faráí Geimhridh Chromán na gCearc (ábhartha sa CMSA amháin).
- 62 Mar a mhionsonraítear i **dTábla 6.1**, tugadh faoi shuirbhéanna fairsinge ar feadh seacht mbliana laistigh den limistéar staidéir, lenar áiríodh gach conair bhealaigh a breithníodh sna céimeanna luatha d'fhorbairt an tionscadail agus an tírdhreach mór a chuimsigh suas go dtí 5 km soir agus siar ó na conairí amuigh lenar díriodh ar shuíomhanna tábhachtacha agus ar spriocspeicis. Rinneadh na suirbhéanna seo go míosúil ó mhí Dheireadh Fómhair go mí Aibreáin chun an tréimhse iomlán ina mbíonn Ealaí Glóracha ag geimhriú in Éirinn a chuimsiú. Rinneadh suirbhéanna gach bliain ó gheimhreadh 2007 / 2008 go dtí geimhreadh 2013 / 2014 iniatach. Fairsingíodh an iarracht ar shuirbhéanna go suntasach ó gheimhreadh 2010 / 2011 go dtí geimhreadh 2013 / 2014 iniatach, agus tugadh faoi shuirbhéanna rialta le linn gach mí. In **Aguisín 6.6, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS, mionsonraítear an *Tuarascáil ar Éin Gheimhridh* is déanaí (2013 / 2014), suirbhé ina gcuirtear san áireamh achoimre ar thorthaí gach suirbhé roimhe sin agus mionsonraí ar thorthaí an tsuirbhé ar bhealaí eiltile do gach bliain, iarracht suirbhé (an líon uaireanta a ndearnadh suirbhé ar shuíomh) agus anailís chomhairimh achoimre ar shonraí.
- 63 Líon na nÉan Uisce Géim: Tugadh faoi shuirbhéanna fairsinge (ar a laghad faoi dhó sa mhí) ar shuíomhanna aitheanta éan geimhridh (arna bhfoinsiú ó bhunachar sonraí I-Webs Chairde Éanlaith Éireann) agus ar roinnt suíomhanna féideartha eile cóngarach don fhorbairt a bheartáítear trí thiomáint timpeall orthu lena n-áirítear limistéir ina raibh tuile shealadach agus páirceanna ina raibh barra oiriúnacha a d'fhéadfadh athrú i rith na bliana/mblianta. Mhionscrúdaigh breathnóir gach suíomh agus úsáid á baint as déshúiligh agus as teileascóp, nuair ab iomchúí, ó ionaid faire ar bhóithre poiblí. Rinneadh seiceáil ar ghnáthóga féideartha Ealaí Glóracha gar do na suíomhanna sin, agus ar limistéir a measadh a bheith oiriúnach

- d'Ealaí Glóracha a chonacthas nuair a bhíothas ag tiomáint idir suíomhanna. Bailíodh sonraí ar líon na nEalaí Glóracha i láthair, éin eile i láthair, ar dhálaí aimsire agus ar chineál gnáthóige.
- 64 Suirbhéanna ar Bhealaí Eitilte: Ba é aidhm an tsuirbhé bealaí eitilte a shainnithint a d'fhéadfadh bheith ábhartha do láthair na forbartha a bheartaítear. Bhí modheolaíocht an tsuirbhé ar bhealaí eitilte bunaithe ar limistéir is eol a bheith ina limistéir a úsáideann Ealaí Glóracha i gcoibhneas suíomhanna fara is eol (láthair atá slán den chuid is mó agus ina gcodlaíonn Ealaí Glóracha san oíche), toisc go mbeadh an ghníomhaíocht eitilte ba mhó le fáil sa láthair sin de ghnáth. Roghnaíodh ionaid faire ar an mbonn seo agus tugadh faoi shuirbhéanna ag éirí agus luí na gréine de réir na modheolaíochta caighdeánach teorach.
- 65 Rinneadh seiceáil ar shuíomhanna (lochanna agus limistéir shealgairreachta aitheanta) sular tosaíodh fairí (roimh luí na gréine) chun a fháil amach cén áit a raibh Ealaí Glóracha lonnaithe, a chuir ar chumas an bhreathnóra cinneadh a dhéanamh ar an treo a d'eitil na héin sin agus ar na láithreacha ar bhog siad chucu. De ghnáth, cuireadh tús le fairí éirí na gréine leathuair roimh éirí na gréine agus leanadh díobh ar feadh uair bhreise ina dhiaidh. Mar an gcéanna, cuireadh tús le fairí luí na gréine leathuair roimh luí na gréine agus leanadh díobh ar feadh uair bhreise ina dhiaidh chun éin oíche a thabhairt faoi deara. Táthar ábalta déanamh amhlaidh mar go bhfuil siad an-ghlórach. Tugadh faoi shuirbhéanna solas lae ar Ealaí Glóracha freisin i rith suirbhéanna ar líon na nÉan Uisce Géim (cé nach mbogann Ealaí Glóracha go mór den chuid is mó le linn tréimhsí beathaithe le linn an lae).
- 66 I gcás gur tugadh faoi deara athruithe ar líon na nEalaí Glóracha ag suíomhanna tábhachtacha idir suirbhéanna éirí agus luí gréine (i.e. thar oíche), d'fhéadfadh sé gur tharla eitiltí neamhthairfeadta agus tá sé seo curtha san áireamh chomh maith sa mheasúnú mar bhealaí eitilte féideartha.
- 67 Chomh maith le gnáthmhodhanna suirbhéireachta talún, tugadh faoi aersuirbhé ó eitleán beag. Tugadh faoi dhá aersuirbhé sa bhliain ar Limistéar Staidéir an Chabháin-Mhuineacháin ar fad sa gheimhreadh in 2010 / 2011, 2011 / 2012 agus 2013 / 2014. Tugadh faoi thrí shuirbhé in 2012 / 2013. Lean modheolaíocht an tsuirbhé cur chuige an NPWS maidir le monatóireacht a dhéanamh ar SPAnna atá fairsing agus measartha neamh-inrochtana ar nós Thalamh Calaidh na Sionainne. Baineadh úsáid as eitleán beag ag a raibh inneall singil agus ceithre shuíochán le haghaidh an tsuirbhé. Tugadh faoi na suirbhéanna i dtosca ina raibh cuid mhór solais agus infheictheachta, nuair ab fhéidir ealtaí Ealaí Glóracha a bhrath suas go dtí 10 km ar a laghad ón dá thaobh den eitleán. Chun suaitheadh a íoslaghdú, níor eitil an t-eitleán faoi bhun 1000 troigh (thart ar 300 m) a oiread ab fhéidir. Bhí beirt éaneolaithe a raibh taithí acu ar an modheolaíocht páirteach in aimsiú a dhéanamh ar na hEalaí Glóracha. Rinne siad iad a chomhaireamh go cruinn agus limistéir a úsáideann na hEalaí Glóracha a shainnithint.

- 68 Trí na suirbhéanna sin le linn eiltile, d'fhéadfaí deimhniú a dhéanamh ar líon iomlán na nEalaí Glóracha agus ar na láithreacha a úsáidtear sa CMSA, lena n-áirítear limistéir nárbh éasca suirbhé a dhéanamh orthu le linn suirbhéanna talún. Baineadh leas as an modheolaíocht suirbhéireachta sin freisin chun cruinneas na ngnáthshuirbhéanna talún a fhíorú. Ina theannta sin, sonraíodh léi aon suíomhanna mar a mbainfí leas as tuilleadh obair shuirbhé maidir le línte eiltile féideartha agus d'éascaigh sí comhairimh chruinne éan ag suíomhanna ar leith agus i limistéar an tsuirbhé ar fad.

6.2.4.3 Mamaigh Thalún

- 69 Tugadh faoi shuirbhé ar mhamaigh thalún ag na suíomhanna uile (tailte ar tugadh cead isteach chucu) lena díriodh ar ghnáthóga féideartha pórúcháin (i.e. fála scean / crannteorainneacha) i gcóngar na láithreacha túir a bheartaítear. Is iad na broic, speicis ialtóg agus, go pointe níos lú, speicis mhadraí uisce agus fia, na spriocmhamaigh thábhachtacha a d'fhéadfadh bheith laistigh de ghnáthóga a bhféadfadh tionchar a bheith ag an bhforbairt a bheartaítear orthu. Speicis eile mar a mhionsonraítear i d**Tábla 6.12**, breithnítear iad sa mheasúnú freisin. Rinneadh suíomhanna fara ialtóg agus gnáthóga sealgaireachta a d'fhéadfadh bheith oiriúnach a thabhairt faoi deara freisin (feic modhanna an tsuirbhé ar ialtóga a leagtar amach i **Rannán 6.2.4.3.3**).
- 70 Is iondúil a bhíonn brocacha broic agus poill mhadraí uisce lonnaithe i bhfásra adhmaid neamhbhainistithe atá bainteach le fála scean/ crannteorainneacha agus, i gcás madraí uisce, draenacha agus sruthanna atá ceangailte le gnáthóga sealgaireachta níos tábhachtaí, amhail aibhneacha agus lochanna (Hayden agus Harrington [2000]). Lasmuigh de na limistéir sin, i dtalamh feirme a ndéantar bainistiú air (mar a bhfuil na túir suite den chuid is mó), is an-íseal atá an riosca suaite do shuíomhanna pórúcháin. Chuige sin, glacadh maolú trí sheachaint sna limistéir sin nár cuireadh faoi réamhshuirbhéanna trína chinntiú go bhfuil láithreacha túir ar shiúl ó limistéir ina gcuirtear gnáthóga atá oiriúnach do bhroic agus do mhadraí uisce ar fáil, mar a shonraítear thuas. Taifeadh go raibh speicis eile faoi chosaint ann má breathnaíodh iad, lena n-áirítear an Giorria, an Cat Crainn agus an tIora Rua. Tugadh speicis mhamach choitianta eile faoi deara freisin.
- 71 Rinneadh gach comhartha agus lorg (Bang agus Dahlstrom [2004]) a mheasúnú de réir mar a thángthas orthu ar an láthair. Tugadh cuntas ar ghnáthóga oiriúnacha mamach agus taifid theagmhasacha ar ghrúpaí fána coitianta eile freisin e.g. speicis fia, Giorria Sléibhe Éireannach agus coiníní.
- 72 Na modhanna suirbhéireachta a glacadh le linn na suirbhéanna ar spriocspeicis le haghaidh madraí uisce agus broc, leagtar amach iad sna rannáin ina dhiaidh seo:

6.2.4.3.1 An Madra Uisce

- 73 Tugadh faoi shuirbhéanna speisialaithe ar mhadraí uisce ag trasbhealaí abhann agus droichid atá laistigh den ailíniú nó cóngarach dó agus 100 m ar laghad suas an sruth agus síos an sruth (nuair ab fhéidir rochtain a fháil) chun a dheimhniú go bhfuil madraí uisce i láthair sa limistéar.
- 74 Chomh maith leis sin, seiceáladh gach draein agus sruthchúrsa ag tailte ar tugadh cead isteach chucu le haghaidh comharthaí láithreachta madraí uisce agus gníomhaíochtaí ar nós phoill an mhadra uisce (cinn phóraithe agus cinn shealadacha), rianta sleamhnaithe agus pointí marcála críche (fearadh), agus taifeadadh gach comhartha.

6.2.4.3.2 An Broc

- 75 Bhíothas in ann gníomhaíochtaí broc a bhrath trí shuirbhéanna a dhéanamh ar bhrocacha, ar bhealaí, ar leithris agus ar chomharthaí beathaithe. Tugadh faoi shuirbhéanna ar ghníomhaíocht an bhroic ag na tailte sin a cuireadh faoi shuirbhé allamuigh (gabháltais talún ar tugadh cead isteach chucu agus trasbhealaí bóthair an ailínithe) inar tugadh aird ar leith ar ghnáthóg oiriúnach i gcógar an ailínithe (láithreacha túir a bheartaítear, bealaí rochtana sealadacha agus gnáthóg a dtrasnaíonn an t-ailíniú í). Chuir an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara faisnéis ar fáil maidir le cé acu an mbeadh nó nach mbeadh túir agus limistéir oibreacha gaolmhara suite cóngarach do bhrocacha broic, bunaithe ar na sonraí a bhí ar fáil acu.

6.2.4.3.3 Ialtóga

- 76 Ní bheidh tionchar ag an bhforbairt a bheartaítear ar aon fharaí aitheanta ialtóg ná ar shuíomhanna a bhfuil féidearthacht mhór go bhfuil faraí ialtóg iontu, amhail seanfhoirgnimh, uaimheanna talún, tithe nó foirgnimh eile. Sainaithníodh suíomhanna féideartha fara crainn feadh an ailínithe a bheartaítear. Tá sé iontach doiligh faraí ialtóg a dheimhniú i gcrainn, fiú má bhaintear úsáid as suirbhéanna rialta ar ghníomhaíochtaí ialtóg ag suíomhanna féideartha fara crainn, mar a shonraigh Kelleher agus Marnell (2006). Leagtar an cur chuige maidir leis an suirbhé ar ialtóga amach thíos:

- Sainaithníodh crainn a d'fhéadfadh a bheith ina bhfaraí ialtóg trí bhreathnú a dhéanamh ar Andrews *et al.* (2013). Is éard atá iontu sin de ghnáth ná crainn ag a bhfuil cuasa, scoilteanna, scáintí, poill stoc crainn agus áiteanna faoi choirt scaoilte. Is minic a fhaightear na gnéithe sin i gcrainn fhásta nó iad atá ag dul in éag. D'fhéadfadh tionchar bheith ar sheanchrainn fhásta a d'fhéadfadh bheith ina bhfaraí ialtóg sealadacha mar thoradh ar an teascadh crann atá ag teastáil. Rinneadh measúnú ar shuíomhanna féideartha faraí crainn ó thrasbhealaí bóthair an ailínithe. Sa chás gur éascaíodh cead isteach chuig talamh, scrúdaíodh láithreacha túir agus codanna inar dócha go mbeidh teascadh crann ag teastáil.

- Sa chás nárbh fhéidir crannteorainneacha a rochtain ná amharc orthu, rinneadh athbhreithniú ar léarscáiliú GIS ar chrannteorainneacha móra/fásta chun sainaitheint a dhéanamh ar chrannteorainneacha an-fhásta mar a moltar maolú réamhchúramach. Bhí an measúnú sin bunaithe ar aeríomhánna mionsonraithe (LIDAR san áireamh). Tríd sin, d'fhéadfaí sainaitheint a dhéanamh ar chrannteorainneacha níos fásta atá comhsheasmhach le suíomhanna féideartha fara ialtóg.
- Go mall i samhradh agus i bhfómhar na bliana 2013 agus i samhradh na bliana 2014, rinneadh suirbhéanna luí na gréine agus oíche ar ghníomhaíochtaí ialtóg ag gach trasbhealach bóthair den ailíniú trí úsáid a bhaint as brathadóir ialtóg i mód déach (heitridín agus roinnt mhinicíochta). Tríd an ngléas sin, bhíothas ábalta aimsiú a dhéanamh ar láithreach ialtóg, ar fhianaise ar fharáí mar gheall ar ialtóga ag teacht i láthair um luí na gréine agus ar fharáí ceoil, ar chomhghrúpaí gnáthóige agus ar an líonmhaireacht choibhneasta. Sainaitheintíodh ialtóga trína nglonna ultrasonacha agus trí bhreathnuithe iompraíochta agus eitilte. Tugadh faoin suirbhé ar ialtóga ó luí na gréine go dorchadas agus isteach san oíche. Ba éard a bhí i gceist sa suirbhé ná spotsuirbhéanna (idir 5 agus 10 nóiméad ar fad de ghnáth) ag gach trasbhealach bóthair trí dhíríú ar chrannteorainneacha fásta. Anuas air sin, tugadh faoi shuirbhé tiomána thart ag na trasbhealaí bóthair uile agus eatarthu siúd, bunaithe ar an mbrath agus ar an luas gluaisistéáin arna mhionsronrú a leagtar amach in Roche *et al.* (2012). Rinneadh suirbhé ar na haibhneacha agus ar na lochanna uile cóngarach don ailíniú a bheartáítear.

77 D'éascaigh na suirbhéanna ar ialtóga ar tugadh fúthu na nithe seo a leanas:

- Aon fhianaise ar fharáí ialtóg a shocrú (chun tacú le measúnú súl);
- Príomhghnáthóga mar a dtagann ialtóga i dteannta a chéile a dheimhniú e.g. fáлта sceach fásta arda;
- Na speicis ialtóg i láthair sa limistéar a shainaitheint;
- Sainaitheint a dhéanamh ar chrannteorainneacha / limistéir choillearnaí duillsiltí fásta mar a moltar maolú réamhchúramach; agus
- Ba le torthaí ón suirbhé a rinneadh ar fhoshampla mór de ghnáthóga féideartha fiara ialtóg (crannteorainneacha/ fáлта sceach ag trasbhealaí bóthair) a soláthraíodh sonraí ar an dóchúlacht go mbeadh fiaraí ialtóg i láthair i gcrainn ar fud an bhealaigh ar fad.

6.2.4.4 Iascaigh agus Éiceolaíocht Uisceach

- 78 Seachnóidh an fhorbairt a bheartaítear gnáthóga locháin agus locha. Beidh roinnt sruthanna faoin bhforbairt a bheartaítear. Tugadh faoi shuirbhéanna amhairc ar na sruthchúrsaí sin i gcóngar an ailínithe. Taifeadh saintréithe sruthchúrsaí, lena n-áirítear fásra cois bruaigh, foshraith agus ráta sreafa. Rinneadh measúnú ar oiriúnacht na gnáthóige do speicis uisceacha a bhfuil imní caomhnaithe ina dtaobh (e.g. gliomach fionnuisce agus salmainidí). Rinneadh gach sruthchúrsa a léarscáiliú de réir Fossitt (2000).
- 79 Ós rud é go seachnaítear tionchar díreach ar shruthanna agus ar aibhneacha, measadh nach mbeadh aon sampláil sruthaithe ag teastáil.
- 80 Níl túir suite feadh criosanna bruachánacha sruthchúrsaí ná istigh iontu. Ina leith sin, seachnaítear an fhéidearthacht a bhaineann le tionchar díreach ar shruthchúrsaí agus ar speicis faoi chosaint lena mbaineann.
- 81 Chun tuilleadh faisnéise a fháil faoi chosaint cháilíocht an uisce agus faoin gcur chuige um thionchar ar iascaigh bhainteacha agus ar éiceolaíocht uisceach a íoslaghdú, feic **Caibidil 8** den Imleabhar seo den EIS.

6.2.4.4.1 Fána Eile

- 82 Speicis faoi chosaint an Achta um Fhiadhúlra (1976 agus 2000 arna leasú) iad an Frog (*Rana temporaria*), an tEarc Sléibhe (*Triturus vulgaris*) agus an tEarc Luachra (*Lacerta vivipara*), agus tá siad le fáil go fairsing in Éirinn. Tá seans maith go bhfuil gach ceann de na speicis sin le fáil laistigh den CMSA. Cuireann linnte, locháin, díoga draenála agus féarthailte fliucha gnáthóg oiriúnach ar fáil d'amfaibiaigh sa limistéar. Faightear an t-earc luachra i ngnáthóga a n-oireann dó, fearacht bruach tirim, tailte fraoigh agus portach. Tugadh cuntas ar na speicis agus ar na gnáthóga a d'fhéadfadh a bheith ina ngnáthóg phórúcháin ag na speicis seo dá mba rud é go bhfacthas iad.
- 83 D'fhéadfadh speicis eile macasamhail an Fhritleáin Réisc (*Euphydrys aurinia*) bheith sa CMSA. Rinneadh iarrachtaí teacht ar chomharthaí an speicis sin le linn suirbhéanna allamuigh bunaithe ar mhodhanna Gníomhaireacht Chomhshaoil Thuaisceart Éireann (NIEA) (2011).
- 84 Agus aird á tabhairt ar éiceolaíocht an CMSA i dteannta shaintréithe na forbartha a bheartaítear, measadh nár ghá tabhairt faoi shuirbhéanna allamuigh ar ghrúpaí fána níos sainfheidhmí amhail fungais, inveirteabraigh agus leamhain.

6.2.5 Meastóireacht ar Shuntasacht na hÉiceolaíochta

- 85 Feidhm chomhcheangailte aon tionchair réamh-mheasta ar leith is ea luach na gné lena mbaineann (a tábhacht ó thaobh na héiceolaíochta de), chineál an tionchair agus mhéid an tionchair. Tá sé riachtanach, dá bhrí sin, cinneadh a dhéanamh ar luach na ngnéithe éiceolaíochta laistigh den CMSA d'fhonn suntasacht agus méid an tionchair fhéideartha a mheasúnú.
- 86 Tá an modh chun suntasacht éiceolaíochta a mheasúnú a úsáideadh sa staidéar bunaithe ar chur chuige caighdeánach ar fhorbair an tÚdarás um Bóithre Náisiúnta (2009b) é sa Mheasúnú Éiceolaíochta ar Scéimeanna Náisiúnta Bóithre agus glacadh é lena úsáid i dtionscadail tarchuir leictreachais (EirGrid, 2012). Baineadh úsáid as na torthaí ar na suirbhéanna ar fhoinsí agus ar na suirbhéanna allamuigh chun measúnú a dhéanamh ar shuntasacht na suíomhanna éiceolaíochta sainaitheanta atá lonnaithe sa CMSA ar scála tábhachta. Ba é seo raon an scála: idirnáisiúnta (A) - náisiúnta (B) - tábhacht chontae (C) - tábhacht áitiúil, luach ard (D) - tábhacht áitiúil, luach íseal (E). Na ngnéithe sin ar sainaitheadh go mbaineann tábhacht áitiúil ard nó níos mó ná sin leo, luaitear go sonrath sa mheasúnú éiceolaíochta gur 'Príomhghabhóirí Éiceolaíochta' iad agus breithniú á dhéanamh ar an bhféidearthacht a bhaineann le tionchar suntasach agus ar an ngá ina dhiaidh sin le maolú iomchuí. Baineadh úsáid as na critéir a léirítear i **dTábla 6.2** chun meas a dhéanamh ar luach éiceolaíochta sa CMSA. De bhreis ar na critéir a liostaítear i **dTábla 6.2**, breithnítear tosca eile freisin sa mheasúnú ar ghnáthóga agus ar speicis, amhail luach féideartha éiceolaíochta, luachanna tánaisteacha tacaíochta mar a bhféadfadh gnáthóga feidhm thánaisteach éiceolaíochta a chomhlíonadh, agus luachanna sóisialta a bhaineann le gné éiceolaíochta, ar nós luach oideachasúil, caitheamh aimsire agus eacnamaíoch.
- 87 Rinneadh measúnú ar ghnáthóga agus ar speicis ar leith (nach de chuid suíomhanna iad) a sainaitheadh, bunaithe ar stádas cosanta agus, i gcás gnáthóga ar leith, sainaitheadh iad má tá féidearthacht ann go mbaineann ardluach áitiúil éiceolaíochta leo.
- 88 Achoimríodh gnáthóga fáлта sceach agus crannteorainneacha aonair ag láithreacha túir isteach i gceann amháin de thrí chatagóir mheasúnaithe (ard, measartha nó íseal) a bhí bunaithe den chuid ba mhó ar *Ecological Criteria for Evaluation of Hedgerows (Critéir Éiceolaíochta maidir le Fálta Sceach a Mheas)* ón Údarás um Bóithre Náisiúnta (2006a) agus freisin trí thagairt do Smith *et. al.* (2011).
- 89 Is féidir an measúnú sin ar na fáлта sceach uile a ndearnadh suirbhé orthu a achoimriú go hachomair mar seo a leanas:
- Luach Ard – Measartha neamhchoitianta atá na fáлта sceach sin. De ghnáth, is fál sceach láidir agus sách leathan é ina bhfuil cuid mhór speiceas agus ina bhfuil speicis

dhúchasacha ceannasach agus áirítear leo seanchrainn ‘lánaide’ nó sruthchúrsaí gaolmhara. De ghnáth, bíonn roinnt mhaith de speicis tháscacha flóra talún coillearnaí iontu. Is é is dóichí go bhfuil suíomhanna pórúcháin mamach faoi chosaint (e.g. ialtóga, broic, madraí uisce) i láthair. De ghnáth, is seanghnáthóga coillearnaí líní leathnádúrtha iad na fáлта sceach sin agus tá an-chuid díobh bainteach le seanteorainneacha baile fearainn. Tá sruthanna ag roinnt mhaith díobh.

- Luach Measartha – Is iad na fáлта sceach sin na gnáthfháлта sceach atá coitianta i dtírdhreach na hÉireann, arna mbainistiú ar bhonn éagsúil de réir na gcritéar riachtanach (feic NRA 2006).
- Luach Íseal – Is iad sin na fáлта sceach is mó bainistiú de ghnáth agus tá líon measartha íseal speiceas iontu. Tá gortchiseal ró-innilte ag roinnt mhaith díobh agus tá idir éagsúlacht íseal agus éagsúlacht mheasartha acu ó thaobh speicis adhmaid de. Fáлта sceach iarmharacha a bheidh i roinnt mhaith de na fáлта sceach sin. Is measartha coitianta atá an cineál sin fáлта sceach freisin.

Tábla 6.2: Critéir a úsáidtear chun Tábhacht Éiceolaíochta na Láithreán a Mheasúnú

An Scéim um Measúnacht Éiceolaíochta (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta, 2009b)
<p>Tábhacht Idirnáisiúnta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ‘Láithreán Eorpach’ lena n-áirítear Limistéar faoi Chaomhnú Speisialta is iarrthóir (cSAC) nó Limistéar faoi Chosaint Speisialta (SPA). • Láithreán a chomhlíonann na critéir lena shainiú mar ‘Láithreán Eorpach’ (feic larscríbhinn III den Treoir maidir le Gnáthóga, arna leasú). • Gnéithe atá riachtanach chun comhleanúnachas Líonra Natura 2000 a choinneáil. • Láithreán a chuimsíonn ‘na samplaí is fearr’ de na cineálacha gnáthóige a liostaítear in larscríbhinn I den Treoir maidir le Gnáthóga. • Pobail chónaitheacha nó pobail a bhíonn le fáil go rialta (a mheastar a bheith tábhachtach ag an leibhéal náisiúnta) de na nithe seo a leanas: <ul style="list-style-type: none"> - Speicis éan, a liostaítear in larscríbhinn I agus/nó dá dtagraítear in Airteagal 4(2) den Treoir maidir le hÉin; agus / nó - Speicis ainmhithe agus phlandaí a liostaítear in larscríbhinn II agus / nó in larscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga. • Láithreán Ramsar (an Coinbhinsiún um Bogaigh a bhfuil Tábhacht Idirnáisiúnta leo go háirithe mar Ghnáthóg d’Éin Uisce, 1971). • Láithreán Oidhreachta Domhanda (an Coinbhinsiún maidir leis an Oidhreacht Dhomhanda Nádúrtha agus Chultúrtha a Chosaint, 1972). • An Tearmann Bithsféir (Clár EOCNA maidir leis an Duine agus an mBithsféir). • Láithreán ina bhfuil pobail shuntasacha speiceas faoi Choinbhinsiún Bonn (an Coinbhinsiún maidir le Caomhnú Speicis Imirceacha Ainmhithe Fiáine, 1979). • Láithreán ina bhfuil pobail shuntasacha faoi Choinbhinsiún Bheirn (an Coinbhinsiún maidir le Caomhnú Fhiadhúlra agus Ghnáthóga Nádúrtha na hEorpa, 1979). • Tearmann Bithghiniteach faoi Chomhairle na hEorpa. • Láithreán Dioplóma Eorpaigh faoi Chomhairle na hEorpa. • Uisce Salmainide atá ainmnithe faoi bhun Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Cáilíocht Uiscí

An Scéim um Measúnacht Éiceolaíochta (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta, 2009b)
Salmainide), 1988 (I.R. Uimh. 293 de 1988).
<p>Tábhacht Náisiúnta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Láithreán atá sainithe nó beartaithe mar Limistéar Oidhreachta Nádúrtha (NHA). • Anaclann Reachtúil Dúlra. • Tearmann do Fhlóra agus Fána a chosnaítear faoi na hAchtanna um Fhiadhúlra. • Páirc Náisiúnta. • Láithreán neamhshainithe a chomhlíonann na critéir lena shainiú mar Limistéar Oidhreachta Nádúrtha (NHA); Anaclann Reachtúil Dúlra; Tearmann do Fhlóra agus Fána a chosnaítear faoi na hAchtanna um Fhiadhúlra; agus / nó Páirc Náisiúnta. • Pobail chónaitheacha nó pobail a bhíonn le fáil go rialta (a mheastar a bheith tábhachtach ag an leibhéal náisiúnta) de na nithe seo a leanas: <ul style="list-style-type: none"> - Speicis a chosnaítear faoi na hAchtanna um Fhiadhúlra; agus / nó - Speicis a liostaítear ar an liosta Sonraí Dearga lena mbaineann. • Láithreán a chuimsíonn 'limistéir inmharthana' de na cineálacha gnáthóige a liostaítear in larscríbhinn I den Treoir maidir le Gnáthóga.
<p>Tábhacht Chontae:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Limistéar Taitneamhachta Speisialta. • Limistéar faoi réir Ordú Buanchoimeáda Crann. • Limistéar Ardtaitneamhachta, nó a chomhlíonann, a shainítear faoin bplean forbartha contae. • Pobail chónaitheacha nó pobail a bhíonn le fáil go rialta (a mheastar a bheith tábhachtach ag an leibhéal Contae) de na nithe seo a leanas: <ul style="list-style-type: none"> - Speicis éan, a liostaítear in larscríbhinn I agus / nó dá dtagraítear in Airteagal 4(2) den Treoir maidir le hÉin; - Speicis ainmhithe agus phlandaí a liostaítear in larscríbhinn II agus / nó in larscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga. • Speicis a chosnaítear faoi na hAchtanna um Fhiadhúlra. • Speicis a liostaítear ar an liosta Sonraí Dearga lena mbaineann. • Láithreán a chuimsíonn limistéar nó limistéir de na cineálacha gnáthóige a liostaítear in larscríbhinn I den Treoir maidir le Gnáthóga nach gcomhlíonann na critéir lena mheas go mbaineann tábhacht Idirnáisiúnta nó tábhacht Náisiúnta leis. • Pobail de speicis lena mbaineann tábhacht chontae, nó limistéir inmharthana a chuimsíonn gnáthóga leathnádúrtha nó gnéithe oidhreachta nádúrtha a shainaitnítear sa leagan Náisiúnta nó Áitiúil den Phlean Gníomhaíochta Bithéagsúlachta, más rud é gur cuireadh i dtoll a chéile é. • Láithreáin a chuimsíonn cineálacha gnáthóige leathnádúrtha lena mbaineann bithéagsúlacht ard i gcomhthéacs contae agus cuid mhór nádúrthachta, nó pobail mhóra de speicis atá neamhchoitianta sa chontae. • Láithreáin a chuimsíonn gnáthóga agus speicis atá neamhchoitianta nó a bhfuil laghdú ag teacht orthu ag leibhéal náisiúnta ó thaobh cáilíochta nó méid de.
<p>Tábhacht Áitiúil (luach ard):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pobail de speicis tosaíochta lena mbaineann tábhacht áitiúil nó gnáthóga nó gnéithe oidhreachta nádúrtha a shainaitnítear sa Phlean Gníomhaíochta Bithéagsúlachta Áitiúil, más rud é gur cuireadh i dtoll a chéile é. • Pobail chónaitheacha nó pobail a bhíonn le fáil go rialta (a mheastar a bheith tábhachtach ag an leibhéal Áitiúil) de na nithe seo a leanas: <ul style="list-style-type: none"> - Speicis éan, a liostaítear in larscríbhinn I agus / nó dá dtagraítear in Airteagal 4(2) den Treoir maidir le hÉin;

An Scéim um Measúnacht Éiceolaíochta (An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta, 2009b)
<ul style="list-style-type: none"> - Speicis ainmhithe agus phlandaí a liostaítear in Iarscríbhinn II agus / nó in Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga; - Speicis a chosnaítear faoi na hAchtanna um Fhiadhúlra. - Speicis a liostaítear ar an liosta Sonraí Dearga lena mbaineann. <ul style="list-style-type: none"> • Láithreáin a chuimsíonn cineálacha gnáthóige leathnádúrtha lena mbaineann cuid mhór bithéagsúlachta i gcomhthéacs áitiúil agus cuid mhór nádúrthachta, nó pobail de speicis atá neamhchoitianta sa dúiche; agus • Láithreáin nó gnéithe a chuimsíonn gnáthóga coitianta nó a bhfuil luach íseal ag baint leo, lena n-áirítear speicis nádúrtha atá riachtanach dá ainneoin sin chun naisc agus conairí éiceolaíochta a choinneáil idir gnéithe lena mbaineann luach ard éiceolaíochta.
<p>Tábhacht Áitiúil (luach íseal):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Láithreáin a chuimsíonn limistéir bheaga de ghnáthóga leathnádúrtha a bhfuil tábhacht ag baint leo maidir le fiadhúlra; agus • Láithreáin nó gnéithe a chuimsíonn speicis neamhdhúchasacha a bhfuil tábhacht ag baint leo chun naisc ghnáthóige a choinneáil.

(Foinse: Guidelines for Assessment of Ecological Impacts of National Road Schemes [Treoirlínte um Measúnú ar an Tionchar ar an Éiceolaíocht ag Scéimeanna Bóithre Náisiúnta] [2009])

cSAC = Limistéar faoi Chaomhnú Speisialta is iarrthóir, SPA = Limistéar faoi Chosaint Speisialta, NHA = Limistéar Oidhreacht Nádúrtha

BAP = Plean Gnómhaíochta Bithéagsúlachta (foilsíodh iad sin i leith roinnt mhaith limistéir údaráis áitiúil)

6.2.6 Measúnú ar an Tionchar agus Suntasacht an Tionchair

90 Tá an measúnú ar an tionchar bunaithe den chuid is mó ar an treoir a thugann an Institiúid um Bainistíocht Chomhshaoil agus Éiceolaíochta (imshaoilEEM) san fhoilseachán *Guidelines for Ecological Impact Assessment (Treoirlínte um Measúnacht Tionchair Éiceolaíochta)* (2006) agus trí bhreathnú a dhéanamh ar an treoir náisiúnta a chuirtear ar fáil anseo: EirGrid (2012), an tÚdarás um Bóithre Náisiúnta (2009b) agus an EPA (2002). Déantar tionchar a phlé agus a mheasúnú i ndáil le cineál tionchair (tionchar dearfach, neodrach nó diúltach), saintréith agus íogaireacht na gné lena mbaineann, méid, fad ama, inaisathraitheacht, uainiú agus minicíocht.

91 Léirítear na critéir a úsáidfear le haghaidh cur síos agus measúnú a dhéanamh ar chineál an tionchair agus ar mhéid an tionchair i d**Táblaí 6.3** agus **6.4**.

Tábla 6.3: Critéir a Úsáidtear sa Mheasúnacht Tionchair Éiceolaíochta

<p>Dearfach nó Diúltach:</p> <p>An dóigh don tionchar bheith dearfach nó diúltach? Iarrtar sa bheartas idirnáisiúnta agus náisiúnta anois go soláthraíonn tionscadail torthaí dearfacha ar son bithéagsúlachta.</p>
<p>Saintréith:</p> <p>Baineann tábhacht leis an gcineál gnáthóige (e.g. coillearnach nádúrtha nó an-athraithe; aibí nó nuabhunaithe, fliuch nó tirim) agus le cáilíocht an láithreáin (e.g. bratphortach gníomhach neamhdhamáistithe).</p>
<p>Tábhacht:</p> <p>Sonraigh cé acu atá nó nach bhfuil sainiúchán ag láithreán, amhail SAC nó NHA, nó a chuimsíonn nó nach gcuimsíonn sé gnáthóg liostaithe (Iarscríbhinn I). Is féidir rátáil a shannadh don luach éiceolaíochta a bhaineann le suíomh trí scéim mheasúnachta a úsáid (e.g. rátáiltear go mbaineann luach ard agus tábhacht áitiúil le limistéir neamhshainithe de choillearnach leathanduilleach leathnádúrtha de ghnáth).</p>
<p>Íogaireacht:</p> <p>Sonraigh athruithe a dhéanfaidh mórathrú ar an tsaintréith atá ag gné den chomhshaoil (e.g. athruithe ar hidreolaíocht coillearnaí mar gur leagadh mataí rubair sealadacha nó painéil alúmanaim bhóthair shealadacha).</p>
<p>Méid agus réim:</p> <p>Is féidir nach mbeidh tionchar ag scéim ach ar chuid bheag de shuíomh ach ba cheart achar na gnáthóige (i heicteáir) ar a bhfuil tionchar sa láthair sin a thabhairt i gcomhthéacs achar iomlán na gnáthóige den chineál sin atá ar fáil (e.g. 1 ha de choillearnach, arb ionann é agus 30 ha san iomlán).</p>
<p>Fad Ama:</p> <p>Sonraigh an fad ama a mheastar go mairfidh an tionchar sula ndéanfar na gnáthóga agus / nó na speicis ar a raibh tionchar a athshaothrú nó a atreisiú.</p> <p>D'fhéadfadh fad ama gníomhaíochta bheith éagsúil ó fhad ama an tionchair iarmhartaigh a raibh an ghníomhaíocht ina cúis leis (e.g. d'fhéadfadh gníomhaíochtaí gearrthéarmacha tógála suaiththeadh a dhéanamh ar éin le linn shéasúr an ghoir ach d'fhéadfadh tionchar níos fadtéarmaí teacht aníos mar gur theip orthu atáirgeadh sa limistéar suaithe le linn an tséasúir sin). Úsáideadh amscálaí na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil (2002) mar seo a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sealadach (0-1 bliain) • Gearrthéarmach (1-7 mbliana) • Meántéarmach (7-15 bliana) • Fadtéarmach (15-60 bliain) • Buan (60+ bliain)
<p>Inaisathraitheacht:</p> <p>Sainithin cé acu is buan (neamh-inaisathraithe) nó sealadach (inaisathraithe – le maolú nó gan é) atá tionchar éiceolaíochta.</p>
<p>Uainiú agus Minicíocht:</p> <p>Is féidir nach mbeidh roinnt athruithe ina gcúis le tionchar ach sa chás go gcomhtharlaíonn siad le céimeanna beatha nó séasúir atá rithábachtach (mar shampla, séasúir neadaithe na n-éan). Is féidir é sin a sheachaint trí na gníomhaíochtaí ábhartha a sceidealú go cúramach.</p>

(Foinse: IEEM [2006]; EPA [2002])

Tábla 6.4: Critéir le haghaidh Méid an Tionchair a Mheasúnú

Méid an tionchair	Sainmhíniú
Gan Athrú:	Gan aon athrú suntasach ar éiceolaíocht na gné lena mbaineann.
Tionchar Substantiúil:	Tionchar is féidir a thomhas ach nach bhfuil iarmhairtí feiceálacha aige
Miontionchar:	Athrú ar éiceolaíocht an láithreáin lena mbaineann ag a bhfuil iarmhairtí suntasacha éiceolaíochta lasmuigh de teorainn na forbartha, ach ní mheastar go bhfuil tionchar suntasach ag na hiarmhairtí sin ar dháileadh ná ar líon na speiceas nó na ngnáthóg a mbaineann tábhacht chaomhantais leo.
Tionchar Measartha:	Athrú ar éiceolaíocht an láithreáin lena mbaineann ag a bhfuil iarmhairtí suntasacha éiceolaíochta lasmuigh de teorainn na forbartha. Meastar go bhfuil tionchar suntasach ag na hiarmhairtí sin ar dháileadh nó ar líon na speiceas nó na ngnáthóg a mbaineann tábhacht chaomhantais leo.
Tionchar Substantiúil:	Athrú ar éiceolaíocht an láithreáin lena mbaineann ag a bhfuil iarmhairtí suntasacha éiceolaíochta lasmuigh de teorainn na forbartha. Meastar go bhfuil tionchar suntasach ag na hiarmhairtí sin ar na speicis nó na ngnáthóga a mbaineann tábhacht ard chaomhantais leo agus go bhféadfadh siad tionchar a bheith acu ar inmharthanacht fhoriomlán na speiceas nó na ngnáthóg sin sa mhórlimistéar.
Tionchar Mór:	Athrú ar éiceolaíocht an láithreáin lena mbaineann ag a bhfuil iarmhairtí suntasacha éiceolaíochta lasmuigh de teorainn na forbartha. Meastar na hiarmhairtí sin a bheith den chineál go bhfuil inmharthanacht fhoriomlán na speiceas nó na ngnáthóg lena mbaineann tábhacht ard chaomhantais sa mhórlimistéar faoi bhagairt mhór (tionchar diúltach) nó gur dócha go mbeidh méadú suntasach uirthi dá mbarr (tionchar dearfach).

(Foinsí: Gittings [1998]; EPA [2002])

92 Mionsonraítear measúnú ar leith ar an nós imeachta um thionchar go sonrath le haghaidh rioscaí imbhualite d'Ealaí Glóracha. Tá an measúnú níos baintí le speicis éan. Tá sé bunaithe ar íogaireacht na bpobal agus ar mhéid an tionchair fhéideartha, mar a leagtar amach thíos i dTábla 6.5. Maidir le méid an tionchair fhéideartha, breithnítear an fhorbairt a bheartaítear i gcomhthéacs thorthaí na suirbhéanna agus an tionchair dhóchúil a thiocfaidh as forbairt den chineál sin, bunaithe ar an bhfaisnéis atá ann cheana agus ar fhianaise ar chómhaireachtáil.

93 Leanann an cur chuige sin gnáthchritéir mheasúnachta atá bunaithe ar Percival (2003) agus trí bhreithniú a dhéanamh ar NRA (2009) freisin. Cinntear íogaireacht agus méid (an tionchair) bunaithe ar na nithe seo a leanas:

- Faisnéis a bailíodh ar feadh seacht mbliana go dtí seo faoi dháileadh éan geimhrithe, faoi chomhchruinnithe aitheanta éan geimhrithe, faoi thábhacht na gcomhchruinnithe sin agus faoi na suirbhéanna ar línte eiltite ar tugadh fúthu;
- Staidéar ar fhoinsí faisnéise / athbhreithniú ar fhoilseacháin maidir le tionchar féideartha agus roinnt cur chuige um maolú; agus

- Fianaise ar thionchar iarbhír trí staidéir leanúnacha/ bhreathnuithe leanúnacha a dhéanann suirbhéirí.

Tábla 6.5: Critéir le haghaidh an Tionchar ar Speicis Éan a mheasúnú

Comhpháirteanna	Sainmhíniú
Toisc Íogaireachta	<p>AN-ARD: Speicis atá mar spéis luaite na SPAnna agus limistéir eile chaomhnú an dúlra a chosnaítear go reachtúil. Ciallaíonn 'luaite' sa chás sin go luaitear iad sa téacs lua i gcomhair an láithreáin mar speiceas a sainítear an láithreán ina leith.</p> <p>ARD: Speicis a chuireann le hiomláine an SPA ach nach luaitear mar speicis a sainítear an láithreán ina leith. Speicis atá íogair ó thaobh na héiceolaíochta de, lena n-áirítear na speicis seo a leanas: lómaí, scótar, cromán na gcearc, iolar fíréan, falaróp píbdhearg, geabhróg rósach agus cág cosdearg. Speicis i láthair i líonta lena mbaineann tábhacht náisiúnta (>1% de líon na hÉireann).</p> <p>MEÁNACH: Speicis ar larscríbhinn 1 den Treoir maidir le hÉin ón Aontas Eorpach, Speicis i láthair i líonta lena mbaineann tábhacht réigiúnach (>1% den líon réigiúnach [contae]), speicis eile ar an liosta dearg um Éin i mBaol de chuid Chairde Éanlaith Éireann.</p> <p>ÍSEAL: Aon speicis eile lena mbaineann tábhacht chaomhnaithe, lena n-áirítear speicis ar an liosta ómrach um Éin i mBaol de chuid Chairde Éanlaith Éireann nach gclúdaítear thuas.</p>
Méid an Tionchair Fhéideartha	<p>AN-MHÓR: Cailteanas iomlán eochairghnéithe na dtosca bonnlíne nó athrú an-mhór orthu sin, a fhágann go mbeidh athrú bunúsach ar an tsaintréith / ar an gcomhdhéanamh / ar na tréithe tar éis forbartha agus gur féidir iad a chailleadh ar fad ón láithreán. Treoir: tá < 20% den phobal nó den ghnáthóg ann fós.</p> <p>MÓR: Cailteanas mór eochairghnéithe na dtosca bonnlíne (roimh an bhforbairt) nó athrú mór orthu sin, a fhágann go mbeidh athrú bunúsach ar an tsaintréith/ ar an gcomhdhéanamh/ ar na tréithe tar éis forbartha. Treoir: Cailtear 20-80% den phobal nó den ghnáthóg.</p> <p>MEÁNACH: Cailteanas ceann amháin nó níos mó ná ceann amháin d'eochairghnéithe na dtosca bonnlíne nó athrú air / orthu sin, a fhágann go mbeidh athrú páirteach ar an tsaintréith / ar an gcomhdhéanamh / ar na tréithe bonnlíne tar éis forbartha. Treoir: Cailtear 5-20% den phobal nó den ghnáthóg.</p> <p>BEAG: Mionathrú amach ó thosca bonnlíne. Is suntasach a bheidh aon athrú a thagann as an gcaillteanas / mionathrú ach beidh saintréith / comhdhéanamh / tréithe bunúsacha na toisce bonnlíne cosúil le himthosca nó patrúin roimh an bhforbairt. Treoir: Cailtear 1-5% den phobal nó den ghnáthóg.</p> <p>DIOMAIBHSEACH: Athrú an-bheag ar an toisc bhonnlíne. Is ar éigean is féidir an t-athrú a aithint, cosúil leis an gcás 'gan athrú'. Treoir: Cailtear < 1% den phobal nó den ghnáthóg.</p>

- 94 Tugtar na breithnithe ar mhéid agus ar íogaireacht le chéile d'fhonn 'suntasacht an tionchair fhéideartha' a chinneadh. Baintear é sin amach trí thrastháblú a dhéanamh ar mhéid an tionchair agus ar an íogaireacht, ach úsáid a bhaint as **Tábla 6.6**, chun réamh-mheas ar shuntasacht gach tionchair fhéideartha ar speicis éan a thabhairt.

Tábla 6.6: Maitrís Suntasachta: Méid agus Íogaireacht a Chur le Chéile chun Leibhéal Suntasachta an Tionchair Fhéideartha ar Speicis Éan a Mheasúnú

ÍOGAIREACHT (→)	An-Mhór	Mór	Meánach	Íseal
MÉID AN TIONCHAIR (↓)				
An-Mhór	An-mhór	An-mhór	Mór	Meánach
Mór	An-mhór	An-mhór	Meánach	Beag
Meánach	An-mhór	Mór	Beag	An-íseal
Beag	Meánach	Beag	Beag	An-íseal
Diomaibhseach	Beag	An-íseal	An-íseal	An-íseal

- 95 Is éard atá sa mhéid seo a leanas ná cur síos achomair ar gach catagóir lena mbaineann tábhacht, mar a leagtar amach i d**Tábla 6.6**:

- Níor cheart imní a bheith faoi shuntasacht **an-íseal** agus shuntasacht **íseal** de ghnáth agus níl aon ghá le tuilleadh maolaithe;
- Léiríonn suntasacht **mheánach** tionchar a d'fhéadfadh bheith suntasach a bhfuil measúnú cúramach aonair ag teastáil uaidh. Féadann sé bheith ar scála a bhféadfar é a réiteach má dhéantar dearadh athbhreithnithe nó maolú iomchuí; agus
- Léiríonn suntasacht **an-ard** agus suntasacht **ard** tionchar an-suntasach ar phobail éan.

6.2.7 Measúnú Oiriúnachta

- 96 Ceanglaítear le hAirteagal 6(3) den Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach nach mór d'údarás áitiúil 'Measúnú Oiriúnachta' (AA) a dhéanamh sa chás gur dóigh do phlean nó do thionscadal tionchar suntasach a bheith aige ar Láithreán Eorpach sainithe (ar a dtugtar láithreán Natura 2000 de ghnáth). In Éirinn, áirítear le Láithreáin Eorpacha Limistéir faoi Chaomhnú Speisialta is iarrthóirí (cSACanna) agus Limistéir faoi Chosaint Speisialta (SPANna).

- 97 Déantar cur chun cinn i dtreoir mhodheolaíoch an Choimisiúin Eorpaigh (2002) ar phróiseas ceithre chéim maidir le tabhairt faoi Mheasúnú Oiriúnachta. Cinneann an toradh ar gach céim i ndiaidh a chéile cé acu atá céim bhreise sa phróiseas ag teastáil nó nach bhfuil. Tugtar 'Scagthástáil' ar an gcéad chéim, agus tugtar fúithi chun aimsiú a dhéanamh ar an bhféidearthacht a bhaineann le tionchar suntasach ón bplean nó ón tionscadal, bíodh sé ina aonar nó i dteannta pleananna nó tionscadail eile agus láithreáin Eorpacha. Cinneann an toradh cé acu is gá nó nach gá tabhairt faoi Mheasúnú Oiriúnachta níos mine (Céim 2) agus ullmhú a dhéanamh ar Ráiteas Tionchair Natura (NIS) sa chás go meastar go mbaineann suntasacht le tionchar féideartha. Is ar an údarás inniúil (nó údarás toilithe) atá an fhreagracht as an Measúnú Oiriúnachta a dhéanamh.
- 98 I gcás na forbartha a bheartaítear (MSA agus CSMA), cuireadh NIS i dtoll a chéile (feic **Imleabhar 5** de na cáipéisí iarratais) mar nach bhféadfaí a chinntiú ag céim na tástála nach mbeadh tionchar suntasach féideartha ar ocht láithreán Eorpacha.
- 99 Rinneadh Tástáil Chéim 1 (le haghaidh Measúnacht Oiriúnachta) gan tagairt do bhearta maolaithe. Tá maolú ina dhlúthchuid den phróiseas um Measúnú Oiriúnachta Chéim 2, áfach. Ba cheart bearta maolaithe a thástáil agus Measúnacht Oiriúnachta Chéim 2 á déanamh chun a chinntiú go bhfuil siad éifeachtach agus cumasach lena gcur chun feidhme. Dá bhrí sin, forbraíodh sraith bearta maolaithe chun a chinntiú nach mbeadh drochthionchar ag an bhforbairt a bheartaítear ar iomláine na láithreán Eorpach lena mbaineann. Leagtar na bearta sin amach i Ráiteas Tionchair Natura lenar thángthas ar an gconclúid nach gcuirfí leasanna caomhantais na láithreán Eorpach lena mbaineann i gcontúirt agus nach mbeadh aon drochthionchar ag an bhforbairt ar iomláine na láithreán ábhartha.

6.3 SAINTRÉITHE NA FORBARTHA A BHEARTAÍTEAR

- 100 Tá an tionchar féideartha ar fhlóra agus fána sa CMSA le sonrú le linn chéim na tógála agus le linn na céime oibríche araon. Cuirtear sonraí faoin tionchar féideartha san áireamh i **Rannán 6.5**. Tríd is tríd, réamh-mheastar go mairfidh an clár tógála thart ar thrí bliana. Is éard atá san fhorbairt a bheartaítear tógáil na dtúr mar shuíomhanna aonair a mbeidh fad tuairim is 340 m eatarthu ar an meán. Go ginearálta, féadfar na céimeanna tógála a bhriseadh síos mar seo a leanas: an suíomh a réiteach lena n-áirítear mataí rubair sealadacha nó painéil bhóthair alúmanaim shealadacha a leagan, claíocha a bhaint agus claíocha sealadacha a chur suas nuair is gá, an clós stórála le haghaidh ábhar tógála a bhunú agus a oibriú, na hoibreacha go léir a bhaineann le mionathruithe ar línte tarchuir lasnairde 110 kV atá ann cheana, bunsraitheanna túir a shuiteáil, túir a chur in airde, cuailí cosanta, teascadh crann, seoltóirí a shreangú, coimisiúnú na líne agus talamh a athchóiriú.
- 101 Is fiú aird ar leith a thabhairt ar na gníomhaíochtaí agus na gnéithe éiceolaíochta seo a leanas go háirithe agus an tionchar féideartha á bhreithniú:

- Céim na Tógála:
 - Cailteanas buan agus sealadach gnáthóige le linn glanadh suímh agus tógáil suímh;
 - Suaitheadh fána; agus
 - Rioscaí rith chun srutha truailithe do cháilíocht an uisce dromchla agus an screamhuisce (gabhdóirí uisceacha).
- An Chéim Oibríoch:
 - D'fhéadfadh láithreach na líne lasnairde (seoltóirí agus sreang thalmhaithe) a bheith ina riosca imbhualite do speicis íogaire éin; agus
 - Gníomhaíochtaí leanúnacha cothabhála.

6.4 AN STAID FAOI LÁTHAIR

102 Sa rannán seo, déantar cur síos ar an staid éiceolaíochta atá ann faoi láthair sa CMSA.

6.4.1 Limistéir Chaomhantais Shainithe

103 Taispeántar láthair na suíomhanna sainithe uile laistigh de 30 km ón ailíniú i bhFíor 6.1 **d'Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS. Úsáidtear crios maolánach fairsing atá 30 km ar fad chun a chinntiú go ndéantar breithniú iomchuí ar na suíomhanna go léir a d'fhéadfadh bheith bainteach leis an bhforbairt. Ar na suíomhanna a mhionsonraítear tá cSACanna, SPAnna d'éin, NHAnna, pNHA agus Limistéir Sainspéis Eolaíochta (ASSInna) (limistéir a n-aithnítear go mbaineann tábhacht chaomhantais náisiúnta leo i dTuaisceart Éireann) agus Limistéir Oidhreachta Nádúrtha (atá neamhshainithe ach a bheartaítear) atá lonnaithe ar fud an tírdhreacha mhóir.

104 Léirítear tuilleadh sonraí faoi na suíomhanna sainithe sin laistigh de 5 km den ailíniú i d**Tábla 6.7**. Mar thoradh ar scála agus ar shaintréithe na forbartha a bheartaítear, meastar gur beag an seans go mbeadh tionchar ar shuíomhanna atá suite níos faide ná 5 km ón ailíniú. Mar sin féin, déantar breithniú cuí ar dhá shuíomh lasmuigh den gha 5 km sin mar a bhféadfadh an tionchar seo a leanas teacht aníos:

- Suíomhanna sainithe arb eol go bhfuil pobail thábhachtacha éan geimhrithe iontu; agus
- Suíomhanna uisceacha sainithe lonnaithe síos le sruth ón ailíniú.

105 Sa chás go meastar go bhféadfadh go mbeadh tionchar ar leasanna caomhantais na suíomhanna sin, cuirtear san áireamh iad i d**Tábla 6.7**, ina liostaítear na suíomhanna sainithe de réir a bhfaid ón ailíniú, ag tosú leis na suíomhanna is gaire.

- 106 Níl an t-aillíniú laistigh d'aon limistéir shainithe sa CMSA ná fíorchóngarach dóibh. Is é Limistéar Oidhreachta Nádurtha beartaithe (pNHA) Loch an Easáin an láithreán sainithe is gaire. Tá sé suite thart ar 250 m ó dheas ón ailíniú. Tá lochanna agus gnáthóga bogaigh gaolmhara ar an leas caomhantais a bhaineann leis an gcuid is mó de shuíomhanna sainithe. Dá bhrí sin, bheadh siad íogair i leith gníomhaíochtaí sna dobharcheantair áitiúla. Is é cSAC Phortach Choillidh Chonnaidh, atá lonnaithe thart ar 11 km i dtreo an oirdheiscirt, an láithreán Eorpach (cSAC nó SPA) is gaire don ailíniú. Déantar measúnú mionsonraithe ar thionchar féideartha na forbartha a bheartaítear ar láithreáin Eorpacha (cSACanna agus SPAnna) a chur i láthair sa NIS (feic **Imleabhar 5** de na cáipéisí iarratais).

Tábla 6.7: Suíomhanna Sainithe le haghaidh Chaomhnú an Dúlra laistigh de 5 km ón Ailíniú laistigh den CMSA (Cuirtear suíomhanna atá níos mó ná 5 km san áireamh i gcás go sainaithnítear bealach le haghaidh cineálacha tionchair)

Cód an tSuímh	Suíomh	Sainiúchán	Cur Síos ar an Suíomh	An Neasfhad go dtí an tAilíniú
001666	Loch an Easáin	pNHA	<p>Is é atá sa suíomh ná loch beag a shonraítear mar gheall ar a gheolaíocht bhuncharraige, ina gcuimsítear lomáin Shiolúracha a chothaíonn speicis neamhchoitianta phlandaí. Tá Giolcach (<i>Phragmites australis</i>) timpeall an locha. In áiteanna eile, tá lomáin charraige le sonrú laistigh d'fhéarach agus fásann pobail <i>Súsán</i> go mór. Rinne Foss agus Crushell suirbhé air (2007).</p> <p>Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.</p>	250 m (ó dheas ó Thúr 115)
001608	Loch Monalty	pNHA	<p>Loch beag méiseatrófach is ea seo, a bhfuil dlúthfhásra ard giolcarnaí agus scrobarnach scaipthe Shailí timpeall air. Is é atá sa suíomh loch a bhfuil giolcacha (<i>Phragmites australis</i>) agus coillearnach fliuch a bhfuil speicis Sailí (<i>Salix</i> spp) le sonrú go mór inti mar imeall air. Is ann d'fhéarach fliuch ísealchríche in aice le cladach an locha, áit a bhfuil Feorainn (<i>Agrostis stolonifera</i>), luachair agus speicis luibheanna bogaigh an-fheiceálach. Tá easpa cothaitheach ar an suíomh mar thoradh ar chleachtas dianfheirmeoireachta (táirgeadh sadhlais agus leathadh sciodair) ar an talamh feirme seo. Ina theannta sin, tá teacht ag eallach ar an ngiolcarnach timpeall an locha, a bhfuil féarach le fáil in áiteanna in aice leis. Rinne Foss agus Crushell suirbhé air (2011).</p> <p>Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.</p>	470 m (soir ó thuaidh ón mBábhún Tógála)
000561	Lough Naglack	pNHA	<p>Is é atá sa suíomh seo loch mór méiseatrófach, a bhfuil coillearnach dhuillsilteach mheasctha lena ngabhann speicis flóra coillearnaí saibhre timpeall air. Tá giolcarnach agus corcach ghiolcaí le sonrú ar chladach an locha, agus giolcach (<i>Phragmites australis</i>)</p>	480 m (siar ó thuaidh ón mBábhún Tógála)

Cód an tSuímh	Suíomh	Sainiúchán	Cur Síos ar an Suíomh	An Neasfhad go dtí an tAilíniú
			agus coillearnach shailí taobh thiar de. Rinne Foss agus Crushell suirbhé air (2012). Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.	
ASSI182	ASSI Eanach Dhroim Cairn (pNHA Phortach Dhroim Galláin)	ASSI / pNHA	Is é atá sa suíomh ná limistéar mór portaigh réitithe agus gnáthóg thánaisteach eanaigh. Ar na gnáthóga eile tá féarach fliuch, fraochmhá agus scrobarnach. Tá cáil ar an suíomh mar gheall ar éagsúlacht na speiceas snáthaidí móra atá ann (taifeadadh 14 speiceas snáthaidí móra ar an suíomh). Rinne Foss agus Crushell suirbhé air (2007). Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.	600m (soir ó thuaidh ó Thúr 109)
001605	Loch Éigis	pNHA	Is é atá i Loch Éigis ná loch uisce oscailte atá idir meánach agus mór ó thaobh méid de. Tá ceann den bheagán samplaí de phortach ardaithe slán le fáil cóngarach don chuid thiar thuaidh den loch a ndearna Foss agus Crushell suirbhé air (2011).	600 m (soir ó Thúr 163)
001558	Loch Bhréachmaí	pNHA	Tá an suíomh seo suite thart ar 7 km siar ó dheas ó Dhún an Rí. Is é atá sa suíomh ná dhá loch bheaga a bhfuil riasc fionnuisce, coillearnach fliuch, portach réitithe agus féarach fliuch eatarthu. Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.	1.3 km (ó dheas ó Thúr 236)
001268	Loch Cordoo	pNHA	Is é atá i Loch Cordoo ná loch méiseatrófach a bhfuil imeall leathan Giolcaí (<i>Phragmites australis</i>) ag comhcheangal le pobal móinéir timpeall air. Éiríonn an chorcach ghiolcaí ina portach réitithe de réir mar a théitear i dtreo theorainn theas an tsuímh. Tá líobhógach lonrach (<i>Potamogeton lucens</i>) le sonrú ag an suíomh agus tá sé ina chomhartha ar uisce ar mhórán	1.3 km (siar ó Thúr 132)

Cód an tSuímh	Suíomh	Sainiúchán	Cur Síos ar an Suíomh	An Neasfhad go dtí an tAilíniú
			<p>cailciam. Tá sruth le fáil ag an taobh thiar theas den suíomh. Rinne Foss agus Crushell suirbhé air (2012).</p> <p>Níl aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar ag an bhforbairt a bheartaítear ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh sin tuilleadh.</p>	
001671	Spring Lough agus Loch Chorr Chrainn	pNHA	<p>Is é atá sa suíomh seo dhá loch chailcreacha. Is ionann an struchtúr luibheolaíochta don dá loch, áit a bhfuil fainne Bacáin Bháin (<i>Nymphaea alba</i>) le fáil taobh istigh de chiumhais Ghiolcaí (<i>Phragmites australis</i>). Idir an dá loch, tá pobal féaraigh aigéadaigh ann trína ritheann draein, a nascann an dá loch le chéile. Timpeall ar chladaí na lochanna, tá féarach fliuch, riasc fionnuisce agus scrobarnach.</p> <p>Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.</p>	1.3 km (ó thuaidh ón mBábhún Tógála)
ASSI183	Loch na Croise Báine	ASSI	<p>Suíomh mór éagsúil a chuimsíonn pobail éagsúla phlandaí. Is ann d'idirchrios céimseach ó uisce oscailte an locha trí raon pobail eanaigh go fraochmhá. Tá fásra eanaigh le sonrú i gclampaí beaga i measc lomáin charraigeacha agus imchuacha éadoimhne. Cothaíonn an suíomh cluichreán éagsúil inveirteabrach.</p> <p>Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.</p>	1.4 km (soir ó Thúr 105)
000560	Diméin Loch Feá	pNHA	<p>Is é atá i nDiméin Loch Feá ceantar fairsing coillearnaí duillsiltí measctha. Nithe suntasacha atá suite díreach ó dheas ón suíomh seo is ea dhá thurlach (gnáthóg neamhshainithe thosaíochta atá liostaithe in Iarscríbhinn 1). Rinne Foss agus Crushell suirbhé ar na turlaigh (2011).</p> <p>Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.</p>	2.2 km (siar ón mBábhún Tógála)

Cód an tSuímh	Suíomh	Sainiúchán	Cur Síos ar an Suíomh	An Neasfhad go dtí an tAilíniú
ASSI179	Loch Straghans	ASSI	Suíomh mór éagsúil ag a bhfuil gnáthóga éagsúla bogaigh. Tá sé sainithe mar ASSI mar go bhfuil gnáthóga bogaigh ann agus mar go bhfuil sé ar mhórán pobal inveirteabrach éagsúil. Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.	2.9 km (soir ó Thúr 103)
002077	Eanach na bhFeart	pNHA	Clúdaíonn coillearnach sheascainn agus coillearnach fhliuch an chuid is mó den suíomh beag bogaigh seo. Tá cuma dhígrádaithe ar na fuarain agus ar an eanach a bhí ann roimhe seo mar thoradh ar scéim aistarraingthe uisce, ar inlíonadh agus ar fhorbairt thionsclaíoch in aice leis an suíomh. Rinne Foss agus Crushell suirbhé ar an suíomh (2007). Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.	3.2 km (siar ó thuaidh ón mBábhún Tógála)
001595	Lough Bawn House Loughs	pNHA	Tá an suíomh ceangailte leis an Loch Dubh ag sruth. Tá oileán beag faoi chrainn le fáil ar an oileán. Tá Giolcach mar imeall ar an loch agus tá crainn Fearnóige agus Sailí sa timpeallacht. Is é atá sa chuid eile den suíomh ná coillearnach mheasctha agus coillearnach dhuillsilteach. Rinne Foss agus Crushell suirbhé air (2008). Suíomh lena mbaineann tábhacht áitiúil d'éin uisce is ea Loch an Bhábhúin.	3.9 km (siar ó Thúr 176)
001607	Lough Smiley	pNHA	Taispeánann an suíomh an-éagsúlacht gnáthóg atá scaipthe thar limistéar mór. Is é atá sa loch ná riasc ar snámh a bhfuil corcach ghiolcaí Shailí (<i>Salix</i> spp. mar imeall air agus tá Coigeal na mBan Sí (<i>Typha latifolia</i>), Giolcacha (<i>Phragmites australis</i>) agus Scuab Eich Uisce (<i>Equisetum fluviatile</i>) le sonrú go mór sa limistéar máguaird. Is ann do limistéir bheaga phortaigh ardaithe ar fud an tsuímh. Rinne Foss agus Crushell suirbhé air (2007). Baineann luach leis an suíomh d'éin uisce.	5 km (soir ó Thúr 139)
004091	SPA Strabannan / Braganstown	SPA	Mar shuíomh Féaraigh, baineann tábhacht leis an SPA sin don Ghé Ghlas, dá bhfuil 35% den phobal náisiúnta le fáil laistigh den suíomh. Taifeadadh an Eala Ghlórach, an Ghé	24 km (soir ó Thúr 230)

Cód an tSuímh	Suíomh	Sainiúchán	Cur Síos ar an Suíomh	An Neasfhad go dtí an tAilíniú
			Bhánéadanach Ghraonlannach agus an Fheadóg Bhuí agus iad ag beathú ag an suíomh le linn an gheimhridh.	
000455 / 004020	cSAC / SPA Chuan Dhún Dealgan	cSAC / SPA	Cuimsíonn an cSAC gnáthóga cósta (móinéir shalainn) agus gnáthóga mara idirthaoide agus fothaoide (inbhir). Baineann tábhacht leis an SPA mar go bhfuil scataí éan uisce ann le linn an gheimhridh agus le linn tréimhsí imirce.	28 km (soir ó Thúr 200)
004049	Loch Uachtair agus lochanna lena mbaineann	SPA	Tá an SPA sainithe le haghaidh speicis éan uisce a chosaint, lena n-áirítear an Eala Ghlórach, an Foitheach Mór agus an Lacha Rua.	32 km (siar ó Thúr 86)

6.4.2 Suíomhanna Neamshainithe lena mbaineann Tábhacht Chaomhnaithe

- 107 Sainithníodh roinnt suíomhanna éiceolaíochta neamshainithe cóngarach don ailíniú lena mbaineann luach éagsúil éiceolaíochta le linn an staidéir ar fhoinsí. Níor breithníodh ach na suíomhanna sin atá laistigh de 1 km den ailíniú mar gheall ar a stádas neamshainithe (nach bhfuil chomh tábhachtach céanna leis na suíomhanna sainithe atá liostaithe thuas) agus ar chineál na n-oibreacha a bhaineann leis an líne lasnairde a bheartaítear, ar oibreacha neamhscriosacha iad den chuid is mó. Mar sin féin, déantar suíomhanna neamshainithe éan atá le fáil laistigh de 5 km ón ailíniú a chur san áireamh freisin. Liostaítear na suíomhanna sin agus tugtar cur síos agus measúnú gairid orthu i **dTábla 6.8**.
- 108 Mar achoimre, níl sé i gceist aon túir a lonnú laistigh d'aon suíomhanna neamshainithe lena mbaineann luach éiceolaíochta agus seachnaíodh formhór na suíomhanna neamshainithe go hiomlán tríd an línebhealach deiridh a roghnú go cúramach. Téann an t-ailíniú thar cúig shuíomh neamshainithe ar eol go mbaineann tábhacht éiceolaíochta leo (feic **Tábla 6.8**).

Tábla 6.8: Suíomhanna Neamshainithe lena mbaineann Luach Éiceolaíochta i gCóngar an Ailínithe laistigh den CMSA

Ainm an tSuímh	Cur Síos	Measúnú	Láthair (i gcoibhneas an ailínithe)
Portach na Coirre Léithe	Limistéar portach réitithe le pobail eanaigh athghiniúna. Rinne Foss agus Crushell suirbhé air (2008).	Tábhacht Náisiúnta	Téann an t-ailíniú a bheartaítear thar an suíomh bogaigh seo idir Túr 206 – Túr 207 ag teorainn bhaile fearainn Scallchoille agus na Coirre Léithe (Toghroinn Dhroim Chora).
Portach Ghréach Luain	Suíomh portach réitithe le héagsúlacht mhaith ina bhfuil coillearnach fhliuch Sailí-Fearnóige-Fuinseoige agus idirsheascann (rinne Foss agus Crushell suirbhé air in 2012).	Tábhacht chontae	60 m siar ón ailíniú ag Túr 204 i nGréach Luain Thuaidh.

Ainm an tSuímh	Cur Síos	Measúnú	Láthair (i gcoibhneas an ailínithe)
	<p>Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid go bhfuil beagán fhéidearthachta go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.</p>		
Ráth Fiachrach Theas	<p>Cuimsítear sa suíomh bogaigh loch diostrófach, idirsheascann, giolcach agus seascann cíbe mór agus riasc (rinne Foss agus Crushell suirbhé air in 2011).</p> <p>Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.</p>	Tábhacht chontae	Tá an suíomh bogaigh thart ar 60 m ó thuaidh den ailíniú (Túr 198) ag Ráth Fiachrach.
Loch Chorr an Bhealaigh	<p>Tá limistéar forleathan eanaigh ag an suíomh seo ar an taobh ó dheas agus limistéar mór d'fhásra snámhach. (Monaghan Wetland Map 2010)/(Léarscáil de Bhogaigh Mhuineacháin 2010).</p> <p>Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh.</p>	Tábhacht chontae	Tá an suíomh bogaigh seo thart ar 60 m siar ón ailíniú idir Túr 193 – Túr 194 ag Corr an Bhealaigh.
Loch an Bhaic	<p>Cuimsítear loch, coillearnach bhog agus coillearnach phortaigh sa suíomh bogaigh. Is Beith (<i>Betula pubescens</i>) is mó atá sa choillearnach le himeall chois an locha agus Saileach rua (<i>Salix cinerea</i>) sách coitianta os cionn talún. (Monaghan Wetland Map 2010 [Léarscáil de Bhogaigh Mhuineacháin 2010]; NSNW [Perrin <i>et al.</i> 2008]).</p> <p>Agus breithniú á dhéanamh ar scála agus shaintréithe na forbartha a bheartaítear mar aon le gnéithe leasa an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuil aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar diúltach ar leas caomhantais an tsuímh agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an</p>	Tábhacht chontae	Tá Loch an Bhaic thart ar 100 m soir ón ailíniú idir Túr 175 – Túr 176 ag Tulaigh Ghlais.

Ainm an tSuímh	Cur Síos	Measúnú	Láthair (i gcoibhneas an ailínithe)
	suíomh tuilleadh.		
Coillearnach Thulaigh Ghlais	Cuimsítear ann coillearnach Dharach-Beithe-Cuilinn (NSNW [Perrin <i>et al.</i> 2008]).	Tábhacht áitiúil (Luach Níos Airde)	Téann an t-ailíniú thar an suíomh idir Túr 171 – Túr 172 ag Tulaigh Ghlais.
Lough Nahinch (Portach an Chaisil)	Ionad bogaigh ina gcuimsítear dhá loch le gnáthóg idirsheascainn san idirspás. Tá pobail phortaigh áirithe le fáil fós i gcodanna den suíomh mar aon le scrobarnach agus coillearnach Beithe (rinne Foss agus Crushell suirbhé air in 2008).	Tábhacht náisiúnta	Téann an t-ailíniú thar an gcuid ó dheas den suíomh idir Túr 117 – Túr 118 ag teorainn bhaile fearainn an Chaisil agus an Easáin.
Portach Chlár Doire	Limistéar forleathan de phortach réitithe. Cuimsítear sa taobh thiar gnáthóg eanaigh ar chaighdeán maith agus ag athghiniúint i limistéar scartha (Rinne Foss agus Crushell suirbhé air in 2012).	Tábhacht chontae	Téann an t-ailíniú thar teorainn thoir theas den bhogach seo idir Túr 127 – Túr 128 ag Clár Doire.
Féarach an Easáin	Sampla iontach d'fhéarach idir neodrach agus aigéadach le magairlíní flúirseacha (<i>Dactylorhiza fuchsii</i> agus <i>Platanthera chlorantha</i>) (rinne Foss agus Crushell suirbhé air in [2011]).	Tábhacht náisiúnta	Téann an t-ailíniú thar chuid den suíomh seo idir Túr 117 – Túr 118.
Bogaigh an Droma Mhóir	Suíomhanna éan geimhrithe agus gréasán lochanna feadh Ghleann Abhann an Droma Mhóir díreach siar ó Bhéal Átha Beithe.	Tábhacht náisiúnta	Seachnaítear roinnt an ghréasáin bhogaigh seo leis an ailíniú seo rud a íoslaghdaíonn dá réir sin rioscaí go mbuailfidh éin in aghaidh an ailínithe. Tá an comhchruinniú is gaire d'éin geimhrithe suite 3.8 km siar ón Túr is gaire (láimh le Bhéal Átha Beithe).
Lochanna bhogaigh Limistéar na Seantamhnaí	Suíomhanna éan geimhrithe agus gréasán lochanna.	Tábhacht chontae	Seachnaítear roinnt an ghréasáin bhogaigh seo leis an ailíniú seo rud a íoslaghdaíonn dá réir sin rioscaí go mbuailfidh éin in aghaidh an ailínithe. Tá an loch is gaire, an tSeantamhnach, suite 1.2 km siar ón túr is gaire.
Loch Morn agus lochanna siar uaidh	Suíomhanna éan geimhrithe agus gréasán lochanna.	Tábhacht chontae	Seachnaítear roinnt an ghréasáin bhogaigh seo leis an ailíniú seo rud a íoslaghdaíonn dá réir sin rioscaí go mbuailfidh éin in aghaidh an ailínithe. Tá an loch is gaire, Loch Morn, suite 210 m ón ailíniú agus thart ar 250 m siar ón túr is gaire (uimhir 167).

109 Seachnaíodh gach suíomh neamhshainithe lena mbaineann ardluach caomhantais atá lonnaithe an-chóngarach don ailíniú tríd an mbealach deiridh a roghnú go cúramach.

6.4.3 Flóra Neamhchoitianta agus faoi Chosaint

110 Tá an t-aillíniú suite laistigh d'Eangach Náisiúnta na Suirbhéireachta Ordanáis i gcearnóga 10 km H70, H71, H72, H82 agus N79. Fuarthas liosta de speicis phlandaí le haghaidh na gcearnóg 10km sin sa leagan CD-Rom den *New Atlas of British & Irish Flora* (Preston *et al.*, 2002). Ina dhiaidh sin, cuireadh an liosta sin i gcomparáid leis an liosta speiceas atá faoi chosaint an Ordaithe um Chosaint Flóra, 1999, san ordú um Chosaint Fiadúlra (TÉ) (1985) agus leis na cinn a áirítear san *Irish Red Data Book (Leabhar Dearg Sonraí na hÉireann)* (Curtis agus McGough, 1988). Cuirtear i láthair i d**Tábla 6.9** na speicis neamhchoitianta nó faoi chosaint a thaifeadtar a bheith le sonrú sna cearnóga eangaí sin. Chomh maith leis sin, léirítear riachtanais ghnáthóige na speiceas sin agus dhóchúlacht aon tionchair. Níor taifeadadh aon speiceas flóra faoi chosaint le linn na suirbhéanna allamuigh.

Tábla 6.9: Speicis Neamhchoitianta Phlandaí agus Speicis Phlandaí faoi Chosaint a Taifeadadh Roimhe Seo sa Limistéar Staidéir

Ainm coitianta	Ainm Laidine	Stádas	Catagóir	Riachtanais Ghnáthóige	Cearnóg 10 km	Dóchúlacht an Tionchair
Magairlín na mbeach	<i>Ophrys apifera</i>	TÉ	Leabhar Dearg na Sonraí: I mbaol	Scrobarnach oscailte; féarach (ithreacha ar mhórán aoil); bruacha tirime agus dumhcha.	H82	Seachnaíonn na túir gnáthóga a d'fhéadfadh bheith oiriúnach laistigh den limistéar staidéir.
Lus na móinte	<i>Andromeda polifolia</i>	TÉ	Leabhar Dearg na Sonraí: I mbaol	Portaigh ardaithe ísealchríche; móinte ardtailte.	N79; H72	Seachnaíonn na túir gnáthóga a d'fhéadfadh bheith oiriúnach laistigh den limistéar staidéir.
Bainne bó bleachtáin	<i>Primula veris</i>	TÉ	Leabhar Dearg na Sonraí: I mbaol	Tá speicis fhorleathana áitiúil i seanmhóinéir agus i bhféarach, ar ghearrthacha iarnróid agus ar chlaífoirt, ar aillte cósta agus ar chiumhaiseanna bóithre.	H70; H72	Is dóchúil go bhfuil an speiceas le sonrú laistigh den limistéar staidéir.
Aiteann Muire	<i>Huperzia selago</i>	Faoi chosaint i bPoblacht na hÉireann	An Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach; Iarscríbhinn V	Aillte sléibhe agus fraochmhá fhliuch os cionn 300 m den chuid is mó ach ar phortaigh ísealchríche in áiteanna freisin.	H71; N79	Seachnaíonn na túir gnáthóga a d'fhéadfadh bheith oiriúnach (fraochmhá fhliuch) laistigh den limistéar staidéir.

Ainm coitianta	Ainm Laidine	Stádas	Catagóir	Riachtanais Ghnáthóige	Cearnóg 10 km	Dóchúlacht an Tionchair
Crobh cruinn	<i>Geranium rotundifolium</i>	Faoi chosaint i bPoblacht na hÉireann	Leabhar Dearg na Sonraí; ImBaol	Múrtha; ballaí; cois bóthair agus talamh chlochach.	H70	Is neamhdhóchúil – seachnóidh túir an ghnáthóg
Garbhógach na mbeann	<i>Lycopodium clavatum</i>	Faoi chosaint i bPoblacht na hÉireann	An Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach; Iarscríbhinn V	Fraochmhá fhliuch; fánaí féir sléibhe.	N79	Seachnaíonn na túir gnáthóga a d'fhéadfadh bheith oiriúnach laistigh den limistéar staidéir.
Cleiteán uisce	<i>Hottonia palustris</i>	Faoi chosaint i bPoblacht na hÉireann agus i dTuaisceart Éireann	Leabhar Dearg na Sonraí; Neamhchoitianta	Riasca; díoga; locháin éadoimhne.	N79	Seachnaíonn na túir gnáthóga a d'fhéadfadh bheith oiriúnach laistigh den limistéar staidéir.

(Foinse: Preston *et al.* 2002)

6.4.4 Gnáthóga

6.4.4.1 Saintréith Ghinearálta Éiceolaíochta an Bhealaigh

111 Sa rannán seo, déantar cur síos ar nádúr éiceolaíochta iomlán an tírdhreacha feadh an ailínithe sa CMSA. Miondealaítear an cur síos ar an ailíniú i roinnt codanna ón deisceart go dtí an tuaisceart. Baintear úsáid as bailte fearainn áitiúla agus uimhreacha túir mar phointí tagartha. Cuirtear i láthair i **Rannán 6.4.2.2** faisnéis éiceolaíochta níos mine ar na gnáthóga ar ar thángthas feadh an ailínithe, agus déantar cur síos ar shuíomhanna lena mbaineann spéis éiceolaíochta ar leith i **dTábla 6.14**. Déantar Léarscáileanna Gnáthóg de chonair 80 m atá láraithe ar an ailíniú a chur i láthair i bhFíor 6.2.1 – Fíor 6.2.19, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS.

6.4.4.1.1 Clonturkan go Dingin: Túir 236 go 224

112 Tá Túir 236 suite i mbaile fearainn Clonturkan. Féarach talmhaíochta mar aon le fála scean teorann is ea an ghnáthóg sa bhaile fearainn sin. Téann an t-ailíniú i dtreo an tuaiscirt den chuid is mó idir Clonturkan agus baile fearainn na Coirre Dúiche (Toghroinn Inis Caoin). Tírdhreach droimneach atá sa tírdhreach agus is féarach é an nádúr éiceolaíochta den chuid is mó, agus rinneadh roinnt limistéar a threabhadh agus a athshíoladh le déanaí. Áirítear leis na gnáthóga is coitianta feadh na coda seo den ailíniú ná féarach feabhsaithe ar limistéar dea-

dhraenáilte mar aon le féarach fliuch in áiteanna a bhfuil luachra mar chomhartha air. Tá boghanna de ghnáthóga eile feadh teorainneacha páirce, lena n-áirítear fála sceach agus crannteorainneacha. Tá pócaí réisc le sonrú ag loig idir droimníní idir Túr 231 agus Túr 235 i mbailte fearainn Carrowreagh agus Chorr an Aoire (Toghroinn Inis Caoin). Trasnaíonn an t-aillíniú dhá shruth a shaináithnítear mar chraobh-aibhneacha de chuid na Níthe feadh na coda sin. Tiontaíonn an t-aillíniú soir ó thuaidh i dtreo bhaile fearainn Corrycholman. Téann sé thart ó thuaidh ó Loch an Mhaí, ar loch eotrófach atá teorannaithe ag corcach ghiolcaí agus coillearnach fhliuch é. Tá roinnt crainn leathanduilleacha ar an gcladach thuaidh. Seachnaíonn an t-aillíniú an loch trí dhul trasna droimníní ardaithe. Trasnaíonn an t-aillíniú trí shruth neamhainmnithe a shreabhann isteach i Loch na hOirbhe i dtreo an Oirthir. Seachnaíonn na túir sruthchúrsaí nádúrtha feadh na coda sin. Ag Dingin, tiontaíonn an líne ó thuaidh athuair. Leanann sí ar aghaidh trí fhéarach talmhaíochta go baile fearainn na Coirre Glaise (Toghroinn Lios Uí Ghabhann).

6.4.4.1.2 Dingin go Scallchoill go dtí an Dumha: Túr 224 go Túr 203

113 Ag Dingin, trasnaíonn an t-aillíniú craobh-abhainn neamhainmnithe de chuid Abhainn Drumsallagh. Trasnaíonn an líne sruth eile (Sruth Drumsallagh) ag Collops atá teorannaithe ag crannteorainn Fuinseoige aibí. Ó Collops go Lios Uí Ghabhann, trasnaíonn an t-aillíniú páirceanna talmhaíochta athuair mar aon le geadáin féaraigh fhliuch atá teorannaithe ag fála sceach agus sruthchúrsa a théann isteach in Abhainn an Lagáin síos an abhainn. Tiontaíonn an líne siar ó thuaidh ag Drumiller. Trasnaíonn an líne cuid de choillearnach bhuaircínigh i mbaile fearainn Lios Uí Ghabhann. Is lasmuigh den limistéar coillearnaí atá na struchtúir thacaíochta. Trasnaíonn an t-aillíniú craobh-abhainn de chuid shruth Mhachaire Cluana feadh na teorann theas den choillearnach sin. Ó thuaidh ón limistéar coillearnaí, trasnaíonn an líne sruth eile feadh bóthair i Lios Uí Ghabhann (feic **Tábla 6.14**) atá teorannaithe ag crannteorainn mhór aibí a chuimsíonn Fuinseog, Coll agus Saileach. Tá féarach talmhaíochta feabhsaithe agus fála sceach le sonrú go mór sna gnáthóga idir Lios Uí Ghabhann agus Scallchoill. Trasnaíonn an líne sruth cois bóthair ag Scallchoill (idir Túr 210 agus Túr 211), ar craobh-abhainn Loch Ghréach Luain é. Seachnaíonn an líne cuid de choillearnach ina bhfuil luibheanna arda coitianta pas beag i dtreo an deiscirt ag Scallchoill. Chomh maith leis sin tá sí ar shiúl (agus síos an abhainn) ó ionad bogaigh Loch Ghréach Luain. Ag teorainneacha bailte fearainn Scallchoill agus na Coirre Léithe (Toghroinn na Coirre Léithe), téann an t-aillíniú thar Phortach na Coirre Léithe (idir Túr 206 agus Túr 207) (feic **Tábla 6.14**). Is portach réitithe é ag a bhfuil gnáthóg thánaisteach eanaigh a shaináithnítear sa Fen Survey of Monaghan (Suirbhé ar Eanaigh i Muineachán) (Foss agus Crushell, 2007). Tá féarach talmhaíochta feabhsaithe le sonrú go mór sa limistéar sa dá thaobh de shuíomh bogaigh na Coirre Léithe. Tá Túr 206 agus Túr 207 suite laistigh de limistéir ardaithe féaraigh fheabhsaithe atá ar shiúl ón limistéar bogaigh. Leanann an líne ó thuaidh go dtí an Dumha. Seachnaíonn sí líne phortaigh réitithe i mbaile fearainn Ghréach Luain.

6.4.4.1.3 An Dumha go hArdráth go dtí na Srianta: Túr 203 go Túr 186

- 114 Leanann an t-ailíniú ar aghaidh ón Dumha i dtreo an iarthuaiscirt agus trasnaíonn sé ionad coillearnaí fliche Sailí-Beithe (feic Riasc Chorr na Láithreach, **Tábla 6.14**) ag Corr na Láithreach (idir Túr 202 agus Túr 201). Is suíomh éagsúil é an t-ionad coillearnaí mar a bhfuil Saileach, Beith, Giolcach Shléibhe, Fuinseog agus limistéir uisce oscailte ina bhfuil Coigeal na mBan Sí, mar aon le geadáin tailte fraoigh. Tá Loch Choimeartaí (feic Loch Choimeartaí agus Loch Ráth Fiachrach, **Tábla 6.14**) lonnaithe soir ón líne. Is suíomh eile lena mbaineann luach íseal éiceolaíochta é sin. Cuimsíonn sé gnáthóga bogach agus coillearnaí a seachnaíonn an t-ailíniú iad.
- 115 Ag an gcroisairid idir Corr na Láithreach agus Ráth Fiachrach Theas, tá cuid de choillearnach fhliuch ina bhfuil Saileach coitianta ag trasbhealach srutha. Seachnaíonn an t-ailíniú an choillearnach sin a thrasnú agus, ón bpointe sin ar aghaidh, leanann sé ar aghaidh ó thuaidh agus trí fhéarthailte talmhaíochta. Téann an líne thart soir ó loch beag ag Corr an Bhealaigh atá teorannaithe ag corcach ghiolcaí agus gnáthóg choillearnaí fliche. Leanann an líne ar aghaidh ó thuaidh agus téann sí thart láimh le cuid bheag de choillearnach bhuaircínigh a cuireadh ar phortach réitithe ag an gcroisairid idir Corr an Bhealaigh agus Ardráth. Téann an líne tríd an gcuid thoir a meastar go mbaineann luach íseal éiceolaíochta léi. Ón bpointe seo, tá féarach talmhaíochta agus geadáin bheaga scrobarnaí le sonrú go mór sna gnáthóga in aice na dteorainneacha bailte fearainn ag Ardráth agus na Srianta. Tiontaíonn an t-ailíniú soir ó thuaidh ag Túr 188 i dtreo bhaile fearainn na Srianta. Tá bogach ina bhfuil riasc a meastar go mbaineann tábhacht áitiúil (luach níos airde) leis le fáil ag an trasbhealach bóthair idir baile fearainn Ardrátha agus baile fearainn na Srianta (Túr 187 go Túr 188) (feic Bogach Ardrátha, **Tábla 6.14**).

6.4.4.1.4 Na Srianta go Corr na Sasanach go Droim Iolaird: Túr 186 go Túr 169

- 116 Ó thuaidh ó Ward's Cross, tiontaíonn an líne soir, trí bhaile fearainn an Iomaire Fraoigh agus, agus soir ó thuaidh athuair go Corr na Sasanach. Arís, tá féarach talmhaíochta coitianta sna gnáthóga. Chomh maith leis sin, tá geadáin scrobarnach aitinn agus féarach fliuch ag Corr an Fheannta agus Corr na Sasanach. Ón bpointe sin, tiontaíonn an líne siar ó thuaidh (Túr 176) 0.2 km soir ó Loch an Bhaic, atá ina loch beag atá timpeallaithe le bogach a meastar go mbaineann tábhacht chontae leis (feic Loch an Bhaic agus Coillearnach an Bhaic, **Tábla 6.8**). Tá bealach an ailínithe soir ón mbogach sin. Trasnaíonn sé féarach talmhaíochta agus cuid bheag de choillearnach fhliuch (idir Túr 175 agus Túr 176). Leanann an líne ar aghaidh trí na páirceanna talmhaíochta atá le fáil ar dhroimíní ardaithe, trí bhailte fearainn Thulaigh Ghlais agus Thuaithe. Ag Tulaigh Ghlais, trasnaíonn an t-ailíniú loch eotrófach beag (Túr 172 go Túr 173) agus limistéar coillearnaí leathanduillí (Túr 171 go Túr 172) feadh sruth neamhainmnithe. Meastar go mbaineann tábhacht áitiúil, luach níos airde, leis an gcoillearnach agus leis na fála sceaigh agus na crannteorainneacha máguaird sa limistéar sin (feic Lochán Thulaigh Ghlais

agus Coillearnach Thulaigh Ghlais, **Tábla 6.14**). Tá an choillearnach le sonrú i log idir droimníní ardaithe ar a suitear na túir. Is coitianta atá páirceanna talmhaíochta feabhsaithe le fáil sa tírdhreach idir Tuath agus Droim Iolaird.

6.4.4.1.5 Droim Iolaird go Cúil Troim Éigis go dtí an Ghréach: Túr 169 go Túr 154

117 Ó Dhroim Iolaird, tiontaíonn an t-ailíniú soir ó thuaidh. Trasnaíonn sé féarthailte talmhaíochta ardaithe agus seachnaíonn sé Loch Morn (210 m) agus Loch Bharrachaidh (300 m) atá le sonrú i dtreo an iarthair. Tiontaíonn an t-ailíniú soir ó thuaidh ag Achadh Mhic Céir (Túr 166) agus téann sé thar limistéar riasc ísealchríche ag an gcrosaire idir bailte fearainn Achadh Mhic Céir agus Bharrachaidh (Túr 165 go Túr 166). Trasnaíonn an líne sruthchúrsa nádúrtha a dhoirteann as Loch Bharrachaidh (ó dheas ó Thúr 163) agus a shreabhann soir i dtreo pNHA Loch Éigis, atá lonnaithe thart ar 600 m soir. Tiontaíonn an líne siar ó thuaidh i mbaile fearainn Chúil Troim Éigis. Arís, trasnaíonn sí féarach talmhaíochta agus limistéar portaigh réitithe ísealchríche (feic Portach Thulaigh na hInneora, **Tábla 6.14**) a chuimsíonn mósáic gnáthóga bogaigh, lena n-áirítear scrobarnach agus féarach fliuch (Túr 158 go Túr 159). Tá díoga draenála le sonrú ar fud an bhogaigh, rud atá ina chomhartha ar thosca díghrádaithe. Ag an nGréach, téann an t-ailíniú thar bhogach ísealchríche eile a chuimsíonn gnáthóg réisc agus idirsheascainn (feic Riasc na Gréiche, **Tábla 6.14**) (Túr 156 go Túr 157). Is dócha gur bunaíodh na gnáthóga tánaisteacha bogaigh sin laistigh de limistéar portaigh réitigh. Meastar go mbaineann tábhacht áitiúil, luach níos airde, leis an mbogach sin. Ag an nGréach, tiontaíonn an línebhealach ó thuaidh, i ngnáthóga féaraigh arís a ndéantar dianbhainistiú orthu i gcomhair talmhaíochta den chuid is mó.

6.4.4.1.6 An Ghréach go Tír Uí Ghréacháin go Droim Rúisc: Túr 154 go Túr 130

118 Trí bhailte fearainn na Gréiche, Dhroim Thamhain, Dhroim na gColbha Íochtarach, an Chlochair agus Chríonchoille, tá an t-ailíniú le sonrú ar dhroimníní ardaithe a ndéantar dianbhainistiú orthu mar fhéarach talmhaíochta. Is iad fáлта sceach sceiche gile agus Fuinseoige is mó atá sna teorainneacha páirce. Trasnaíonn an t-ailíniú sruth i nDroim Thamhain. Tá Túr 152 suite thart ar 20 m ón sruth sin agus ón bhfál sceach gaolmhar. Trasnaíonn an t-ailíniú coillearnach leagtha bheag ghlan (Túr 150 go Túr 151) ag teorainneacha bailte fearainn Dhroim Thamhain agus Dhroim gColbha Íochtarach. Taifeadh brocach broic sa limistéar sin (feic Droim Thamhain, **Tábla 6.14**). Ó Dhroim gColbha Íochtarach, tiontaíonn an líne siar ó thuaidh, ag leanúint ar aghaidh trí thailte talmhaíochta atá thart ar 500 m soir ó dheas ó Loch Chríonchoille. Seachnaíonn an t-ailíniú codanna beaga de ghnáthóga bloghacha bogaigh scrobarnaí ina bhfuil coillearnach réisc agus Sailí idir Túr 144 agus Túr 146 (feic Riasc an Chlochair, **Tábla 6.14**). Téann an t-ailíniú thar bhogach beag ísealchríche (feic Riasc Thír Uí Ghréacháin, **Tábla 6.14**) feadh teorainneacha bailte fearainn Chorr na Muclach Theas agus Thír Uí Ghréacháin (Túr 142 go Túr 143). Tá gnáthóga réisc agus idirsheascainn ar na gnáthóga atá le fáil sa limistéar sin. Tá túir suite ar thailte talmhaíochta ardaithe ar shiúl ón suíomh bogaigh.

119 Ag Túr 142, tiontaíonn an t-ailíniú ó thuaidh agus leanann sé ar aghaidh trasna féarach talmhaíochta trí bhailte fearainn Thír Uí Ghréacháin agus Ghamhscair. Trasnáíonn an t-ailíniú sruth neamhainmnithe ag teorainneacha bailte fearainn Thír Uí Ghréacháin, Ghamhscair agus Chorr na nlúr (Barúntacht Mhuineacháin). Trasnáíonn an t-ailíniú cuid de choillearnach (feic Riasc Chorr na nlúr, **Tábla 6.14**) idir Túr 138 agus Túr 139. Is cosúil go bhfuil an bogach sin neamhshuaite, a bheag nó a mhór, agus níl aon chomhartha ann gur draenáladh é le déanaí. Tá túir suite i bhféarach feabhsaithe lasmuigh den limistéar coillearnaí. Téann an t-ailíniú thar limistéar beag bloghach coillearnaí freisin (feic Riasc na Carraigí Raimhre, **Tábla 6.14**) idir Túr 135 agus Túr 136. Is cosúil gur bloghach agus cuibheasach suaite atá an limistéar sin, ina gcuimsítear meascán gnáthóg féaraigh fhliuch agus scrobarnaí. Leanann an t-ailíniú ar aghaidh trí fhéarach feabhsaithe agus trí chodanna de scrobarnach agus d'fhálta scean fheadh teorainneacha páirce trí bhailte fearainn na Carraigí Raimhre agus Dhroim Rúisc. Téann sé thart soir ó bhogach beag ag Túr 134 (feic Riasc Dhroim Rúisc, **Tábla 6.14**). Roghnaíodh bealach an ailínithe chun seachaint a dhéanamh ar roinnt gnáthóga beaga agus gnáthóga bogaigh gaolmhara (Loch Uí Chuagáin, Loch Dhroim Dhristin agus Ghost Lough) atá lonnaithe i dtreo an oirthir.

6.4.4.1.7 Droim Rúisc go dtí an Caiseal go hAchadh na gCloch: Túr 130 go Túr 112

120 Ag Droim Rúisc, tiontaíonn an líne soir ó thuaidh (Túr 132) agus trasnaíonn sí féarach talmhaíochta feabhsaithe forleathan mar aon le pócaí beaga scrobarnaí ar fud bhailte fearainn Dhroim Rúisc agus Dhoire Shalach (Barúntacht Mhuineacháin). Ag Clár Doire, atá suite pas beag ó thuaidh ó Dhún Feilimidh, téann an líne thar imeall thoir Phortach Chlár Doire (feic Portach Chlár Doire, **Tábla 6.14**), atá ina ionad bogaigh measartha mór atá le sonrú i limistéir portaigh réitithe ag a bhfuil dea-éagsúlacht gnáthóga bogaigh agus coillearnaí athghiniúna. Thuairiscigh Foss agus Crushell (2012) go mbaineann tábhacht chontae leis an suíomh. Is é atá sa chuid sin den bhogach a dtéann an t-ailíniú thairis ná scrobarnach Sailí. Ó Chorr na Muclach Thuaidh, tiontaíonn an t-ailíniú soir, trína seachnaíonn sé limistéir ina bhfuil féarach fliuch agus riasc ó dheas ó Thúr 126. Trasnáíonn an t-ailíniú abhainn i mbailte fearainn Chorr na Muclach Thuaidh agus Chlár Doire agus leanann sé ar aghaidh thar thalamh ardaithe ag a bhfuil féarach feabhsaithe agus isteach i mbaile fearainn an Eanaigh. Seachnaíonn an líne trasnú a dhéanamh ar limistéar portaigh réitithe ag an Eanach agus téann sí thar scrobarnach ag an imeall theas (idir Túr 117 agus Túr 118) d'ionad bogaigh mór ag an gCaiseal (feic Lough Nahinch, **Tábla 6.14**) a meastar go mbaineann tábhacht náisiúnta leis (Foss agus Crushell 2008). Tá ionad ceithre pháirc ina bhfuil féarach neamhfheabhsaithe (feic Féarach an Easáin, **Tábla 6.14**) ag a bhfuil dea-éagsúlacht speiceas cóngarach don chuid theas de bhogach Lough Nahinch idir Túr 117 agus Túr 118. Tá na túir uile anseo suite i bhféarach feabhsaithe lena mbaineann luach íseal éiceolaíochta. Seachnaíonn an t-ailíniú pNHA Loch an Easáin, atá lonnaithe thart ar 250 m ó dheas ag an Easán. Leanann an t-ailíniú ar aghaidh trasna féarthailte talmhaíochta feabhsaithe idir Túr 116 agus Túr 112 ag Achadh na gCloch, ag Leacht

na Cailí agus ag an Easán. Seachnaítear roinnt brocacha broic gníomhacha deimhnithe sa limistéar sin.

6.4.4.1.8 Achadh na gCloch go dtí an Léim Ghearr: Túr 112 go Túr 103

121 Tá limistéar ina bhfuil féarach cailcreach neamhfheabhsaithe agus scrobarnach aitinn le sonrú i limistéar Achadh na gCloch agus Lios Dúin Ghormaíle idir Túr 110 agus Túr 112, mar a bhfuil Túr 111 suite i limistéar féaraigh neamhfheabhsaithe. Téann an t-ailíniú thar limistéir bhreise scrobarnaí agus lomán carraige ag an Léim Ghearr idir Túr 107 agus Túr 108. Seachnaíonn an líne limistéar Phortach Dhroim Galláin (Eanach Duncarn), atá suite timpeall 1 km soir ón línebhealach ag an láthair sin. Idir an Léim Ghearr agus an áit a dtrasnaíonn an líne an teorainn, is é féarach feabhsaithe is mó atá le sonrú mar aon le fáлта sceach bainistithe gaolmhara.

6.4.4.2 Cur síos ar Ghnáthóga

122 Sa chuid seo, déantar cur síos ar ghnáthóga a sainaitníodh laistigh de chonair 80 m a bhfuil an línebhealach a bheartaítear ina lár. Déantar plé inti freisin ar ghnáthóga a dtrasnóidh na bealaí rochtana sealadacha iad, a leathnaíonn roinnt mhaith díobh níos faide anonn ná an chonair 80 m. Ba cheart an rannán seo a léamh i gcomhar le Fíor 6.2.1 - Fíor 6.2.19, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS.

123 Cuirtear i láthair in **Aguisín 6.8, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS liosta iomlán de speicis flóra a taifeadadh le linn suirbhéanna a rinneadh feadh an ailínithe.

124 Ina theannta sin, léirítear in **Aguisín 6.7, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS (Plátaí Flóra agus Fána) na gnáthóga a thaifeadadh laistigh de mhórlimistéar an CMSA. Is iad gníomhaíochtaí talmhaíochta an úsáid is mó a bhaintear as an talamh laistigh de chomharsanacht na forbartha a bheartaítear, agus déantar difear mór do ghnáthóga de thoradh na ngníomhaíochtaí seo. Is iad na gnáthóga a mhionsonraítear thíos na gnáthóga sin a sainaitníodh feadh an ailínithe.

125 Na cineálacha gnáthóige seo a leanas a taifeadadh laistigh de chonair an ailínithe (laistigh de 80 m lárarithe ar an ailíniú) (Fossitt 2000), déantar cur síos orthu thíos agus léirítear a ndáileadh i dtaca leis an ailíniú ar na Léarscáileanna Gnáthóg a chuirtear i láthair i bhFíor 6.2.1 - Fíor 6.2.19, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS.

- Fionnuisce: Lochanna eotrófacha (FL5)
Lochanna agus locháin shaorga eile (FL8)
Seascann giolcaí agus cíbe móire (FS1)
Aibhneacha spruadair / ísealtalún (FW2)
Díog draenála (FW4)
- Féarach: Féarach talmhaíochta feabhsaithe (GA1)
Féarach cailcreach tirim agus neodrach (GS1)

- Móinéir thirime agus gruaimhíní (GS2)
 - Féarach fliuch (GS4)
 - Riasc Fionnuisce (GM1)
- Talamh portaigh:
 - Portach réitithe (PB4)
 - Idirsheascann (PF3)
- Coillearnach agus scrobarnach:
 - Coillearnach Darach-Beithe-Cuilinn (WN1)
 - Coillearnach fhliuch Sailí-Fearnóige-Fuinseoige (WN6)
 - Scrobarnach (WS1)
 - Fáschoill Bhuaircínigh (WD4)
 - Fálta sceach (WL1)
 - Crannteorainneacha (WL2)
- Talamh curaíochta agus tógtha:
 - Barra curaíochta (BC1)
 - Ballaí cloiche agus saoirseacht chloiche eile (BL1)
 - Foirgnimh agus dromchlaí saorga (BL3)

126 Ar na gnáthóga is coitianta feadh an ailínithe tá féarach talmhaíochta feabhsaithe (GA1), fálta sceach (WL1) agus crannteorainneacha (WL2). Is minic a bhíonn gruaimhíní (GS2) i láthair cois bóthair. Baineann díoga draenála (FW4) go coitianta le coillearnach líneach agus fálta sceach ar fud an CMSA.

127 Ar na gnáthóga nach bhfuil le sonrú chomh minic tá féarthailte fliucha athraithe ar bheagán speiceas, riasc / portach réitithe, fáschoill bhuaircínigh agus sruthchúrsaí nádúrtha.

6.4.4.2.1 Lochanna Eotrófacha (FL5)

128 Is neamhchoitianta ar fud an ailínithe atá lochanna eotrófacha. Ó thaobh saintréithe de, tá an ghnáthóg ilchothaitheach agus tá algaí flúirseach inti. Tá an ghnáthóg timpeallaithe le himeall féaraigh fhliuch a bhfuil Geataire (*Juncus effusus*) i dteannta Cíb Ghobach (*Carex rostrata*) le sonrú go mór ann. Tá féarach talmhaíochta feabhsaithe le fáil sa mhórthimpeallacht. Áirítear *Potamogeton natans* leis na speicis phlandaí uisceacha a taifeadh. Trasnaíonn an t-aillíniú sampla beag den ghnáthóg sin ag Tulaigh Ghlais.

129 D'fhéadfadh an ghnáthóg sin fónamh mar thearmann bogaigh le haghaidh fiadhúlra áitiúil, go háirithe grúpaí inveirteabrach amhail snáthaidí móra agus béchuileanna. Ní hionann an ghnáthóg atá le fáil laistigh den CMSA agus an ghnáthóg faoi chosaint in larscríbhinn I, 'lochanna eotrófacha nádúrtha ag a bhfuil fásra de chineál Maignéaseaphotaman agus de chineál Hidreaghualaithe (3150)'. [aistriúchán neamhoifigiúil]

6.4.4.2.2 Lochanna agus Locháin Shaorga Eile (FL8)

130 Neamhchoitianta ar fud an ailínithe atá lochanna saorga agus locháin shaorga sa CMSA. Níor taifeadh iad ach ag láthair amháin, is é sin, an Líonán. Ó thaobh saintréithe de, cuimsíonn an ghnáthóg dobharlaigh uisce bhodhair a thagann as athruithe de dhéantús an duine ar an tírdhreach. Is éagsúil atá stádas cothaitheach na n-uiscí saorga sin. Cuimsíonn na himill

locháin limistéir shuaite ina bhfuil ábhar tochailte mar aon le plandaí rudaracha, lena n-áirítear Feochadán spp. (*Cirsium* spp.), Copóg Shráide (*Rumex obtusifolius*) agus Coirce Bréige (*Arrhenatherum elatius*). An ghnáthóg atá i láthair laistigh den CMSA, tá sí beag ó thaobh méid de agus níl aon fhásra bogaigh imeallaigh ann.

6.4.4.2.3 Seascann Giolcaí agus Cíbe Móire (FS1)

- 131 Sheachain an t-ailíniú an ghnáthóg bogaigh sin ar fud an CMSA den chuid is mó, ach tá sí i láthair laistigh de bhogaigh atá le fáil sa mhórlimistéar staidéir. Is é is saintréith den ghnáthóg sin ná go bhfuil giolcacha le sonrú go mór inti, lena n-áirítear Giolcach (*Phragmites australis*), Coigeal na mBan Sí (*Typha latifolia*) agus, go pointe níos lú, Cuiscreach (*Phalaris arundinacea*), agus timpeallaíonn sí linnte oscailte a chuimsíonn plandaí uisceacha. Áirítear le speicis eile phlandaí Báchrán (*Menyanthes trifoliata*), Airgead Luachra (*Filipendula ulmaria*) agus Gallfheabhhrán (*Angelica sylvestris*). Tá seascann giolcaí agus cíbe móire (FS1) le sonrú i dteannta Lochanna Diostrófacha (FL1) ó thuaidh ón ailíniú ag eanach Ráth Fiachrach i mbaile fearainn Ráth Fiachrach.
- 132 Is minic a bhíonn an ghnáthóg sin ina cuid de chórais bhogaigh níos forleithne. Seachnaíonn an t-ailíniú a bheartaítear an ghnáthóg.

6.4.4.2.4 Aibhneacha Sprudair Ísealtalún (FW2)

- 133 Is éagsúil ó thaobh leithid de agus saor ó fhásra atá na sruthchúrsaí den chuid is mó, agus tá Biolar (*Apium nodiflorum*), Lochall (*Veronica beccabunga*), Ros Lachan (*Lemna minor*) agus Milseán Uisce (*Glyceria fluitans*) le fáil in áiteanna. I roinnt cásanna, tá dea-shamplaí de choillearnach bhruachánach feadh imill srutha, a bhfuil Fearnóg (*Alnus glutinosa*) agus Saileach (*Salix* spp.) le sonrú go mór iontu, ach níl sé sin chomhsheasmhach ó thaobh minicíochta de.
- 134 Is éagsúil atá fásra bruachánach agus cuimsíonn sé féarach feabhsaithe, crainn iargúlta agus limistéir choillearnaí bruachánaí líní. Tugadh riasc agus gnáthóga eile faoi deara feadh ailínithe freisin. Tá roinnt sruthchúrsaí ina ngnáthóg oiriúnach le haghaidh lear speicis uisceacha faoi chosaint (Bradán Atlantach, Loimpre agus Gliomach Fionnuisce mar a liostaítear in Iarscríbhinn II den Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach). Ina theannta sin, tá siad ina ngnáthóg a d'fhéadfadh bheith oiriúnach le haghaidh Madraí Uisce (Iarscríbhinn II agus Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach).
- 135 Soláthraítear riochtaí oiriúnacha gnáthóige do shalmainidí agus do speicis uisceacha eile faoi chosaint le sruthchúrsaí nádúrtha ag a bhfuil dea-cháilíocht uisce. D'fhéadfadh codanna de na sruthchúrsaí a dtrasnaíonn an t-ailíniú iad bheith cosúil leis an ngnáthóg in Iarscríbhinn I, 'Sruthchúrsaí ag leibhéal mhá nó sléibhe ag a bhfuil fásra *Ranunculus fluitantis* agus *Callitriche-Batrachion*.' [aistriúchán neamhoifigiúil] Mar sin féin, níor forbraíodh aon sainmhíniú soiléir ar an

ngnáthóg sin (agus ar a fochineálacha) d'Éirinn go fóill agus is doiléir atá a dáileadh fós (NPWS, 2013). Tá thart ar 27 sruthchúrsa a dtéann an t-ailíniú tharstu, a bhfuil an chuid is mó díobh ina sruthanna beaga atá níos lú ná 2 m ar leithead (feic Pláta 9 agus Pláta 11 in **Aguisín 6.7, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS). Cuirtear san áireamh sna príomh-sruthchúrsaí a dtéann an t-ailíniú tharstu iad sin a liostaítear i d**Tábla 6.10**.

Tábla 6.10: Aibhneacha Móra agus Sruthanna Móra a dTrasnaíonn an tAilíniú a Bheartaítear iad agus Fad na dTúr is Cógaráí

Ainm na hAbhann	An Túr is Cógaráí	Fad go dtí Abhainn (méadar) (go neasach)
Craobh-abhainn neamhainmnithe de chuid na Níthe	Túr 235	85 m
Sruth Loch Morn	Túr 167	167 m
Sruthchúrsa (Cúil Troim Éigis) ag Loch Bharrachadh	Túr 163	40 m
Sruthchúrsa (Lios na Cuigne)	Túr 139	85 m
Abhainn Átha Féan	Túr 126	170 m
Craobh-abhainn neamhainmnithe de chuid shruth Chluain Tiobrad	Túr 103	65 m

6.4.4.2.5 Díoga draenála (FW4)

136 Is forleathan agus coitianta ar fud an ailínithe atá an ghnáthóg sin. Na díoga draenála a bhaineann le teorainneacha páirce, go háirithe feadh fála scean agus crannteorainneacha ar fud an CMSA, is minice a bhíonn siad le sonrú feadh teorainneacha páirce, go háirithe iad siúd atá cóngarach d'fhálta scean agus do chrannteorainneacha. Chomh maith leis sin, taifeadadh díoga draenála a thrasnaíonn roinnt gnáthoga bogaigh agus fáschoillte buaircínigh. Ina theannta sin, tugadh plandaí uisceacha faoi deara, lena áiríodh Gunna Uisce (*Apium nodiflorum*), Ros Lachan (*Lemna minor*) agus Lochall (*Veronica beccabunga*).

6.4.4.2.6 Féarach Talmhaíochta Feabhsaithe (GA1)

137 An ghnáthóg is coitianta atá le fáil ar fud an ailínithe (breis is 80% de na gnáthoga a ndearnadh léarscáiliú orthu) is ea féarach talmhaíochta feabhsaithe (feic Pláta 7, **Aguisín 6.7, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS). Tá an ghnáthóg ina gné choiteann de na cnoic dhroimneacha atá ina gcuid de thírdhreach mór an CMSA ar a ndéantar bainistiú le haghaidh féarach eallaigh agus táirgeadh barr sadhlais. Cuimsítear Seagalach Bhuan (*Lolium perenne*) sna príomhspeicis phlandaí atá le sonrú laistigh den ghnáthóg sin. Ar na speicis féir eile tá Féar Cumhra (*Anthoxanthum odoratum*), Tráithnín Coinfhéar (*Cynosurus cristatus*), Féar an Chinn Bháin (*Holcus lanatus*) agus Garbhfhéar (*Dactylis glomerata*). Ar na luibheanna leathanduilleacha atá

le fáil sa chineál sin gnáthóige tá Seamair Bhán (*Trifolium repens*), Fearbán Féir (*Ranunculus acris*), Fearbán Reatha (*Ranunculus repens*) agus Copóg (*Rumex* spp) in áiteanna.

- 138 Sna háiteanna ina bhfuil drochdhraenáil, go háirithe idir droimníní, is féarach luachra (*Juncus* spp.) nó féarach fliuch (GS4) é. Gnéithe coitianta timpeall teorainneacha páirce is ea díoga draenála agus fála sceach. Baineann luach éiceolaíochta íseal leis an ngnáthóg choitianta agus fhorleathan sin. Is coitianta ar fud na tuaithe leithne atá na speicis a taifeadadh laistigh den ghnáthóg. Baineann leas íseal leis an ngnáthóg do speicis fiadhúlra den chuid is mó, cé go bhféadfadh Ealaí Glóracha úsáid a bhaint as an ngnáthóg mar thailte sealgaireachta le linn mhíonna an gheimhridh i gcásanna oiriúnacha.

6.4.4.2.7 Féarach Cailcreach Tirim agus Neodrach (GS1)

- 139 Is neamhchoitianta atá féarach cailcreach tirim agus neodrach agus is dócha go bhfuil sé sa chuid thuaidh den CMSA amháin. De ghnáth, bíonn an cineál sin gnáthóige le sonrú ar ithreacha a dhraenálann go saor in áiteanna ina bhfuil féarach leathfheabhsaithe agus nach ndéantar bainistiú dian air le haghaidh talmhaíochta.
- 140 Ar na speicis eile phlandaí atá le sonrú tá Féar an Chinn Bháin (*Holcus lanatus*), Tráithnín Coinfhéar (*Cynosurus cristatus*), Cuise (*Poa* spp.), Garbhfhéar (*Dactylis glomerata*), Seamair Bhán (*Trifolium repens*), Seamair Dhearg (*Trifolium pratense*) agus Buachalán (*Senecio jacobaea*) agus Nuacht Bhallach (*Dactylorhiza fuchsii*). Tá samplaí den ghnáthóg sin le fáil ag Achadh na gCloch agus ag Lios Dúin Ghormaíle. Tá dea-shampla den ghnáthóg a seachnaíonn an t-aillíniú í le sonrú ag an Easán.
- 141 Is neamhchoitianta agus srianta maidir le dáileadh ar fud an CMSA atá an ghnáthóg. Is féidir le samplaí níos fearr den ghnáthóg bheith cosúil le gnáthóg larscríbhinn I, 'Féarach ar mhórán Magairlíní' mar a bhfuil éagsúlacht na magairlíní ard. Ní hionann an sampla den ghnáthóg a taifeadadh sa CMSA agus gnáthóg larscríbhinn I.

6.4.4.2.8 Móinéir Thirime agus Gruaimhíní (GS2)

- 142 Is ag trasbhealaí bóthair agus feadh imill na dt teorainneacha páirce ar fud an ailínithe atá móinéir thirime agus gruaimhíní is coitianta. Cuimsíonn an ghnáthóg féara arda garbha tortóige amhail Garbhfhéar (*Dactylis glomerata*) agus Coirce Bréige (*Arrhenatherum elatius*). Uaireanta, tá an ghnáthóg ina cuid de mhósáicí i dteannta scrobarnaí in áiteanna nach ndéantar bainistiú ar thailte talmhaíochta a thuilleadh. Is forleathan ar fud an CMSA atá an ghnáthóg.

6.4.4.2.9 Féarach Fliuch (GS4)

- 143 Is coitianta ar fud an CMSA atá féarach fliuch agus tá sé le sonrú in áiteanna ina bhfuil draenáil bhachta. De ghnáth, is iad Geataire (*Juncus effuses*) agus Lachán na nDamh (*Juncus articulatus*) is mó atá le fáil sa ghnáthóg atá sa CMSA. Cuimsíonn an ghnáthóg tortóga geataire atá idir 0.5 m agus 1.0 m ar airde. Ar na féara a taifeadadh tá Féar an Chinn Bháin (*Holcus lanatus*), Féar Cumhra (*Anthoxanthum odoratum*) agus Feorainn (*Agrostis stolonifera*). De ghnáth, fásann na speicis féar go hiseal agus tá siad ceannasach sna spásanna idir tortóga. Ar na luibheanna a taifeadadh tá: Fearbán (*Ranunculus repens*), Airgead Luachra (*Filipendula ulmaria*), Samhadh (*Rumex acetosa*), Nóinín (*Bellis perennis*), Feochadán Corraigh (*Cirsium palustre*), mar aon le clampaí Bratach Bhuí-Feileastraim (*Iris pseudacorus*) in áiteanna. Tá roinnt brífítí i láthair, lena n-áirítear *Rhytidadelphus squarrosus* agus *Eurhynchium praelongum*. Is speicis iad sin a fhaightear go coitianta i ngnáthóg féaraigh fliuch. Is neamhchothrom ó thaobh minicíochta de atá an ghnáthóg sin agus is féidir go bhfuil sí briste síos i ngearadáin eanaigh laig (PF1) nó réisc (GM1), go minic i limistéir dhrochdraenála. Ar na samplaí d'áiteanna ina bhfuil an ghnáthóg sin le sonrú feadh an ailínithe tá Collops, Canusassonagh, Tulaigh Ghlais, an Ghréach, Droim Rúisc agus an tEanach.
- 144 Tearmann i gcomhair flóra bogaigh atá sa ghnáthóg. Tá sí cuibheasach coitianta sa mhórlimistéar tuaithe agus, de ghnáth, ní bhíonn sí ar mhórán speiceas. Ní hionann na samplaí den ghnáthóg a taifeadadh sa limistéar staidéir agus gnáthóg larscríbhinn I 'Móinéir fionnáin (6410)' [aistriúchán neamhoifigiúil] ina bhfaightear níos mó speiceas.

6.4.4.2.10 Riasc (GM1)

- 145 Tá riasc fionnuisce le fáil i gcorráit ar fud an ailínithe. Tá an ghnáthóg le fáil ag loig idir droimníní agus i logáin nádúrtha mar a gcuireann foshraitheanna fúthu bac ar dhraenáil. Baineann an ghnáthóg le díoga draenála go coitianta. Tá éagsúlacht i gcáilíocht an réisc laistigh den CMSA ó foshraitheanna ag a bhfuil maoschlár ard go limistéir atá ag triomú, rud a léirítear má tá díoga draenála iontu agus má táthar cúngach ar speicis scrobarnaí. Ar na speicis is flúirsí tá: Airgead Luachra (*Filipendula ulmaria*), Gallfheabhrán (*Angelica sylvestris*) agus Geataire (*Juncus effusus*). Áirítear le speicis eile a taifeadadh Feileastram (*Iris pseudacorus*), Scuab Eich Uisce (*Equisetum fluviatile*), Geataire (*Juncus effusus*), Fearbán (*Ranunculus repens*), Coigeal na mBan Sí (*Typha latifolia*), Coirce Bréige (*Arrhenatherum elatius*) agus Cuiscreach (*Phalaris arundinacea*). Is í ithir mhianrach leathbháite is saintréith de staid na talún. Tá gnáthóg réisc ina tearmann do speicis éagsúla bhogaigh. Tá samplaí den ghnáthóg sin le sonrú ag na háiteanna seo: Ráth Fiachrach, Ardráth, na Srianta, Corr an Fheannta, Achadh Mhic Céir, Críonchoill, Tír Uí Ghréacháin, Corr na Muclach Thuaidh agus an Léim Ghearr.

6.4.4.2.11 Portach Réitithe (PB4)

146 Is ann do roinnt limistéar de ghnáthóga bloghacha iargúlta a chuimsíonn portach réitithe. Gnáthóga portaigh ardaíthe a bhí le fáil i loig idir droimníní a bhí sna limistéir sin tráth. Rinneadh iad a dhraenáil go mór agus a lagú i gcomhair móna i dtráthanna stairiúla, áfach. Is féidir gurb é an toradh atá ar athghiniúint na limistéar tar éis deireadh a chur le baint móna ná mósáic gnáthóg lena mbaineann luach áitiúil a dtugtar portach réitithe orthu i dteannta a chéile. Is féidir go bhfuil bloghanna d'fhraochmhá thirim agus fhliuch le fáil (ina bhfuil na nithe seo le sonrú go mór: Fraoch Mór (*Calluna vulgaris*); uisce oscailte mar aon le súsáin (*Sphagnum cuspidatum*) agus Ceannbhán (*Eriophorum angustifolium*); eanach lag; agus roinnt samplaí d'eanach shaibhre nó d'idirsheascann (feic Pláta 12, **Aguisín 6.7, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS). Is ann do chlampaí scrobarnach Beithe nó Sailí ar fud limistéir phortaigh réitithe freisin. Tá samplaí maithe den ghnáthóg sin le sonrú ag an gCorr Liath (Toghroinn Dhroim Chora), ag an mBreacraigh, ag Doire Shalach, ag an Eanach agus ag an gCaiseal (Lough Nahinch), cé gur sheachain an t-ailíniú an gá le túir a shuí sna limistéir sin.

6.4.4.2.12 Idirsheascann agus Portach Creatha (PF3)

147 Tá idirsheascann le fáil i gcorráit ar fud an CMSA. Is é is saintréith den ghnáthóg ná córas fliuch a chruthaíonn móin ina bhfuil idir eanach lag agus eanach saibhir. De ghnáth, aimsítear idirsheascainn sa chuid is fliche de phortach nó d'eanach. Cuimsíonn siad rafta aistreach fásra a bhfuil ciseal saibhir caonaigh a chothaíonn speicis chíbe éagsúla le sonrú go mór ann. Cothaíonn an ghnáthóg roinnt cíbeanna, lena n-áirítear Ceannbhán (*Eriophorum angustifolium*), *Carex diandra*, agus *Carex rostrata* mar aon le luibheanna leathanduilleacha amhail Báchrán (*Menyanthes trifoliata*), Cnó Léana (*Potentilla palustris*) agus Glasair Léana Bheag (*Ranunculus flammula*). Is féidir go gcothaíonn an ghnáthóg clampaí scaipthe den tSaileach Liath (*Salix cinerea*) freisin. Tá samplaí den ghnáthóg sin le fáil ag Scallchoill agus ag Tír Uí Ghréacháin. Sheachain an t-ailíniú an gá le túir a shuí sna limistéir sin.

148 Meastar an ghnáthóg a bheith ina tearmann tábhachtach bogaigh i gcomhair flóra agus fána agus is ionann í agus an ghnáthóg in Iarscríbhinn I ón AE 'Idirsheascainn agus portaigh chreatha'. D'éirigh le dearadh na forbartha a bheartaítear an ghnáthóg sin a sheachaint.

6.4.4.2.13 Coillearnach Darach - Beithe - Cuilinn (WN1)

149 Is neamhchoitianta atá coillearnach leathanduilleach mheasctha feadh an ailínithe bealaigh a bheartaítear. Tá clampa aonair de choillearnach ina bhfuil Beith fhásta ceannasach le fáil feadh an ailínithe ag Coillearnach Thulaigh Ghlais (feic **Tábla 6.14**). Tá Beith (*Betula pubescens*) le sonrú go mór sa limistéar i gcóngar an ailínithe, agus is ann do ghortchiseal Drise (*Rubus fruticosus* agg.) agus roinnt speicis féir. Tá an cur síos seo a leanas le fáil in Perrin *et al.* (2008): 'Tá féarach eallaigh le sonrú ar fud an tsuímh agus is ann do roinnt mhaith limistéar ina

bhfuil ithir phasáilte. Baineann fadhb le toir ionracha agus tá *Rhododendron ponticum* agus *Prunus laurocerasus* le sonrú go mór i limistéir mhóra. Is ar thalamh claonta atá an chuid is mó den suíomh. Draenálann sé go saor, cé go bhfuil roinnt limistéir níos fliche feadh na sruthanna. In áiteanna eile laistigh den suíomh, tá meascán de na nithe seo: Coll (*Corylus avellana*), Fuinseog (*Fraxinus excelsior*), Beith (*Betula pubescens*), Feá (*Fagus sylvatica*), Seiceamar (*Acer pseudoplatanus*) agus Cuileann (*Ilex aquifolium*). Chomh maith leis sin, tá Dris (*Rubus fruticosus* agg.), Lus Cré Talún (*Veronica chamaedrys*), Coinnle Corra (*Hyacinthoides non-scripta*), Sabhaircín (*Primula vulgaris*) agus Fearbán (*Ranunculus repens*) le sonrú go mór i ngortchiseal'. [aistriúchán neamhoifigiúil].

- 150 D'fhéadfadh samplaí maithe den chineál coillearnaí sin a bheith ina ngnáthóga luachmhara i gcomhair mamaigh thalún, ialtóg agus éin choillearnaí choitianta.

6.4.4.2.14 Coillearnach Fhliuch Sailí – Fearnóige – Fuinseoige (WN6)

- 151 Tá coillearnach fhliuch Sailí-Fearnóige-Fuinseoige le sonrú in áiteanna laistigh den CMSA. Tá an ghnáthóg le fáil i limistéir atá fliuch nó sruthlaithe den chuid is mó ar feadh fhormhór na bliana. Tá crainn fhásta mar shaintréith den chrannchiseal, lena n-áirítear Saileach Liath (*Salix cinerea*), Saileach Bhán (*Salix alba*), Fearnóg (*Alnus glutinosa*), Fuinseog (*Fraxinus excelsior*) agus Beith i gcorráit (*Betula pubescens*). Baineann díoga draenála leis an ngnáthóg sin sa CMSA. De ghnáth, is í foshraith mhóna leathbháite ag a bhfuil dris ag fás sa tsraith mheánach is sainghné de staid na talún. Tá samplaí den ghnáthóg sin le fáil ag Corr an Aoire (Toghroinn Inis Caoin), ag an lomaire Fraoigh, ag Tulaigh Ghlais, ag Críonchoill agus ag Ráth Fiachrach.
- 152 Is forleathan atá an ghnáthóg i limistéir ina bhfuil staid na talún fliuch, go háirithe timpeall imlíne na lochanna agus timpeall limistéir phortaigh réitithe. D'fhéadfadh samplaí maithe den ghnáthóg bheith cosúil le 'Coillearnach ghlárach', atá ar an ngnáthóg in larscríbhinn I. Mar sin féin, níor aithníodh aon chlampaí den chineál sin laistigh de chonair an ailínithe.

6.4.4.2.15 Scrobarnach (WS1)

- 153 Tá scrobarnach le fáil go minic feadh an ailínithe. Is éagsúil go pointe áirithe atá an ghnáthóg, ag brath ar roinnt tosca, lena n-áirítear draenáil. Is iondúil a bhíonn Aiteann (*Ulex europaeus*) le sonrú i limistéir thirime a bhaineann le lomáin charraige nó ar imeall tailte portaigh dea-dhraenáilte. Is minice a bhíonn Saileach (*Salix* spp.) le fáil i suíomhanna fliucha amhail suíomhanna drochdraenáilte portaigh réitigh agus lochanna nó sruthchúrsaí cóngaracha. Ar na speicis eile atá le fáil go coitianta sa ghnáthóg tá Sceach Gheal (*Crataegus monogyna*), Beith (*Betula* spp.) agus Dris (*Rubus fruticosus* agg.). Ba mhinic a aimsíodh an ghnáthóg ag fás i dteannta limistéir lomán charraige nó limistéir phortaigh réitithe. Ar na samplaí de na háiteanna ina bhfuil an ghnáthóg sin le sonrú feadh an ailínithe tá an Chorr Dhúch (Toghroinn

Inis Caoin), an Ghréach, Ardráth, Clár Doire, an Caiseal, Corr an Fheannta, Achadh na gCloch agus an Léim Ghearr (feic Pláta 10 in **Aguisín 6.7, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS).

- 154 Is coitianta agus forleathan ar fud an CMSA atá an ghnáthóg. Is féidir le scrobarnach clúdach luachmhar a chur ar fáil do mhamaigh thalún (an broc) agus suíomhanna neadaithe a chur ar fáil do speicis choitianta éan talamh feirme.

6.4.4.2.16 Fáschoill Bhuaircínigh (WD4)

- 155 Tá foraoiseacht bhuaircínigh le sonrú in áiteanna ar fud an CMSA. Ó thaobh saintréithe de, cuimsíonn clampaí crann speicis bhuaircínigh neamhdhúchasacha a chuirtear i sraitheanna ar leith agus a ndéantar bainistiú orthu chun adhmaid tráchtála a tháirgeadh. Ba iad clampaí leathaibí na clampaí ba choitianta ar fud an CMSA, cé go raibh fáschoillte aibí agus neamhaibí i láthair freisin. Is íseal atá éagsúlacht speiceas. Is minic a chuimsíonn sí clampaí monashaothraithe de Sprús Sitceach (*Picea sitchensis*) a chuirtear go minic i limistéir phortaigh réitithe agus réisc.
- 156 Tá imeall mothar Drise (*Rubus fruticosus* agg) ag fáschoillte buaircínigh sa CMSA. Tá Díoga Draenála (FW4) saorga i láthair laistigh d'ímlíne na gnáthóige sin agus timpeall uirthi. Ar na samplaí d'áiteanna ina bhfuil an ghnáthóg sin le sonrú feadh an ailínithe tá Leitir, Lios Uí Ghabhann agus Corr an Bhealaigh.

6.4.4.2.17 Fálta sceach (WL1)

- 157 Is iad fálta sceach na príomhtheorainneacha páirceanna agus bóithre ar fud na dtailte talmhaíochta laistigh den CMSA. Rinneadh suirbhéanna spriodhírithé ar na fálta sceach agus na crannteorainneacha sin atá le sonrú feadh an ailínithe mar arbh fhéidir rochtain orthu nó mar arbh fhéidir léiriú maith don tsúil a dhéanamh i bhfad uathu. Rinneadh measúnú ar fhálta sceach eile trí úsáid a bhaint as íomhánna LiDAR. Éascaíonn na híomhánna sin léiriú maith ar struchtúr na bhfálta sceach agus ar a luach dóchúil mar ghnáthóg fiadhúlra. Is bainistithe agus slán den chuid is mó atá formhór na bhfálta sceach atá le fáil feadh an ailínithe. Is minic a bhíonn díoga draenála le fáil le taobh fálta sceach. Ar na speicis atá le sonrú go mór ar fud na bhfálta sceach tá Sceach Gheal (*Crataegus monogyna*), Draighean (*Prunus spinosa*), Trom (*Sambucus nigra*), Aiteann Coiteann (*Ulex europaeus*), Saileach (*Salix* spp.) agus Fuinseog (*Fraxinus excelsior*). De ghnáth, sroicheann siad 2 m - 5 m ar airde (feic Pláta 8, **Aguisín 6.7, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS). Is coitianta atá crainn mhóra níos aibí. Tá Fuinseog ar an gcrann is líonmhaire, cé gur taifeadadh na speicis seo a leanas freisin: Dair (*Quercus* spp.), Crann caorthainn (*Sorbus aucuparia*), Crann cnó capaill (*Aesculus hippocastanum*) agus Seiceamar (*Acer pseudoplatanus*). Nuair atá crainn aibí, sroicheann siad suas go dtí 15 m ar airde ach is scaipthe agus neamhchothrom a bhíonn a minicíocht de ghnáth.

- 158 De ghnáth, cuimsíonn an tsraith mheánach speicis amhail Dris (*Rubus fruticosus* agg.), Eidhneán (*Hedera helix*), Neantóg (*Urtica dioica*), Baine Bó Bleachtáin (*Primula veris*), Athair Lusa (*Glechoma hederacea*), agus speicis Pheasairí (*Vicia* spp.). Tá flóra coillearnaí níos éagsúla ag na samplaí is láidre. Tá fódchiseal dlúth acu agus is minic a chuimsíonn siad Ruithéal Rí (*Geranium robertianum*), Seamsóg (*Oxalis acetosella*), Grán Arcáin (*Ranunculus ficaria*) agus Sabhaircín (*Primula vulgaris*). D'fhéadfadh roinnt raithneach bheith i láthair freisin, lena n-áirítear Raithneach Mhadra (*Dryopteris filix-mas*), Raithneach Chrua (*Blechnum spicant*), Creamh na Muice Fia (*Asplenium scolopendrium*) agus speicis eile Raithneach (*Dryopteris* spp.).
- 159 Chomh maith leis sin, taifeadadh toir neamhdhúchasacha i measc fála sceach, lena áiríodh Fiúise (*Fuchsia magellanica*) agus Póirín Sneachta (*Symphoricarpos albus*). Taifeadadh samplaí maithe de ghnáthóg fála sceach ag Corr an Aoire (Toghroinn Inis Caoin), ag Tulaigh Ghlais, ag an Eanach agus ag Corr na Muclach Thuaidh. Chun críocha an mheasúnaithe seo, rangáíodh fála sceach isteach in dhá chineál ar leith, ag brath ar a n-airde agus ar a struchtúr, chun éascú a dhéanamh ar mheasúnú cainníochtúil ar an tionchar féideartha a bhaineann leis an bhforbairt a bheartaítear. Rinneadh gach fál sceach feadh an ailínithe a rangú isteach i gceann amháin den dá chineál seo a leanas:
- Cineál A: Fála sceach a ndéantar bainistiú orthu / fála sceach ísle a mbíonn sceach gheal le sonrú iontu den chuid is mó. De ghnáth, bíonn siad níos lú ná 6 m ar airde agus ní bheidh aon bearradh suntasach crann ag teastáil.
 - Cineál B: Fála sceach mothracha / fála sceach nach ndéantar bainistiú orthu ag a bhfuil crainn neamhaibí nó leathaibí (Fuinseog den chuid is mó). D'fhéadfadh crainn lánairde aibí iargúlta bheith ann freisin. De ghnáth, bíonn siad níos lú ná 12m ar airde agus is iondúil a bheidh roinnt teascadh crann agus/ nó bearradh crann ag teastáil uathu chun glanspás imleor a éascú faoi bhun seoltóirí.
- 160 San iomlán, téann an t-ailíniú thar 390 fál sceach de Chineál A agus thar 92 fál sceach de Chineál B. Tá fála sceach le sonrú laistigh de lorg beartaithe na sé túr ar fud fhad an ailínithe. Fónann fála sceach mar chonairí tábhachtacha d'fhiadhúlra trí limistéir ghnáthóige leathnádúrtha a nascadh laistigh de thírdhreach talmhaíochta. Cruthaíonn dea-shamplaí de ghnáthóg fál sceach struchtúir shlána dea-fhorbartha atá ina ngnáthóg oiriúnach do mhamaigh thalún, d'ialtóga agus d'éin.

6.4.4.2.18 Crannteorainneacha (WL2)

- 161 Is iondúil a chuimsíonn an ghnáthóg sin teorainneacha crann fásta dúchasach agus neamhdhúchasach a d'fhéadfadh iad seo a leanas a áireamh: Fuinseog (*Fraxinus excelsior*), Seiceamar (*Acer pseudoplatanus*), Beith (*Betula* spp.), Dair (*Quercus* spp.), Fearnóg (*Alnus*

glutinosa), Saileach Liath (*Salix cinerea*), Saileach Bhán (*Salix alba*) agus Crann Caorthainn (*Sorbus aucuparia*). De ghnáth, fásann crainn fhásta feadh an ailínithe go 15-25 m ar airde. Cuimsíonn formhór na gcrannteorainneacha speicis dhúchasacha a bhíonn ag fás go minic i dteannta fála sceach a chuimsíonn sceach gheal agus dris. Ar na samplaí maithe de na háiteanna ina bhfuil an ghnáthóg sin le sonrú tá Clonturkan, Collops, an Chorr Ghlas (Toghroinn Lios Uí Ghabhann) (feic Pláta 9, **Aguisín 6.7, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS), Lios Uí Ghabhann, Droim Thamhain agus Tulaigh Ghlais.

- 162 Trasnaíonn an t-ailíniú 56 crannteorainn san iomlán, agus tá crannteorainneacha le fáil laistigh de lorg na dtúr ag dhá láthair feadh an ailínithe ar fad. D'fhéadfadh crannteorainneacha limistéir luachmhara fara agus sealgaireachta a chur ar fáil d'ialtóga. Taifeadadh roinnt brocacha broic feadh crannteorainneacha fuinseoige, go háirithe ag an gCorr Dhúch (Toghroinn Inis Caoin), Droim Thamhain agus Leacht na Caillí. Chomh maith leis sin, fónann crannteorainneacha mar chonairí éiceolaíochta a nascann limistéir ghnáthóige leathnádúrtha laistigh de thírdhreach talmhaíochta a ndéantar dianbhainistiú air.

6.4.4.2.19 Barra Curaíochta (BC1)

- 163 Is neamhchoitianta ar fud an CMSA atá an ghnáthóg sin agus baineann luach íseal éiceolaíochta léi.

6.4.4.2.20 Ballaí Cloiche agus Obair Eile Chloiche (BL1)

- 164 Tá baint ag an ngnáthóg sin le fála sceach i gcodanna den CMSA. Coinneofar an ghnáthóg sin agus breithnítear í faoi ghnáthóg WL1 maidir le tionchar féideartha.

6.4.4.2.21 Foirgnimh agus dromchlaí saorga (BL3)

- 165 Trasnaíonn an t-ailíniú roinnt rianta agus bóithre feadh a fhaid. Seachnaíonn an t-ailíniú bealaigh a bheartaítear struchtúir thógtha agus ní gá aon fhoirgnimh a scartáil chun an fhorbairt a bheartaítear a éascú. D'fhéadfadh foirgnimh sheana agus thréigthe a bheith ina suíomhanna luachmhara tábhachtacha fara d'ialtóga.

6.4.5 Fána

6.4.5.1 Éin

- 166 Déantar príomhthorthaí na suirbhéanna ar éin a achoimriú sa rannán seo faoi éin ghoir agus éin gheimhrithe. Táthar ag díriú ar speicis éan a sainathnódh a bheith i mbaol féideartha mar gheall ar thionchar a bhaineann leis an bhforbairt (Spriocspeicis). Tá an íogaireacht i leith thionchar féideartha fhorbairt na líne lasnairde bunaithe ar an staidéar fairsing ar fhoinsí a rinneadh, ar chomhairliúchán le páirtithe leasmhara lena mbaineann agus ar staidéar allamuigh.

Áirítear ceann amháin nó níos mó ná ceann amháin de na nithe seo a leanas le tosca íogaireachta – riosca aitheanta imbhuailte (le línte tarchuir), riosca suaite (le linn oibreacha glanadh suímh), díláithriú (toradh buan ar an bhforbairt) agus dáileadh speicis laistigh den limistéar staidéir. Mionsonraítear i dTreoirlínte EirGrid (2012) íogaireacht na speiceas éan in Éirinn i leith imbhuailte faoi línte tarchuir leictreachais agus thug siad sin eolas don mheasúnú freisin. Leagtar an measúnú sin amach de réir mar is cuí le haghaidh na speiceas aonair a shonraítear thíos.

- 167 Sainithníodh go bhfuil spriocspeicis ina speicis atá íogair i leith an chineáil forbartha sin. Is speicis iad a liostaítear in Iarscríbhinn I den Treoir maidir le hÉin ón Aontas Eorpach (79/409/CEE)¹⁷ agus is éin iad a liostaítear go bhfuil imní ard (an liosta Dearg) agus imní mheánach (liosta Ómrach) caomhnaithe ina leith (arna sainithint ag Colhoun agus Cummins [2013]). Rinneadh breithniú freisin ar speicis choitianta a sainithníodh a bheith measartha íogair i leith tionchar féideartha imbhuailte ón gcineál sin forbartha (EirGrid, 2012).

6.4.5.1.1 Éin Ghoir

- 168 Tugadh faoi shuirbhé mionsonraithe ar éin ghoir sa CMSA d'fhonn eolas a thabhairt don mheasúnacht tionchair éiceolaíochta. Cuirtear an tuarascáil suirbhé sin i láthair in **Aguisín 6.5, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS. Déantar príomhspeicis lena mbaineann tábhacht chaomhnaithe a achoimriú thíos ina speicis a d'fhéadfadh bheith íogair nó measartha neamh-íogair i leith tionchar féideartha ón bhforbairt a bheartaítear.
- 169 Na cuntais ar speicis atá curtha i láthair thíos, baineann siad leis na speicis sin a bhfuil imní caomhnaithe ina dtaobh agus a mheastar a bheith íogair i leith na forbartha líne lasnaide, bunaithe ar an réasúnaíocht a bhfuil cur síos uirthi i **Rannán 6.4.5.1**

6.4.5.1.1.1 Speicis Íogaire lena mBaineann Tábhacht Chaomhnaithe

- 170 An **Pilibín** (ar an Liosta Dearg), ar speiceas lapairí é a bhfuil imní ard caomhnaithe ina thaobh, is dócha nach raibh sé ag pórú ach ag láthair amháin in 2009 agus 2010 (Ráth Fiachrach), atá lonnaithe 200 m ar shiúl ón bhforbairt. Níor tugadh aon phéirí pórúcháin faoi deara in 2012, in 2013 ná in 2014. Meastar an speiceas a bheith an-ghann mar speiceas póraithe i mórlimistéar an CMSA. Meastar gur speiceas atá tugtha go measartha d'imbhuailtí é an speiceas sin.

¹⁷ Is iad na speicis a liostaítear in Iarscríbhinn I den Treoir maidir le hÉin ón Aontas Eorpach na speicis sin atá i mbaol díothaithe, neamhchoitianta, íogair i leith athruithe ar leith ina ngnáthóg agus a bhfuil aird ar leith ag teastáil uathu mar gheall ar chineál sonracha a ngnáthóige.

- 171 Speiceas póraithe an-neamhchoitianta i gcodanna de mhórlimistéar staidéir an CMSA is ea an **Crotach** (ar an Liosta Dearg), ar speiceas a bhfuil imní ard caomhnaithe ina dtaobh é. Níor taifeadadh aon phéirí pórúcháin in 2012, in 2013 ná in 2014. Tríd is tríd, meastar gur mí-oiriúnach atá an ghnáthóg sa limistéar staidéir. Tugadh péire faoi deara in 2011 i mbaile fearainn na Léime Giorra (thart ar 500 m ón ailíniú) i bhféarach nach bhfuil an oiread sin feabhsaithe air agus a tugadh chun míntíreachais ó shin i leith.
- 172 Meastar gur speiceas atá an-tugtha d'imbhuailtí é an **Chearc Cheannann** (ar an Liosta Ómrach). Is speiceas póraithe gann é an speiceas sin sa CMSA i lochanna móra. Tugadh péire faoi deara in 2012, in 2013 agus in 2014 ag Loch Thuama nó Loch Chríonchoille i mbaile fearainn Chríonchoille, atá suite thart ar 500 m soir ó Thúr 146.
- 173 Bíonn an **Broigheall** (ar an Liosta Ómrach) i láthair ag na haibhneacha agus na lochanna móra. Taifeadtar broighill go rialta ag Loch Éigis (atá lonnaithe timpeall 500 m soir ón ailíniú ag Túr 163) agus ag lochanna eile ar fud an CMSA, cé gur broighill neamhphórúcháin aonair iad den chuid is mó. Meastar gur speiceas atá an-tugtha d'imbhuailtí é. Is speiceas measartha soghluaiste é freisin a eitlíonn go rialta idir limistéir shealgairíochta (lochanna agus aibhneacha).
- 174 Speiceas póraithe forleathan ar lochanna meánmhéide agus mórmhéide laistigh de 2 km ón ailíniú a bheartaítear laistigh den CMSA is ea an **Foitheach Mór** (ar an Liosta Ómrach). Tá péire pórúcháin amháin ag formhór na lochanna, cé go bhfuil níos mó ná sin le sonrú i lochanna móra (feic thíos). Sna blianta 2013 agus 2014, taifeadadh péire pórúcháin amháin ar a laghad den speiceas sin laistigh de 2 km ón ailíniú ag na lochanna seo a leanas:
- Loch an Bhaic (suite timpeall 250 m ón ailíniú);
 - Loch Tuama nó Loch Chríonchoille (suite timpeall 500 m ón ailíniú);
 - Loch Morn (suite timpeall 210 m ón ailíniú);
 - Loch Choimeartaí (suite timpeall 750 m ón ailíniú);
 - Loch Éigis- 3+ péire (suite timpeall 600 m ón ailíniú);
 - Loch na Seantamhnaí - 2+ péire (suite timpeall 1 km ón ailíniú); agus
 - Loch Ghréach Luain (suite timpeall 1.25 km ón ailíniú).
- 175 Meastar gur speiceas atá an-tugtha d'imbhuailtí é an speiceas sin. Mar sin féin, meastar nach mbeidh ach baol beag don speiceas sin de bharr na forbartha a bheartaítear mar go bhfuil an línebhealach ar shiúl ó limistéir phórúcháin. Tá na lochanna pórúcháin deimhnithe is cóngaraí

- lonnaithe timpeall 250 m ón ailíniú (feic thuas). Chomh maith leis sin, is speiceas cuibheasach neamhghníomhach é nach leanann conairí eitilte rialta.
- 176 Is cuibheasach gann ar locháin bheaga agus ar lochanna beaga sa CMSA atá an **Spágaire Tonn** (ar an Liosta Ómrach). In 2013, taifeadadh é ag póru ag dhá loch laistigh de 1 km ón ailíniú – Loch an Mhaí agus Loch Corrawaddy. Meastar gur speiceas atá an-tugtha d'imbhuailtí é an speiceas sin. Mar sin féin, meastar nach mbeidh ach baol an-bheag don speiceas sin de bharr na forbartha a bheartaítear toisc go bhfuil sé cuibheasach neamhghníomhach agus go bhfuil sé le sonrú i líonta an-bheag i bhfad ón bhforbairt.
- 177 **An Eala Bhalbh** (ar an Liosta Ómrach). Is speiceas é sin a fhaightear go fairsing agus a phóraíonn ar dhobharlaigh, idir locháin bheaga agus lochanna móra, ar fud an CMSA. Sa CMSA, póraíonn an speiceas sin ar roinnt lochanna beaga atá lonnaithe idir timpeall 250 m agus 3 km ón ailíniú. Tagann líonta lena bhfuil tábhacht áitiúil le chéile ar Loch Éigis sa gheimhreadh go háirithe agus is minic a phóraíonn trí phéire ar a laghad ag an suíomh sin sa bhliain. Sna blianta 2013 agus 2014, deimhníodh péirí pórucháin den speiceas sin ag lochanna lena n-áirítear Loch Morn, Loch na Seantamhnaí, Loch Tuama nó Loch Chríonchoille, Loch an Mhaí (atá lonnaithe timpeall 250 m ón ailíniú) agus Lorga Chamlocha (atá lonnaithe timpeall 1.1 km ón ailíniú). Suíomhanna féideartha pórucháin ba ea Loch an Mhuilinn (atá lonnaithe timpeall 700 m ón ailíniú) agus Loch Bhéal Átha Tréin (atá lonnaithe timpeall 3 km ón ailíniú).
- 178 Meastar go bhfuil an Eala Bhalbh ina speiceas atá an-tugtha d'imbhuailtí. Sa CMSA, meastar nach mbeidh ach baol bheag don speiceas sin de bharr na forbartha a bheartaítear toisc go bhfuil sé cuibheasach neamhghníomhach agus nach ndéanann siad bealaí eitilte rialta, le linn shéasúr an ghoir ar a laghad. Moltar claontaí eitilte idir Loch Éigis agus Loch Morn mar mhaolú réamhchúramach i gcomhair an speicis sin mar go bhfuil bealaí eitilte le sonrú sa limistéar sin.
- 179 An **Naoscach** (ar an Liosta Ómrach). Tá roinnt mhaith gnáthóga pórucháin oiriúnacha don Naoscach le fáil i mórlimistéar an CMSA. Níor taifeadadh aon phéirí pórucháin in 2014. Níor taifeadadh an speiceas sin ach ag ASSI Dhroim Cairn agus ag Loch Bhaile an Mhuilinn le linn 2013. Tá an dá cheann díobh lonnaithe ar shiúl ón ailíniú. Roimhe sin, taifeadadh an Naoscach ag póru ag Loch Ráth Fiachrach agus ag Portach an Chaisil freisin. Is dócha go bpóraíonn sé ag dlúis ísle i bportach réitithe agus i ngnáthóga bogaigh ar fud an CMSA. Meastar gur speiceas atá tugtha go measartha d'imbhuailtí é an speiceas sin. Seachnaítear gnáthóg oiriúnach den chuid is mó agus ní mheastar go bhfuil an speiceas sin íogair i leith na forbartha a bheartaítear.
- 180 An **Phraslacha** (ar an Liosta Ómrach). Níor taifeadadh aon cheann in 2014. Sa bhliain 2013, taifeadadh an speiceas sin am amháin mar speiceas a d'fhéadfadh bheith i mbun póru ar Lough Nahinch, cé nár sonraíodh ceann ar bith den speiceas sna suirbhéanna a rinneadh roimhe sin.

Meastar gur speiceas atá an-tugtha d'imbhuailtí é an speiceas sin. Ní mheastar go bhfuil an speiceas sin íogair i leith na forbartha a bheartaítear mar gur speiceas é a eitlíonn go híseal (faoi bhun airde na seoltóirí a bheartaítear de ghnáth) agus go bhfuil an t-aon suíomh féideartha pórúcháin (Lough Nahinch) amháin ar shiúl ón bhforbairt.

181 Is speiceas atá an-tugtha d'imbhuailtí í an **Lacha Bhadánach** (ar an Liosta Dearg). Sa CMSA, taifeadadh an Cearc Cheannann (scata ina raibh deich gcinn díobh) go luath i mí Aibreáin 2014 (an 11ú lá den mhí) ar Loch Morn, atá suite tuairim is 210 m siar ón ailíniú. Níor taifeadadh aon Lachain Bhadánacha anseo i suirbhéanna ina dhiaidh sin agus níor thángthas ar aon fhianaise ar phórúchán i gcóngarach na forbartha in aon bhliain ar bith le linn thréimhse an tsuirbhé.

182 An **Rálóg Uisce** (ar an Liosta Ómrach). Tá an speiceas sin forleathan i mbogaigh agus i loig dhroimní móthracha ar fud an CMSA. Meastar gur speiceas atá tugtha go measartha d'imbhuailtí é an speiceas sin. Ní mheastar go bhfuil an speiceas duaithne sin íogair i leith na forbartha a bheartaítear mar gur speiceas neamhghluaisteach a eitlíonn go híseal é.

183 Níor taifeadadh an **Creabhar** (ar an Liosta Dearg) mar speiceas póraithe laistigh den CMSA. Is speiceas duaithne atá gníomhach san oíche é an speiceas sin. Is dócha go bpóraíonn sé i scrobarnach, in imill bhogaigh mhothraigh agus i bhforaoiseacht. Meastar gur speiceas atá tugtha go measartha d'imbhuailtí é an speiceas sin. Ní mheastar go bhfuil an speiceas neamhaistreach folaithe sin íogair i leith na forbartha.

184 Déantar speicis choitianta atá measartha leochaileach nó an-leochaileach i leith imbhuailtí a achoimriú thíos. Tá baint ag formhór na speiceas sin a liostaítear le dobharlaigh nach mbeidh tionchar ag an bhforbairt a bheartaítear orthu, cé is moite den Phiasún, a phóraítear le haghaidh lorgaireacht caitheamh aimsire:

- Speicis lachan agus Cearc Uisce;
- Corr Réisc; agus
- Piasún.

6.4.5.1.1.2 Speicis Neamhíogaire lena mBaineann Tábhacht Chaomhnaithe

185 Speiceas éan creiche oíche a d'fhéadfadh pórú sa CMSA is ea an **Scréachóg Reilige** (ar an Liosta Dearg). De ghnáth, póraíonn an speiceas sin i seanfhoirgnimh neamháitrithe agus i gcróite. Chomh maith leis sin, d'fhéadfadh siad cuasáin i seanchrainn mhóra a úsáid freisin (Notice Nature, 2013). Tá an speiceas sin an-neamhchoitianta sa limistéar staidéir (Balmer et al., 2013). Níor taifeadadh ceann ar bith díobh le linn suirbhéanna sa CMSA agus seachnaítear

tionchar ar ghnáthlimistéir neadaithe. Níor aimsíodh aon suíomhanna neadaithe féideartha suntasacha (seanchrainn le cuasa móra iontu) ag aon trasbhealaí cois bóthair ná ag aon tailte ar tugadh cead isteach chucu. Mar gheall ar an easpa dhóchúil suíomhanna pórúcháin cóngarach don ailíniúchán mar aon le neamhchoitiantacht mheasartha na speiceas ar fud an CMSA, tugtar le tuiscint nach mbeadh ach riosca imbhuailte diomaibhseach ann.

- 186 Baineann an **Cruidín** (Iarscríbhinn I den Treoir maidir le hÉin ón Aontas Eorpach agus ar an Liosta Ómraich) le haibhneacha, gnáthóga bruachánacha agus lochanna i limistéar iomlán an CMSA, cé nár taifeadadh ceann ar bith díobh le linn suirbhéanna. Ní speiceas atá tugtha d'imbhuailtí é ach tá sé íogair i leith shuaitheadh na gnáthóige pórúcháin san áit a dtrasnaíonn an t-ailíniú limistéir fhéideartha phórúcháin (aibhneacha agus limistéir bhruachánacha ghaolmhara).
- 187 Taifeadadh na speicis phasaireacha seo a leanas a bhfuil inní caomhnaithe ina dtaobh agus a meastar go bhfuil soghabhálacht íseal acu i leith imbhuailtí faoi línte cumhachta (EirGrid, 2012); Riabhóg mhóna agus Glasóg Liath. Taifeadadh an Riabhóg Mhóna i ngnáthóga oiriúnacha feadh an ailíniú (féarach leathfheabhsaithe agus portach réitithe). Taifeadadh an Ghlasóg Liath feadh sruthchúrsaí agus gnáthóg bruachánach gaolmhar.
- 188 Taifeadadh na speicis phasaireacha seo a leanas a bhfuil inní caomhnaithe ina dtaobh agus a meastar go bhfuil soghabhálacht íseal acu go léir i leith imbhuailtí faoi línte cumhachta (EirGrid, 2012); Gealbhan Binne, Pocaire Gaoithe, Fuisseog, Gleoiseach, Gabhlán Gainimh, Druid, Fáinleog, Gabhlán Binne agus Gabhlán Gaoithe. Measadh go bhféadfadh roinnt speiceas a neadaíonn i bhfásra adhmadaigh bheith soghabhálach i leith suaithheadh le linn glanadh fásra adhmadaigh roimh thógáil.

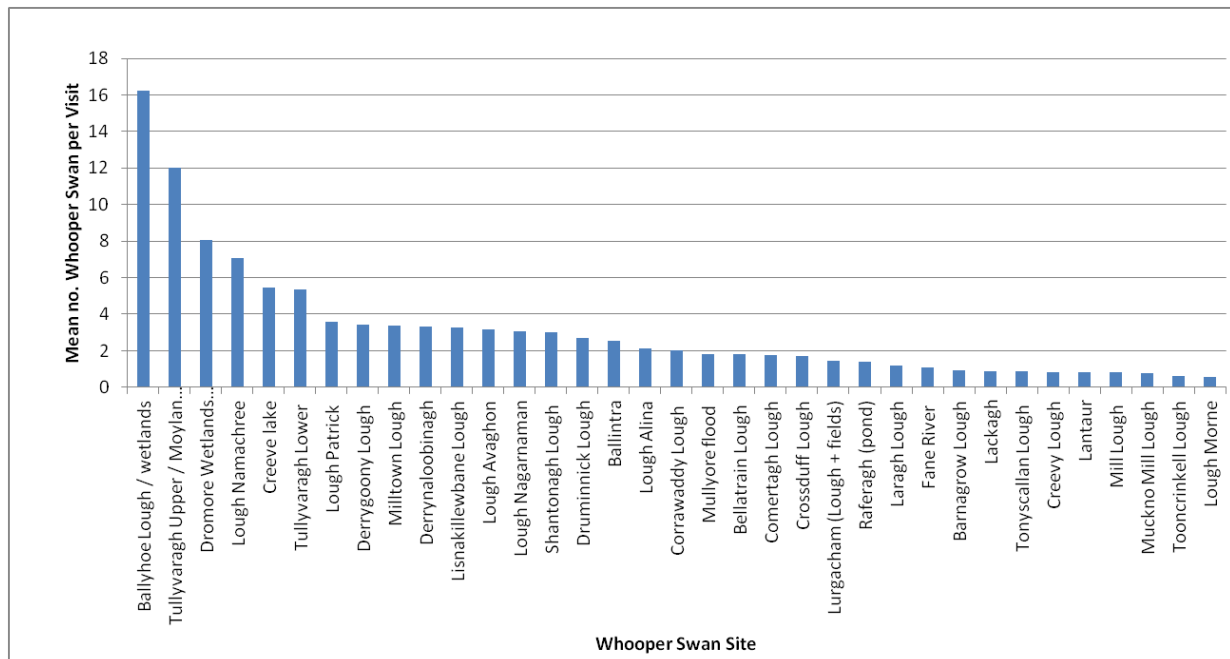
6.4.5.1.2 Éin Gheimhrithe

- 189 Rinneadh suirbhéanna mionsonraithe ilbhliantúla ar éin gheimhrithe, agus ar an Eala Ghlórach go háirithe, chun eolas a thabhairt don mheasúnacht tionchair éiceolaíochta. An tuarascáil suirbhé is déanaí (2013 / 2014) ina gcuirtear san áireamh breithniú ar gach suirbhé roimhe, cuirtear i láthair í in **Aguisín 6.6, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS.
- 190 I bhFíor 6.3.1, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS, mionsonraítear príomhthorthaí an staidéir sin maidir le suíomhanna agus an úsáid a bhaineann an Eala Ghlórach astu ó bhliain go bliain. Bealaí eitlete sainaitheanta agus dóchúla atá bunaithe ar shuirbhéanna a rinneadh, mionsonraítear iad i bhFíor 6.3.2, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS.
- 191 Déantar achoimre ar phríomhthorthaí an tsuirbhé geimhridh bhliantúil ó 2007 / 2008 go 2013 / 2014 a leagan amach thíos.

6.4.5.1.2.1 Ealaí Glóracha (Iarscríbhinn 1 den Treoir maidir le hÉin ón Aontas Eorpach)

- 192 Díríodh aird ar Ealaí Glóracha i dtuairim scópála an Bhoird Phleanála (an Bord) le linn comhairliúcháin leis an Cairde Éanlaith Éireann (BWI) agus leis an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra (NPWS) mar speiceas a úsáideann an CMSA go forleathan i líon ar féidir leis leibhéal shuntasacha náisiúnta (níos mó ná 150 éan (Boland et al., 2010) a shárú go rialta. Meastar go bhfuil an speiceas sin thar a bheith soghabhálach d'imbhualadh faoi línte cumhachta. Chuige sin aithníodh é mar phríomh-speiceas a ndéanfar machnamh air i dtaca le tionchar féideartha na forbartha a bheartaítear. Toisc gur aithníodh riosca imbhuailte mar fhadhb don phríomhspeiceas lárnach seo, baineadh leas as modh measúnacht tionchair níos sainiúla don speiceas (feic **Tábla 6.5** agus **Tábla 6.6**). Tá an cur chuige seo difriúil ón nós imeachta a cuireadh i bhfeidhm maidir le gach tionchar féideartha eile a aithníodh ar ghabhdóirí éiceolaíochta lena n-áirítear cineálacha tionchair aitheanta i dtaca le hEalaí Glóracha (e.g. díláithriú agus suaitheadh).
- 193 Thar thréimhse seacht mbliana, rinneadh suirbhéanna ar an Eala Ghlórach agus ar chineálacha eile éan geimhrithe ar bhonn míosúil le linn na tréimhse idir mí Dheireadh Fómhair agus mí Aibreáin. Aithníodh 56 shuíomh sa CMSA mar chinn a bhí in úsáid ag an Eala Ghlórach le linn an staidéir (an staidéar ar fhoinsí faisnéise agus an suirbhé allamuigh) agus riamh anall. Is ionann trí cinn de na suíomhanna sin agus suíomhanna inar taifeadadh an Eala Ghlórach san am atá thart. Is é sin le rá, cé go ndearnadh suirbhé rialta orthu le linn an staidéir reatha, níor taifeadadh aon Ealaí Glóracha sna trí shuíomh sin le linn na tréimhse. Ba iad na suíomhanna sin an Loch Mór, Loch Saileán agus Bawn Lakes. Ba cheart a thabhairt ar aird go raibh an mórlimistéar staidéir faoi réir suirbhéanna leanúnacha geimhridh (2010 – 2014 san áireamh) mar atá aibhsithe i bhFíor 6.3.1, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS.
- 194 Le linn na suirbhéanna, níor sháraigh aon suíomh aonair laistigh de mhórlimistéar staidéir an CMSA leibhéal a bhfuil tábhacht náisiúnta leo. An suíomh is rialta a bhíonn in úsáid agus an ceann is tábhachtaí cóngarach don ailíniú is ea Loch na Machairí, áit a bhfuarthas comhaireamh uasta 65 eala (timpeall 0.5% den phobal náisiúnta). Tá Loch na Craoibhe agus páirceanna ag Béal Átha an tSraitha ar shuíomhanna eile lena mbaineann tábhacht chontae a sainaitníodh le linn an tsuirbhé. Seachnaíonn an fhorbairt a bheartaítear Ealaí Glóracha geimhrithe tábhachtacha agus suíomhanna eile éan geimhrithe – feic **Tábla 6.11**. Níor tugadh aon Ealaí Glóracha faoi deara le linn suirbhéanna a rinneadh go dtí seo ar an Loch Mór, áit a raibh líonta a bhfuil tábhacht náisiúnta leo roimhe seo (Foinse: NPWS).

- 195 Déantar achoimre i bhFíor 6.1 ar na suíomhanna aonair is tábhachtaí don Eala Ghlórach a sainathnóidh, agus iad bunaithe ar mheánluachanna do thréimhse an tsuirbhé.

Fíor 6.1: Rangaítear na príomhshuíomhanna bunaithe ar na meánáirimh éin is airde agus is ísle a taifeadadh le linn suirbhéanna.

- 196 Is suite i bhfad ar shiúl ón bhforbairt a bheartaítear atá na suíomhanna is tábhachtaí sa limistéar staidéir, lena n-áirítear Loch / Bogaigh Bhéal Átha hÓ (>10 km), Tulaigh Bhanrach Uachtarach / Moylan (>10 km) agus bogaigh an Droma Mhóir (>3.8 km). Tá an t-aillíniú lonnaithe lastoir de 3 limistéar bogaigh thábhachtacha líneacha ina gcomhchruinníonn an Eala Ghlórach, lena n-áirítear Gleann Abhann an Droma Mhóir, sraith lochanna laistiar de Loch Morn, agus Abhainn na Cnapaí (agus a folochanna).

- 197 Áirítear iad seo a leanas le príomhthorthaí an staidéir, mar a chuirtear i láthair iad in **Aguisín 6.6, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS:

- Ag Béal Átha an tSratha, deimhníodh bealach eiltle rialta sna chéad cheithre gheimhreadh den staidéar (idir 2007 agus 2011) agus arís in 2014. Tá limistéar beathaithe i mBéal Átha an tSratha, áit a n-eitlíonn ealaí chuici le linn an lae. Téann siad ar an bhfara ag dhá loch bheaga (Loch Thamhnaigh Scalláin agus Loch Tuama [nó Loch Chríonchoille]) atá lonnaithe timpeall 1.5 km agus 2 km soir agus soir, soir ó dheas faoi seach ó Bhéal Átha an tSratha. Trasnaíonn an bealach eiltle an t-aillíniú a bheartaítear mar a chuirtear i láthair i bhFíor 6.3.2, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS. Níor taifeadadh aon ghníomhaíocht Eala Glóraí sa cheantar seo le linn an gheimhridh sa tréimhse 2011-2013, agus an bhliain sin san áireamh.

- Bunaithe ar athruithe ar an líon a breathnaíodh, tá bealach eitle mírálta ann feadh an ailínithe i gceantar Loch Choimeartaí, Loch Chorr an Bhealaigh, Loch Ghréach Luain, Loch an Mhuilinn agus Lochán Ráth Fiachrach toisc go mbíonn an Eala Ghlórach ag bogadh idir an moll suíomhanna locha sin i gcaitheamh an gheimhridh.
- Mar an gcéanna, bunaithe ar athruithe ar an líon a breathnaíodh, tá bealach eitle mírálta ann trasna an ailínithe idir Loch Éigis agus Loch Morn agus lochanna siar uaidh.
- Sa bhliain 2013 / 2014, thángthas ar thrí shuíomh nua atá suite réasúnta gar don ailíniú, lena n-áirítear Loch Chorr an Bhealaigh (650 m ón ailíniú) agus Loch Ghréach Luain (1.25 km ón ailíniú) – feic thuas. Taifeadadh líon beag d'Ealaí Glóracha (3 cinn) ag Loch Corrawaddy (750 m ón ailíniú) freisin.

198 Rinneadh suirbhé rialta ar na suíomhanna seo a leanas atá suite i ngar don fhorbairt a bheartaítear (laistigh de 2 km) agus níor tugadh aon ghníomhaíocht Eala Glóraí faoi deara i gcóngarach na forbartha a bheartaítear. Tugtar achoimre ar na príomhbheartuithe mar seo a leanas:

- Lough Nahinch agus purláin. Rinneadh suirbhé rialta ar an gcuid thuaidh ar fad den ailíniú, lena n-áirítear roinnt lochanna beaga amhail Loch an Easáin, an Loch Bán agus Lough Nahinch. Níl an ceantar sin tábhachtach don Eala Ghlórach agus is an-treallach agus an-íseal an líon Ealaí Glórach a bhíonn le fáil ann. Níor breathnaíodh aon bhealaí eitle.
- Loch Chraobh Mhártain. Ba i luathbhlianta an tsuirbhé a tugadh cuairt ar an gceantar lastoir de Loch Chraobh Mhártain (Leacach). Níor breathnaíodh aon bhealach eitle i gcoibhneas leis an bhforbairt a bheartaítear. Ba 2 km ar a laghad soir ón limistéar seo a bhí na bealaí eitle a breathnaíodh.
- Loch an Bhaic: Scaipeann Ealaí Glóracha idir Loch na Machairí, Loch na Seantamhnaí, Loch Bhéal Átha Tréin agus Lisnakkillewbane Lough i gcaitheamh an gheimhridh. Bealaí eitle (a breathnaíodh agus is dóigh nár breathnaíodh) sa limistéar seo, ní minic a thrasnaíonn siad an línebhealach roghnaithe, toisc go bhfuil gach ceann de na suíomhanna a úsáidtear suite lastoir den fhorbairt.
- Ní bhíonn líonta suntasacha d'Ealaí Glóracha le fáil sa cheantar ó dheas ó Loch Ghréach Luain i dtreo theorainn thuaidh an MSA. D'ainneoin suirbhéanna i gcarr agus ón aer rialta, ní fhacthas aon líonta suntasacha Ealaí Glóracha.
- Níor taifeadadh aon Ealaí Glóracha do roinnt mhaith lochanna agus locháin eile beag beann ar an suirbhé rialta a rinneadh orthu. Áirítear leo sin na lochanna seo a leanas

atá suite laistigh de 2 km ón línebhealach roghnaithe (ón taobh thuaidh go dtí an taobh theas); Loch an Easáin, an Loch Bán, an Loch Dubh, Loch Chorr na Muclach, Loch Leitir Bán, Ghost Lough, Loch Dhroim Dhristin, Loch Coogan, Loch Cordoo, Corr Fionnlocha, Loch Bharrachaidh, locháin gan ainm i mbaile fearainn Chorr an Bhealaigh agus Loch an Mhaí.

6.4.5.1.2.2 Speicis Eile Éan Geimhrithe

- 199 Is rialta atá ealtaí na Feadóige Buí agus an Philibín (ba é 260 an comhaireamh ba mhó don Fheadóg Bhuí agus ba é 140 an comhaireamh ba mhó don Philibín) le linn tréimhsí ar leith (go mall san earrach agus go luath san fhómhar) timpeall Loch Éigis. Is éin ar imirce iad sin agus ní fhanann siad ar feadh tréimhsí sínte ar fud an gheimhridh ach baineann siad úsáid as an limistéar sin le haghaidh sealgaireachta agus scíthe sula n-imirceann siad níos faide. Níor breathnaíodh aon bhealach eilte inar thrasnaigh an speiceas sin an t-ailíniú.
- 200 Baineann an Eala Bhalbh úsáid as formhór na suíomhanna locha sa CSMA. Limistéar tábhachtach a aithníodh mar a bhféadfadh tionchar féideartha teacht aníos is ea an limistéar idir Loch Éigis agus Loch Morn mar go bhféadann líonta ealaí balbha neamhphórúcháin aonair fás sna lochanna sin i roinnt blianta, agus tá bealaí eilte neamhthairfeadta ann idir na lochanna sin a dtrasnaíonn an t-ailíniú iad.
- 201 Geimhríonn scataí cuibheasach mór broigheall corrúair ar Loch Éigis (comhaireamh uasta 40 broigheall in 2009).
- 202 Is iondúil a bhaineann dlúis ísle na hEala Bailbhe agus an Fhoithigh Mhóir úsáid as formhór na lochanna eile, cé is moite díobh sin ar díriodh aird orthu le haghaidh Ealaí Glóracha, agus is neamhdhóchúil go mbeidh tionchar intomhaiste ag an bhforbairt a bheartaítear orthu.
- 203 Mar chuid den mheasúnú, breithníodh Limistéir faoi Chosaint Speisialta (SPAanna) sa mhórlimistéar; feic NIS in **Imleabhar 5** de na cáipéisí iarratais.
- 204 Is é SPA Strabannan / Branganstown (Cód Suímh 004091) an SPA is gaire, agus é lonnaithe 21 km ón bhforbairt a bheartaítear. Sainíodh an suíomh sin le haghaidh na Gé Glaise (*Anser anser*) geimhrithe, cé go mbaineann Ealaí Glóracha úsáid as an suíomh sin freisin. Éin gheimhrithe an-neamhrialta atá i nGéanna Glasa sa CMSA go dtí seo agus níor tugadh ach ceann amháin faoi deara (sa bhliain 2014). Maidir leis sin, thángthas ar an gconclúid nach mbeadh tionchar ar leas caomhantais an SPA.
- 205 Tá SPA Loch Uachtair agus Lochanna Lena mBaineann (Cód an Láithreáin: 004049) lonnaithe thart ar 32 km ón bhforbairt a bheartaítear agus sainíodh é le haghaidh speiceas atá coitianta

sa limistéar staidéir, lena n-áirítear an Foitheach Mór agus an Eala Ghlórach. D'fhéadfadh go mbogfadh Ealaí Glóracha aonair idir na limistéir sin corruair mar go bhfuil siad soghluaiste ó dhúchas, ach is dócha go bhfuil na líonta rí-iseal. Le linn na suirbhéanna ar éin, níor sainaithníodh aon fhianaise ar nascacht fhéideartha e.g. clibeanna éan. Tá pobail phórúcháin an Fhoithigh Mhóir ag an suíomh Eorpach sin scartha go hoiriúnach ón bhforbairt a bheartaítear le crios maolánach an-fhairsing agus is speiceas cuibheasach neamhghníomhach é sin, rud a laghdaíonn rioscaí imbhualte an oiread is féidir.

- 206 Meastar nach dtiocfaidh aon tionchar suntasach aníos ar speiceas éan leasa cháilithigh i suíomhanna SPA, lena n-áirítear an suíomh is gaire i.e. SPA Strabannan / Braganstown, SPA Dhún Dealgan agus SPA Loch Uachtair agus lochanna lena mbaineann.

6.4.5.1.2.3 Achoimre ar an Measúnú Éan

- 207 Tá measúnú achoimre ar na príomhspeicis éan agus ar na príomhlimistéir a cinneadh mionsonraithe i d**Tábla 6.11**. Le haghaidh suíomhanna le bealaí eitilte, feic Fíor 6.3.2, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS.

Tábla 6.11: Achoimre agus Measúnú ar Eochairlimistéir Éan agus ar Eochairspeicis Éan laistigh den CSMA

Eochairspeicis Éan le breithniú	Eochairlimistéir agus Measúnú	Cur síos ar Láthair / Bealaí eitilte
An Eala Ghlórach	Limistéar Bhéal Átha an tSratha, Loch Thamhnaigh Scalláin agus Loch Tuama nó Loch Chríonchoille. Tábhacht Chontae.	Déantar na suíomhanna mionsonraithe a sheachaint (suite >600 m ón ailíniú). Tá Béal Átha an tSratha (príomhlimistéar beathaithe agus páirceanna eile) lonnaithe idir 300 m agus 600 m ón ailíniú. Deimhníodh go bhfuil bealach eitilte na hEala Glóraí bainteach leis an bhforbairt.
An Eala Ghlórach	Loch Choimeartaí, Loch Chorr an Bhealaigh, Loch Ghréach Luain, Loch Ráth Fiachrach agus Loch an Mhuilinn. Tábhacht Chontae.	Déantar na lochanna atá mionsonraithe a sheachaint. Níor breathnaíodh aon eitiltí go dtí seo d'ainneoin suirbhé fairsing ilbhlianta a dheimhnigh gur fíor-neamhrialta atá eitiltí. Mar sin féin, tugann athruithe ar líonta le fios go bhfuil gluaiseacht ócáideach idir na lochanna sin agus, dá bhrí sin, deimhníodh go bhfuil bealach eitilte na hEala Glóraí bainteach leis an bhforbairt.
An Foitheach Mór	Suíomhanna éagsúla – is iad Loch an Bhaic agus Loch Morn na suíomhanna pórúcháin is cóngaraí. Tábhacht Áitiúil (Luach ard).	Déantar na lochanna atá mionsonraithe a sheachaint.
An Eala Bhalbh, An Broigheall, An Foitheach Mór, an Lacha Bhadánach, An Eala Ghlórach	Loch Éigis agus Loch Morn. Tábhacht Chontae.	Déantar na lochanna atá mionsonraithe a sheachaint. Deimhníodh go bhfuil bealach eitilte na hEala Bailbhe bainteach leis an tionscadal. Bíonn bealach eitilte an-neamhrialta de chuid na hEala Glóraí le sonrú i roinnt blianta ar a laghad.

Eochairspeicis Éan le breithniú	Eochairlimistéir agus Measúnú	Cur síos ar Láthair / Bealaí eitle
Speicis atá tugtha d'imbhualadh coiteann: An Chorr Réisc, Speicis choitianta lachan	Ar fud an limistéir staidéir, ag aibhneacha agus trasrianta fál sceach den chuid is mó. Tábhacht Áitiúil (Luach íseal).	D'fhéadfadh roinnt gnéithe a dtrasnaíonn an t-ailíniú iad pobail bheaga de na speicis sin a chothú.

6.4.5.2 Mamaigh

- 208 Tugadh faoi shuirbhéanna ar mhamaigh i limistéir mar a raibh gnáthóg a d'fhéadfadh bheith oiriúnach (fálta sceach, scrobarnach agus crannteorainneacha) le fáil ag láithreacha túir a bheartáítear.
- 209 Bunaithe ar athbhreithniú ar an Ionad Náisiúnta le Sonraí Bithéagsúlachta (NBDC) agus ar thorthaí suirbhéanna allamuigh, baineann na mamaigh seo a leanas atá faoi chosaint leas as an CMSA agus ní mór iad a bhreithniú i dtaca le tionchar féideartha; an broc (*Meles meles*), an madra uisce (*Lutra lutra*), an Giorria (*Lepus timidus hibernicus*), agus speicis ialtóg. Liostaítear i d**Tábla 6.12** na speicis mhamach lena mbaineann tábhacht chaomhnaithe a taifeadadh roimhe (NBDC 2013) laistigh de chearnóga eangaí 10 km an ailínithe.

Tábla 6.12: Mamaigh faoi Chosaint atá le Sonrú sa CMSA agus an Stádas Dílíthiúil

Ainm Coitianta	Ainm Laidine	Stádas Cosanta
An Giorria	<i>Lepus timidus subsp. hibernicus</i>	An Treoir maidir le Gnáthóga, Iarscríbhinn V; an tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000
An Madra Uisce Eorpach	<i>Lutra lutra</i>	Iarscríbhinn II den Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000
An Broc Eoráiseach	<i>Meles meles</i>	An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000
An Cat Crainn	<i>Martes martes</i>	An Treoir maidir le Gnáthóga, Iarscríbhinn V; an tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000
An tIora Rua	<i>Sciurus vulgaris</i>	An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000
Speiceas den Ialtóg Myotis	<i>Myotis</i>	Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000

Ainm Coitianta	Ainm Laidine	Stádas Cosanta
Ialtóg Daubenton	<i>Myotis daubentonii</i>	Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000
Ialtóg Natterer	<i>Myotis nattereri</i>	Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000
Ialtóg Leisler	<i>Nyctalus leisleri</i>	Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000
Speiceas den Ialtóg Fheascrach	<i>Pipistrellus</i>	Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000
An Ialtóg Fheascrach	<i>Pipistrellus pipistrellus sensu lato</i>	Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000
An Ialtóg Shopránach	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000
An Ialtóg Fhadchluasach Dhonn	<i>Plecotus auritus</i>	Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000

(Foinse: Ionad Náisiúnta le Sonraí Bithéagsúlachta (NBDC) 2013)

210 Is i bhfoirm achoimre thíos atá torthaí na suirbhéanna maidir leis na speicis sin atá liostaithe.

6.4.5.2.1 Ialtóga

211 Tugtar cosaint do gach speiceas ialtóg in Éirinn agus dá láithreacha pórúcháin agus scíthe faoin *Acht um Fhiadhúlra, 1976* (arna leasú in 2000) agus faoin *Treoir maidir le Gnáthóga, 1992* (Iarscríbhinn IV). Ar na speicis sin a aimsíodh le linn suirbhéanna ar ghníomhaíocht, is é Ialtóg Leisler an t-aon speiceas a mheastar a bheith 'chor a bheith i mbaol' sa *Liosta Dearg* foilsithe ar mhamaigh thalún. Meastar go mbaineann an 'imní is ísle ina dtaobh' leis na speicis eile (Marnell *et al.* 2009).

212 Níor taifeadadh aon suíomhanna oiriúnacha fara crainn i gcomhair speicis ialtóige (amhail seanfhoirgnimh ina bhfothrach, droichid agus foirgnimh neamháirithe) laistigh de limistéir oibre a bheartaítear, cé gur dócha go bhfuil siad measartha coitianta sa mhórlimistéar staidéir. Is an-ghann sa limistéar staidéir atá suíomhanna oiriúnacha féideartha fara crainn. Chomh maith leis

- sin déantar gach fara ialtóg atá ar eolas (arna soláthar ag NPWS agus Bithéagsúlacht Éireann) a sheachaint.
- 213 Tá gréasán mór d'fhál sceach mar aon le crainn scaipthe agus gnáthóga coillearnaí sa CMSA, a sholáthraíonn mórán gnáthóga sealgaireachta agus bealaí comaitéireachta do speicis ialtóg ar fud an limistéir. D'fhéadfaí sealgaireacht a dhéanamh i gconairí abhann, i lochanna, i locháin agus i mbogaigh freisin.
- 214 Deimhníodh i suirbhéanna ar ghníomhaíochtaí ialtóige go raibh neart gníomhaíochta sealgaireachta ag ialtóga ar feadh fáлта sceach aibí, aibhneacha agus coillearnach líneach ar fud an ailínithe. Ar na speicis ialtóige a taifeadadh bhí cinn shealgaireachta agus chomaitéireachta, an Ialtóg Fheascrach (*Pipistrellus pipistrellus*), an Ialtóg Shopránach (*Pipistrellus pygmaeus*), Ialtóg Leisler (*Nyctalus leisleri*), an Ialtóg Fhadchluasach Dhonn (*Plecotus auritus*), Ialtóg Natterer (*Myotis nattereri*) agus Ialtóg Daubenton (*Myotis daubentonii*).
- 215 Mar achoimre, taifeadadh ialtóga ag sealgaireacht i measc gnáthóg oiriúnach (fálta sceach, coillearnach agus conairí abhann) ar fud an limistéir staidéir. Níor taifeadadh aon fharáí ialtóg, agus seachnaítear gach ceann de na faráí a bhféadfadh go bhfuil tábhacht náisiúnta leo (amhail seanfhoirgnimh agus droichid). Tá crainn fhásta a d'fhéadfadh a bheith ina suíomhanna fara le sonrú feadh crannteorainneacha agus limistéir faoi chrainn a saináithníodh laistigh den ailíniú, mar a léirítear sna léarscáileanna gnáthóg a chuirtear i láthair i bhFíor 6.2.1 - Fíor 6.2.19, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS.

6.4.5.2.2 An Madra Uisce

- 216 Níor aimsíodh suíomhanna pórúcháin ná comharthaí ar an madra uisce le linn suirbhéanna allamuigh. Is dócha gur fairsing sa CMSA atá Madraí Uisce, cé go bhfuil siad gann. Tá an dáileadh dírithe ar na lochanna móra amhail Loch Éigis (atá lonnaithe timpeall 500 m ón ailíniú) agus feadh roinnt de na sruthchúrsaí is suntasaí. Sa suirbhé náisiúnta ar tugadh faoi in 2004 / 2005, níor clúdaíodh ceann ar bith de na cearnóga 10 km atá le fáil laistigh de limistéar staidéir an CMSA (Bailey agus Rochford 2006). Le linn an tsuirbhé náisiúnta sin, d'aimsigh na húdair go mbaineann madraí uisce in Éirinn le sruthchúrsaí ag a bhfuil leithead cainéil os cionn 2 m acu den chuid is mó. Tuairiscíodh torthaí cosúla ó shuirbhé i dTuaisceart Éireann (Preston 2004). Is sruthanna den chéad ord nó den dara hord iad formhór na sruthchúrsaí laistigh den CMSA agus, dá bhrí sin, is beag sruthchúrsa atá os cionn 2 m ar leithead. San iomlán, saináithníodh naoi sruthchúrsa a d'fhéadfadh a bheith ina ngnáthóg oiriúnach don mhadra uisce agus is ar shiúl (> 20 m) ó na láithreacha túir agus na limistéir oibreacha a bheartaítear atá gach ceann díobh sin. Dá bhrí sin, tá gnáthóg oiriúnach don mhadra uisce (sruthchúrsaí agus gnáthóg leathnádúrtha lena mbaineann) in easnamh cóngarach do láithreacha túir ar fud an ailínithe (feic Léarscáileanna Gnáthóg i bhFíor 6.2.1 – Fíor 6.2.19, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS).

- 217 Mar thoradh ar an moill ama dhóchúil idir pleanáil agus tógáil na forbartha a bheartaítear, tá sé beartaithe tabhairt faoi shuirbhé roimh an tógáil i measc gnáthóg oiriúnach laistigh de chonair an ailínithe, d'fhonn na conclúidí a leagtar amach san EIS seo a dheimhniú.
- 218 Tugtar cosaint don mhadra uisce in Éirinn faoin *Acht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000*, agus faoin Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach (Iarscríbhinn II agus Iarscríbhinn IV). Ina theannta sin, liostaítear go bhfuil an Madra Uisce 'chor a bheith i mbaol' sa *Liosta Dearg* foilsithe ar mhamaigh thalún (Marnell *et al.* 2009).
- 219 Mar achoimre, cé nár taifeadadh iad le linn an staidéir reatha, is dócha go bhfuil madraí uisce le sonrú feadh na bpríomh-shruthchúrsaí laistigh den limistéar staidéir. Dheimhnigh an staidéar reatha nach bhfuil gnáthóg oiriúnach don mhadra uisce i láthair cóngarach do láithreacha túir.

6.4.5.2.3 An Broc

- 220 I suirbhéanna allamuigh, deimhníodh go bhfuil an broc i láthair ag roinnt láithreacha feadh an ailínithe. Sonraíodh comharthaí ar Bhroic (fionnadh san áireamh) feadh fála scean agus crannteorainneacha ag na háiteanna seo: an Chorr Dhúch (Toghroinn Inis Caoin), Droim Thamhain, an tEasán, Leacht na Cailí agus an Léim Ghearr. San iomlán, sainaitníodh sé bhrocach le linn suirbhéanna allamuigh, dá raibh brocach amháin ina príomhbhocach ghníomhach. Tá cúig cinn de na láithreacha brocaí sin lonnaithe fad nach gaire ná 50 m ón láthair thúir is gaire. Tá brocach aonair lonnaithe timpeall 25 méadar ó láthair thúir atá beartaithe (Túr 151). Tá achoimre ar an ngníomhaíocht broc a taifeadadh le linn suirbhéanna allamuigh le fáil i **dTábla 6.13**. Déantar cur síos ar láithreacha beachta na mbrocach broic ach ní léarscáilítear iad le nach ndéantar suaitheadh don speiceas sin faoi chosaint, agus le nach ndéantar damáiste dá mbrocacha.
- 221 Tugtar le fios i sonraí a fuarthas ón Roinn Talmhaíochta, Bia agus Mara (DAFM) go bhfuil líon sách ard de shuíomhanna pórúcháin i limistéar ginearálta an staidéir, go háirithe i dtreo na coda thuaidh den ailíniú. Deimhníodh go bhfuil gach ceann de na suíomhanna sin ar shiúl ó láithreacha túir.
- 222 Tá Broic le sonrú ar fud na coda is mó de thuath na hÉireann ós rud é go n-oireann siad go mór do choillearnach agus do mhósáicí talamh feirme (Hayden agus Harrington 2000). Is minice a bhíonn láthair na mbrocach broic le fáil laistigh d'fhálta scean agus de chrannteorainneacha nó gar dóibh toisc go soláthraíonn siad sin clúdach agus sábháilteacht ó shuaitheadh a thagann as gníomhaíochtaí talmhaíochta agus gníomhaíochtaí eile. Is minic a bhíonn brocacha lonnaithe i limistéir choillearnaí duillsiltí agus scrobarnaí agus, de ghnáth, ní bhíonn siad le sonrú in ithreacha fliucha (Hayden agus Harrington 2000) mar atá le fáil go minic sna limistéir ísealchríche den limistéar staidéir.

- 223 Lonnaíodh láithreacha túir i limistéir féaraigh fheabhsaithe den chuid is mó agus roghnaíodh iad le go seachnódh siad gnáthóga a bhaineann le brocacha broic go hiondúil.

Tábla 6.13: Gníomhaíocht Broc a Taifeadadh le linn Suirbhéanna Allamuigh laistigh den CMSA

Láthair	Comharthaí ar Gníomhaíocht Broc a Taifeadadh
Téann an líne thairsti idir Túr 227 agus Túr 228 ag an gCorr Dhúch (Toghroinn Inis Caoin)	Taifeadadh oscailt bhrocaí amháin feadh crannteorainn Fuinseoige ag a bhfuil cartadh úr cré (gníomhach). Deimhníonn ribí dubha agus bána go bhfuil broic i láthair ag an láthair sin. Taifeadadh fianaise eile ar thochailt (leithris san áireamh) feadh crannteorainneacha agus scrobarnaí sa chomharsanacht.
Téitear thairsti idir Túr 150 agus Túr 151 ag Droim Thamhain (Ó thuaidh, timpeall 25 méadar ó Thúr 151)	Taifeadadh ceithre oscailt bhrocaí broic i limistéar ina raibh coillearnach leathanduilleach leagtha ghlan. Tá trí cinn de na ceithre oscailt bhrocaí neamhghníomhach, de réir cosúlachta, bunaithe ar an bhfásra athchoilíniúcháin a taifeadadh ag oscailtí brocaí. Ba dhóigh go raibh oscailt bhrocaí amháin gníomhach tráth an tsuirbhé (Feabhra 2015, áit a raibh cartadh úr cré. Níorbh ann d'aon ábhar easrach timpeall na hoscailte brocaí. Tá an oscailt bhrocaí is cóngaraí (a bhí neamhghníomhach i mí Feabhra 2015) lonnaithe thart ar 25 m ó thuaidh ó Thúr 151. Tá na trí oscailt eile lonnaithe níos faide ó thuaidh. Bunaithe ar an leibhéal úsáide a taifeadadh le linn an tsuirbhé, is dóchúil gur fobhrocach í an bhroc.
Téitear thairsti idir Túr 142 agus Túr 143 ag Tír Uí Ghréacháin	Rinneadh cúig oscailt brocaí gníomhaí broic ag a raibh cartadh úr a thaifeadadh ó dheas ó bhóthar poiblí. Is dóchúil gur fobhrocach í sin.
Ó dheas (timpeall 60 m) ó Thúr 115 ag an Easán	Taifeadadh brocach asluiteach ag a raibh oscailt aonair feadh fál sceach sceiche gile slán ag a bhfuil cartadh úr cré. Chonacthas loirg ag bealach isteach na brocaí. Meastar an bhrocach a bheith gníomhach.
Téitear thairsti idir Túr 113 agus Túr 114 ag Leacht na Caillí	Taifeadadh príomhbhrocach ag a bhfuil 26 oscailt do bhroic ag Leacht na Caillí. Aimsíodh go raibh ocht gcinn déag de na hoscailtí brocaí gníomhach agus aimsíodh gur neamhghníomhach a bhí ocht gcinn de na hoscailtí. Deimhníodh mórchartadh úr cré, loirg bhroic agus ribí broic ag na hoscailtí brocaí. Meastar an bhrocach a bheith gníomhach.
Téitear thairsti idir Túr 105 agus Túr 106 ag an Léim Ghearr	Oscailt bhrocaí aonair ag a bhfuil cairn mhóra chartadh cré feadh fál sceach sceiche gile slán. Tá roinnt mhaith easair dhuillí, fásra athchoilíniúcháin agus drise le sonrú ag an oscailt sin. Meastar go bhfuil sí ina brocach asluiteach neamhghníomhach.

- 224 Mar thoradh ar an amscála dóchúil idir pleanáil agus tógáil an tionscadail, tá sé beartaithe tabhairt faoi shuirbhé roimh an tógáil i measc gnáthóige a d'fhéadfadh bheith oiriúnach cóngarach do láithreacha túir chun aon bhrocacha gníomhacha broic a shainaitheint agus a thaifeadadh, d'fhonn na conclúidí ar thángthas orthu san EIS seo a dheimhniú.
- 225 Mar achoimre, deimhníodh go bhfuil broic le sonrú laistigh de ghnáthóg oiriúnach laistigh den limistéar staidéir. Nuair ab fhéidir, roghnaíodh láithreacha túir d'fhonn gnáthóg a d'fhéadfadh bheith oiriúnach do bhroic a sheachaint trí iad a shuí amach ó fhálta sceach agus ó ghnáthóga eile faoi chrainn. Tá Broic agus a gcuid brocach faoi dhianchosaint faoin *Acht um Fhiadhúlra (leasú), 2000*.

6.4.5.2.4 Mamaigh Eile faoi Chosaint

- 226 Bhí an Giorria (*Lepus timidus hibernicus*) ar na mamaigh eile faoi chosaint a tugadh faoi deara. Chonacthas an speiceas seo roinnt uaireanta i measc limistéir féaraigh agus teorainneacha páirceanna feadh an ailínithe. Tá an Giorria measartha coitianta i raon leathan gnáthóg, lena n-áirítear féarach leathfheabhsaithe, féarach feabhsaithe, gnáthóga ardtalún agus portaigh.
- 227 Is speiceas cairéil é an Giorria (is féidir é a sheilg faoi cheadúnas) agus níl sé ach faoi chosaint theoranta de réir na reachtaíochta náisiúnta. Liostaítear é mar speiceas a bhfuil an ‘imní is ísle ina thaobh’ sa *Liosta Dearg* foilsithe ar mhamaigh thalún (Marnell *et al.* 2009). Liostaítear é freisin faoi larscríbhinn V den Treoir maidir le Gnáthóga mar speiceas a d’fhéadfaí a shaothrú, ach ní go dtí an pointe go gcuirfí a stádas fabhrach caomhantais i gcontúirt (Hayden agus Harrington, 2000).
- 228 Níor tugadh aon speiceas eile mamaigh faoi chosaint faoi deara. Ar na speicis eile faoi chosaint a d’fhéadfadh bheith ann tá an t-lora Rua (*Sciurus vulgaris*). Tá an t-lora Rua le fáil i mórán cineálacha coillearnaí in Éirinn. Níl sé i láthair sa CMSA den chuid is mó anois mar go bhfuil an t-lora Glas coitianta faoi láthair. Tá claonadh ag an lora Glas an t-lora Rua a dhíláithriú i dtalamh feirme (gnáthóga ísealchríche).

6.4.5.2.5 Mamaigh Eile

- 229 Ar na speicis mhamach choitianta eile i láthair, tá: an t-lora Glas (*Sciurus carolinensis*), an Coinín (*Oryctolagus cuniculus*), an Sionnach (*Vulpes vulpes*), an Easóg Éireannach (*Mustela erminea*), an Luch Fhéir (*Apodemus sylvatica*), an Dallóg Fhraoigh (*Sorex minutus*), an Ghráinneog (*Erinaceus europaeus*) agus an Francach Donn (*Rattus norvegicus*). D’fhéadfadh gach ceann de na mamaigh réamhluaithe úsáid a bhaint as an limistéar staidéir le haghaidh fiaigh agus / nó le haghaidh sealgaireachta (Hayden agus Harrington 2000).

6.4.5.3 Speicis lascaigh agus Uisceacha

- 230 Tá an CMSA lonnaithe laistigh de chodanna de Cheantar Abhantraí an Iarthuaiscirt agus de Cheantar Abhantraí an Oirthir.
- 231 Áirítear leis na habhantracha príomha an Níth, an Casán, Abhainn na hEoghancha (Abhantrach na hÉirne), Abhainn Átha Féan agus Abhainn Chluain Tiobrad (feic **Caibidil 8** den imleabhar seo den EIS le haghaidh tuilleadh sonraí). Léirítear na sruthchúrsaí agus na díoga draenála príomha atá le sonrú feadh an ailínithe ar na Léarscáileanna Gnáthóg a chuirtear i láthair i bhFíor 6.2.1 - Fíor 6.2.19, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS. Ní thrasnaíonn an t-ailíniú aon aibhneacha móra (abhainn sa 3ú hord nó os a chionn, bunaithe ar thacar sonraí aibhneacha na Gníomhaireachta um Chaomhnú Comhshaoil).

- 232 Is limistéir shuntasacha iascaigh ina bhfuil stoic Bhradáin agus Bhric iad na sruthchúrsaí laistigh den CMSA agus cuimsíonn formhór na gcraobh-aibhneacha sceathrach salmainide agus ná-ghnáthóga. Cáilíocht an uisce i sruthchúrsaí agus i lochanna laistigh den CMSA mar a thuairiscigh an Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil, déantar í a athbheithniú go mionsonraithe i **gCaibidil 8** den imleabhar seo den EIS. Mar achoimre, tá fadhbanna i dtaobh cháilíocht an uisce ag gabháil don chuid is mó de na haibhneacha feadh an ailínithe, eotrófu go príomha, a gceaptar go bhfuil foinsí talmhaíochta agus Ionaid Chóireála Fuíolluisce (WWTP) ina gcúis leis. Na haibhneacha sin a choinníonn dea-cháilíocht uisce (Q-fhachtóir 4 - 5) amhail an Casán agus an Níth, bheifí ag súil go dtacódh siad le pobail salmainidí.
- 233 I measc na speiceas uisceach eile faoi chosaint a d'fhéadfadh a bheith in aibhneacha a bheidh á dtrasnú ag an ailíniú tá Cráifisc Liathdhonn (*Austropotamobius pallipes*) (Reynolds *et al.* 2010) agus speiceas Loimpre, go háirithe *Lampetra fluviatilis* (NPWS 2013), a liostaítear an dá cheann díobh in Iarscríbhinn II den Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach.
- 234 Taifeadadh Diúilicín Péarla Fionnuisce (*Margaritifera margaritifera*) roimhe sin (pobail bheo roimh an mbliain 1970) ó Abhantrach Abhainn na hEoghancha. Mar sin féin, níor deimhníodh iad san abhantrach le blianta beaga anuas (NPWS Map of Margaritifera Sensitive Areas) (*Léarscáil an NPWS ar Limistéir Íogaire Diúilicín Péarla Fionnuisce*), 2013). Deimhníodh taifid níos déanaí ó Abhantrach Abhainn Leathrátha, atá ina fo-abhantrach de chuid Abhainn na hEoghancha atá dícheangailte ón taobh hidreolaíoch de ón ailíniú (NPWS Map of Margaritifera Sensitive Areas) (*Léarscáil an NPWS ar Limistéir Íogaire Diúilicín Péarla Fionnuisce*), 2013).
- 235 Is é atá sna lochanna atá le fáil ar fud mhórlimistéar an CMSA ná stoic iasc garbh agus baintear úsáid fhairsing astu mar shuíomhanna slatiascaireacht caitheamh aimsire. Tá gach sruthchúrsa agus dobharlach aitheanta laistigh den CMSA curtha san áireamh i ndearadh na forbartha a bheartaítear. Tá gach túr ar shiúl ó sruthchúrsaí aitheanta agus ó ghnáthóga bruachánacha gaolmhara.
- 236 Mar achoimre, baineann tábhacht ard leis na haibhneacha agus leis na sruthanna atá le sonrú laistigh den CMSA toisc go bhfuil speicis uisceacha íogaire iontu, lena n-áirítear salmainidí. Bheadh na speicis sin íogair i leith aon mheatha ar cháilíocht an uisce. Cé go bhfuil túir lonnaithe ar shiúl ó shruthchúrsaí nádúrtha, bheadh naisc ann trí dhraenacha páirce a d'fhéadfadh bheith cóngarach do láithreacha túir.

6.4.5.4 Fána Eile

- 237 Taifeadadh froganna i ngnáthóg fhluch agus is dócha go mbeidh siad bainteach le haon limistéir bhogaigh gar don ailíniú. Is dócha go bhfuil an Earc Sléibhe le sonrú freisin i locháin agus i ngnáthóga féaraigh eile cóngarach don fhorbairt a bheartaítear. Seachnaítear na limistéir sin den chuid is mó.

- 238 Is ann do roinnt suíomhanna tábhachtacha le haghaidh inveirteabraigh uisceacha a sainathníodh le blianta beaga anuas tar éis suirbhéanna ar ghnáthóga féaraigh oiriúnacha (Woodrow Sustainable Solutions 2008; 2009). Cuirtear roinnt díobh san áireamh i d**Tábla 6.8**. Tá na limistéir sin fad dóthanach ar shiúl ón bhforbairt a bheartaítear le go seachnaítear aon tionchar féideartha.
- 239 Taifeadadh Fritileán Réisc ó Eanach Dhroim Cairn (an chuid de Phortach Dhroim Galláin atá lonnaithe i dTuaisceart Éireann). Tá an limistéar sin fad dóthanach ar shiúl uathu le go seachnaítear aon tionchar féideartha (feic **Tábla 6.7**).
- 240 Ós rud é go seachnaítear gnéithe amhail bogaigh, féarach ar mhórán speiceas, agus go pointe mór, gnáthóga faoi chrainn, ba cheart go gcinnteodh sé sin nach mbeadh tionchar ag an bhforbairt a bheartaítear ar speicis inveirteabrach nach bhfuil chomh coitianta a d'fhéadfadh bheith bainteach leis na gnáthóga sin.

6.4.6 Speicis Choimhthíocha Ionracha

- 241 Aithnítear leathadh na speiceas coimhthíoch (idir fhlóra agus fhána) mar bhaol mór do bhithéagsúlacht in Éirinn (Stokes *et al.* 2006). Ba é an ghlúineach bhiorach (*Fallopia japonica*) an t-aon speiceas coimhthíoch ionrach planda talún a taifeadadh. Taifeadadh an speiceas sin go rialta ag fás i gclampaí dlútha feadh an ghréasáin bóithre poiblí agus ag an imeall lochanna sa mhórlimistéar staidéir. Níor taifeadadh an speiceas sin le linn suirbhéanna allamuigh a rinneadh feadh an ailínithe (réamhshuirbhéanna nó suirbhéanna amhairc).
- 242 Is ag na gnáthóga uisceacha agus bruachánacha a dtrasnaíonn an t-ailíniú iad an acmhainneacht is mó speicis choimhthíocha a chothú agus freastal ar scaipeadh na speiceas sin. Ní bheidh oibreacha a bhaineann le tógáil na dtúr ar siúl sna ceantair sin.

6.4.7 Príomhghabhóirí éiceolaíochta

- 243 I ndiaidh athbhreithniú a rinneadh ar an timpeallacht ghlactha (mar a chuirtear i láthair thuas), is féidir príomhghabhóirí éiceolaíochta a chinneadh nach mór a bhreithniú i dtaca le tionchar agus maolú féideartha. Áirítear leo sin suíomhanna ar leith ar measadh go mbaineann tábhacht áitiúil ard nó níos mó ná sin leo (de réir na scéime measúnaithe suímh a leagtar amach in NRA 2009b) agus gnéithe eile éiceolaíochta a meastar a bhfuil imní caomhnaithe ina dtaobh (amhail cineálacha gnáthóige, speicis éan nó speicis mhamaigh ar leith) agus a bhféadfadh go mbeadh tionchar ag an bhforbairt a bheartaítear orthu. Tá sonraí maidir leis na príomhghabhóirí éiceolaíochta laistigh den limistéar staidéir curtha i láthair i d**Tábla 6.14**. I **Rannán 6.4.3**, luaitear go bhfuil bainne bó bleachtáin ina speiceas coitianta laistigh den limistéar staidéir. Níl sé faoi chosaint in Éirinn agus ní mheastar gur príomhghabhóir éiceolaíochta é ach oiread.

Tábla 6.14: Measúnú Achoimre ar Phríomhghabhóirí Éiceolaíochta agus ar Phríomhláithreacha Éiceolaíochta laistigh den CMSA

Suíomh / Gné	Measúnú	Cur síos Gairid ar an nGabhóir Éiceolaíoch	Suíomh ábhartha
Limistéir Chaomhantais Shainithe			
pNHA Loch Éigis	Náisiúnta	Níl aon fhéidearthacht go mbeidh tionchar ar ghnáthóga mar go seachnaíonn an t-ailíniú an suíomh. Bhain Ealaí Glóracha úsáid neamhrialta as an suíomh le linn na staidéar ar éin gheimhridh. D'fhéadfadh an Eala Bhalbh agus an Broigheall eitilt idir lochanna sa limistéar seo.	600m soir ó Thúr 161 – Túr 163
Suíomhanna Éiceolaíochta Neamhshainithe (a liostaítear de réir mar atá siad le sonrú feadh an ailíniú ón Deisceart i dtreo an Tuaiscirt)			
Scrobarnach na Coirre Dúiche	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Limistéar scrobarnaí agus crannteorainneacha Fuinseoige. Brocach asluiteach ghníomhach broic dheimhnithe (oscailt brocaí aonair) ag an láthair seo.	Téann an líne thar an suíomh idir Túr 227 agus Túr 228. Tá brocach broic le sonrú 60 m ó thuaidh ón ailíniú ag an láthair seo.
Sruth na Coirre Glaise	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Cuimsíonn an suíomh crannteorainn Fuinseoige fásta mar aon le Coll in áiteanna feadh srutha. Gnáthóg fhéideartha don bhroc.	Téann an líne thar an suíomh idir Túr 221 agus Túr 222 ag an teorainn idir bailte fearainn Collops agus na Coirre Glaise (Toghroinn Lios Uí Ghabhann).
Sruth Lios Uí Ghabhann	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Cuimsíonn crannteorainn fhásta clampaí measctha crann dúchasach, lena n-áirítear Fuinseog, Coll agus Saileach, feadh srutha. Gnáthóg fhéideartha don bhroc.	Téann an líne thar an suíomh idir Túr 213 agus Túr 214 ag Lios Uí Ghabhann.
Portach na Coirre Léithe	Náisiúnta	Portach réitithe le pobail thánaisteacha eanaigh.	Téann an líne thar shuíomh bogaigh idir Túr 206 agus Túr 207.
Riasc Chorr na Láithreach	Ní fios (ní dhearnadh suirbhé air)	Limistéar réisc idir droimníní ag a bhfuil brat crann (coillearnach fhliuch Sailí-Fearnóige-Fuinseoige).	Téann an líne thar shuíomh bogaigh idir Túr 201 agus Túr 202 ag teorainn bhailte fearainn an Dumha agus Chorr na Láithreach.
Loch Choimeartaí agus Loch Ráth Fiachrach	Tábhacht Chontae	Taifeadadh Ealaí Glóracha go rialta ag na lochanna sin. Is go mírialta a eitíonn Ealaí Glóracha idir lochanna beaga sa limistéar seo.	Cóngarach don ailíniú idir Túr 197 agus Túr 200.
*Bogach Ardrátha	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Mósáic gnáthóga coillearnaí a chuimsíonn riasc den chuid is mó. Agus breithniú á dhéanamh ar shaintréithe na n-oibreacha a bheartaítear mar aon le hógairacht an tsuímh,	Téann an líne thar an suíomh bogaigh seo idir Túr 187 agus Túr 188 ag na Srianta agus ag Ardráth.

Suíomh / Gné	Measúnú	Cur síos Gairid ar an nGabhdóir Éiceolaíoch	Suíomh ábhartha
		thángthas ar an gconclúid nach bhfuiltear ag súil le haon tionchar féideartha agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh sa mheasúnú seo.	
Lochán Thulaigh Ghlais	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Cuimsíonn an suíomh loch eotrófach beag a bhfuil féarach fliuch agus féarach feabhsaithe timpeall air. D'fhéadfadh go mbaineann luach leis an suíomh i gcomhair éin uisce. Agus breithniú á dhéanamh ar shaintréithe na n-oibreacha a bheartaítear mar aon le híogaireacht an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuiltear ag súil le haon tionchar féideartha agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh sa mheasúnú seo.	Téann an líne thar an loch beag bogaigh seo idir Túr 172 agus Túr 173 ag Tulaigh Ghlais.
*Coillearnach Thulaigh Ghlais	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Cuimsíonn an choillearnach coillearnach mheasctha a bhfuil Beith le sonrú go mór ann (an Suirbhé Náisiúnta ar an gCoillearnach Dhúchasach (Cód Suímh an NSNW: 860). (Perrin <i>et al.</i> 2008). Agus breithniú á dhéanamh ar shaintréithe na n-oibreacha a bheartaítear mar aon le híogaireacht an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuiltear ag súil le haon tionchar féideartha agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh sa mheasúnú seo.	Téann an líne thar an suíomh idir Túr 171 agus Túr 172 ag Tulaigh Ghlais.
Portach Thulaigh na hInneora	Ní fios (ní dhearnadh suirbhé air)	Cuimsíonn an suíomh bogaigh limistéar portaigh réitithe agus féaraigh fhliuch (Monaghan Wetland Map (<i>Léarscáil de Bhogaigh Mhuineacháin</i>), 2010).	Téann an líne thar roinnt mionghnáthóg de chuid an phríomhshuímh bhogaigh idir Túr 158 agus Túr 159 ag an mBreacraigh.
Riasc na Gréiche	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Cuimsíonn an suíomh bogaigh riasc agus idirsheascann féideartha. Luach féideartha bogaigh.	Téann an líne thar an loch beag bogaigh seo idir Túr 156 agus Túr 157 ag an nGréach.
Droim Thamhain	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Cuimsíonn an suíomh coillearnach leagtha ghlan a bhfuil crannteorainneacha Fuinseoige fásta timpeall uirthi. Deimhníodh brocach broic ag an láthair seo.	Tá Túr 151 lonnaithe beagán ó dheas (timpeall 25 méadar) ón suíomh suaite seo.
Riasc an Chlochair	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Cuimsíonn an suíomh bogaigh riasc agus coillearnach fhliuch Sailí-Fearnóige-Fuinseoige.	Téann an líne thar an suíomh idir Túr 144 agus Túr 146.
Béal Átha an tSraitha	Tábhacht Chontae	Suíomhanna sealgaireachta na hEala Glóraí. Taifeadh ealaí ag eitilt trasna an ailínithe idir an limistéar sin agus Loch	Lonnaithe 500 m siar ó Thúr 143

Suíomh / Gné	Measúnú	Cur síos Gairid ar an nGabhdóir Éiceolaíoch	Suíomh ábhartha
		Thamhnaigh Scalláin agus Loch Chríonchoille araon soir uaidh.	
Riasc Thír Uí Ghréacháin	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Riasc ag a bhfuil roinnt mhaith fásra bogaigh, lena n-áirítear Airgead Luachra (<i>Filipendula ulmaria</i>), Scuab Eisc Uisce (<i>Equisetum fluviatile</i>), Coigeal na mBan Sí (<i>Typha latifolia</i>), Feileastram (<i>Iris Pseudacorus</i>) agus Cuiscreach (<i>Phalarus arundinacea</i>). Ó thuaidh ón riasc, tá brocach ghníomhach Broic a bhaineann le limistéar coillearnaí scrobarnaí agus líní.	Téann an líne thar an suíomh idir Túr 142 agus Túr 143.
Riasc Chorr na nlúr	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Cuimsíonn an suíomh limistéar réisc / eanaigh. D'fhéadfadh gnáthóg larscríbhinn I bheith i láthair (Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach).	Téann an líne thar an suíomh idir Túr 138 agus Túr 139 ag Corr na nlúr (Barúntacht Mhuineacháin). Tá Túr 138 le fáil thart ar 15 m ó thuaidh ón suíomh seo.
Riasc na Carraigí Raimhre	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Cuimsíonn an suíomh limistéir ar leith ina bhfuil riasc agus coillearnach leathanduilleach. Gnáthóg dheimhniú don bhroc. D'fhéadfadh gnáthóg larscríbhinn I bheith i láthair (Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach).	Téann an líne thar an suíomh idir Túr 135 agus Túr 136 ag an gCarraigeach Ramhar agus ag Corr na nlúr (Barúntacht Mhuineacháin).
*Riasc Dhroim Rúisc	Ní fios (ní dheanadh suirbhé air)	Is dócha go gcuimsíonn an suíomh bogaigh riasc / eanach. D'fhéadfadh gnáthóg larscríbhinn I bheith i láthair (Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach). Agus breithniú á dhéanamh ar shaintréithe na n-oibreacha a bheartaítear mar aon le hógairacht an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuiltear ag súil le haon tionchar féideartha agus, dá bhri sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh sa mheasúnú seo.	Tá an suíomh le fáil (thart faoi 40 m) siar ón ailíniú roghnaithe ag Túr 134 ag Droim Rúisc.
Portach Chlár Doire	Tábhacht chontae	Limistéar forleathan de phortach réitithe. Cuimsítear sa taobh thiar gnáthóg eanaigh ar chaighdeán maith agus ag athghiniúint i limistéar portaigh réitithe (Rinne Foss agus Crushell suirbhé air in 2012).	Téann an líne thar theorainn thoir theas den suíomh bogaigh seo idir Túr 127 agus Túr 128 ag Clár Doire.
*Lough Nahinch (Portach an Chaisil san áireamh)	Tábhacht Náisiúnta	Is é atá sa suíomh mór seo ná ionad gnáthóg, lena n-áirítear trí loch, limistéar forleathan eanaigh easnamhaigh, portach athghiniúna, scrobarnach, coillearnach fhliuch agus coillearnach leathanduilleach. (Rinne Foss agus Crushell	Téann an líne thar an imeall an-deisceartach den suíomh bogaigh seo idir Túr 117 agus Túr 118.

Suíomh / Gné	Measúnú	Cur síos Gairid ar an nGabhdóir Éiceolaíoch	Suíomh ábhartha
		<p>suirbhé air in 2008).</p> <p>Deimhníodh nach bhfuil aon ghá le fásra a bhearradh laistigh den suíomh. Agus breithniú á dhéanamh ar shaintréithe na n-oibreacha a bheartaítear mar aon le híogaireacht an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuiltear ag súil le haon tionchar féideartha agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh sa mheasúnú seo.</p>	
Féarach an Easáin	Tábhacht Náisiúnta	Sampla iontach d'fhéarach idir neodrach agus aigéadach le magairíní flúirseacha (rinne Foss agus Crushell suirbhé air in 2011).	Téann an líne thar an suíomh féaraigh seo idir Túr 117 agus Túr 118.
Talamh feirme ag Leacht na Caillí	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Crannteorainn fuinseoige ag a bhfuil príomhbhrocach ghníomhach broic.	Téann an líne thar an suíomh seo. Suíodh Túr 113 chun an limistéar a sheachaint.
Féarach agus scrobarnach Achadh na gCloch	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Féarach cailcreach agus neodrach i dteannta limistéar fairsing scrobarnaí i dtreo an tuaiscirt.	Tá Túr 111 lonnaithe laistigh den suíomh seo. Téann an líne thar an gcuid eile den suíomh idir Túr 110 agus Túr 111.
*Carraigeacha na Léime Giorra	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	<p>Cuimsíonn an suíomh limistéar scrobarnaí i dteannta lomán carraige. Gnáthóg fhéideartha don bhroc.</p> <p>Agus breithniú á dhéanamh ar shaintréithe na n-oibreacha a bheartaítear mar aon le híogaireacht an tsuímh, thángthas ar an gconclúid nach bhfuiltear ag súil le haon tionchar féideartha agus, dá bhrí sin, ní bhreithnítear an suíomh tuilleadh sa mheasúnú seo.</p>	Téann an líne thar an suíomh idir Túr 107 agus Túr 108 ag an Léim Ghearr.
Gnáthóga			
Fálta sceach / Crannteorainneacha	I dteannta a chéile, baineann luach ard leis na gnáthóga sin i gcomhair fiadhúlra toisc go soláthraíonn siad conairí éiceolaíochta (Airteagal 10 den Treoir maidir le Gnáthóga).	Sainithníodh trí chineál fál sceach / crannteorann atá le sonrú feadh an ailínithe, idir fhálta sceach ísle a ndéantar bainistiú orthu agus chrannteorainneacha fásta leanúnacha, mar a shonraítear i Rannán 6.4.2 .	Seachnaítear é den chuid is mó toisc go bhfuil láithreacha túir suite i bhfálta sceach ísle a ndéantar bainistiú orthu. Téann an t-ailíniú thar fhálta sceach agus chrannteorainneacha ar fud fhad an ailínithe.
Sruthchúrsaí	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Den chuid is mó, is beag atá na sruthchúrsaí atá le sonrú laistigh den limistéar staidéir agus cuimsíonn siad cainéil a athraíodh roimhe seo le gnáthóga imeallacha cúnga. Gnáthóg thábhachtach do	Ní ann d'aon túir i limistéir atá ar shiúl ó shruthchúrsaí. Téann an t-ailíniú thar roinnt aibhneacha agus sruthanna.

Suíomh / Gné	Measúnú	Cur síos Gairid ar an nGabhdóir Éiceolaíoch	Suíomh ábhartha
		speicis uisceacha a bhfuil imní caomhnaithe ina dtaobh (Salmainidí; Loimpre agus Cráifisc Liathdhonn). Gnáthóg oiriúnach a chur ar fáil don mhadra uisce, atá ina speiceas a liostaítear in Iarscríbhinn I den Treoir maidir le Gnáthóga ón Aontas Eorpach.	
Speiceas faoi Chosaint			
An Eala Ghlórach	Iarscríbhinn I den Treoir maidir le hÉin ón Aontas Eorpach	Tá Ealaí Glóracha scaipthe ar fud an mhórlimistéir staidéir i gcaitheamh an gheimhridh. Seachnaíonn an fhorbairt a bheartaítear na príomhshuíomhanna geimhrithe d'Ealaí Glóracha agus d'éin geimhrithe eile (feic Rannán 6.4.5 le haghaidh tuilleadh sonraí).	Limistéar Bhéal Átha an tSraitha; Loch Thamhnaigh Scalláin agus Loch Tuama (nó Loch Chríonchoille); Loch Choimeartaí, Loch Chorr an Bhealaigh, Loch Ghréach Luain, Loch Ráth Fiachrach, agus Loch an Mhuilinn.
An Broc	<i>An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000</i>	Feictear suíomhanna pórúcháin (brocacha) de ghnáth feadh bhonn fála sceaigh / crannteorainneacha nó i measc scrobarnaí nó gnáthóige coillearnaí.	Taifeadadh roinnt brocach i measc gnáthóg fál sceaigh cóngarach don ailíniú. Is dócha go bhfuil sé le sonrú i measc gnáthóg oiriúnach. Suíodh na túir amach ó ghnáthóg phórúcháin oiriúnach.
Madraí Uisce	Iarscríbhinn II den Treoir maidir le Gnáthóga Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga	Is dócha go bhfuil sé le sonrú feadh sruthchúrsaí móra laistigh den mhórlimistéir staidéir, cé nár taifeadadh é le linn suirbhéanna allamuigh.	Limistéar a léarscáilítear mar FW2 agus gnáthóga leathnádúrtha cóngaracha mar a léirítear ar na Léarscáileanna Gnáthóg (Fíor 6.2.1 - Fíor 6.2.19, Fíoracha Imleabhar 3C den EIS).
Ialtóga	<i>An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000</i> Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga	Foráiste ar fud an limistéir staidéir. Is dócha go bhféadfadh crainn fhásta suíomhanna fara (sealadacha) a chur ar fáil. Is neamhchoitianta atá na crainn sin agus baineann siad de ghnáth le limistéir choillearnaí líní (WL2) a sainnithníodh le linn suirbhéanna.	Roinnt suíomhanna – feic ar ghnáthóg WL2 atá aibhsithe i Léarscáileanna Gnáthóg.

*Tabhair faoi deara: Sa tábla thuas, liostaítear na suíomhanna éiceolaíochta go léir atá le fáil faoi bhun an ailínithe, beag beann ar cé acu atáthar, nó nach bhfuiltear, ag súil le tionchar (mar aon le suíomhanna eile i dtimpeallacht a bhféadfadh tionchar bheith uirthi). Na suíomhanna sin nach bhfuiltear ag súil le tionchar iontu, ní bhreithnítear iad tuilleadh sa mheasúnú.

6.5 TIONCHAR FÉIDEARTHA

244 Sa tsainnithint tionchair agus sa chur síos ar thionchar a chuirtear i láthair thíos, cuirtear san áireamh saintréithe na timpeallachta glactha mar a shonraítear iad ar fud **Rannán 6.4**. Tugtar

aird ar leith ar na Príomhghabhóirí Éiceolaíochta a shainnítear i **Rannán 6.4.7**. Cuirtear tionchar i láthair maidir le gach céim den tógáil (céim na tógála agus an chéim oibríoch) – feic **Rannán 6.7**.

245 Is é an tionchar éiceolaíoch sin arna réamh-mheas i ngeall ar an bhforbairt a bheartaítear an tionchar a bhfuil cur síos air sa rannán seo agus é tugtha sula ndéantar machnamh ar aon bhearta maolaithe iomchuí – feic **Rannán 6.6**. Déantar cur síos i dtionchar iarmharach an tionchar féideartha tar éis bearta maolaithe a chur chun feidhme.

6.5.1 An Cás ‘Déan Faic’

246 Más rud é nach dtarlaíonn forbairt ar bith, bheadh athruithe le sonrú fós ar an luach bithéagsúlachta nó éiceolaíochta mar thoradh ar bhainistiú leanúnach talún laistigh den CMSA. Is é is dóichí ná go ndéanfaí dianbhainistiú ar an gcuid is mó den limistéar ar bhonn leanúnach i gcomhair talmhaíochta. I measc na n-athruithe a d’fhéadfaí a dhéanamh ar bhainistiú bheadh draenáil bhreise talún, glanadh scrobarnaí agus foraoisiú – agus bheadh tionchar diúltach ag a bhformhór sin go háitiúil ar luach éiceolaíoch / bithéagsúlacht an limistéir. Mar sin féin, ní mheastar go mbeadh tionchar ag cé acu an leanann nó nach leanann an fhorbairt a bheartaítear ar aghaidh ar na hathruithe sin ar úsáid talún.

247 Déantar tionchar féideartha éiceolaíochta na forbartha a bheartaítear a mhionsonrú i **Rannán 6.5.2** (tionchar chéim na Tógála) agus i **Rannán 6.5.3** (tionchar na céime oibríche). Tá cur síos ar thionchar iarmharach tar éis maolú a chur i bhfeidhm i **Rannán 6.7**.

6.5.2 Tionchar Tógála

248 Bunaithe ar an gcineál forbartha a bheartaítear agus ar na sonraí bonnlíne éiceolaíochta a bailíodh maidir leis an CMSA, is fiú aird ar leith a thabhairt ar na gníomhaíochtaí agus na gnéithe éiceolaíochta seo a leanas sa bhreithniú ar an tionchar éiceolaíoch:

- Cailteanas gnáthóige buan d’fhálta sceach, crannteorainneacha agus féarthailte a bhaineann le gníomhaíocht thógála lena n-áirítear glanadh fásra i gcoillte, bealach isteach chuig suíomh, tochailte ar bhunsraith túir, tógáil túir agus sreangadh líne taobh istigh de limistéar sainithe nan-oibreacha maidir le gach láthair túir;
- Cailteanas / suaitheadh buan / sealadach do ghnáthóga a bhaineann le stoc-charnadh ábhair ar fhásra lasmuigh den limistéar oibreacha (más gá);
- Cailteanas/suaitheadh sealadach do ghnáthóga a bhaineann le rianta rochtana sealadacha a leagan síos agus fásra a bharradh chun bearnaí rochtana reatha a leathnú sna fálta sceach, más gá;

- Suaitheadh sealadach gnáthóige a bhaineann le láithreacha cumhdaigh (ag trasbhealaí bóthair agus líne lasnairde eile) agus limistéir a úsáidtear le haghaidh innealra atá ag teastáil nuair atá seoltóirí á sreangú;
- Cailteanas / suaitheadh gnáthóg sealadach a bhaineann le hoibriú an chlóis stórála le haghaidh ábhar tógála;
- Tionchar torainn shealadach agus cur isteach ó láithreacht fhisiceach innealra agus foirne ag láithreacha an limistéir oibre d'fhána (éin agus mamaigh);
- D'fhéadfadh rioscaí rith chun srutha truaillithe a bheith ag baint le cáilíocht an uisce dromchla trí dhraenacha agus sruthchúrsaí eile cóngarach do limistéar na n-oibreacha, dul isteach i sruthanna, aibhneacha agus lochanna lena mbaineann tábhacht éiceolaíochta níos mó;
- Rioscaí truaillithe do cháilíocht screamhuisce mar gheall ar rith chun srutha gar don limistéar oibreacha a d'fhéadfadh a bheith ceangailte do bhogaigh aníos ón talamh agus gnéithe uisce dromchla eile;
- Teascadh crann ar chrannteorainneacha níos aibí faoin ailíniú a bheartaítear chun glanadh i gcomhair seoltóirí agus nó túir a shuiteáil;
- Bearnadh crann agus fála sceanach faoin ailíniú a bheartaítear chun glanadh i gcomhair seoltóirí;
- Teascadh crann agus glanadh i limistéir choillearnaí plandáilte bainistithe á dtrasnú ag an ailíniú i gcomhair thógáil agus chothabháil leanúnach an chead slí; agus
- Teascadh crann ar choillearnach dhuillsilteach aibí.

249 Áirítear le gabhdóirí éiceolaíochta féideartha an tionchair:

- Gnáthóga atá le sonrú laistigh de lorg na forbartha a bheartaítear;
- Sruthchúrsaí timpeall an ailínithe agus síos an sruth uaidh;
- Gníomhaíocht éan agus mamach; agus
- Príomhghabhdóirí Éiceolaíochta Sainaitheanta (feic **Tábla 6.14**).

6.5.2.1 Tionchar Díreach (Gnáthóga)

250 Íoslachdaíodh an tionchar díreach ar ghnáthóga lena mbaineann an luach éiceolaíochta is airde trí na srianta a shainaithint, trí sheachaint agus, ina dhiaidh sin, trí bhreithniú cúramach a

dhéanamh ar láithreacha túir, ar láithreacha sreangaithe agus ar bhealaí rochtana sealadacha. Cé go bhfuil tionchar ag tosca eile ar láithreánú struchtúr, tugadh aghaidh ar na srianta éiceolaíochta sa mhéid go seachnaíonn an leagan amach na gnáthóga is tábhachtaí agus is íogaire sa mhórlimistéar staidéir. Ina theannta sin, mar gheall ar chineál na forbartha a bheartaítear, is féidir gnáthóga áirithe lena mbaineann spéis chaomhnaithe a chlúdach agus tionchar díreach a sheachaint dá réir sin. Sna hailt seo a leanas, déantar measúnú ar chaillteanas gnáthóige agus ar shuaitheadh gnáthóige ag na láithreacha túir, feadh an ailínithe faoi bhun seoltóirí, agus ag limistéir sreangaithe (mar a gcoinneofar innealra a úsáidfear le linn an phróisis sreangaithe).

6.5.2.1.1 Cailteanas agus Suaitheadh Gnáthóg – Láithreacha Túir

- 251 Tiocfaidh cailteanas gnáthóg díreach gearrthéarmach aníos sna limistéir sin mar a dtógtar túir. Nuair a dhéantar stoc-charnadh ar ábhar is féidir le tuilleadh cailteanas gnáthóige tarlú dá bharr go gearrthéarmach i gcás go socrófaí é ar bhealach a phlúchfadh fásra.
- 252 Ag leanúint an phrionsabail réamhchúraimigh, suíodh gach túr go cúramach chun a chinntiú nach mbeadh aon tionchar díreach ar ghnáthóga lena mbaineann luach ard éiceolaíochta. Níl ach túr amháin lonnaithe laistigh de shuíomh a shaináithnítear mar Phríomhghabhdóir Éiceolaíochta i **Rannán 6.4.5** (féarach agus scrobarnach Achadh na gCloch – feic **Táblaí 6.18 agus 6.19** chun measúnú ar an tionchar ar an suíomh sin a fháil). Mar thoradh ar chineál na forbartha a bheartaítear, bhíothas ábalta, trí dhearadh cúramach, na suíomhanna éiceolaíochta eile a shaináithnítear a réisiú nó dul tharstu. Ina theannta sin, seachnaíodh gnáthóga lena mbaineann luach éiceolaíochta lasmuigh de na suíomhanna sin den chuid is mó.
- 253 Is féidir a fheiceáil ó **Thábla 6.15** go dtógtar formhór mór na dtúr laistigh de ghnáthóga lena mbaineann luach íseal éiceolaíochta, agus beidh 90% de na túir lonnaithe laistigh d'fhéarach talmhaíochta feabhsaithe. San iomlán, meastar gurb ionann 12.8 ha agus an cailteanas gnáthóg díreach agus an suaitheadh gnáthóg a bhaineann le tógáil na ngróigíní túir. Is éard atá sa chuid is mó de (11.4 ha) ná féarach talmhaíochta feabhsaithe, ar gnáthóg athraithe í lena mbaineann tábhacht íseal éiceolaíochta.
- 254 Tá cúig thúr lonnaithe ar fhálta sceach teorann agus tá ceann amháin lonnaithe ar chrannteorainn. Tá siad ina gcúis le cailteanas gnáthóg díreach 150 m agus 30 m faoi seach. Measadh le linn réamhshuirbhéanna allamuigh go mbaineann luach intreach íseal nó measartha leis na suíomhanna sin uile. Meastar, dá bhrí sin, gur tionchar diúltach áitiúil do-airithe é an tionchar sin.
- 255 Beartaítear trí thúr a lonnú ar dhíoga draenála. Rinneadh measúnú ar na trí láthair uile le linn obair allamuigh. Ní raibh aon uisce i láthair in dhá cheann de na trí dhíog (Túr 216 agus Túr 235) tráth an tsuirbhé agus ní raibh speicis bhogaigh i láthair ach oiread. Bhí uisce dromchla i

láthair laistigh den tríú díog draenála (ag Túr 232), rud a thugann le fios go bhfeidhmíonn sí ar fud na bliana, cé go dtugann an easpa fásra le fios go ndearnadh oibreacha cothabhála le déanaí. Thángthas ar an gconclúid go mbaineann luach intreach íseal leis na gnéithe sin ach go bhféadfadh siad, tar éis tréimhsí báistí, a bheith ina mbealach féideartha do thruailleáin tionchar a bheith acu ar ghabhdóirí níos íogaire síos an abhainn. Is dóchúil go ndéanfar díoga draenála a chlaonadh agus iad a chur trí lintéar ina dhiaidh sin le linn chéim thógála an tionscadail.

256 Tiocfaidh roinnt suaitheadh sealadach gnáthóg breise aníos sa limistéar oibreacha atá go díreach timpeall ar gach láthair struchtúir (a mhínítear i d**Tábla 6.15**) mar gheall ar ghluaiseachtaí an innealra agus mar gheall ar charnadh stoic sealadach an ábhair thochailte. Bhíothas ábalta na limistéir oibreacha sin a dhearadh le go seachnófaí gnáthóga íogaire mórthimpeall mar gur féidir iad a sheach-chur chuig limistéir lena mbaineann an íogaireacht éiceolaíochta is ísle.

257 Agus breithniú á dhéanamh ar luach na ngnáthóg a mbeidh tionchar orthu, thángthas ar an gconclúid go mbeadh cailteanas agus suaitheadh gnáthóg ina gcúis le drochthionchar beag díreach a mhairfeadh gearrthéarma. I gcás fála sceach agus crannteorainneacha, beidh an tionchar buan ó thaobh cineáil de toisc gur neamhdhóchúil i bhformhór na gcásanna go bhfásfadh sé ar ais go dtí an spreacadh céanna is atá ag na fála sceach mórthimpeall agus déanfar iad a bhainistiú (a bhearradh) go leanúnach ar fud na céime oibríche.

Túr 6.15: An Tionchar a bhaineann le Túr a Lonnú i nGach Cineál Gnáthóige laistigh den CMSA

Gnáthóg	Líon na dTúr ¹	% de na Túr go léir	Uas-Achar / uasfhad na gnáthóige a raibh tionchar air (an cás is measa) ²	Measúnú ar an tionchar
Féarach talmhaíochta feabhsaithe (GA1)	126	94	11.4 ha	Do-airithe
Féarach fliuch (GS4)	6	4.5	0.5 ha	Tionchar do-airithe
Fálta sceach (WL1)	5	3.7	150 m	Beag
Scrobarnach (WS1)	5	3.8	0.5 ha	Tionchar do-airithe
Talamh lom athchoilíniúcháin (ED3)	3	2.2	0.3 ha	Tionchar do-airithe
Díoga Draenála (FW4)	3	2.2	90 m	Tionchar do-airithe
Crannteorainneach a (WL2)	1	0.8	30 méadar	Beag

Gnáthóg	Líon na dTúr ¹	% de na Túr go léir	Uas-Achar / uasfhad na gnáthóige a raibh tionchar air (an cás is measa) ²	Measúnú ar an tionchar
Féarach cailcreach tirim agus neodrach (GS1)	1	0.8	0.1 ha	Tionchar do-airithe
Móinéir thirime agus gruaimhíní (GS2)	1	0.8	0.1 ha	Tionchar do-airithe

1. Is féidir le struchtúr aonair tionchar a bheith aige ar níos mó ná gnáthóg aonair. Mar sin féin, chun críche an mheasúnaithe éiceolaíochta seo, tá sé á thiomhndú, i gcás túir a bhfuil tionchar aige ar níos mó ná gnáthóg aonair, gurb ionann an tionchar atá ar gach gnáthóg. Dá bhrí sin, is dócha gur rómheasadh achar an chailiteanais ghnáthóg / an tsuaite gnáthóg a ríomhadh.
2. Tá sé á thomhndú go mbeidh tionchar ar achar 900 m² ag gach láthair struchtúir agus, nuair is iomchuí, go mbeidh tionchar ar 30m de ghnáthóg líneach.

6.5.2.1.2 Cailiteanas agus Suaitheadh Gnáthóg – Faoi Sheoltóirí

258 Is iad na gnáthóga atá aitheanta mar chinn a bhféadfadh tionchar a bheith orthu ná fáлта sceach fáлта le crainn, crannteorainneacha fáлта agus coillearnach fháлта. Breithnítear freisin an ceanglas maidir le conair íosta 74 m (baint crann) laistigh de limistéir coilleanaí.

Fálta Sceach agus Crannteorainneacha

259 Chomh maith leis sin, beidh gá le roinnt bearrtha (agus d'fhéadfadh go mbeadh gá le teascadh) a dhéanamh ar fhásra adhmafach ag fáлта sceach agus ag crannteorainneacha atá le sonrú idir túir chun glanspás imleor a chur ar fáil faoi bhun na líne lasnaide. Ní fheictear an beart sin ach in áiteanna ina sáraíonn fáлта sceach 6 m ar airde agus, dá bhrí sin, beidh sé teoranta d'fhálta sceach de Chineál B (mar a shainmhínítear i **Rannán 6.4**) agus do chrannteorainneacha a sainaitníodh a bheith le sonrú feadh an ailínithe. Mar achoimre, feictear go mbeidh tionchar ag oibríochtaí bearradh crann ar 92 fál sceach (de Chineál B) agus ar 56 crannteorainn (feic **Tábla 6.16**).

260 Meastar gurb é sin an cás is measa mar gurb é is dóichí nach mbeidh bearradh riachtanach maidir le cuid de na fáлта sceach agus na crannteorainneacha sin. Braitheann méid an bhearrtha atá riachtanach ar roinnt tosca, lena n-áirítear topagrafaíocht agus stangadh féideartha na seoltóirí ag láthair na bhfálta sceach. Laistigh den limistéar staidéir, tá formhór na dtúr lonnaithe ar thailte atá measartha ardaithe ar fud an tírdhreacha droimníní agus, dá bhrí sin, is dócha go mbeidh glanspás imleor i réim mar a mbeidh fáлта sceach agus crannteorainneacha le sonrú ag airdí níos ísle, fiú nuair a sháraíonn siad sé mhéadar ar airde.

261 Tar éis crainn aonair a bharradh nó a theascadh, beidh struchtúr na bhfálta sceach agus na gcrannteorainneacha coinnithe mar atá siad den chuid is mó mar nach mbeidh tionchar ar an mbonn ná ar an torchiseal. Dá bhrí sin, coinneofar luach na gnáthóige go mór mar chonair fiadhúlra. Meastar gur tionchar diúltach buan measartha é an tionchar a bhaineann le bearradh

crann na bhfálta sceach agus na gcranteorainneacha. Is áitiúil a bheidh an tionchar sa dóigh is nach mbeidh tionchar ach ar chuid an-ghairid de gach gné a rachfar i bhfeidhm uirthi.

Tábla 6.16: Líon na nGnéithe de Ghnáthóga Coillearnaí Líní a bheidh Faoin Ailíniú agus an Measúnú ar an Tionchar

Gnáthóg ¹ agus 2	Líon na ngnéithe de ghnáthóga adhmaid línigh a bheidh faoin ailíniú ³	Tionchar	Measúnú ar an Tionchar
Fálta sceach (WL1) - Cineál A	390	Níltear ag súil le tionchar ar bith.	Ceann ar bith
Fálta sceach (WL1) - Cineál B	92	Teascadh crann riachtanach.	Tionchar Measartha
Crannteorainneach a (WL2)	56	Bearradh / teascadh crann na ngéag ard.	Tionchar Measartha

1. Fálta sceach de Chineál A – fálta sceach nach n-áirítear crainn fhásta leo agus nár cheart teascadh crann nó bearradh suntasach a bheith ag teastáil uathu dá bhrí sin toisc go mbíonn fásra go hiondúil níos ísle ná an airde ina mbíonn leagan fásra adhmaid riachtanach.

2. Fálta sceach de Chineál B – Fálta sceach atá imithe fiáin ina n-áirítear crann fásta amháin ar a laghad de ghnáth agus dá bhrí sin is dócha óna dteastóidh teascadh crann nó leagan brainsí agus / nó bearradh fálta sceach.

3. Tá an meastachán bunaithe ar léirléamh ar íomhánna LiDAR i dteannta breathnuithe allamuigh.

Limistéir Choillearnaí

262 Feictear caillteanas gnáthóg fadtéarmach i roinnt limistéir faoi chrainn a dtéann an t-ailíniú tharstu. Tá seacht gclampa coillearnaí san iomlán (lena n-áirítear coillearnach tráchtála agus coillearnach leathnádúrtha araon) atá le sonrú faoi bhun an ailínithe, mar a chuirtear i láthair i dTábla 6.17 (agus a léirítear ar na Léarscáileanna Gnáthóg a chuirtear i láthair i bhFíor 6.2.1 - Fíor 6.2.19, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS). Sna limistéir sin ina bhfuil glanspás neamhleor faoi bhun seoltóirí (tá glanspás 6 m ag teastáil), d'fhéadfadh sé bheith riachtanach conair 74 m ar leithead a leagan (sa chás is measa). Tar éis mionanailís a dhéanamh ar fhásra ag gach ceann de na seacht láthair (agus aird á tabhairt ar roinnt mhaith athróg, lena n-áirítear airdí na dtúr, topagrafaíocht agus airde na talún, stangadh dóchúil na seoltóirí etc.), léiríodh go bhfuil glanspás imleor le fáil ag cúig cinn de na suíomhanna sin, rud a thugann le fios nach mbeidh aon leagan crann ná teascadh crann ag teastáil ag na suíomhanna sin.

263 Bunaithe ar an anailís fásra ar tugadh fúithi, beidh roinnt bainistiú fásra riachtanach ag an dá limistéir coillearnaí (fáschoill bhuaircínigh fhásta ag Lios Uí Ghabhann; agus coillearnach fhliuch Sailí-Fearnóige-Fuinseoige ag Tulaigh Ghlais). Nuair atáthar ag toimhdiú go mbeidh leagan ag teastáil ag an dá cheann de na suíomhanna sin chun conair 74 m nach bhfuil faoi chrainn a chruthú, b'ionann achar na coillearnaí a rachfar i bhfeidhm air agus 0.4ha d'fháschoill bhuaircínigh ag Lios Uí Ghabhann agus 0.2 ha de choillearnach Sailí-Fearnóige-Fuinseoige ag Tulaigh Ghlais. Ós rud é gur measadh go mbaineann Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Ísle) leis an

dá cheann de na limistéir sin, meastar an tionchar a bhaineann leis a bheith ina thionchar diúltach beag atá fadtéarmach, díreach agus dóchúil agus atá áitiúil ó thaobh cineáil de.

Tábla 6.17: Limistéir Choillearnaí atá trasnaithe ag an Ailíniú a Bheartaítear

Láthair	Cineál Coillearnaí	Measúnú	Méid an chailteanais coillearnaí ¹	Measúnú ar an tionchar
Lios Uí Ghabhann (Túr 214 – Túr 215)	Fáschoill Bhuaircínigh (WD4)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Ísle)	0.4 ha	Tionchar beag
Corr na Láithreach (Túr 201 – Túr 202)	Coillearnach fhliuch Sailí-Fearnóige-Fuinseoige (WN6)	Ní fios (ní dhearnadh suirbhé air)	Neamhbhainteach	Ceann ar bith
Corr an Bhealaigh (Túr 192 – Túr 193)	Fáschoill Bhuaircínigh (WD4)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Ísle)	Neamhbhainteach	Ceann ar bith
An tIomaire Fraoigh (Túr 181 – Túr 182)	Coillearnach fhliuch Sailí-Fearnóige-Fuinseoige (WN6)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Ísle)	Neamhbhainteach	Ceann ar bith
Tulaigh Ghlais (Túr 175 – Túr 176)	Coillearnach fhliuch Sailí-Fearnóige-Fuinseoige (WN6)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Ísle)	0.2 ha	Tionchar beag
Tulaigh Ghlais (Túr 171 – Túr 172)	Coillearnach Darach-Beithe-Cuilinn (WN1)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Neamhbhainteach	Ceann ar bith
Críonchoill (Túr 144 – Túr 145)	Coillearnach fhliuch Sailí-Fearnóige-Fuinseoige (WN6)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Ísle)	Neamhbhainteach	Ceann ar bith

Tabhair faoi deara: ¹Tá áireamh an chailteanais ghnáthóg bunaithe ar an ngá le conair atá 74 m ar leithead a leagan.

6.5.2.1.3 Cailteanas agus Suaitheadh Gnáthóg - Bealaí Rochtana Sealadacha

264 Agus bealaí rochtana sealadacha iomchuí á roghnú, seachnaíodh limistéir fhliucha agus limistéir a chuimsíonn gnáthóg leathnádúrtha den chuid is mó.

265 D'fhéadfadh gá a bheith le roinnt fásra adhmaid a ghlanadh ionas go mbeidh sé níos éasca dul isteach chuig suíomh agus pointí rochtana atá ann cheana a leathnú. Mar sin féin, agus bealaí rochtana sealadacha suímh á roghnú, seachnaíodh tionchar éiceolaíoch a d'fhéadfadh a bheith tromchúiseach trí rianta feirme atá ann cheana a úsáid agus bearnaí i bhfálta sceach uair ar bith is féidir. De ghnáth, leanann bealaí rochtana na rianta atá ann cheana a úsáideann innealra talmhaíochta nó a úsáidtear ar fud tailte a ndéantar bainistiú gníomhach orthu le haghaidh talmhaíochta. Rinne éiceolaí measúnú ar gach pointe rochtana agus níor aithníodh aon tionchar féideartha suntasach. Ag glacadh leis go mbaineann innealra atá ar an scála

céanna le hinnealra feirme úsáid rialta as bearnaí fáлта sceach agus bealaí isteach chuig feirmeacha atá ann cheana, ní dóigh go dteastóidh ach fíor-bheagán glanadh fásra chun feithiclí agus trealamh tógála a éascú. Ní thrasnaíonn aon bhealaí rochtana sealadacha gnáthóga a bhfuil luach ard éiceolaíoch acu cosúil le bogaigh nó limistéir choillearnaí leathnádúrtha. Déanfar athchóiriú ar aon ghlanadh fásra atá ag teastáil chun rochtain a éascú tar éis an tógáil a chur i gcrích.

- 266 Meastar an tionchar féideartha áitiúil a bhaineann leis na bealaí rochtana sealadacha a bheith diúltach, do-airithe agus gearrthéarmach.

6.5.2.1.4 Cailteanas agus Suaitheadh Gnáthóg – Limistéir Sreangaithe agus Láithreacha Cumhdaigh

- 267 Aithníodh limistéir sreangaithe gar do láithreacha na dtúr uillinne le haghaidh spás a cur ar fáil don innealra atá ag teastáil chun cáblaí seoltóra a shreangú. Tá siad sin go léir lonnaithe i ngnáthóga lena mbaineann leas íseal éiceolaíochta agus seachnaíonn siad na suíomhanna sin a saináithníodh mar Phríomhghabhadóirí Éiceolaíochta (feic **Tábla 6.14** agus Léarscáileanna Gnáthóg a chuirtear i láthair i bhFíor 6.2.1 – Fíor 6.2.19, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS). Déanfar na limistéir sin a chur ar ais i ndiaidh na n-oibreacha agus cuirfear gnáth-rialuithe i bhfeidhm ar thruailliú (mar atá mionsonraithe thíos).
- 268 D'fhéadfadh go mbeadh roinnt suaitheadh beag sealadach gnáthóige le sonrú ag na suíomhanna sin mar a gcuirfear cuailí cosanta suas agus na seoltóirí á sreangú. Tá roinnt de na suíomhanna sin lonnaithe i limistéir a saináithníodh mar phríomhghabhadóirí éiceolaíochta (feic **Tábla 6.14** agus na Léarscáileanna Gnáthóg a chuirtear i láthair i bhFíor 6.2.1 – Fíor 6.2.19, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS). Déanfar na limistéir sin a chur ar ais i ndiaidh na n-oibreacha agus cuirfear gnáth-rialuithe i bhfeidhm ar thruailliú (mar atá mionsonraithe thíos).

6.5.2.1.5 Cailteanas agus Suaitheadh Gnáthóg – Athruithe ar struchtúr líne 110 kV Lisdrum-Lú agus líne 110 kV Lú-Rathrussan

- 269 Líne tharchuir reatha í líne 110 kV Lisdrum-Lú. Tá cuaille 55 atá ann cheana féin suite i bhféarach feabhsaithe lena mbaineann luach íseal éiceolaíochta. Trasnaíonn an t-aillíniú fál sceach bainistithe amháin idir cuaille 55 atá ann cheana féin agus an cuaille nua a bheartaítear, 55A. Ní dócha go mbeidh tionchar ar bith ar an bhfál sceach sin. Tá cuaille 55A a bheartaítear suite i bhféarach feabhsaithe lena mbaineann luach íseal éiceolaíochta.
- 270 Beartaítear cuaille IMP 56 a ionadú agus cuailí nua breise a shuiteáil ag IMP 55A agus 56A feadh líne 110 kV Lisdrum-Lú. Tá an méid sin ag teastáil chun freastal ar an bhforbairt a bheartaítear. Tá na cuailí sin uile suite i bhféarach feabhsaithe lena mbaineann luach íseal éiceolaíochta. Suífear cuailí nua le haghaidh IMP 56 díreach in aice leis an áit ina bhfuil an

cuaille faoi láthair. Ní theastaíonn aon chailteanas ná bearradh breise fálta sceach faoi choinne na n-oibreacha sin. Déanfar na limistéir sin a chur ar ais i ndiaidh na n-oibreacha agus cuirfear gnáth-rialuithe i bhfeidhm ar thruaillíú mar atá mionsonraithe thíos. Meastar an tionchar a bheith ina thionchar diúltach do-airithe sealadach bunaithe ar luach íseal éiceolaíochta an tsuímh.

271 Trasnaíonn an t-aillíniú fál sceach bainistithe amháin idir cuaille 56 agus an cuaille nua a bheartaítear ag 56A. Ní dócha go mbeidh tionchar ar bith ar an bhfál sceach sin. Tá cuaille 57 atá ann cheana féin suite i bhféarach feabhsaithe lena mbaineann luach íseal éiceolaíochta. Ní bheidh tionchar ar bith ag cuailí nua IMP 55A agus 56A ná ag cuaille ionaid 56 ar aon ghnáthóg ag a bhfuil luach éiceolaíochta.

272 Beartaítear cuaille nua adhmaid a chur in ionad an chuaille IMP 100 i dtoghailt díreach in aice bhuta na seanchuailí adhmaid feadh na líne tarchuir lasnairde 110 kV idir Lú agus Rathrussan d'fhonn freastal ar an bhforbairt a bheartaítear. Tá cuaille IMP 100 atá ann cheana féin lonnaithe i scrobarnach aitinn in aice le fál sceach. Meastar go mbaineann luach íseal éiceolaíochta leis an ngnáthóg sin. Meastar go bhfuil an baol go gcuirfear isteach ar shuíomhanna pórucháin mamach íseal cionn is gur forbairt reatha í seo. Sonraítear maolú cuí sa chaibidil seo chun breithniú a dhéanamh ar shuíomhanna pórucháin féideartha na n-éan agus na mamach. Féadtar an tionchar éiceolaíochta agus an baol go gcuirfear isteach ar fhána a laghdú an oiread agus is féidir ach teacht aneas chuig an gcuaille agus é a ionadú. Ní theastaíonn aon chailteanas ná bearradh breise fálta sceach faoi choinne na n-oibreacha a bheartaítear. Déanfar na limistéir oibre sin a chur ar ais i ndiaidh na n-oibreacha agus cuirfear gnáth-rialuithe i bhfeidhm ar thruaillíú mar atá mionsonraithe thíos. Meastar go mbeidh tionchar diúltach do-airithe sealadach i gceist bunaithe ar luach íseal éiceolaíochta an tsuímh, ar láithreach na forbartha reatha agus ar scála an-teoranta na gcineálacha tionchair.

273 Tá INT 101 suite i bhféarach feabhsaithe lena mbaineann luach íseal éiceolaíochta. Trasnaítear dhá fhál sceach bhainistithe, scrobarnach agus bogach neamhchinntithe idir cuaille reatha 100 agus INT 101. Seachnófar an ceantar sin agus ní dócha go mbeidh tionchar ar bith air.

6.5.2.1.5 Cailteanas agus Suaitheadh Gnáthóg – Clós Stórála le haghaidh Ábhar Tógála

274 Is éard atá sa ghnáthóg phríomha atá le sonrú (Fíor 6.2.19, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS) ag an gclós stórála le haghaidh ábhar tógála a bheartaítear ná féarach talmhaíochta feabhsaithe (GA1) a ndéantar bainistiú air le haghaidh féaraigh. Baineann leas íseal éiceolaíochta leis an bhféarach, áit a bhfuil éagsúlacht íseal speiceas, agus ní bhaineann ach luach íseal leis i gcomhair fiadhúlra. Tá fálta sceach ísle a ndéantar bainistiú orthu agus fálta cuailí agus ráillí le sonrú timpeall an-chuid d'implíne an tsuímh agus tá fálta sceach leathnádúrtha le fáil feadh na teorann theas. Níl aon ghabhdóirí éiceolaíochta uisceacha

íogaire le sonrú i gcóngar an tsuímh. Beidh oibriú an tsuímh mar chlós stórála ina chúis le cailteanas sealadach na gnáthóige féaraigh sin ar fud an tsuímh (a mheastar a bheith thart ar 0.25 ha ar fad) ar feadh chéim na tógála. Bainfear roinnt bheag fáлта sceach feadh na teorann theas den suíomh freisin chun rochtain imleor d'fheithiclí a chur ar fáil. Déanfar an suíomh a athshaothrú mar fhéarach tar éis chéim thógála an tionscadail. Meastar an tionchar a bheith ina thionchar diúltach do-airithe sealadach bunaithe ar luach íseal éiceolaíochta an tsuímh.

6.5.2.2 Tionchar Tánaisteach (Indíreach) ar Ghnáthóga

6.5.2.2.1 Tionchar Hidreolaíoch ar Bhogaigh

275 D'fhéadfadh draenáil shealadach bheith ag teastáil le linn chéim na tógála (3 - 6 lá) d'fhonn an tógáil a éascú. D'fhéadfadh sé sin a bheith ina chúis le tionchar (indíreach) ar gnáthóga cóngaracha trí thriomú an dromchla a dhéanamh. Breithníodh an fhéidearthacht go mbeadh tionchar ar shuíomhanna bogaigh cóngarach do láithreacha túir.

276 Sna cásanna go léir, suitear túir ar thailte ardaithe fad dóthanach ar shiúl ó fhéarach íogair. Tá na tochailtí a bhaineann le bunsraitheanna túir teoranta do gach gróigín túir. Ní sháróidh siad 3.5 m ar doimhneacht agus tá siad gearrthéarmach ó thaobh fad ama de. Ní bheifí ag súil go mbeadh dí-uisce ina chúis le haon athrú ábhartha ar an maoschlár sa chomharsanacht ar feadh tréimhse ama shuntasach ar bith. Bunaithe ar an ithir tréscailteachta ísle agus ar na cineálacha carraige i láthair ar fud an CMSA, níltear ag súil ach le méid íseal dí-uisceithe. Ligfear don screamhuisce a phumpáiltear amach síothlú ar ais isteach sa talamh cóngarach do na tochailtí sealadacha. Thángthas ar an gconclúid, dá bhrí sin, nach bhfuiltear ag súil le haon tionchar suntasach.

6.5.2.2.2 Cáilíocht an Uisce (Gabhdóirí Uisceacha)

277 Tá corraíolacha i gcáilíocht an uisce a bhaineann le gníomhaíocht tógála in ann tionchar a bheith acu ar shruthchúrsaí atá íogair ó thaobh éiceolaíochta de síos an abhainn ón bhforbairt a bheartaítear.

278 Níltear ag súil le haon ghá le hoibreacha insrutha le linn na forbartha a bheartaítear agus, dá bhrí sin, is cuibheasach íseal atá an baol go mbeidh tionchar ar cháilíocht an uisce.

279 Ar an tionchar féideartha ar ghnáthóga fionnuisce a thiofadh as céim na tógála, cheal maolaithe, tá na nithe seo: meath ar cháilíocht an uisce de dheasca scaoileadh dríodar agus na bunsraitheanna túir á dtochailt nó éilliú féideartha an uisce mar thoradh ar choincréit agus / nó ar bhreoslaí le linn na tógála. Gan aon mhaolú, d'fhéadfadh an tionchar féideartha sin a bheith ina chúis le tionchar díreach agus indíreach ar éiceolaíocht uisceach mar seo a leanas:

- Dríodrú – grinneall gairbhéil a bhá go sealadach agus chaillfí iasc agus gnáthóg sceathraí dá bharr sin.
- Is féidir le sil-leagan dríodair an bunús a thabhairt freisin d'alga snáithíneach fás ar ghrinnill gairbhéil rud a d'fhágfadh go mbeadh dríodar ag neartú agus go gcaillfí gnáthóg oiriúnach don chráifisc agus gnáthóg sceathraí don loimpre agus don tsalmainid.
- I measc an tionchair dríodair gan aon mhaolú tá bá eochraí éisc agus iasc a chur chun báis beag beann ar aois, flúirse bia a laghdú agus bac ar ghluaiseacht éisc.
- Gan aon mhaolú, d'fhéadfaí creach bia a bhá freisin ar shalmainid óg i.e. maicrinveirteabraigh.
- Laghdú ar cháilíocht uisce dromchla agus screamhuisce go háitiúil le linn chéim na tógála, i mbogaigh atá bainte as an bhforbairt a bheartaítear, ach atá fós bainteach léi.
- D'fhéadfadh sceitheadh/doirteadh ola agus breoslaí de thaisme ó fheithiclí tógála tionchar indíreach a bheith aige ar iasc, bia éisc agus ar ghnáthóga éisc agus ar speicis uisceacha eile.
- Sceitheadh / doirteadh de thaisme coincréite, ceimiceán agus / nó breoslaí le linn chéim na tógála den fhorbairt a bheartaítear isteach sna sruthchúrsaí in aice láimhe, rud a bhféadfadh tionchar a bheith aige ar an ngnáthóg ina bhfuil gabhdóirí uisceacha íogaire le sruth. Maireann na hoibreacha ag gach láthair thuir thart ar 2.5 seachtain, agus formhór an ama sin caite le cruachan na coincréite.
- Ní bheidh gá le hoibreacha insrutha, rud a laghdaigh an tionchar díreach agus indíreach araon do na córais uisceacha agus a bhflóra agus fána.

280 Saináithníodh foinsí an tionchair sin ag láithreacha túir mar a mbeartaítear oibreacha cóngarach do shruthchúrsaí agus do ghnáthóga atá spleách ar uisce dromchla agus ar screamhuisce. Léirítear na láithreacha sin ar na Léarscáileanna Gnáthóg a chuirtear i láthair i bhFíor 6.2.1 – Fíor 6.2.19, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS. Tá gach láthair thuir lonnaithe ar shiúl ó shruthchúrsaí nádúrtha íogaire agus ó ghnéithe buana draenála agus, dá bhrí sin, is beag atá an baol a bhaineann le truailliú na sruthchúrsaí mórthimpeall. Chomh maith leis sin, déanfaidh teicnící dea-chleachtais tógála a gcloífead leo le linn thógáil an tionscadail íoslaghdú ar an bhféidearthacht go dtiocfaidh an tionchar sin chun cinn.

281 Thángthas ar an gconclúid go bhféadfadh, cheal maolaithe, laghdú féideartha cháilíocht uisce an uisce dromchla mórthimpeall le linn chéim na tógála a bheith ina gcúis le tionchar diúltach sealadach measartha ar ghabhdóirí uisceacha.

- 282 Chomh maith leis sin, d'fhéadfadh leagan fáschoillte buaircínigh atá ag teastáil chun an fhorbairt a bheartaítear a éascú tionchar a bheith aige ar cháilíocht uisce na sruthchúrsaí síos an abhainn mar go bhféadfadh go scaoilfí dríodair agus cothaithe. Mar gheall ar mhéid an-teoranta an leagain foraoiseachta ag teastáil (0.4ha san iomlán ag láthair aonair ag Lios Uí Ghabhann mar a léirítear i d**Tábla 6.17**) agus mar nach bhfuil sruthchúrsaí íogaire sa limistéir seo, níltear ag súil le haon tionchar suntasach mar thoradh ar an ngníomhaíocht seo.
- 283 Tugtar aghaidh ar shonraí breise faoin tionchar féideartha ar cháilíocht an uisce i g**Caibidil 8** den imleabhar seo den EIS.

6.5.2.2.3 Tionchar Díreach agus Indíreach ar Fána (Mamaigh agus Éin)

- 284 D'fhéadfaí éin agus mamaigh chónaithe a shuaitheadh de dheasca an torainn agus na gníomhaíochta a bhaineann leis na hoibreacha tógála agus le trácht. Bheifí ag súil go mbeadh an tionchar suaite níos airde le linn shéasúr an ghoir ná lasmuigh den séasúr sin. Mar sin féin, i gcuid mhaith cásanna meastar go bhfuil mamaigh agus éin laistigh den CMSA sách soghluaiste d'fhonn athlonnú go sealadach ó limistéir oibreacha, agus is cuíosach éadrom a bheidh an trácht tógála le nach bhfuil sé ina chúis le suaitheadh mór. Ina theannta sin, déanfar an chuid is mó den ghníomhaíocht a bhaineann leis an tógáil ag láithreacha túir. Roghnaíodh na láithreacha sin ar an mbonn go seachnaíonn siad gnáthóg oiriúnach do mhamaigh (fálta sceach, crannteorainneacha agus coillearnach).
- 285 Na fálta sceach sin a mbeidh tionchar díreach ag tógáil na dtúr orthu, deimhníodh go mbaineann luach íseal leo do speicis mhamaigh. Cinntear gur measartha íseal a bheidh leibhéal an tsuaite agus feictear go mbeidh suaitheadh le linn na tógála ina chúis le tionchar diúltach beag a bheidh gearrthéarmach agus sealadach ar a mhéad.
- 286 D'fhéadfaí suíomhanna féideartha sealgaireachta agus pórúcháin i gcomhair speicis choiteanna éan a chailleadh má dhéantar fálta sceach agus gnáthóga eile, mar a mhionsonraítear thuas, a bhaint agus a bhearradh. Bunaithe ar mhéid an chaillteanais ghnáthóg a thuartar, agus ar chineál céimnithe na n-oibreacha, meastar an tionchar a bheith ina thionchar diúltach beag féideartha.
- 287 Tá suíomhanna sealgaireachta na hEala Glóraí a sainaitníodh le linn na suirbhéanna ar éin gheimhridh fad dóthanach ar shiúl (>150m) ón ailíniú gur neamhdhóchúil atá tionchar suaite. Ina theannta sin, agus breithniú á dhéanamh ar fhad ama gairid na tógála ag gach láthair thúir, is gearrthéarmach a bheadh aon tionchar suaite ag suíomh sealgaireachta ar leith agus bheifí ag súil go mbogfadh na hEalaí Glóracha go suíomhanna eile sna limistéir mórthimpeall go sealadach. Cinntear gur do-airithe a bheadh an tionchar diúltach neamhdhóchúil sin.

- 288 Íoslaghdaíodh an fhéidearthacht a bhaineann le tionchar suaite ar bhroic agus ar a bhrocacha trí na túir (agus codanna de na bealaí rochtana sealadacha) a láithriú ar shiúl ó bhrocacha aitheanta agus ó ghnáthóga a d'fhéadfadh bheith oiriúnach (fálta sceach agus limistéir faoi chrainn). Is féidir, áfach, go dtiocfadh tionchar suaite aníos ag brocacha broic cóngarach do limistéar oibreacha. Féadann córais tolláin na mbrocach Broic síneadh ar feadh timpeall 20 m ó oscailtí brocaí (NRA 2006). D'fhéadfadh gnáth-oibreacha suímh (ina n-úsáidtear innealra trom) atá le sonrú laistigh de 50 m ó bhrocach ghníomhach Broic a bheith ina gcúis le tionchar suaite má thugtar faoi oibreacha le linn shéasúr an ghoir (mí na Nollag go mí an Mheithimh san áireamh) (NRA 2006b).
- 289 Is ann do bhrocach broic deimhnithe timpeall 25 méadar ó Thúr 151 ag a pointe is gaire. Tá an bhrocach lonnaithe cóngarach do chosán feirme laistigh de limistéar féaraigh fheabhsaithe. Coillearnach leathanduilleach a bhí sa limistéar tráth ach rinneadh í a ghearradh anuas agus a mhíntíriú mar fhéarach le déanaí (idir 2010 agus 2013). Sainithníodh ceithre oscailt bhrocaí, ar chosúil nach raibh ach ceann amháin díobh á n-úsáid go gníomhach ag broic i mí Iúil 2013 agus arís i mí Feabhra 2015. Tá an oscailt bhrocaí is cóngaraí (nach raibh gníomhach i mí Feabhra 2015) lonnaithe thart ar 25 m ó thuaidh ó Thúr 151. Tá na oscailt bhrocaí eile lonnaithe níos faide ó thuaidh agus ar shiúl ón túr. Tugann ganntanas ábhar easrach le fios gur fobhrocach neamhphórúcháin é an suíomh. Mura gcuirí maolú i bhfeidhm, d'fhéadfadh oibreacha a bhaineann le Túr 151 a thógáil difear a dhéanamh don bhrocach agus d'úsáid na brocaí ag an bpobal áitiúil broc. Bunaithe ar an mbrocach a bheith lonnaithe timpeall 25 méadar ón túr ag a pointe is gaire, is beag an fhéidearthacht go ndéanfar suaithheadh do chuasáin na brocaí le linn oibreacha tógála. Meastar, dá bhrí sin, gur tionchar diúltach sealadach féideartha é an tionchar sin.
- 290 Níl aon bhealaí isteach deimhnithe eile chuig brocacha broic laistigh de 50 m d'aon limistéar oibreacha agus, dá bhrí sin, níltear ag súil leis an tionchar sin. Mar sin féin, is féidir go bhfuil brocacha neamhaitheanta Broic suite cóngarach do limistéir oibreacha (laistigh de 50 m) agus, dá bhrí sin, is féidir a shonrú gur tionchar féideartha diúltach atá measartha agus sealadach é an tionchar sin.
- 291 Íoslaghdaíodh an fhéidearthacht a bhaineann le tionchar suaite ar mhadraí uisce agus ar a suíomhanna pórúcháin trí na túir (agus cuid de na bealaí rochtana sealadacha) a láithriú ar shiúl ó ghnáthóg a d'fhéadfadh bheith oiriúnach (sruthchúrsaí suntasacha agus an ghnáthóg leathnádúrtha lena mbaineann). Is neamhchoitianta ar fud an limistéir staidéir atá sruthchúrsaí níos mó (breis agus dhá mhéadar ar leithead) a mbaineann an madra uisce úsáid astu agus níor taifeadadh aon fhianaise ar an madra uisce a bheith an-ghar den ailíniú le linn suirbhéanna allamuigh. Baintear de tháta gur féidir an suaithheadh féideartha a rangú mar thionchar diúltach sealadach measartha atá fíor-neamhdhóchúil.

292 D'fhéadfadh speicis ialtóg bheith ar fara i gcrainn fhásta mhóra ina bhfuil scáintí agus loig oiriúnacha. Deimhníodh i suirbhéanna gur neamhchoitianta atá crainn fhásta mhóra den chineál sin ar fud chríos an tionchair fhéideartha. Beidh leagan nó bearradh na gcrainn sin a fhónann mar fharai neamhbhuana ialtóg ina chúis le dí-áitiú nó le bás mura leagtar iad agus teicnící oiriúnacha (leagan 'bog') á n-úsáid. Thángthas ar an gconclúid, dá bhrí sin, go bhféadfadh go gcaillfí farai sealadacha crainn le linn chéim na tógála. Rangófaí an tionchar sealadach neamhdhóchúil sin mar thionchar diúltach measartha.

6.5.2.3 Tionchar Tógála ar Phríomhghabhdóirí Éiceolaíochta

293 Tá achoimre ar an tionchar féideartha a bhaineann le céim na tógála le fáil i dTábla 6.18. Ó thaobh suntasachta de, is idir tionchar sealadach do-airithe agus tionchar buan measartha atá méid an tionchair réamh-mheasta.

Tábla 6.18: Achoimre ar Thionchar Féideartha Chéim na Tógála ar Phríomhghabhdóirí Éiceolaíochta Sainaitheanta laistigh den CMSA roimh mhaolú

Suíomh / Gné	Measúnú	Foinse an Tionchair Féideartha	Measúnú ar an Tionchar Féideartha
Limistéir Chaomhantais Shainithe			
pNHA Loch Éigis (Túr 161 – Túr 163)	Náisiúnta	D'fhéadfadh suaitheadh sealadach d'Ealaí Glóracha atá ag sealgaireacht teacht as torann agus gníomhaíocht a bhaineann leis an tógáil.	Tionchar Sealadach Do-airithe
Suíomhanna Éiceolaíochta Neamhshainithe (a liostaítear de réir mar atá siad le sonrú feadh an ailínithe ón Deisceart i dtreo an Tuaiscirt)			
Scrobarnach na Coirre Dúiche (Túr 227 – Túr 228)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	D'fhéadfadh torann agus gníomhaíocht a bhaineann leis an tógáil a bheith ina gcúis le suaitheadh do bhroic atá cónaitheach sa limistéar (tá brocach aitheanta le sonrú thart ar 60 m ó láthair thúir) sa chás go dtugtar faoin tógáil i séasúr an ghoir. Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Miontionchar Sealadach
Sruth na Coirre Glaise (Túr 221 – Túr 222)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Is dócha go mbeidh sé riachtanach teascadh a dhéanamh ar roinnt géaga arda de chrainn aibí Fuinseoige. Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Do-airithe
Sruth Lios Uí Ghabhann (Túr 213 – Túr 214)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Is dócha go mbeidh sé riachtanach teascadh a dhéanamh ar roinnt géaga arda de chrainn aibí Fuinseoige. Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Do-airithe
Portach na Coirre Léithe (Túr 206 – Túr 207)	Náisiúnta	Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Tionchar do-airithe

Suíomh / Gné	Measúnú	Foinse an Tionchair Fhéideartha	Measúnú ar an Tionchar Fhéideartha
Riasc Chorr na Láithreach (Túr 201 – Túr 202)	Ní fios (ní dhearnadh suirbhé air)	Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Do-airithe
Loch Choimeartaí agus Loch Ráth Fiachrach (Túr 197 – Túr 200)	Tábhacht Chontae	D'fhéadfadh suaitheadh d'Ealaí Glóracha atá ag sealgaireacht teacht as torann agus gníomhaíocht a bhaineann leis an tógáil.	Tionchar Sealadach Do-airithe
Portach Thulaigh na hInneora (Túr 158 – Túr 159)	Ní fios (ní dhearnadh suirbhé air)	Is féidir go dtiocfaidh meath ar cháilíocht an uisce mar gheall ar rith chun srutha an uisce dromchla (dríodar / doirteadh de thaisme). Díog dhraenála agus bogach thart ar 20 m siar ó Thúr 158.	Tionchar do-airithe
Riasc na Gréiche (Túr 156 – Túr 157)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Do-airithe
Droim Thamhain ((Túr 150 – Túr 151)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Suaitheadh an phobail chónaithe bhroc a bhaineann leis an ngníomhaíocht tógála. Tá brocach aitheanta le sonrú faoin líne (timpeall 25 méadar ó láthair thúir). Bearradh agus teascadh na gcrann teorainneacha aibí idir láithreacha túir.	Tionchar Measartha Sealadach Tionchar Fadtéarmach Do-airithe
Riasc an Chlochair (Túr 144 – Túr 146)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Bearradh agus teascadh na gcrann aibí idir láithreacha túir.	Tionchar do-airithe
Béal Átha an tSraitha (500 m siar ó Thúr 143)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	D'fhéadfadh suaitheadh sealadach d'Ealaí Glóracha atá ag sealgaireacht teacht as torann agus gníomhaíocht a bhaineann leis an tógáil.	Tionchar Sealadach Do-airithe
Riasc Thír Uí Ghréacháin (Túr 142 – Túr 143)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Suaitheadh an phobail chónaithe bhroc a bhaineann leis an ngníomhaíocht tógála. Tá brocach aitheanta le sonrú ag crann teorainneacha faoin líne. Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas. Bearradh agus teascadh na Fuinseoige aibí idir láithreacha túir.	Tionchar Measartha Sealadach Do-airithe
Riasc Chorr na nIúr (Túr 138 – Túr 139)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Is dócha go mbeidh sé riachtanach teascadh a dhéanamh ar roinnt géaga arda de chrainn aibí Fuinseoige feadh na teorann thuaidh den suíomh.	Do-airithe
Riasc na Carraigí Raimhre (Túr 135 – Túr 136)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Do-airithe
Portach Chlár Doire (Túr 127 – Túr 128)	Tábhacht chontae	Is dócha go mbeidh sé riachtanach teascadh a dhéanamh ar roinnt géaga arda de chrainn aibí Fuinseoige feadh na teorann theas den suíomh.	Do-airithe

Suíomh / Gné	Measúnú	Foinse an Tionchair Fhéideartha	Measúnú ar an Tionchar Fhéideartha
Féarach an Easáin (Túr 117 – Túr 118)	Tábhacht Náisiúnta	Beidh sé riachtanach teascadh a dhéanamh ar roinnt géaga arda de chrainn fhásta feadh na teorann thoir den suíomh. Is féidir damáiste a dhéanamh don dromchla féaraigh má úsáidtear innealra trom chun an suíomh bearrtha / teasctha a rochtain.	Tionchar do-airithe
Talamh feirme ag Leacht na Caillí (Túr 113 – Túr 114)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Suaithheadh an phobail chónaithe bhroc a bhaineann leis an ngníomhaíocht tógála. Tá brocach aitheanta lonnaithe 115 m ón túr ag fál sceach faoi bhun an ailínithe. Bearradh agus teascadh na Fuinseoige aibí idir láithreacha túir.	Tionchar Measartha Sealadach Do-airithe
Féarach agus scrobarnach Achadh na gCloch (Túr 110 – Túr 111)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Cailteanas agus suaithheadh gnáthóg gearrthéarmach a théann i bhfeidhm ar thart ar 0.1 ha d'fhéarach cailcreach tirim (GS1).	Do-airithe
Gnáthóga			
Fálta sceach / Crannteorainn eacha	I dteannta a chéile, baineann luach ard leis na gnáthóga sin i gcomhair fiadhúlra toisc go soláthraíonn siad conairí éiceolaíochta (Airteagal 10 den Treoir maidir le Gnáthóga).	Glanadh fásra ag suíomhanna tógála. Bearradh agus teascadh na gcrann atá faoi bhun seoltóirí. Réamh-mheastar go gcaithfear 180 m d'fhálta sceach (sé láthair) agus 60 m de chrannteorainneacha (dhá láthair) a bhaint d'fhonn an fhorbairt a éascú. Beidh tionchar ag bearradh agus teascadh crann ar 92 fál sceach agus 56 crannteorainn sa bhreis.	Tionchar Buan Measartha
Sruthchúrsaí	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Scaoileadh dríodair le linn ábhar cré a thochailt agus a bhogadh. Gníomhaíocht tógála (doirteadh coincréite / athbhreoslú etc.) ag suíomhanna atá cóngarach do dhíoga draenála agus do shruthchúrsaí nádúrtha. Is beag gné dhraenála atá le sonrú cóngarach do na limistéir oibreacha.	Measartha
Speiceas faoi Chosaint			
Ealaí Glóracha	Iarscríbhinn I den Treoir maidir le hÉin ón Aontas Eorpach	D'fhéadfadh suaithheadh sealadach d'Ealaí Glóracha atá ag sealgaireacht teacht as torann agus gníomhaíocht a bhaineann leis an tógáil.	Tionchar Sealadach Do-airithe
An Broc	An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000	Suaithheadh an phobail chónaithe bhroc a bhaineann leis an ngníomhaíocht tógála. Aithníodh brocach neamhphórúcháin aonair timpeall 25 méadar ó Thúr 151 (feic thuas).	Tionchar Measartha Sealadach
Madraí Uisce	Iarscríbhinn II den Treoir maidir le Gnáthóga;	Gníomhaíocht a bhaineann le tógáil a d'fhéadfadh a bheith ina cúis le suaithheadh. Ós rud é nach bhfuil gnáthóg oiriúnach lonnaithe cóngarach	Tionchar Measartha Sealadach

Suíomh / Gné	Measúnú	Foinse an Tionchair Fhéideartha	Measúnú ar an Tionchar Féideartha
	Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga	do na limistéir oibreacha, is fóir-neamhdhóchúil go dtiocfaidh an tionchar sin aníos.	
Ialtóga	An tAcht um Fhiadhúlra (leasú), 2000; Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga	D'fhéadfadh leagan crann agus bainistiú fásra tionchar a bheith acu ar shuíomhanna fara sealadacha. Meastar gur neamhdhóchúil go mbeidh tionchar ann mar gheall ar neamhchoitiantacht na gcrann aibí a d'fhéadfadh a bheith ina suíomhanna fara. Caillfear gnáthóg sealgaireachta sna limistéir sin ina mbainfear fála scean / crannteorainneacha (ag ocht láthair thúir, arb ionann iad agus 240 m ar fad san iomlán).	Tionchar Sealadach Measartha Tionchar Buan Do-airithe

6.5.3 Tionchar Oibriúcháin

294 Pléitear ar fud an rannáin seo an príomh-thionchar aitheanta le linn na céime oibríche. Áirítear na nithe seo a leanas leis na príomhghnéithe de chéim oibríoch na forbartha a bheartaítear a bhféadfadh tionchar éiceolaíochta teacht astu:

- Tá láithreach na líne (seoltóirí agus sreanga talmhaithe) ina riosca imbhuailte do speicis leochaileacha éin;
- Bearradh leanúnach fásra aird mar a dtrasnaíonn an líne fála scean; agus
- Cothabháil leanúnach an trealaimh de réir mar is gá.

6.5.3.1 Tionchar Díreach (Gnáthóga)

6.5.3.1.1 Caillteanas agus Suaitheadh Gnáthóg

295 Beidh gá le bearradh leanúnach a dhéanamh ar fhálta scean, crannteorainneacha agus ar fhásra coillearnaí a bhíonn idir túir thar thimthriall thart ar chúig bliana. Déanfar é sin chun a chinntiú go gcoinnítear dóthain glanspáis faoin líne lasnairde ar fud chéim oibríoch an tionscadail. Ní dhéanfar an bearradh sin ach ar na crainn aonair sin a sháraíonn thart ar 6 m ar airde (ag brath ar thopagrafaíocht áitiúil agus ar airde na talún) ag gach pointe trasnaithe agus, mar sin de, ní dhéanfar é ach ag roinnt suíomhanna roghnaithe le linn gach timthrialla. Ní bheidh tionchar diúltach ar luach na bhfálta scean mar chonairí fiadhúlra inar féidir éin agus mamaigh a scaipeadh agus a bheathú, agus mar chonairí comaitéireachta d'ialtóga. Meastar, dá bhrí sin, gur tionchar leanúnach (gach cúig bliana), gearrthéarmach do-airithe é an tionchar sin.

- 296 Is féidir go mbeidh tionchar beag suaite a bhaineann le bainistiú fásra ar mhamaigh agus éin. Meastar gur tionchar diúltach sealadach do-airithe é an tionchar sin.

6.5.3.2 Tionchar Tánaisteach (Indíreach) ar Ghnáthóga

6.5.3.2.1 Athrú ar Ghnáthóga

- 297 Tiocfaidh athruithe féideartha áitiúla éiceolaíochta timpeall láithreacha túir as an gcéim oibríoch mar gheall ar aon athruithe ar bhainistiú talún toisc an túr a bheith ann. I mórán cásanna, d'fhéadfaí féarach sa limistéar timpeall láithreacha túir a laghdú (a rialú) agus, mar thoradh air sin, d'fhéadfadh scrobarnach teacht chun cinn i limistéir ina raibh féarach feabhsaithe roimhe sin. Chuige sin d'fhéadfadh méadú áitiúil tarlú i ngnáthóg leathnádúrtha. Féachtar air sin mar thionchar do-airithe.

- 298 In áiteanna eile, is minic go ndíríonn beostoc féaraigh ar thúir atá i bhféarach talmhaíochta ar mhaithe le foscadh agus scrabhadh. Féadann méadú ar fhéarach agus ar phasáil ithreach tionchar áitiúil a bheith aige ar an ngnáthóg féaraigh. Sa chás go bhfuil túr lonnaithe laistigh de bhearna fála scean, d'fhéadfadh an féarach sin agus tuilleadh beostoic bheith i láthair athshaothrú na bhfála scean a lagú. Meastar gur tionchar diúltach do-airithe buan é sin.

6.5.3.2.2 Cáilíocht an Uisce (Gabhdóirí Uisceacha)

- 299 Tá an baol ann go mbeidh tionchar ar cháilíocht an uisce go háirithe nuair atá na hoibreacha atá beartaithe gar do shruthanna agus aibhneacha le linn na cothabhála oibríochta. D'fhéadfadh tionchar féideartha tarlú do ghabhdóirí uisceacha le sruth. Meastar iad sin mar mhiontionchar gearrthéarmach, áitiúil.

6.5.3.3 Tionchar Díreach agus Indíreach ar Fána (Éin agus Mamaigh)

6.5.3.3.1 Éin

- 300 D'fhéadfaí na cineálacha tionchair seo a leanas a bheith ann ar éin le linn chéim oibríoch na líne tarchuir: básanna i measc éan de bharr imbhuailtí faoi sheoltóirí nó faoi shreang thalmhaithe, leictreamharú, tionchar díláithrithe / tionchar ag bacainní ar limistéir a úsáideadh roimhe seo.

- 301 Tarraingíodh aird sna foilseacháin go bhféadfadh leictreamharú de bharr teagmháil le línte cumhachta a bheith ina fhadhb d'éin chreice go háirithe (e.g. an tIolar Fíréan). Mar sin féin, tá an fhadhb sin teoranta den chuid is mó do línte dáileacháin ísealvoltais i gcásanna ina ndéanann éin iarracht tuirlingt ar struchtúir thacaíochta. Dearadh an líne tarchuir sa chaoi nach mbeadh an speiceas éin ba mhó in Éirinn (an tIolar Fíréan), fiú, in ann an fad idir eilimintí

beo a líonadh. Dá bhrí sin, ní mheastar go bhfuil leictreamharú ina fhadhb shuntasach do speicis bhrúachánacha ná d'éin uisce géim sa limistéar staidéir.

6.5.3.3.1.1 Ealaí Glóracha

302 Fuarthas treoir uathu seo a leanas nuair a bhíothas ag tabhairt faoin measúnú ar an tionchar féideartha ar phobail Ealaí Glóracha:

- Rinneadh staidéar forleathan ar fhoinsí d'fhonn treoir a thabhairt don mheasúnú seo (feic an Staidéar ar Éin Gheimhridh in **Aguisín 6.6, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS agus an liosta tagartha sa **Leabharliosta** den imleabhar seo den EIS).
- Rinneadh staidéir thar sheacht mbliana ar éin gheimhridh chun fianaise a bhailiú maidir le bealaí eitle, comhchruinniú áitiúil agus fianaise d'éin imfhálaithe (is féidir a úsáid chun gluaiseachtaí éan a aithint).
- Rinneadh tionchar díláithrithe agus imbhuailte féideartha a threorú le hidirghníomhaíochtaí breathnaithe ealaí (Ealaí Balbha, Ealaí Glóracha agus Ealaí Bewick) agus géanna (speicis) le línte cumhachta agus le tuirbíní gaoithe, le faisnéis fhoilsithe eolaíochta atá ann cheana, le EISanna a rinneadh ar fhorbairtí den chineál céanna agus le comhairliúchán le saineolaithe ábhartha (lena n-áirítear an Cumann Ríoga um Éin a Chosaint agus Cairde Éanlaith Éireann).
- Tá ealaí aitheanta mar grúpa speicis atá soghabhálach go mór d'imbhualadh faoi línte cumhachta (EirGrid [2012]; Becker & Lichtenberg [2005]). Is dóigh go mbeidh baol imbhuailte méadaithe d'éin óga agus d'éin nach bhfuil an oiread cleachtaidh acu go háirithe le linn tréimhsí drochléargais (e.g. san oíche agus le linn ceocháin) (Hunting, 2002).
- Bhí speicis ghéanna lena n-áirítear an ghé ghlas agus ghobghearr faoi réir staidéar idirghníomhaíochta sonracha ag an údar i dtaca le línte tarchuir, feic MBEC¹⁸ (2006b). Nuair a bhíothas ag tabhairt faoin measúnú éiceolaíochta atá sa chaibidil seo den EIS, fuarthas treoir ó na suirbhéanna a rinneadh ar bhásanna éan de bharr imbhuailtí feadh líne reatha 400 kV in Albain. Láithreacha inar chomhchruinnigh géanna (speicis) agus ina n-eitlíonn siad go rialta thar línte tarchuir 400 kV agus 220 kV ba ea na suíomhanna a ndearnadh suirbhé orthu. Tacaíonn na suíomhanna a ndearnadh suirbhé orthu le líonta den Ghé Ghlas agus Ghobghearr atá tábhachtach go hidirnáisiúnta (speicis den

¹⁸ Bhí údar na caibidle seo den EIS ina chomhúdar ar shaothar MBEC McKenzie Bradshaw (2006b). *Bird – Power Line Collision Field Study*. Arna ullmhú do Scottish and Southern Energy plc.

chineál céanna go bunúsach ó thaobh a soghabháiltacht fhéideartha d'imbhualadh faoi línte tarchuir). Níor tugadh aon chomharthaí faoi deara riamh de ghéanna, ná d'ealaí (atá i láthair sa cheantar), fiú, ag imbhualadh faoi línte tarchuir, d'ainneoin na n-eitiltí rialta trasna línte tarchuir a breathnaíodh sa staidéar seo. I measc na speiceas a taifeadadh ag imbhualadh faoi línte tarchuir le linn na suirbhéanna sin bhí speicis choiteann cosúil leis an gCorr Réisc agus speicis nach bhfuil i láthair san MSA e.g. Foracha (éan mara).

- Thairfead an t-údar idirghníomhaíochtaí Ealaí Glóracha (agus Ealaí Balbha) le línte tarchuir atá ann cheana i gContae Mhaigh Eo, i gContae Mhuineacháin agus ag Droichead Thuama i dTuaisceart Éireann. Chonacthas Ealaí Glóracha ag eitilt agus ag sealgaireacht in aice le línte tarchuir, lena taobh agus fúthu. Léirítear sna breathnuithe agus sna suirbhéanna sin go bhféadfadh Ealaí Glóracha dul i gcleachtadh ar línte tarchuir.
- Tacaíonn roinnt suíomhanna a breathnaíodh i dTuaisceart Éireann le líonta den Eala Ghlórach atá tábhachtach go hidirnáisiúnta (e.g. limistéar Dhroichead Thuama – gar do SPA Loch nEathach). Tacaíonn Droichead Thuama go háirithe le líonta den eala ghlórach a bhaineann tábhacht idirnáisiúnta leo a dhéanann sealgaireacht agus a eitlíonn thar líne tharchuir 275 kV a tógadh idir 1963 agus 1978 (foinse: Northern Ireland Electricity [Leictreachas Thuaisceart Éireann]). Cé go dtarlaíonn imbhuailtí ó am go chéile (foinse: RSPB, marcáladh na limistéir sin le déanaí le claontaí eitilte agus leanann an limistéar ag tacú leis an stádas fabhrach caomhantais atá ag pobal Ealaí Glóracha atá faoi bhláth (Hall et al, 2012).
- I staidéir a rinneadh san Ísiltír (Fijn et al., 2012) ar ealaí geimhrithe, fuarthas amach leibhéil ísle bhásanna de bharr imbhuailte laistigh d'fhorbairtí feirme gaoithe (agus bonneagar gaolmhar leictreachais), fiú amháin i gcás suíomhanna ina mbíonn líon ard traseitiltí trí fheirmeacha gaoithe atá ag oibriú agus ina mbíonn leibhéal réasúnta ard éan (>500) i láthair go minic. In athbhreithniú a rinneadh ar bhásanna ealaí agus géanna ag feirmeacha gaoithe, níor taifeadadh ach dhá Eala Ghlóracha mar bhásanna de bhun faireachán a dhéanamh ar 46 feirm ghaoithe in ocht dtír éagsúla (Rees 2012). Cosúil le línte tarchuir, aithnítear feirmeacha gaoithe mar riosca imbhuailte d'éin, lena n-áirítear an Eala Ghlórach. Tugtar le fios sa taighde atá ar fáil, cosúil leis an taighde thuasluaite, go bhfuil riosca íseal ann go n-imbhuailfidh éin faoi fheirmeacha gaoithe, fiú amháin in áiteanna a gcomhchruinníonn Ealaí geimhrithe agus a n-eitlíonn siad os a gcionn go rialta.
- Le linn an staidéir ar an Eala ghlórach a rinneadh sa Mhí agus i Muineachán (2007-2014) chonacthas comharthaí gur imbhuail Ealaí Glóracha agus/nó Ealaí Balbha faoi línte dáileacháin ag láithreacha éagsúla (lena n-áirítear dhá shuíomh atá cóngarach do shuíomh Bhéal Átha Beithe agus Bhaile Chrúis i Limistéar Staidéir na Mí). Tá an méid

sin i gcomhréir le breathnuithe ginearálta (neamhfhoilsithe) go bhfuil línte ísealvoltais nó meánvoltais cóngarach (laistigh de 500 m) do chruinnithe ealaí geimhrithe ina nguais áitiúil imbhualte.

- Meastar go bhfuil stádas caomhnaithe fabhrach ag an bpobal den Eala Ghlórach Íoslannach (pobail a gheimhríonn in Éirinn) (foinse: JNCC) agus tháinig méadú 11% ar phobail in Éirinn idir 2000 agus 2005 (Crowe *et al.*, 2005) agus tháinig méadú 6% orthu idir 2005 agus 2010 (Boland *et al.*, 2010), d'ainneoin an bhonneagair fhairsing línte tarchuir agus línte dáileacháin atá ann cheana a bhféadfadh siad imbhualadh fúthu.
- Sonraíodh i mbreathnuithe ar ealtaí Ealaí Glóracha (idir 2007 agus 2014) a rinne an t-údar san MSA agus sa CMSA go bhfuil líon ard Ealaí Glóracha óga á chur leis na healtaí a breathnaíodh. Chonacthas Ealaí Glóracha fásta ag a bhfuil éillíní móra (3+ Eala Ghlóracha óga chleitithe) le blianta beaga anuas, rud a thugann le fios go bhfuil an pobal ag fás. Leanann Ealaí Glóracha ag comhchruinniú i limistéir, fiú in áiteanna ina dtrasnaíonn bonneagar línte dáileacháin agus línte tarchuir suíomhanna lena mbaineann tábhacht náisiúnta nó tábhacht chontae.
- Aithníodh agus admhaíodh in aighneacht a fuarthas ón NPWS mar chuid den iarratas roimhe ar cheadú go bhféadfadh go mbeadh tionchar imbhualte áitiúil ann ar Ealaí Glóracha. Mar sin féin, aithníodh agus admhaíodh inti freisin nach dóigh go mbeadh tionchar ann ar an bpobal náisiúnta nó ar aon phobal i Limistéar faoi Chosaint Speisialta. Feic Aguisín 6.6.
- Luaitear in APLIC, 1994 *nach bhfuil imbhualtí faoi línte tarchuir ina mórthoinse bhitheolaíoch básmhaireachta i measc pobail rathúla éan*. Tá pobal na heala glóraí in Éirinn ag méadú bunaithe ar shonraí reatha agus is féidir a mheas go mbaineann stádas caomhnaithe fabhrach leis.

303 Bunaithe ar an bhfaisnéis a ndéantar achoimre uirthi thíos, meastar nach dóigh go dtarlóidh tionchar substaintiúil nó tromchúiseach do phobail agus d'fhophobail Ealaí Glóracha san MSA le linn na céime oibríche mar gheall ar an bhforbairt a bheartaítear. Is é an cur chuige lárnach dá bhrí sin sa mheasúnú ná ceantair áitiúla a aithint ina bhféadfaí tionchar measartha nó tionchar nach mbeadh chomh diúltach a bheith i gceist.

Tionchar Imbhualte

304 Ba é an cur chuige sa mheasúnú seo ceantair a aithint le bealaí eilithe bliantúla agus idirbhliantúla don Eala Ghlórach a roinntear trí bhealach an ailínithe a bheartaítear, agus freisin machnamh a dhéanamh ar láthair na dtréada ar ar breathnaíodh i gcoibhneas leis an ailíniú a bheartaítear. Ní hionann an dóigh a n-úsáideann an Eala Ghlórach an ceantar i gcóngarach an ailínithe agus an dóigh a n-úsáideann sí na ceantair is tábhachtaí san MSA toisc go mbíonn

Ealaí Glóracha cnuasta ó thaobh leithdháilte de ag suíomhanna locha ina mbíonn deiseanna fara agus sealgairreachta gan gá le heitiltí laethúla móra (i bhformhór na gcásanna). Fágann sé sin gur ainmhinic agus neamhrialta a bhíonn na heitiltí sin. Bhí airdí eitilte a d'fheicte de ghnáth le linn suirbhéanna tríd is tríd ag airde fáлта sceach / crannteorainneacha (15 m - 20 m) nó díreach os a gcionn. Bheadh an airde sin laistigh de réimse airde na seoltóirí is ísle atá idir 39.5 m ag an túr is airde a bheartaítear anuas chuig 9 m ag pointe na titime uasta (is annamh a tharlódh titim uasta 9 m toisc nach dtarlódh sé ach de réir na ndálaí uasta oibriúcháin, is iondúil a bheadh an seoltóir ab ísle roinnt méadar ní b'airde ná sin ag an pointe ab ísle). Bunaithe ar na foilseacháin eolaíochta, bíonn iompar eitilte Ealaí Glóracha leagtha amach a fhágann gur dual dóibh eitilt thar na seoltóirí is airde, agus chuige sin baineann an baol is mó imbhualite le himbhualadh faoi na sreanga talmhaithe (sciathshreanga) (APLIC 2012). Tá siad sin lonnaithe os cionn na seoltóirí agus, toisc gur tanaí iad ná na seoltóirí, níl siad chomh sofheicthe le sreanga níos tibhe. Tá gnáthairde na sreanga talmhaithe idir 50 m ag an túr is airde a bheartaítear anuas chuig 19.5 m ag pointe na titime uasta.

- 305 Bunaithe ar na torthaí ó na suirbhéanna ar bhealaí eitilte a rinneadh idir 2010 agus 2014 (torthaí atá comhsheasmhach le torthaí ó shuirbhéanna a rinneadh roimhe sin); déantar an measúnú seo a leanas maidir le rialtacht na mbealaí eitilte agus measúnú maidir le cé acu a d'fhéadfadh nó nach bhféadfadh tionchar teacht chun cinn, feic **Tábla 6.19**.

Tábla 6.19: Rialtacht na mbealaí eitilte a breathnaíodh ar fud an ailínithe a bheartaítear, cinneadh faoi thionchar imbhualite agus an riachtanas maolaithe bunaithe ar shonraí ó 2010-2014

Limistéar Glóraí a sainaitníodh a bheith bainteach leis an línebhealach roghnaithe	Eala a	Cuid ábhartha den ailíniú	Rialtacht na mbealaí eitilte agus tuairimí	An bhfuil Tionchar Imbhualite Féideartha ann (tá/ níl) – an bhfuil Maolú ag teastáil
Béal Átha an tSraitha	an	Idir Túr 139 agus Túr 147 ag pointe trasnaithe na hAbhann Duibhe	Taifeadadh bealaí eitilte i 20% de na suirbhéanna – aithníodh i gceithre cinn díobh bealaí eitilte (25 éan ar a mhéad) trasna an ailínithe. Sainaitníodh bealach eitilte rialta . Taifeadadh líon ní b'airde d'éin (45 ceann) i mí an Mhárta 2009. Seachas sin, bhí an líon éan cosúil leis an líon a taifeadadh i bhformhór na suirbhéanna a rinneadh le déanaí.	Is ea. Tá maolú ag teastáil.

Limistéar Eala Glóraí a sainathnóidh a bheith bainteach leis an línebhealach roghnaithe	Cuid ábhartha den ailíniú	Rialtacht na mbealaí eitilte agus tuairimí	An bhfuil Tionchar Imbhualite Féideartha ann (tá/ níl) – an bhfuil Maolú ag teastáil
Loch an Bhaic	Tá Loch an Bhaic ar an gceann deiridh de shraith bogaigh locha. Trasnaíonn an t-aillíniú Loch an Bhaic agus moll suíomhanna Ealaí Glóracha laistiar den limistéar seo agus i ngar do thúir 175 – 177.	Níor breathnaíodh aon bhealaí eitilte tar éis 30 suirbhé a dhéanamh. Níor taifeadadh aon Ealaí Glóracha ar Loch an Bhaic in aon bhliain ar bith le linn thréimhse an tsuirbhé.	<u>Níl</u> maolú ag teastáil.
Loch Choimeartaí	Idir Túr 196 agus Túr 203. Trasnaíonn an t-aillíniú moll foshuíomhanna Ealaí Glóracha, lena n-áirítear Loch Ráth Fiachrach, Loch Choimeartaí, Loch Ghréach Luain agus Loch an Mhuilinn.	Níor breathnaíodh aon bhealaí eitilte tar éis 57 suirbhé a dhéanamh. Fanann Ealaí Glóracha sa cheantar seo ar lochanna ar feadh tréimhsí fada (laethanta/seachtainí) agus ní bhíonn ach fíorbheagán bealaí eitilte ann. Mar gheall ar a ghaire atá sé do roinnt suíomhanna den sórt sin (laistigh de 500 m), is dóigh go mbeidh bealaí eitilte neamhdheimhnithe agus measartha neamhrialta ann ar fud an ailínithe.	Is ea. Tá maolú ag teastáil.
Loch Éigis	Idir Túr 160 agus Túr 169, áit a ritheann an t-aillíniú idir Loch Éigis agus Loch Morn.	Taifeadadh bealaí eitilte in 1% de na suirbhéanna – aithníodh i suirbhé amháin de na 63 suirbhé bealach eitilte amháin trasna an ailínithe a bhí á úsáid ag 4 éan. Taifeadadh bealaí eitilte an-neamhrialta agus líon an-íseal éan i gcomharsanacht an ailínithe.	Is ea. Tá Maolú Réamhchúramach ag teastáil (do MS agus do CA freisin).
Lough Nahinch	An chuid thuaidh den ailíniú idir túir 115 agus 118.	Níor breathnaíodh aon bhealaí eitilte tar éis 25 suirbhé a dhéanamh ar bhealaí eitilte. Bíonn an Eala Ghlórach an-neamhchoitianta sa cheantar seo.	<u>Níl</u> maolú ag teastáil.
Loch Chraobh Mhártain (ceantar)	An chuid thuaidh den ailíniú idir túir 123 agus 130.	Níor breathnaíodh aon bhealaí eitilte tar éis 3 shuirbhé a dhéanamh ar bhealaí eitilte agus tar éis áirimh rialta a thógáil sa cheantar. Níor taifeadadh aon Ealaí Glóracha ó mhí Eanáir 2012	<u>Níl</u> maolú ag teastáil.

Tabhair faoi deara: MS = an Eala Bhalbh, CA = an Broigheall

306 Bunaithe ar an suirbhé allamuigh ar tugadh faoi, aithnítear rioscaí an tionchair imbhualite fhéideartha ag príomhcheantair shonracha feadh na forbartha a bheartaítear. I measc na gceantar seo tá:

- Ag Béal Átha an tSratha (500 m siar ó Thúr 143), deimhníodh bealach eiltile rialta idir an limistéar beathaithe sin agus dhá loch bheaga, eadhon Loch Thamhnaigh Scalláin agus Loch Tuama nó Loch Chríonchoille, atá lonnaithe timpeall 1.5 km agus 2 km soir agus soir ó dheas faoi seach ó Bhéal Átha an tSratha. Trasnaíonn an bealach eiltile sin an t-ailíniú.
- Scaipeann Ealaí Glóracha idir Loch Choimeartaí, Loch an Mhuilinn agus Loch Ráth Fiachrach (an chuid den ailíniú idir Túr 197 agus Túr 200) ar feadh an gheimhridh. In amanna, úsáideann siad dhá loch eile atá suite in aice láithreach freisin – Loch Ghréach Luain agus Loch Chorr an Bhealaigh (a breathnaíodh in 2013 / 2014 amháin). Dá bhrí sin, trasnaíonn bealaí eiltile measartha neamhrialta nár deimhníodh an t-ailíniú.
- Loch Morn agus Loch Éigis (an chuid den ailíniú idir Túr 161 agus Túr 163). Is beag Eala Glórach a bhaineann úsáid neamhrialta as na lochanna sin, cé go dtrasnaíonn an t-ailíniú na lochanna sin. Meastar go bhfuil rioscaí d'Ealaí Glóracha cuibheasach íseal ag an láthair sin, cé go bhfuil eiltí ócáideacha le sonrú.

307 Mionsonraítear i bhFíor 6.3.2, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS achoimre ar gach bealach eiltile a breathnaíodh thar chúrsa na staidéar bonnlíne lena n-áirítear na bealaí eiltile ag na suíomhanna sin a meastar iad a bheith ábhartha le cur san áireamh nuair atá an tionchar féideartha á mheas.

308 Na príomhláithreacha ar aithníodh go bhfuil tionchar imbhuailte féideartha iontu, leagtar béim orthu thíos le haghaidh tuilleadh breithniú. Tá an measúnú bunaithe ar na bealaí eiltile a sainaitníodh agus rialtacht na mbealaí eiltile sin. Rinneadh athbhreithniú ar réamh-mheastacháin a tugadh i raon staidéir eile maidir le rátaí imbhuailte éan faoi línte cumhachta (Erickson et al, 2001, Hunting, 2002, SPSSE, 2006). Go háirithe, soláthraíodh i saothar Hunting (2002) athbhreithniú cuimsitheach ar staidéir inar féachadh ar na tosca a chuireann leis an riosca imbhuailte faoi línte cumhachta. Bunaithe ar an athbhreithniú a rinne sé ar an taighde atá ar fáil, tá roinnt fianaise ann lena dtugtar le fios go mbíonn éin óga níos soghabhálaí i leith imbhuailte ná éin fhásta agus tá fianaise láidir ann lena léirítear gur toisc thábhachtach maidir le riosca imbhuailte a mhéadú í an aimsir / infheictheacht. Níorbh ionann na modheolaíochtaí a úsáideadh agus na speicis ar dírfódh orthu do na staidéir go léir. Mar sin féin, bhí na rátaí imbhuailte a tuairiscíodh ann sa raon idir <0.001% go 0.74%. Maidir leis an measúnú deiridh thíos, glactar le ráta 1% sa chás is measa agus, bunaithe ar na critéir seo a leanas a leagtar amach i d**Tábla 6.5**, táthar den tuairim gur íseal atá méid an tionchair sin.

309 Leagtar amach thíos an mheastóireacht ar mhéid an tionchair (feic an mhodheolaíocht agus an téarmaíocht a gcuirtear síos orthu i **Rannán 6.2.6**, i d**Tábla 6.5** agus i d**Tábla 6.6**) roimh mhaolú don Eala Ghlórach ag suíomhanna ábhartha a aithníodh:

- **Ceantar Bhéal Átha an tSratha (an Eala Ghlórach):**

Íogaireacht = Ard. Tá Ealaí Glóracha liostaithe in Iarscríbhinn 1 (an Treoir maidir le hÉin). Úsáideadh an suíomh i roinnt blianta (2007/2008, 2008/2009, 2009/2010 agus 2013/2014). Úsáideann pobal neamhrialta lena mbaineann tábhacht contae an limistéar seo.

Cur Síos ar Mhéid = Íseal. Agus é ag trasnú suíomh fara ag Tooncrinkell Lough agus an limistéir shealgairachta ag Béal Átha an tSratha, d'fhéadfadh an t-ailíniú (mar aon le topagrafaíocht neamhrialta) dul i bhfeidhm ar infheictheacht agus ar ghníomhaíocht eiltite ag an suíomh seo. Bunaithe ar fhaisnéis taighde agus ar bhreathnuithe reatha maidir leis na línte tarchuir atá ann cheana, leanfaidh Ealaí Glóracha ar aghaidh leis an limistéar seo a úsáid agus rachaidh siad i gcleachtadh ar an ailíniú (agus eitleoidh siad os a cionn dá bharr). D'fhéadfadh go mbeadh leibhéal íseal imbhualtí faoi sheoltóirí / shreang thalmhaithe ann, go háirithe sa mheántearma, sula rachaidh Ealaí Glóracha lánfhásta i gcleachtadh orthu. Is dóigh go mbeidh an riosca imbhualite níos airde d'éin óga ná d'éin eile agus go mbeidh sé níos airde le linn tréimhsí drochléargais ná le linn tréimhsí eile. Laghdófar an riosca imbhualite trí leas a bhaint as an maolú a bheartaítear sa rannán seo a leanas.

Suntasacht = Íseal.

- **Loch Choimeartaí (an Eala Ghlórach)**

Íogaireacht = Ard. Tá Ealaí Glóracha liostaithe in Iarscríbhinn 1 (an Treoir maidir le hÉin). Taifeadadh go raibh lochanna sa limistéar seo in úsáid gach bliain agus go mbíonn siad in úsáid ar bhonn rialta. Is dóigh go mbeidh bealaí eiltite an-neamhrialta (neamhthaifeadta) ann. Úsáideann pobal rialta lena mbaineann tábhacht chontae an limistéar seo.

Cur Síos ar Mhéid = Íseal. Agus é ag trasnú na suíomhanna locha a úsáidtear, d'fhéadfadh an t-ailíniú dul i bhfeidhm ar ghníomhaíocht eiltite ag an láthair seo. Is scaipthe agus an-neamhghníomhach atá an fophobal sa limistéar seo, agus ní bhíonn ach fórbheagán eiltí ann, agus iad neamhrialta. Laghdaíonn sé sin an riosca go mbeidh imbhualadh ann. Bunaithe ar fhaisnéis taighde agus ar bhreathnuithe reatha maidir leis na línte tarchuir atá ann cheana, leanfaidh Ealaí Glóracha ar aghaidh leis an limistéar seo a úsáid agus rachaidh siad i gcleachtadh ar an ailíniú (agus eitleoidh siad os a cionn dá bharr). D'fhéadfadh go mbeadh leibhéal íseal imbhualtí faoi sheoltóirí / shreang thalmhaithe ann, go háirithe sa mheántearma, sula rachaidh Ealaí Glóracha lánfhásta i gcleachtadh orthu. Is dóigh go mbeidh an riosca imbhualite níos airde d'éin óga ná d'éin eile agus go mbeidh sé níos airde le linn tréimhsí drochléargais ná le linn

tréimhsí eile. Laghdófar an riosca imbhuailte trí leas a bhaint as an maolú a bheartaítear sa rannán seo a leanas.

Suntasacht = Íseal.

- **Loch Morn agus Loch Éigis (an Eala Ghlórach)**

Íogaireacht = Meánach. Liostaithe in larscríbhinn 1. Taifeadadh go raibh lochanna sa limistéar seo siar ó Loch Morn in úsáid gach bliain agus go mbíonn siad in úsáid ar bhonn rialta. Baineann líon íseal éan úsáid an-neamhrialta as ceantar Loch Éigis agus Morn a dtrasnaíonn an t-ailíniú é agus, mar thoradh air sin, seachnaítear an fophobal sin. Mar sin féin, is dóigh go mbeidh eitiltí ann ó am go ham (feic **Aguisín 6.6, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS). Ní mór breithniú a dhéanamh ar phobal neamhrialta lena mbaineann tábhacht áitiúil sa limistéar seo.

Cur Síos ar Mhéid = An-Íseal. Agus é ag trasnú na suíomhanna locha a úsáidtear, d'fhéadfadh an t-ailíniú (mar aon le topagrafaíocht neamhrialta) dul i bhfeidhm ar infheictheacht agus ar ghníomhaíocht eitilte ag an suíomh seo. Bunaithe ar fhaisnéis taighde agus ar bhreathnuithe reatha maidir leis na línte tarchuir atá ann cheana, leanfaidh Ealaí Glóracha ar aghaidh leis an limistéar seo a úsáid agus rachaidh siad i gcleachtadh ar an ailíniú (agus eitleoidh siad os a cionn dá bharr). D'fhéadfadh go mbeadh leibhéal íseal imbhuailtí faoi sheoltóirí / shreang thalmhaithe ann, go háirithe sa mheántearma, sula rachaidh Ealaí Glóracha lánfhásta i gcleachtadh orthu. Is dóigh go mbeidh an riosca imbhuailte níos airde d'éin óga ná d'éin eile agus go mbeidh sé níos airde le linn tréimhsí drochléargais ná le linn tréimhsí eile. Laghdófar an riosca imbhuailte trí leas a bhaint as an maolú a bheartaítear sa rannán seo a leanas.

Suntasacht = An-Íseal.

- 310 Bíonn gá le maolú suíomhoiriúnaithe d'fhonn an baol imbhuailte aitheanta sin a laghdú chomh mór agus is féidir. Feic **Rannán 6.6.2.**

Tionchar Díláithrithe

- 311 Seachnaíonn bealach an ailínithe na suíomhanna sealgaireachta agus fara a breathnaíodh (feic **Aguisín 6.6, Aguisíní Imleabhar 3C** den EIS). Tá suíomhanna inar breathnaíodh Ealaí Glóracha lonnaithe i bhfad ón ailíniú, lena n-áirítear na suíomhanna is rialta a bhíonn in úsáid agus na cinn is tábhachtaí. Is é Lochán Ráth Fiachrach an suíomh is cóngaraí a úsáidtear go rialta (timpeall 130 m). Suíomh as a mbaintear úsáid neamhrialta is ea Loch Morn agus tá sé lonnaithe thart ar 220 m ón ailíniú. Tá suíomhanna eile breis agus 500 m ón ailíniú. Meastar gur do-airithe atá tionchar an díláithriúcháin toisc nach mbeidh aon chaillteanas díreach gnáthóige sa ghnáthóg fara agus sealgaireachta cois locha a breathnaíodh.

6.5.3.3.1.2 Éin Eile

- 312 Tá roinnt speiceas éan aitheanta i d**Tábla 6.11** a d'fhéadfadh imbhualladh faoin líne lasnairde. Is iad na príomhspeicis is cóir a chur san áireamh ná iad sin atá thar a bheith soghabhálach d'imbhualladh. Ina measc sin tá an Eala Bhalbh, an Bhroigheall agus an Foitheach Mór.
- 313 Tá ealtaí den Fheadóg Bhuí agus den Philibín le fáil go rialta le linn tréimhsí pasáiste san earrach agus san fhómhar timpeall Loch Éigis. Ní bheidh tionchar intomhaiste ag an bhforbairt a bheartaítear ar na speicis sin. Dá bhrí sin, meastar suntasacht an tionchair fhéideartha a bheith do-airithe.
- 314 Tá an Eala Bhalbh scaipthe ar fud roinnt mhaith suíomhanna locha sa limistéar staidéir. Limistéar tábhachtach mar a bhféadfadh tionchar féideartha beag teacht aníos is ea an limistéar idir Loch Éigis agus Loch Morn a dtrasnaíonn an t-ailíniú iad. Is féidir le líon na n-ealaí neamhphórúcháin fás ar na lochanna sin le linn roinnt blianta. Deimhníodh bealach eitle na hEala Bailbhe idir Loch Éigis agus Loch Morn. Ní bheidh tionchar intomhaiste (imbhualladh / díláithriú / cailteanas gnáthóg) ag an bhforbairt a bheartaítear ar na speicis sin agus, dá bhrí sin, meastar suntasacht an tionchair fhéideartha a bheith do-airithe.
- 315 Is iondúil a bhaineann dlúis ísle na hEala Bailbhe agus an Fhoithigh Mhóir úsáid as formhór na lochanna eile, cé is moite díobh sin ar díriodh aird orthu le haghaidh Ealaí Glóracha. Meastar suntasacht an tionchair fhéideartha a bheith do-airithe.
- 316 Nuair a bhearrtar fálta sceach ó am go ham faoi na línte d'fhéadfadh sé sin cur isteach go sealadach ar speicis choitianta éin ghoir a úsáideann na fálta sceach lena mbaineann. Meastar gur tionchar diúltach leanúnach sealadach do-airithe é an tionchar seo a thiocfaidh aníos thart ar gach cúig bliana.

6.5.3.3.2 Mamaigh

6.5.3.3.2.1 Suaitheadh

- 317 Níltear ag súil go mbeidh aon tionchar suntasach suaite ar mhamaigh faoi chosaint lena n-áirítear speicis bhroc, mhadraí uisce nó ialtóg.
- 318 Meastar nach mbeidh go leor trácht oibríoch ná cothabháil leanúnach ar bun agus dá réir sin go seachnófar aon tionchar suaite ar éin agus ar mhamaigh a úsáideann an CMSA.

6.5.3.4 Achoimre maidir leis an Tionchar Oibríochta ar Phríomhghabhóirí Éiceolaíochta

319 Tá achoimre ar an tionchar féideartha a bhaineann leis an gcéim oibríoch le fáil i d**Tábla 6.20** thíos. Ó thaobh suntasachta de, is idir tionchar do-airithe agus tionchar measartha atá méid an tionchair fhéideartha.

Tábla 6.20: Achoimre ar Thionchar Féideartha na Céime Oibríche ar Phríomhghabhóirí Éiceolaíochta Sainaitheanta laistigh den CMSA roimh mhaolú

Suíomh / Gné	Measúnú	Foinse an Tionchair Féideartha	Measúnú ar an Tionchar Féideartha
Limistéir Chaomhantais Shainithe			
pNHA Loch Éigis (Túr 161 – Túr 163)	Náisiúnta	Imbhualadh féideartha le linn oibríochta	Tionchar an-bheag
Suíomhanna Éiceolaíochta Neamhshainithe (a liostaítear de réir mar atá siad le sonrú feadh an ailínithe ón Deisceart i dtreo an Tuaiscirt)			
Scrobarnach na Coirre Dúiche (Túr 227 – Túr 228)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	D'fhéadfadh aon oibreacha cothabhála a bheith ina gcúis le suaitheadh do bhroic atá cónaitheach sa limistéar (tá brocach aitheanta le sonrú thart ar 60 m ó láthair thúir).	Miontionchar Sealadach
Sruth na Coirre Glaise (Túr 221 – Túr 222)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Beidh bearradh crann leanúnach ag teastáil.	Do-airithe
Sruth Lios Uí Ghabhann (Túr 213 – Túr 214)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Beidh bearradh crann leanúnach ag teastáil.	Tionchar do-airithe
Portach na Coirre Léithe (Túr 206)	Náisiúnta	Neamhbhainteach	Níltear ag súil le ceann ar bith
Riasc Chorr na Láithreach (Túr 201)	Ní fios (ní dhearnadh suirbhé air)	Neamhbhainteach	Níltear ag súil le ceann ar bith
Loch Choimeartaí agus Loch Ráth Fiachrach (Túr 197 – Túr 200)	Tábhacht Chontae	Imbhualadh féideartha le linn oibríochta.	Tionchar diúltach beag
Portach Thulaigh na hInneora (Túr 158 – Túr 159)	Ní fios (ní dhearnadh suirbhé air)	Is féidir go dtiocfaidh meath ar cháilíocht an uisce mar gheall ar rith chun srutha an uisce dromchla i gcás chothabháil an túir (dríodar / doirtheadh de thaisme). Díog dhraenála agus bogach thart ar 20 m siar ó Thúr 158.	Do-airithe
Riasc na Gréiche (Túr 156 – Túr 157)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Neamhbhainteach	Níl ceann ar bith réamh-mheasta
Droim Thamhain ((Túr 150 – Túr 151)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	D'fhéadfadh aon oibreacha cothabhála a bheith ina gcúis le suaitheadh do bhroic atá cónaitheach sa limistéar (tá	Tionchar Measartha. Sealadach

Suíomh / Gné	Measúnú	Foinse an Tionchair Fhéideartha	Measúnú ar an Tionchar Fhéideartha
		brocach aitheanta le sonrú thart ar 25 m ón láthair thúir). Beidh bearradh crann leanúnach ag teastáil.	Tionchar fadtéarmach do-airithe
Riasc an Chlochair (Túr 144 – Túr 146)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Beidh bearradh crann leanúnach ag teastáil.	Tionchar fadtéarmach do-airithe
Béal Átha an tSraitha (500 m siar ó Túr 142)	Tábhacht Chontae	Imbhualadh féideartha le linn oibríochta.	Beag
Riasc Thír Uí Ghréacháin (Túr 142 – Túr 143)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	D'fhéadfadh oibreacha cothabhála a bheith ina gcúis le suaitheadh do bhroic atá cónaitheach sa limistéar (tá brocach aitheanta le sonrú faoin líne i gcóngar crainn fhásta). Beidh bearradh crann leanúnach ag teastáil.	Tionchar measartha Do-airithe
Riasc Chorr na nIúr (Túr 138 – Túr 139)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Bearradh crann leanúnach feadh na teorann thuaidh den suíomh.	Tionchar do-airithe
Riasc na Carraigí Raimhre (Túr 135 – Túr 136)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	N/B	Níltear ag súil le ceann ar bith
Portach Chlár Doire (Túr 127 – Túr 128)	Tábhacht chontae	Bearradh crann leanúnach feadh na teorann theas den suíomh.	Tionchar do-airithe
Féarach an Easáin (Túr 117 – Túr 118)	Tábhacht Náisiúnta	Beidh sé riachtanach teascadh a dhéanamh ar roinnt géaga arda de chrainn fhásta feadh na teorann thoir den suíomh. Is féidir go ndéanfar damáiste d'fhéarach má úsáidtear innealra trom.	Tionchar do-airithe
Talamh feirme ag Leacht na Caillí (Túr 113 – Túr 114)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	D'fhéadfadh oibreacha cothabhála a bheith ina gcúis le suaitheadh do bhroic atá cónaitheach sa limistéar (tá príomhbhrocach ghníomhach aitheanta le sonrú thart ar 115 m ó láthair thúir i gcóngar crainn fhásta faoin líne). Beidh bearradh crann leanúnach ag teastáil.	Tionchar measartha Do-airithe
Féarach agus scrobarnach Achadh na gCloch (Túr 110 – Túr 111)	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	D'fhéadfadh oibreacha cothabhála a bheith ina gcúis le suaitheadh gearrthéarmach d'fhéarach leathnádúrtha sa chuid theas den suíomh.	Tionchar do-airithe
Gnáthóga			
Fálta sceach / Crannteorainneac	I dteannta a chéile, baineann luach ard	Bearradh na gcrann atá faoi bhun seoltóirí. Tá sé réamh-	Tionchar do-airithe

Suíomh / Gné	Measúnú	Foinse an Tionchair Fhéideartha	Measúnú ar an Tionchar Féideartha
ha	leis na gnáthóga sin i gcomhair fiadhúlra toisc go soláthraíonn siad conairí éiceolaíochta (Airteagal 10 den Treoir maidir le Gnáthóga).	mheasta go mbeidh bearradh den chineál sin riachtanach ar bhonn leanúnach ag 92 fál sceach agus 56 crannteorainn le linn na céime oibríche.	
Sruthchúrsaí	Tábhacht Áitiúil (Luach Níos Airde)	Oibreacha cothabhála: scaoileadh féideartha dríodair le linn ábhar cré a thochailt agus a bhogadh. Gníomhaíocht tógála (doirteadh coincréite / athbhreoslú etc.) ag suíomhanna atá cóngarach do dhíoga draenála agus do shruthchúrsaí nádúrtha.	Do-airithe
Speiceas faoi Chosaint			
Ealaí Glóracha	Iarscríbhinn I den Treoir maidir le hÉin ón Aontas Eorpach	Imbhualadh féideartha le linn oibríochta.	Tionchar diúltach beag
An Broc	An tAcht um Fhiadhúlra (Leasú), 2000	Suaitheadh an phobail chónaithe bhroc a bhaineann leis na hoibreacha cothabhála.	Tionchar Measartha Sealadach
Madraí Uisce	Iarscríbhinn II den Treoir maidir le Gnáthóga Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga	D'fhéadfadh suaitheadh teacht as gníomhaíocht a bhaineann le cothabháil. Ós rud é nach bhfuil gnáthóg oiriúnach lonnaithe cóngarach do na limistéir oibreacha, is fíor-neamhdhóchúil go dtiocfaidh an tionchar sin aníos.	Tionchar Measartha Sealadach
Ialtóga	An tAcht um Fhiadhúlra (leasú), 2000; Iarscríbhinn IV den Treoir maidir le Gnáthóga	N/B	Níl ceann ar bith réamh-mheasta

Nóta 1: Tá an measúnú riosca maidir le himbhualadh don Ealaí Ghlorach bunaithe ar Percival (2003)

6.5.4 Díchoimisiúnú

320 Beidh an fhorbairt a bheartaítear ina cuid bhuan den bhonneagar tarchuir. Meastar go mairfidh an fhorbairt idir 50 agus 80 bliain. Bainfear é sin amach trí ghnáthchothabháil a dhéanamh ar an bhforbairt, í a athchóiriú más gá agus crua-earraí a athsholáthar nuair is gá. Níl aon phleananna leagtha amach maidir leis an líne lasnairde a dhíchoimisiúnú. Sa chás go ndéanfar cuid den bhonneagar a bheartaítear, nó an bonneagar ar fad, a dhíchoimisiúnú, bainfear gach túr, trealamh agus ábhar atá le díchoimisiúnú as an láithreán agus déanfar an talamh a atreisiú. Bheifí ag súil go mbeadh tionchar níos lú ná mar a bheadh le linn chéim na tógála agus nach mairfeadh an tionchar sin ach go gearrthéarmach.

6.6 BEARTA MAOLAITHE

6.6.1 Maolú trí Sheachaint

- 321 De bharr roinnt roghanna deartha a bhreithniú, thángthas ar an dearadh reatha a bheartaítear agus a meastar go mbeidh an tionchar éiceolaíoch is lú aige ag cur tosca agus srianta maidir le láthair san áireamh.
- 322 Roghnaíodh an t-aillíniú chun na limistéir shainithe go léir a sheachaint.
- 323 Seachnaíonn túir, bealaí rochtana sealadacha agus limistéir sreangaithe na suíomhanna bogaigh atá coitianta ar fud an mhórlimistéir staidéir.
- 324 Nuair ab fhéidir, lonnaíodh túir (agus limistéir tháscacha oibreacha), bealaí rochtana sealadacha agus limistéir sreangaithe amach as bealach gnáthóg agus suíomhanna lena mbaineann tábhacht éiceolaíoch. Ina theannta sin, nuair is féidir, beidh rochtain ar láithreacha túir trí rianta reatha a bhíonn in úsáid ag innealra feirme go rialta. Bainfear úsáid as pointí rochtana páirce atá ann cheana féin (e.g. bearnaí / geataí feirme) chuig bóithre áitiúla ionas nach gcruthófar bearnaí breise i bhfálta sceach.
- 325 Seachnóidh an t-aillíniú limistéir ina gcruinníonn Ealaí Glóracha i gcomhair sealgaireachta. Bíonn príomhláithreáin fara 500 m ar a laghad ón ailíniú ach amháin ag Loch Ráth Fiachrach (láithreán rialta) agus ag Loch Morn (láithreán neamhrialta).
- 326 Seachnófar leis freisin gnáthóga d'éin ghoir lena mbaineann tábhacht áitiúil cosúil le coillearnacha leathnádúrtha, bogaigh agus formhór mór fálta sceach / crannteorainneacha.
- 327 Seachnóidh láithreacha na dtúr agus na mbealaí rochtana suíomhanna féideartha pórúcháin a bhíonn in úsáid go hiondúil ag mamaigh faoi chosaint (cosúil leis an madra uisce, an broc, ialtóga agus éin) lena n-áirítear: teorainneacha páirce (crannteorainneacha / fálta sceach), sruthanna / aibhneacha agus gnáthóga bruachánacha gaolmhara, bogaigh, coillearnach, sean-fhoirgnimh, pluaiséanna, droichid agus uaimheanna talún etc.
- 328 Tá na túir go léir lonnaithe 20 m ar a laghad ó mhóraibhneacha agus 5m ar a laghad ar shiúl ó shruthchúrsaí nádúrtha eile atá níos lú.
- 329 Seachnófar a mhéid is féidir suíomhanna oiriúnacha pórúcháin, fearacht díoga draenála, le haghaidh amfaibiach.

- 330 Le linn chéim na tógála, mar chuid den phlean bainistíochta tógála, déanfaidh an Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha (ECoW), a bheidh cáilithe go cuí, monatóireacht ar an uisce le deimhniú go bhfuil bearta um rialú truaillithe éifeachtach. I ndiaidh géarmhachnamh a dhéanamh ar an dearadh, agus de réir mar is gá, cuirfear criathair shiolta shealadacha i ndraenacha / sruthanna beaga a mheasfar go bhféadfaidís a bheith i mbaol ag sceitheadh ó thruailleán uisce.
- 331 Tá sé i gceist ábhar tochailte a úsáid ar shuíomh i gcomhair tírdhreachta nó le haghaidh beart athchóirithe laistigh de thalamh feirme bainistithe amháin. Seachnófar gnáthóga leathnádúrtha ar nós bogach agus fála scean. Bainfear diomailtí eile lena ndíúscairt ag saoráid díúscairt dramhaíola iomchuí a bheidh ceadúnaithe (feic **Caibidil 12** den imleabhar seo den EIS).
- 332 Seachnófar scaipeadh agus tabhairt isteach speiceas ionrach agus fiaile dhíobhálach trí bhearta maolaithe iomchuí a ghlacadh de réir na teorach arna heisiúint ag an NRA (2010). Bainfear aon ábhar plandaí ionracha a thabharfar faoi deara ar shuíomh den suíomh agus déanfar é a dhiúscairt ag saoráid chuí cheadúnaithe um dhiúscairt dramhaíola. Aon speiceas ionrach a aimseofar i bhfoisceacht 15 m de limistéir oibre, beidh gá le sainráiteas modheolaíochta maidir lena dhíothú ionas nach scaipfear speicis ionracha, d'fhonn a chinntiú go gcomhlíontar Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Éin agus Gnáthóga Nádúrtha) 2011 [I.R. Uimh. 477 de 2011]. Deimhneoidh an Cléireach Oibreacha Eolaíochta (ECoW) cé acu atá nó nach bhfuil speicis neamhdhúchasacha ann agus an bhfuil gá le gníomhartha.
- 333 Ní mór a chinntiú leis an tírdhreachú nó leis an gcur crann ar fad a dhéanfar nach n-úsáidfear ach speicis dhúchasacha amháin. Ba cheart gach speiceas ionrach a sheachaint.

6.6.2 Maolú trí Laghdú

- 334 Is féidir an tionchar féideartha atá mionsonraithe i **Rannán 6.5** a laghdú trí mhaolú cúramach. Is é an bealach is fearr chun rioscaí ar nós cur isteach ar fhiadhúlra agus ar chosaint cháilíochta an uisce a laghdú an oiread agus is féidir ná Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha a bhfuil an tairtí chuí aige nó aici a cheapadh a bheidh ar an suíomh le linn na tógála, d'fhonn comhairle a thabhairt ar chur chun feidhme mionsonraithe an chuir chuige deartha agus an mhaolaithe éiceolaíoch mar a mhionsonraítear san EIS seo agus mar a mhionsonrófar sa CEMP. Cuireadh srac-Phlean um Bainistiú Comhshaoil Tógála (CEMP) san áireamh in **Aguisín 7.1, Imleabhar 3B** den EIS, agus tá sé ina chuid de na cáipéisí iarratais.
- 335 Áirítear leis an ról a bheidh ag an gCléireach Éiceolaíoch Oibreacha:
- Maoirseacht ar oibreacha tógála agus comhlíonadh reachtaíochta a chinntiú;
 - Monatóireacht ar ghnáthóga agus ar speicis le linn na tógála agus ar éifeachtacht an mhaolaithe;

- Comhairle a thabhairt maidir le cur isteach féideartha ar fhiadhúlra a sheachaint agus a laghdú an oiread agus is féidir;
- Moltaí a thabhairt maidir le freagairtí / gníomhartha iomchuí ar shaincheisteanna a bhaineann le suíomhanna ar leith (e.g. a bheith in ann suíomh pórúcháin do speicis faoi chosaint nár taifeadadh roimhe a aithint le linn oibreacha tógála); agus
- Idirchaidreamh a dhéanamh leis an NPWS, le hIascach Intíre Éireann agus le húdaráis fhorordaithe eile nuair is gá.

336 In éineacht le céim na tógála, moltar go gceapfaí an Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha le linn chéimeanna réamhthógála (céim idirchaidrimh leis an úinéir talún) agus iarthógála (dhá bhliain ar a laghad) go háirithe chun monatóireacht a dhéanamh ar na bearta maolaithe, feic **Rannán 6.7.1**.

6.6.2.1 Maolú i gCéim na Tógála

337 Cuirfear CEMP i bhfeidhm le haghaidh chéim thógála an tionscadail maidir leis an maolú go léir a leagtar amach sa Ráiteas Tionchair Timpeallachta (EIS) seo. Na bearta maolaithe atá le cur san áireamh sa Phlean imlíneach um Bainistiú Comhshaoil Tógála (CEMP) maidir le flóra agus fána, déanfar iad a chur chun feidhme mar chuid den bhainistíocht foirgníochta. Cuirtear gach beart maolaithe ábhartha atá leagtha amach san EIS san áireamh sa srac-Phlean um Bainistiú Comhshaoil Tógála agus cuirfear san áireamh iad sa CEMP deiridh (feic **Aguisín 7.1, Imleabhar 3B** den EIS).

338 Déanfaidh na conraitheoirí tógála agus suímh ráitis modheolaíochta oibre a ullmhú, nithe ina gcuirfear san áireamh gach ceann de na bearta maolaithe a sainaitníodh san EIS, a chomhaontófar le húdaráis reachtúla agus le ECoW (nuair is iomchuí), agus a chuirfidh foirne tógála i bhfeidhm le haghaidh gach gníomhaíochta tógála. Leagfar na ráitis sin síos sa CEMP.

6.6.2.1.1 Gnáthóga

339 Déanfar an limistéar oibreacha a mharcáil go soiléir. Déanfar fáлта sceach, crainn agus fásra scrobarnaí a choinneofar agus atá lonnaithe gar do limistéir oibre a mharcáil agus a fhálú go soiléir ionas nach mbeifear in ann damáiste de thaisme a dhéanamh le linn tochailtí agus ullmhú suímh. Ní stórálfar aon ábhar i bhfoisceacht 5 m d'fhálta sceach / crainn / scrobarnach. Is féidir le hábhar, go háirithe ualach ithreach cosc a chur ar aer agus ar uisce scaipeadh chuig fréamhacha crann/tor.

340 I gcás go lonnófar túir ar theorainneacha páirce ina bhfuil fáлта sceach, bainfear an fásra go dtí leibhéal na talún. Déanfar na hoibreacha i mbealach nach gcuirfidh isteach ach go fíorbheag ar

- an ithir agus nach gcruthóidh aon bhalcadh lasmuigh de bhunsraitheanna na dtúr. Cuirfear fál adhmaid timpeall ar bhun an túir tar éis na tógála ionas nach mbeidh beostoc in ann dul isteach ann agus déanfar speicis adhmaid a fhásann go híseal san áit lena n-áirítear an draighean, an sceach gheal agus an coll, a athchur. Leis sin beifear in ann an fál sceach a chur ag fás arís sa bharna ina bhfuil an túr suite. Meastar go mbeadh na fála sceach sách láidir laistigh de chúig bliana tar éis na tógála go bhféadfaí an fálú a bhaint. Nuair is gá, ullmhófar go cuí talamh féir a ndearnadh suaitheadh air agus cuirfear síolta air arís le meascán féir as an gceantar, cosúil leis sin atá ag fás cheana féin sna páirceanna timpeall na háite. Cuirfear na síolta arís laistigh de thrí seachtaine ó na hoibreacha tógála ionas nach ligfear ithir nach bhfuil cumhdaithe le sruth.
- 341 Déanfar bearradh agus teascadh crann i ngnéithe coillearnaí líní faoi na seoltóirí ar bhealach a laghdóidh an gá a bheidh le teascadh forleathan crann an oiread agus is féidir. Déanfaidh foraoiseoirí / máinlianna crann cáilithe crainn mhóra fhásta a bharrscoitheadh ionas go gcoinneofar an oiread de struchtúr na crannteorann / gnáthóige líní agus is féidir agus ar bhealach a chothóidh speicis flóra na talún agus nach maróidh an crann. Beidh cuma scolbáilte nó phróifílithe ar an bhfásra de bharr a bhearrtha, rud a imreoidh an drochthionchar is lú is féidir air. Ar an iomlán, ní athrófar struchtúr agus feidhm éiceolaíoch ghnéithe na gcoillearnach líneach seo leis, agus ní dhéanfaidh sé aon difear intomhaiste don fhána a bheidh istigh ann i ndiaidh na tógála.
- 342 D'fhéadfadh conairí atá 74 m ar leithad bheith riachtanach sa choillearnach a shaináithnítear i d**Tábla 6.17**. Íoslághdófar rochtain innealra ar na limistéir sin a oiread is féidir chun balcadh ithreach agus damáiste do fhlóra talún na coillearnaí a íoslághdú. I gcomhairle le húinéirí talún, coinneofar limistéir adhmaid mhairbh chun an bhithéagsúlacht áitiúil a fheabhsú. Coinneofar gnáthóg scrobarnaí a fhásann go híseal (fásra coillearnaí) faoi bhun na seoltóirí.
- 343 I gcás ina mbeidh gá le hobair thógála gar do chrainn fhásta, leanfar *'Guidelines for the Planning Installation and Maintenance of Utility Services in Proximity to Trees'* (NJUG 10) (*Treoirlínte maidir le Pleanáil, Suiteáil agus Cothabháil Seirbhísí Fónais gar do Chrainn*) de chuid an Chomhghrúpa Náisiúnta Fónais d'fhonn díobháil a íoslághdú.
- 344 Déanfaidh foraoiseoirí nó máinlia crann cáilithe an bearradh crann agus beidh sé mar aidhm an méid bearrtha a bheidh le déanamh a íoslághdú. Tabharfaidh anCléireach Éiceolaíoch Oibreacha ionchur nuair is gá, d'fhonn an tionchar ar ghnáthóga máguaird agus / nó ar speicis a íoslághdú e.g. trí chomhairle a thabhairt maidir leis an treo a leagfar na crainn. Mar chuid de sin tabharfaidh an Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha comhairle freisin ar limistéir íogaire a bheidh le seachaint go háirithe ag trasbhealaí abhann.

- 345 Mar a luadh roimhe seo, seachnófar aon tionchar ar fhálta sceach agus ar choillearnach líneach mar gheall ar cheanglais rochtana trí bhealaí rochtana a roghnú trí phointí rochtana feirme reatha agus bearnaí i bhfálta sceach. Bainfear úsáid as geataí atá ag dul amach ar bhóithre áitiúla cheana féin, seachas bearnaí breise a chruthú i bhfálta sceach. Comhaontófar aon athrú ar bhealaí rochtana sealadacha roimh ré leis an gCléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn a chinntiú go seachnófar aon tionchar ar ghabhdóirí atá íogair ar bhonn éiceolaíoch.
- 346 Tar éis an tógáil a chur i gcrích, déanfar aon ábhar sealadach a úsáidfear chun bealach isteach a thabhairt d'innealra a bhaint tar éis na n-oibreacha ionas go mbeifear in ann an ghnáthóg a chur ar ais mar is ceart arís.

6.6.2.1.2 Cáilíocht an Uisce

- 347 Cuirfidh conraitheoirí plean rialaithe draenála agus dríodair i bhfeidhm le linn oibreacha suímh. Mionsonrófar sa phlean sainbhearta maolaithe (tógtha ó bhearta maolaithe a leagtar amach sa chaibidil seo agus i g**Caibidil 8** den imleabhar seo den EIS) chun dul i ngleic le fadhbanna a bhaineann le suíomhanna ar leith. Cuirfear é sin i bhfeidhm mar chuid den CEMP. Cuirfear i bhfeidhm sa phlean rialaithe draenála agus dríodair na sainbhearta maolaithe uile a leagtar amach san EIS chun aghaidh a thabhairt ar shaincheistanna a bhaineann le suíomhanna ar leith. Bainfear an méid sin amach ach na bearta maolaithe cuí a shonraítear sa srac-Phlean um Bainistiú Comhshaoil Tógála a chur san áireamh. Cuireadh an srac-Phlean um Bainistiú Comhshaoil Tógála (CEMP) san áireamh in **Aguisín 7.1, Imleabhar 3B** den EIS, agus tá sé ina chuid de na cáipéisí iarratais.
- 348 Meastar go mbeidh na rioscaí a bheidh le méideanna suntasacha de thruailleáin fhéideartha ó ghníomhaíochtaí tógála a shroichfidh sruthchúrsaí áitiúla sách beag mar gheall ar na dianbhearta um rialú truailithe a ghlacfar. Ullmhófar an CEMP ag céim deartha mionsonraithe ina n-áireofar bearta le haghaidh oibreacha gar do shruthchúrsaí bunaithe ar bhearta maolaithe atá mionsonraithe i g**Caibidil 8** den imleabhar seo den EIS. Mar a luadh thuas, cuireadh an srac-Phlean um Bainistiú Comhshaoil Tógála san áireamh leis an EIS seo agus tá sé ina chuid de na cáipéisí iarratais. Tagraíodh sa chur chuige seo do cheanglais ábhartha maidir le *Protection of Fisheries Habitat during Construction and Development Works at River Sites (Cosaint Gnáthóg Iascaigh i rith Oibreacha Tógála agus Forbartha ag Suíomhanna Abhann)* (Bord Iascaigh Réigiúnach an Oirthir, 2006).
- 349 Laghdófar tionchar féideartha a tharlaíonn de bharr doirteadh, sileadh nó sceitheadh le linn na céime tógála trí sholáthar dóthanach de phacaí doirte agus de phacaí asúiteacha hidreacarbóin a choinneáil ag stáisiúin lipéadaithe ag gach limistéar oibre, agus pacáí doirte i ngach feithicil ar an suíomh. Cuirfear an pearsanra go léir faoi oiliúint maidir le húsáid an trealaimh. Déanfar aon phacaí doirte a úsáidfear a dhiúscairt go hiomchuí lasmuigh den suíomh.

- 350 Mar chuid den CEMP, déanfar ráiteas modheolaíochta doirte a dhréachtú a gcoifidh an pearsanra go léir leis.
- 351 Dréachtófar prótacal le haghaidh Phráinnfhreagairt 24 uair an chloig, 7 lá sa tseachtain maidir le sceitheadh / doirteadh hidreacarbón agus / nó ceimiceán agus cuirfear an prótacal sin i bhfeidhm. Ní mór a bheith in ann é sin a chur i bhfeidhm i gcás go dtarlódh sé, cé nach móide go dtarlódh, go ndoirtfí ceimiceáin, hidreacarbóin nó go scaoilfí dríodar chuig an dromchla nó chuig an gcóras screamhuisce.
- 352 Ní dhéanfar aon inlónadh ar ithir nó ní stórálfar aon ithir a glanadh i gcomhair oibreacha tógála i bhfoisceacht 5 m de dhíoga draenála agus bogaigh eile nó gnáthóga aitheanta eile lena mbaineann luach éiceolaíoch arna aithint ag an gCléireach Éiceolaíoch Oibreacha. Déanfar ábhar tochailte ó oibreacha tógála a dhiúscairt sa limistéar oibreacha atá saor ó bhaol suntasach go rachaidh sé isteach i sruthchúrsaí áitiúla.
- 353 Nuair atá ithir á tochailt agus á baint i gcomhair oibreacha tógála, tiocfaidh idircheapóirí ola bhreosla agus baic shiolta nó locháin dríodraithe trasna ar rith chun srutha uisce dromchla ag láithreacha túir gar do (i bhfoisceacht 5 m de shruthanna níos lú agus díoga draenála). Mar chuid dá gceanglais comhshaoil agus oibre, leagfaidh an conraitheoir sceideal cothabhála amach agus ráiteas nós imeachta / modh oibríochta maidir le bearta um rialú siolta agus truailithe le linn chéim na tógála. Déanfaidh an conraitheoir agus an ECoW monatóireacht air sin i gcomhair éifeachtachta.
- 354 Beidh cumhdach dúbailte ar choimeádáin ola, peitрил agus breoslaí eile agus iad bundaithe ionas go mbeidh siad in ann toirt 110% a thógáil. Cloifidh sonraíocht bunda leis an dea-chleachtas reatha maidir le stóráil ola cosúil le Treoir Dea-Chleachtas Fhiontraíocht Éireann *BPGCS005 Oil Storage Guidelines (Treoirlínte um Stóráil Ola)*. Déanfar gach dramh-ola, coimeádáin ola fholmha agus dramhaíl ghuaiseach eile a dhiúscairt i gcomhar le ceanglais na *nAchtanna um Bainistiú Dramhaíola 1996 go 2014*, arna leasú.
- 355 Ní dhoirtfear coinchréit ach amháin i láithreacha sainithe agus déanfar cóireáil ar leacht nite coinchréite lasmuigh den suíomh, agus na treoirlínte reatha dea-chleachtas á leanúint, lena n-áirítear *Pollution Prevention Guidelines for Northern Ireland and Scotland (Treoirlínte um Chosc ar Thruailliú le haghaidh Thuaisceart Éireann agus na hAlban) SEPA PPG 5 (2007)*. Ní scaoilfear leacht nite coinchréite amach in uisce dromchla agus fágfar coinchréit atá curtha amach ag cruachan sa triomach ar feadh 48 uair an chloig ar a laghad.
- 356 Déanfar diúscairt ar dhramh-choinchréit amh nó nach bhfuil cruaithe trína chur chuig suíomh diúscairta ceadaithe / ceadúnaithe. Tugtar ar aird go mbeidh sruthlú á dhéanamh ar an trucail

- coincreíte ag ionad baisceála an ghléasra. Díreofar an sruthlú sin ar an athchúrsálaí uisce trí-bhá atá curtha ar fáil ag an láthair sin.
- 357 Sruthchúrsaí a aithníodh mar chinn a d'fhéadfadh a bheith i mbaol truailliú ó ghníomhaíochtaí tógála, beidh baic shiolta a bheith deartha go cuí ag gabháil leo (bunaithe ar shaintréithe draenála agus rith chun srutha a aithníodh mar chinn a d'fhéadfadh tarlú) agus iad suiteáilte i gcomhairle le hIascach Intíre Éireann (nuair is gá).
- 358 Déanfar athbhreoslú innealra, a dhéanfar ar limistéir shainithe chothroma a bhfuil dromchla crua fúthu nuair is féidir, 20 m ar a laghad ó shruthchúrsaí agus díoga draenála. I gcás ina mbíonn gá le hathbhreoslú lasmuigh den limistéar sin, iomprófar breosla in umar soghluaiste faoi chumhdach dúbailte agus beidh tráidire doirte in úsáid le linn oibríochtaí athbhreoslaithe.
- 359 Déanfar cothabháil rialta ar an innealra ar fad agus seiceálfar i gcomhair sceithí. Ní thabharfar faoi sheirbhísiú i bhfoisceacht 50 m de ghnéithe uisceacha, lena n-áirítear díoga draenála tirime. Ní mór seirbhísiú a dhéanamh ar limistéir shainithe loma, le dromchla crua nuair is féidir.
- 360 Stórálfar ábhair thógála cosúil le hidreacarbón, stroighin agus leachtmhoirtéal in áiteanna bundaithe nó i sadhlanna agus déanfaidh an bainisteoir láithreáin imscrúdú rialta orthu. Cloífidh cleachtais thógála ghinearálta leis na riachtanais maidir le gnáthóga iascaigh a chosaint i rith oibreacha tógála agus forbartha ag suíomhanna abhann arna bhfoilsíú ag Iascach Intíre Éireann (Bord Iascaigh Réigiúnach an Oirthir, 2006).
- 361 Cuirfear staid na haimsire san áireamh nuair a bheidh gníomhaíochtaí tógála á bpleanáil chun an baol a bhaineann le mór-rith chun srutha ó limistéir oibreacha a laghdú an oiread agus is féidir.

6.6.2.1.3 Fána (Éin agus Mamaigh)

- 362 Ba cheart aon bhaint/bhearradh scrobarnaí, fáлта sceach nó crann a dhéanamh taobh amuigh den tréimhse neadaithe éan, a thosaíonn an 1 Márta agus a leanann ar aghaidh go dtí an 31 Lúnasa, chun éin neadaithe a chosaint. Tá gach éan agus a n-áiteanna neadaithe faoi chosaint in Éirinn ag an *Acht um Fhiadhúlra, 1976* (arna leasú), cé gurb ann d'eisceachtaí le haghaidh forbairtí díolmhaithe.
- 363 Ag glacadh leis an scála ama a bheidh idir aon chinneadh chun cead pleanála a dheonú agus tús a chur le glanadh agus le tógáil ag an suíomh féin, agus chomh luath is a bheidh riachtanais beachta an tionscadail ar eolas maidir le leagan, tabharfaidh saineolaí ialtóg faoi shuirbhéanna ialtóg deimhniúcháin a bhíonn i gcrainn fhásta faoi leith a aithníodh i gcomhair leagain sula leagfar na crainn d'fhonn an chonclúid a leagtar amach san EIS seo a fhíorú agus a athrú chun

dáta. Beidh sé mar aidhm sa suirbhé réamhthógála seo líon agus láthair na bhfaraí ialtóg a mbeadh tionchar ag leagan orthu a athdheimhniú (níor deimhníodh aon fharaí ialtóg mar chuid de shuirbhéanna allamuigh a rinneadh don fhorbairt a bheartaítear). D'fhonn leanúint le leagan na gcrann a d'fhéadfaí a aithint mar fharaí ialtóg, beidh gá ceadúnas maolaithe a fháil ón NPWS. Leanfar an treoir ón NRA (2006a) maidir le leagan crann agus baint fáлта sceach i rith chéim ghlanadh suímh an tionscadail. Tabharfar cuntas mion ar na bearta sin sa CEMP a dhréachtófar le haghaidh chéim na tógála den fhorbairt a bheartaítear.

- 364 Déanfar suirbhéanna réamhthógála ag sruthchúrsaí agus gnáthóga cóngaracha a bhíonn gar do limistéir ina leagtar crainn d'fhonn a dheimhniú cibé an bhfuil suíomhanna pórúcháin madra uisce ann nó nach bhfuil i dtaca leis na dálaí a ndearnadh measúnú orthu san EIS. Tá gá leis sin mar gheall ar an gcosaint dhleathach dhian atá ag madraí uisce (agus a gcuid áiteanna scíthe nó pórúcháin) agus glacadh leis an scála ama is dóigh a bheidh ann idir cinneadh chun ceadú pleanála a thabhairt agus tús a chur le hobair forbartha (seans go mbeidh níos mó ná dhá bhliain i gceist). Tabharfar sonraí maidir leis an modheolaíocht don suirbhé réamh-thógála agus den chur chuige a ghlacfar sa CEMP a dhréachtófar le haghaidh chéim thógála na forbartha agus beidh tagairt ann do threoircháipéisí ábhartha (NRA 2006c). Níltear ag súil go dtiocfaidh aon tionchar díreach chun cinn toisc go mbeidh ráiteas modheolaíochta comhaontaithe ag gabháil leis na hoibreacha agus go ndéanfaidh an Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha monatóireacht orthu.
- 365 D'fhonn an chonclúid a leagtar amach san EIS seo a dheimhniú, déanfar suirbhéanna réamh-thógála maidir le brocacha broic ag fásra adhmaid a theastóidh le leagan. Tá gá leis sin mar chabhair do ghníomhaíochtaí glanta suímh mar gheall ar an gcosaint dhleathach atá ag suíomhanna pórúcháin broic agus ag glacadh leis an scála ama a cheaptar a bheidh idir cinneadh chun ceadú pleanála a thabhairt agus tús na tógála (seans go mbeidh níos mó ná dhá bhliain i gceist). Cruthófar crios maolánach timpeall ar aon bhrocach broic atá ar eolas trí chuailí sealadacha a thógáil agus sreanga ar a mbeidh comhartha 'cosc ar iontráil' crochta. I gcás na brocaí broic aitheanta atá lonnaithe i gcóngar Thúr 151, tabharfar faoi shuirbhéanna deimhniúcháin roimh an tógáil freisin ag láthair na brocaí broic seo. Is faoi cheadúnas ón tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra a dhéanfar na hoibreacha go léir atá le déanamh ag Túr 151 de bharr shuaitheadh féideartha na brocaí. De bharr leibhéal na húsáide atá broic ag baint as an suíomh faoi láthair agus de bharr shuíomh na n-oscailtí brocaí, níltear ag súil le heisiamh agus scrios na brocaí mar riachtanas ós rud é go bhfuil na hoibreacha fad dóthanach ar shiúl ó na hoscailtí brocaí. Níltear ag súil go dtiocfaidh aon tionchar díreach chun cinn toisc go mbeidh ráiteas modheolaíochta comhaontaithe ag gabháil leis na hoibreacha agus go ndéanfaidh an Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha monatóireacht orthu (NRA 2006b).

6.6.2.2 Maolú sa Chéim Oibríoch

6.6.2.2.1 Cáilíocht an Uisce

366 Ní bheidh aon scaoileadh díreach go dtí an comhshaol uisce i rith na céime oibríche. Ní réamh-mheastar go sonrúfar tionchar féideartha suntasach ar bith eile ar cháilíocht an uisce i rith na céime oibríche.

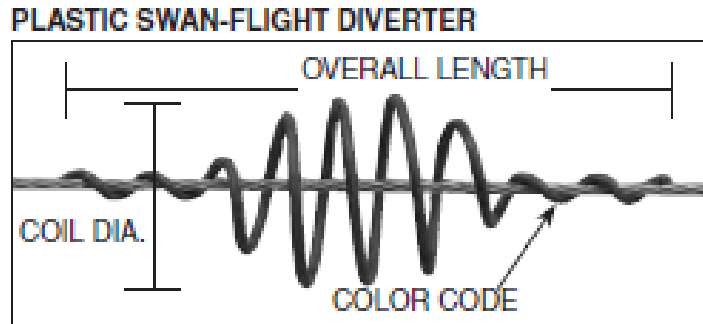
6.6.2.2.2 Fána (Éin)

367 Tá an príomhthionchar oibríochta a aithnítear bainteach leis an riosca truaillithe féideartha d'Ealaí Glóracha ag láithreacha a aithnítear i d**Tábla 6.20**.

368 Cuireadh maolú trí sheachaint suíomhanna beathaithe agus fara i bhfeidhm a mhéid agus is féidir i roghnú an ailínithe. Mar sin féin, mar gheall ar raon geografach na nEalaí Glóracha sa limistéar seo agus srianta neamh-éaneolaíochta suntasacha eile, ní bheifear in ann trasnú bealaí eitilte rialta na nEalaí Glóracha idir suíomhanna beathaithe agus fara a sheachaint. Chuige sin tá an baol ann go mbeidh imbhuailtí ann go háirithe faoi ghné shreang thalmhaithe an ailínithe.

369 Tá gá le bearta maolaithe chun an tionchar ag suíomhanna sonracha a laghdú i bhfoirm marcáil sreang thalmhaithe le claontaí eitilte éan. Bunaithe ar fhaisnéis atá ar fáil agus ar staidéir bunaithe ar thaighde a ndearnadh athbhreithniú orthu, laghdóidh sé sin riosca imbhuailte féideartha a bhaineann leis an ailíniú nua. I measc na staidéar ina bhfacthas laghdú ar imbhuailtí ealaí ar línte tarchuir bhí Frost (2008) agus Slater (2006). In athbhreithniú ar 21 staidéar ar mharcálacha línte, bhain Barrientos *et al.* (2011) de thátal gur tugadh éifeacht bhreathnaithe faoi deara sular marcáladh na línte. Dá réir sin is cur chuige dea-chleachtas é marcáil réamhchúramach línte d'fhonn riosca imbhuailte an ailínithe a bheartaítear a íoslaghdú. Déantar na cineálacha claontaí eitilte, éifeachtacht agus cumraíocht a phlé go mion in APPLIC (2012) agus threoraigh sé sin an maolú a bheartaítear. Ach an oiread le gach maolú ar mharcálacha líne, má éiríonn leis seo caithfear monatóireacht leanúnach a dhéanamh, mar atá sonraithe i **Rannán 6.7.1**.

370 Is iad na cineálacha claontaí eitilte a mholtar ná marcanna um chlaonadh eitilte ealaí atá déanta as PVC liath ardtionchair (UV-chobhsaithe) agus iad feistithe thart ar 5 m óna chéile ar feadh gach sreinge talmhaithe. Tá an mharcáil líne sin beartaithe do na sreanga talmhaithe ionas go mbeidh na sreanga talmhaithe níos feiceálaí d'éin ag eitilt.

Fíor 6.2: Claonadh Eitilte Ealaí

- 371 Sainítear áiteanna atá aitheanta mar áiteanna óna dteastaíonn marcáil líne mar: *“Láithreacha ina bhfaca déroinnt an ailínithe cosáin eitilte cuíosach rialta déanta ag an eala ghlórach idir limistéir beathaithe agus fara”.*
- 372 Dírítear aird ar limistéir agus achair an ailínithe a bheartaítear le haghaidh marcála le claontaí eitilte i bhFíor 6.3.3 agus i bhFíor 6.3.4, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS agus tá cur síos orthu mar seo a leanas:
- Idir Túr 196 agus Túr 203 i ngarchomharsanacht Loch Choimeartaí agus Loch Ráth Fiachrach, moltar go marcálfaí thart ar 2.5 km de na sreanga talmhaithe le claontaí eitilte ealaí (feic Fíor 6.3.4, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS). I measc na bpríomhspeiceas éan a aithníodh a d’fhéadfadh imbhuiladh faoin ailíniú tá an Eala Ghlórach, a taifeadh ag úsáid bealaí eitilte a thrasnaíonn an t-ailíniú ag an láthair seo le linn na suirbhéanna ar éin gheimhridh (feic Fíor 6.3.2, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS).
 - Idir Túr 160 agus Túr 169 mar a dtéann an t-ailíniú thart laistiar de Loch Éigis, moltar go marcálfaí thart ar 3.0 km de na sreanga talmhaithe le claontaí eitilte ealaí (feic Fíor 6.3.3, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS). I measc na bpríomhspeiceas éan a aithníodh a d’fhéadfadh imbhuiladh faoin ailíniú tá an Eala Ghlórach, a taifeadh ag úsáid bealaí eitilte a thrasnaíonn an t-ailíniú ag an láthair seo le linn na suirbhéanna ar éin gheimhridh (feic Fíor 6.3.2, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS).
 - Idir Túr 139 agus Túr 147 mar a dtéann an t-ailíniú thart lastoir de Loch Éigis, moltar go marcálfaí thart ar 2.8 km de na sreanga talmhaithe le claontaí eitilte ealaí (feic Fíor 6.3.3, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS). I measc na bpríomhspeiceas éan a aithníodh a d’fhéadfadh imbhuiladh faoin ailíniú tá an Eala Ghlórach, a taifeadh ag úsáid bealaí eitilte a thrasnaíonn an t-ailíniú ag an láthair seo le linn na suirbhéanna ar éin gheimhridh (feic Fíor 6.3.2, **Fíoracha Imleabhar 3C** den EIS).

373 Ba cheart aon bhearradh scrobarnaí, fáлта sceach nó crann a dhéanamh taobh amuigh den tréimhse neadaithe éan, a thosaíonn an 1 Márta agus a leanann ar aghaidh go dtí an 31 Lúnasa, chun éin neadaithe a chosaint. Tá gach éan agus a n-áiteanna neadaithe faoi chosaint in Éirinn ag an *Acht um Fhiadhúlra, 1976* (arna leasú in 2000), cé gurb ann d'eisceachtaí le haghaidh forbairtí díolmhaithe.

6.6.3 Maolú trí Réiteach

374 Beartaítear an maolú leasúcháin seo a leanas:

- Seiceálfaidh an Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha mar atá ag éirí le hathbhunú fáлта sceach dhá bhliain i ndiaidh tógála ag láithreacha túir. I gcás ina mbíonn drochfhás faoi fhálta sceach nó i gcás nach mbeidh fás ar bith faoi fhálta sceach, athchuirfear le speicis dhúchasacha fáлта sceach den chineál céanna iad d'fhonn a chinntiú go gcoinnítear/go n-athbhunaítear gnáthóga líneacha. Má theastaíonn fál nua nó oibreacha cothabhála, cuirfear é sin i bhfeidhm i gcomhairle le húinéir na talún.

375 Déanfar monatóireacht chun éifeachtacht mhaolú na gclaontaí eitilte a bheartaítear a dheimhniú (feic **Rannán 6.7.1** chun tuilleadh faisnéise a fháil).

6.7 TIONCHAR IARMHARACH

376 Tá an tionchar iarmharach tar éis maolaithe maidir le gach Príomhghabhóirí Éiceolaíochta a aithnítear mar chinn a bhféadfadh tionchar a bheith orthu le linn na gcéimeanna tógála agus oibríche mionsonraithe thíos i d**Táblaí 6.21** agus **6.22** faoi seach.

377 Mar achoimre, baineann suntasacht atá idir do-airithe agus beag le tionchar diúltach iarmharach na forbartha a bheartaítear ar ghabhdóirí éiceolaíochta a sainaitníodh laistigh den limistéar staidéir.

Tábla 6.21: Achoimre ar Thionchar Iarmharach (tar éis maolú a ghlacadh) atá Ábhartha do Phríomhghabhdóirí Éiceolaíochta ar Leith a Bhaineann le Céim na Tógála

Suíomh/ Gné / Limistéar	Cur Síos ar Fhoirse an Tionchair	Tionchar Féideartha	Maolú	Tionchar Iarmharach
Limistéir Chaomhantais Shainithe				
pNHA Loch Éigis (Túr 161 – Túr 163)	D'fhéadfadh suaithheadh sealadach d'Ealaí Glóracha atá ag sealgaireacht teacht as torann agus gníomhaíocht a bhaineann leis an tógáil.	Tionchar do-airithe sealadach	Soláthrófar imlíne sa CEMP de mhonatóireacht ar chéim na tógála ag an gCléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn tionchar a dheimhniú mar atá mionsonraithe agus cineálacha cur chuige a chur i bhfeidhm d'fhonn tionchar a íoslaghdú más cúí.	Tionchar do-airithe
Suíomhanna Éiceolaíochta Neamhshainithe (a liostaítear de réir mar atá siad le sonrú feadh an ailínithe ón Deisceart i dtreo an Tuaiscirt)				
Scrobarnach na Coirre Dúiche (Túr 227 – Túr 228)	D'fhéadfadh torann agus gníomhaíocht a bhaineann leis an tógáil a bheith ina gcúis le suaithheadh do bhroic atá cónaitheach sa limistéar (tá brocach aitheanta le sonrú thart ar 60 m ó láthair thúir) sa chás go dtugtar faoin tógáil i séasúr an phórúcháin. Suaithheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Miontionchar sealadach	Tabhairt faoi réiteach talún agus oibreacha tógála lasmuigh de séasúr pórúcháin an bhroic.	Do-airithe
Sruth na Coirre Glaise (Túr 221 – Túr 222)	Is dócha go mbeidh sé riachtanach teascadh a dhéanamh ar roinnt géaga arda de chrainn aibí Fuinseoige. Tá gnáthóg oiriúnach do mhamaigh i láthair. Suaithheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Do-airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n-oibreacha a íoslaghdú. Barrscoitheadh a dhéanamh seachas crainn a theascadh go hiomlán. Monatóireacht réamhthógála ag Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn a thabhairt le fios an mbeidh srianta ama ar ghníomhaíocht oibre maidir le suíomhanna pórúcháin speiceas faoi chosaint (feic thíos).	Do-airithe

Suíomh/ Gné / Limistéar	Cur Síos ar Fhoirse an Tionchair	Tionchar Féideartha	Maolú	Tionchar Iarmharach
Sruth Lios Uí Ghabhann (Túr 213 – Túr 214)	Is dócha go mbeidh sé riachtanach teascadh a dhéanamh ar roinnt géaga arda de chrainn aibí Fuinseoige. Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Do-airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n- oibreacha a íoslaghdú. Barrscoitheadh a dhéanamh seachas crainn a theascadh go hiomlán. Monatóireacht réamhthógála ag Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn a thabhairt le fios an mbeidh srianta ama ar ghníomhaíocht oibre maidir le suíomhanna pórúcháin speiceas faoi chosaint (feic thíos).	Tionchar do- airithe
Portach na Coirre Léithe (Túr 206)	Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Tionchar do- airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n- oibreacha a íoslaghdú agus teorainn a chur le suaitheadh.	Tionchar do- airithe
Riasc Chorr na Láithreach (Túr 201)	Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Tionchar do- airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n- oibreacha a íoslaghdú agus teorainn a chur le suaitheadh.	Do-airithe
Loch Choimeartaí agus Loch Ráth Fiachrach (Túr 197 – Túr 200)	D'fhéadfadh suaitheadh d'Ealaí Glóracha atá ag sealgaireacht teacht as torann agus gníomhaíocht a bhaineann leis an tógáil.	Tionchar do- airithe sealadach	Soláthrófar imlíne sa CEMP de mhonatóireacht ar chéim na tógála ag an gCléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn tionchar a dheimhniú mar atá mionsonraithe agus cineálacha cur chuige a chur i bhfeidhm d'fhonn tionchar a íoslaghdú más cúí.	Do-airithe
Portach Thulaigh na hInneora (Túr 158 - Túr 159)	Is féidir go dtiocfaidh meath ar cháilíocht an uisce mar gheall ar rith chun srutha an uisce dromchla (dríodar / doirteadh de thaisme). Díog dhraenála agus bogach thart ar 20 m	Tionchar do- airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn truailliú uisce a smachtú.	Tionchar do- airithe

Suíomh/ Gné / Limistéar	Cur Síos ar Fhoirse an Tionchair	Tionchar Féideartha	Maolú	Tionchar Iarmharach
	siar ó Thúr 158.			
Riasc na Gréiche (Túr 156 – Túr 157)	Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Tionchar do-airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n-oibreacha a íoslaghódú agus teorainn a chur le suaitheadh.	Do-airithe
Droim Thamhain ((Túr 150 – Túr 151)	Suaitheadh an phobail chónaithe bhroc a bhaineann leis an ngníomhaíocht tógála. Tá brocach aitheanta le sonrú faoin líne (timpeall 25 méadar ón túr). Bearradh agus teascadh na gcrann-teorainneacha aibí idir láithreacha túir.	Tionchar sealadach measartha Do-airithe	Oibreacha atá le déanamh faoi cheadúnas ón tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra agus a bheidh srianta ag na coinníollacha atá leagtha amach sa cheadúnas sin. Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n-oibreacha a íoslaghódú. Barrscoitheadh a dhéanamh seachas crainn a theascadh go hiomlán. Monatóireacht réamhthógála ag Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn a thabhairt le fios an mbeidh srianta ama ar ghníomhaíocht oibre maidir le suíomhanna pórucháin speiceas faoi chosaint (feic thíos).	Do-airithe
Riasc an Chlochair (Túr 144 – Túr 146)	Bearradh agus teascadh na gcrann aibí idir láithreacha túir.	Tionchar do-airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n-oibreacha a íoslaghódú. Barrscoitheadh a dhéanamh seachas crainn a theascadh go hiomlán. Monatóireacht réamhthógála ag Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn a thabhairt le fios an mbeidh srianta ama ar ghníomhaíocht oibre maidir le suíomhanna pórucháin speiceas faoi chosaint (feic thíos).	Tionchar do-airithe

Suíomh/ Gné / Limistéar	Cur Síos ar Fhoirse an Tionchair	Tionchar Féideartha	Maolú	Tionchar Iarmharach
Béal Átha an tSraitha (500 m siar ó Thúr 143)	D'fhéadfadh suaitheadh sealadach d'Ealaí Glóracha atá ag sealgaireacht teacht as torann agus gníomhaíocht a bhaineann leis an tógáil.	Tionchar do- airithe	Soláthrófar imlíne sa CEMP de mhonatóireacht ar chéim na tógála ag an gCléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn tionchar a dheimhniú mar atá mionsonraithe agus cineálacha cur chuige a chur i bhfeidhm d'fhonn tionchar a íoslaghdú más cuí.	Tionchar do- airithe
Riasc Thír Uí Ghréacháin (Túr 142 – Túr 143)	Suaitheadh an phobail chónaithe bhroc a bhaineann leis an ngníomhaíocht tógála. Tá brocach aitheanta le sonrú ag crannteorainn faoin líne. Barradh agus teascadh na Fuinseoige aibí idir láithreacha túir. Suaitheadh beag sealadach a bhaineann leis na cuailí cosanta á gcur suas.	Tionchar sealadach measartha Tionchar do- airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n- oibreacha a íoslaghdú. Barrscoitheadh a dhéanamh seachas crainn a theascadh go hiomlán. Monatóireacht réamhthógála ag Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn a thabhairt le fios an mbeidh srianta ama ar ghníomhaíocht oibre maidir le suíomhanna pórúcháin speiceas faoi chosaint (feic thíos).	Do-airithe
Riasc Chorr na nlúr (Túr 138 – Túr 139)	Is dócha go mbeidh sé riachtanach teascadh a dhéanamh ar roinnt géaga arda de chrainn aibí Fuinseoige feadh na teorann thuaidh den suíomh.	Do-airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n- oibreacha a íoslaghdú. Barrscoitheadh a dhéanamh seachas crainn a theascadh go hiomlán. Monatóireacht réamhthógála ag Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn a thabhairt le fios an mbeidh srianta ama ar ghníomhaíocht oibre maidir le suíomhanna pórúcháin speiceas faoi chosaint (feic thíos).	Tionchar do- airithe
Riasc na Carraigí Raimhre (Túr 135 – Túr 136)	Suaitheadh gnáthóg beag sealadach a bhaineann leis na cuailí	Tionchar do- airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n-	Do-airithe

Suíomh/ Gné / Limistéar	Cur Síos ar Fhoirse an Tionchair	Tionchar Féideartha	Maolú	Tionchar Iarmharach
	cosanta á gcur suas.		oibreacha a íoslaghdú agus teorainn a chur le suaitheadh.	
Portach Chlár Doire (Túr 127 – Túr 128)	Is dócha go mbeidh sé riachtanach teascadh a dhéanamh ar roinnt géaga arda de chrainn aibí Fuinseoige feadh na teorann theas den suíomh.	Do-airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n- oibreacha a íoslaghdú. Barrscoitheadh a dhéanamh seachas crainn a theascadh go hiomlán. Monatóireacht réamhthógála ag Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn a thabhairt le fios an mbeidh srianta ama ar ghníomhaíocht oibre maidir le suíomhanna pórúcháin speiceas faoi chosaint (feic thíos).	Do-airithe
Féarach an Easáin (Túr 117 – Túr 118)	Beidh sé riachtanach teascadh a dhéanamh ar roinnt géaga arda de chrainn níos mó sa chuid theas den suíomh. Is féidir damáiste a dhéanamh don dromchla féaraigh má úsáidtear innealra trom chun an suíomh bearrtha / teasctha a rochtain.	Tionchar do- airithe	Tabhairt faoi leagan ón taobh thiar de chlaí na teorann, rud a sheachnódh an gá le féarach a thrasnú le hinnealra trom.	Tionchar do- airithe
Talamh feirme ag Leacht na Cailí (Túr 113 – Túr 114)	Suaitheadh an phobail chónaithe bhroc a bhaineann leis an ngníomhaíocht tógála. Tá brocach aitheanta lonnaithe 115 m ón túr ag fál sceach faoi bhun an ailínithe. Bearradh agus teascadh na Fuinseoige aibí idir láithreacha túir.	Tionchar sealadach measartha Tionchar do- airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n- oibreacha a íoslaghdú. Barrscoitheadh a dhéanamh seachas crainn a theascadh go hiomlán. Monatóireacht réamhthógála ag Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn a thabhairt le fios an mbeidh srianta ama ar ghníomhaíocht oibre maidir le suíomhanna pórúcháin speiceas faoi chosaint (feic thíos).	Do-airithe

Suíomh/ Gné / Limistéar	Cur Síos ar Fhoirse an Tionchair	Tionchar Féideartha	Maolú	Tionchar Iarmharach
Féarach agus scrobarnach Achadh na gCloch (Túr 110 – Túr 111)	Cailteanas agus suaithheadh gnáthóg gearrthéarmach a théann i bhfeidhm ar thart ar 0.1 ha d'fhéarach cailcreach tirim (GS1).	Tionchar do- airithe	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n- oibreacha agus balcadh ithreach a íoslaghdú. Féarach a athshaothrú trí úsáid a bhaint as meascán cuí síolta de dhualfhoirse áitiúil.	Do-airithe
Gnáthóga				
Fálta sceach / Crannteorainneacha	Glanadh fásra ag suíomhanna tógála. Bearradh agus teascadh na gcrann atá faoi bhun seoltóirí. Réamh-mheastar go gcaithfear 180 m d'fhálta sceach (6 láthair) agus 60 m de chrannteorainneacha (dhá láthair) a bhaint d'fhonn an fhorbairt a éascú. Beidh tionchar ag bearradh agus teascadh crann ar 92 fál sceach agus 56 crannteorainn sa bhreis.	Measartha	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn limistéar na n- oibreacha agus balcadh ithreach a íoslaghdú. Limistéar claí i ndiaidh na n- oibreacha ionas nach bhfuil fáil ag beostoc ar an mbearna leis an túr. Athphlandú le speicis adhmada dúchasacha a fhásann go híseal agus atá cosúil le speicis in aice láimhe. Monatóireacht a dhéanamh ar dhul chun cinn maidir le fás agus athphlandú breise de réir mar is gá. I gcás fálta sceach / crannteorainneacha a dtéitear tharstu, cuirfear bearta san áireamh sa CEMP chun an limistéar oibreacha a laghdú an oiread is féidir. Barrscoitheadh a dhéanamh seachas crainn a theascadh go hiomlán. Monatóireacht réamhthógála ag Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn a thabhairt le fios an mbeidh srianta ama ar ghníomhaíocht oibre maidir le suíomhanna pórúcháin speiceas faoi chosaint (feic thíos).	Beag

Suíomh/ Gné / Limistéar	Cur Síos ar Fhoirse an Tionchair	Tionchar Féideartha	Maolú	Tionchar Iarmharach
Sruthchúrsaí	Scaoileadh dríodair le linn ábhar cré a thochailt agus a bhogadh. Gníomhaíocht tógála (doirteadh coincréite / athbhreoslú etc.) ag suíomhanna atá cóngarach do dhíoga draenála agus do shruthchúrsaí nádúrtha. Is beag gné dhraenála atá le sonrú cóngarach do na limistéir oibreacha.	Tionchar Measartha	Áireofar bearta sa CEMP d'fhonn truailliú uisce a smachtú.	Tionchar do-airithe
Speiceas faoi Chosaint				
Ealaí Glóracha	D'fhéadfadh suaitheadh sealadach d'Ealaí Glóracha atá ag sealgaireacht teacht as torann agus gníomhaíocht a bhaineann leis an tógáil.	Tionchar do-airithe sealadach	Soláthrófar imlíne sa CEMP de mhonatóireacht ar chéim na tógála ag an gCléireach Éiceolaíoch Oibreacha d'fhonn tionchar a dheimhniú mar atá mionsonraithe agus cineálacha cur chuige a chur i bhfeidhm d'fhonn tionchar a íoslaghdú más cuí.	Tionchar do-airithe
An Broc	Suaitheadh an phobail chónaithe bhroc a bhaineann leis an ngníomhaíocht tógála.	Tionchar sealadach measartha	Den chuid is mó, seachnaítear brocacha aitheanta broic le dearadh an tionscadail. Tabharfaidh Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha faoi shuirbhéanna roimh an tógáil maidir le deimhniú na ndálaí lena bhfuiltear ag súil san EIS, chun torthaí an mheasúnaithe agus na comhairle reatha ar an maolú cuí a dheimhniú lena gcur san áireamh sa CEMP.	Tionchar do-airithe
Madraí Uisce	Gníomhaíocht a bhaineann le tógáil a d'fhéadfadh a bheith ina cúis le suaitheadh. Ós rud é nach bhfuil gnáthóg oiriúnach lonnaithe cóngarach do na limistéir oibreacha, is fíor-neamhdhóchúil go dtiocfaidh an tionchar	Tionchar sealadach measartha	Seachnaíonn láithreacha túir gnáthóga a d'fhéadfadh bheith oiriúnach. Tabharfaidh Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha faoi shuirbhéanna roimh	Tionchar do-airithe

Suíomh/ Gné / Limistéar	Cur Síos ar Fhoirse an Tionchair	Tionchar Féideartha	Maolú	Tionchar Iarmharach
	sin aníos.		an tógáil maidir le deimhniú na ndálaí lena bhfuiltear ag súil san EIS, chun torthaí an mheasúnaithe agus na comhairle reatha ar an maolú cuí a dheimhniú lena gcur san áireamh sa CEMP.	
Ialtóga	D'fhéadfadh leagan crann agus bainistiú fásra tionchar a bheith acu ar shuíomhanna fara sealadacha. Meastar gur neamhdhóchúil go mbeidh tionchar ann mar gheall ar neamhchoitiantacht na gcrann aibí a d'fhéadfadh a bheith ina suíomhanna fara. Caillfear gnáthóg sealgaireachta sna limistéir sin ina mbainfear fála scean / crannteorainneacha (ag ocht láthair thúir, arb ionann iad agus 240 m ar fad san iomlán).	Tionchar sealadach measartha Tionchar buan do-airithe	Tabharfaidh Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha faoi shuirbhéanna roimh an tógáil maidir le deimhniú na ndálaí lena bhfuiltear ag súil san EIS, chun torthaí an mheasúnaithe agus na comhairle reatha ar an maolú cuí a dheimhniú lena gcur san áireamh sa CEMP tar éis na treorach a shonraítear in NRA (2005).	Do-airithe

Tábla 6.22: Achoimre ar Thionchar Iarmharach (tar éis maolú a ghlacadh) atá ábhartha do Phríomhghabhdóirí Éiceolaíochta ar Leith a bhaineann leis an gCéim Oibríoch

Suíomh/ Gné / Limistéar	Cur Síos ar Fhoirse an Tionchair	Tionchar Féideartha	Maolú	Tionchar Iarmharach
Limistéir Chaomhantais Shainithe				
pNHA Loch Éigis (Túr 161 – Túr 163)	Imbhualadh faoi shreanga talmhaithe agus seoltóra.	An-bheag	Sreang thalmhaithe marcáilte le claontaí eitilte.	Tionchar do-airithe
Suíomhanna Éiceolaíochta Neamhshainithe (a liostaítear de réir mar atá siad le sonrú feadh an ailínithe ón Deisceart i dtreo an Tuaiscirt)				
Scrobarnach na Coirre Dúiche (Túr 227 – Túr 228)	D'fhéadfadh aon oibreacha cothabhála a bheith ina gcúis le suaithheadh do bhroic atá cónaitheach sa limistéar (tá brocach aitheanta le sonrú thart ar 60 m ó láthair thúir).	Miontionchar sealadach	Sa chás go bhfuil oibreacha cothabhála ag teastáil, déanfar an maolú a chuirtear i bhfeidhm le linn chéim na tógála a chur chun feidhme.	Do-airithe
Sruth na Coirre Glaise (Túr 221 – Túr 222)	Beidh bearradh crann leanúnach ag teastáil.	Tionchar do-airithe	Ba cheart tabhairt faoi oibreacha lasmuigh de shéasúr goir na n-éan.	Do-airithe
Sruth Lios Uí Ghabhann (Túr 213 – Túr 214)	Beidh bearradh crann leanúnach ag teastáil.	Tionchar do-airithe	Ba cheart tabhairt faoi oibreacha lasmuigh de shéasúr goir na n-éan.	Do-airithe
Loch Choimeartaí agus Loch Ráth Fiachrach (Túr 197 – Túr 200)	Imbhualadh faoi shreanga talmhaithe agus seoltóra.	Beag	Sreang thalmhaithe marcáilte le claontaí eitilte.	Do-airithe
Portach Thulaigh na hInneora (Túr 158 – Túr 159)	Is féidir go dtiocfaidh meath ar cháilíocht an uisce mar gheall ar rith chun srutha an uisce dromchla i gcás chothabháil an túir (dríodar / doirteadh de thaisme). Díog dhraenála agus bogach thart ar 20 m siar ó struchtúr 158.	Tionchar do-airithe	I gcás oibreacha cothabhála, déanfar cur i bhfeidhm ar bhearta chun truailliú uisce a rialú atá ar aon dul leis na bearta sin a chuirtear i bhfeidhm le linn chéim na tógála.	Do-airithe
Droim Thamhain ((Túr 150 – Túr 151)	D'fhéadfadh aon oibreacha cothabhála a bheith ina gcúis le suaithheadh do bhroic atá cónaitheach sa limistéar (tá brocach aitheanta le sonrú thart ar 25 m ón láthair thúir). Beidh bearradh crann leanúnach ag teastáil.	Tionchar sealadach measartha Tionchar fadtéarmach do-airithe	Sa chás go bhfuil oibreacha cothabhála ag teastáil, déanfar an maolú a chuirtear i bhfeidhm le linn chéim na tógála a chur chun feidhme. Ba cheart tabhairt faoi bhearradh crann lasmuigh de shéasúr goir na n-éan.	Do-airithe
Riasc an Chlochair (Túr	Beidh bearradh crann	Tionchar fadtéarmach	Ba cheart tabhairt faoi bhearradh crann	Tionchar do-

Suíomh/ Gné / Limistéar	Cur Síos ar Fhoirse an Tionchair	Tionchar Féideartha	Maolú	Tionchar Iarmharach
144 – Túr 146)	leanúnach ag teastáil.	do-airithe	lasmuigh de shéasúr goir na n-éan.	airithe
Béal Átha an tSraitha (500 m siar ó Thúr 143)	Imbhualadh faoi shreanga talmhaithe agus seoltóra.	Beag	Sreang thalmhaithe marcáilte le claontaí eitilte.	Tionchar do-airithe
Riasc Thír Uí Ghréacháin (Túr 142 – Túr 143)	D'fhéadfadh oibreacha cothabhála a bheith ina gcúis le suaitheadh do bhroic atá cónaitheach sa limistéar (tá brocach aitheanta le sonrú faoin líne i gcóngar crainn fhásta). Beidh bearradh crann leanúnach ag teastáil.	Tionchar sealadach measartha Tionchar do-airithe	Sa chás go bhfuil oibreacha cothabhála ag teastáil, déanfar an maolú a chuirtear i bhfeidhm le linn chéim na tógála a chur chun feidhme. Ba cheart tabhairt faoi bhearradh crann lasmuigh de shéasúr goir na n-éan.	Do-airithe
Riasc Chorr na nIúr (Túr 138 – Túr 139)	Bearradh crann leanúnach feadh na teorann thuaidh den suíomh.	Tionchar do-airithe	Ba cheart tabhairt faoi bhearradh crann lasmuigh de shéasúr goir na n-éan.	Do-airithe
Portach Chlár Doire (Túr 127 – Túr 128)	Bearradh crann leanúnach feadh na teorann theas den suíomh.	Tionchar do-airithe	Ba cheart tabhairt faoi bhearradh crann lasmuigh de shéasúr goir na n-éan.	Tionchar do-airithe
Féarach an Easáin (Túr 117 – Túr 118)	Beidh sé riachtanach teascadh a dhéanamh ar roinnt géaga arda de chrainn fhásta feadh na teorann thoir den suíomh. Is féidir go ndéanfar damáiste d'fhéarach má úsáidtear innealra trom.	Tionchar do-airithe	Tabhairt faoi leagan ón taobh thiar de chlaí na teorann, rud a sheachnódh an gá le féarach a thrasnú le hinnealra trom.	Tionchar do-airithe
Talamh feirme ag Leacht na Caillí (Túr 113 – Túr 114)	D'fhéadfadh oibreacha cothabhála a bheith ina gcúis le suaitheadh do bhroic atá cónaitheach sa limistéar (tá príomhbhrocach ghníomhach aitheanta le sonrú thart ar 115 m ó láthair thúir i gcóngar crainn fhásta faoin líne). Beidh bearradh crann leanúnach ag teastáil.	Tionchar sealadach measartha Tionchar do-airithe	Sa chás go bhfuil oibreacha cothabhála ag teastáil, déanfar an maolú a chuirtear i bhfeidhm le linn chéim na tógála a chur chun feidhme. Ba cheart tabhairt faoi bhearradh crann lasmuigh de shéasúr goir na n-éan.	Do-airithe
Féarach agus scrobarnach Achadh na gCloch (Túr 110 – Túr 111)	D'fhéadfadh oibreacha cothabhála a bheith ina gcúis le suaitheadh gearrthéarmach d'fhéarach leathnádúrtha sa chuid theas den	Tionchar do-airithe	Sa chás go bhfuil oibreacha cothabhála ag teastáil, déanfar an maolú a chuirtear i bhfeidhm le linn chéim na tógála a chur chun feidhme.	Tionchar do-airithe

Suíomh/ Gné / Limistéar	Cur Síos ar Fhoirse an Tionchair	Tionchar Féideartha	Maolú	Tionchar Iarmharach
	suíomh.			
Gnáthóga				
Fálta sceach / Crannteorainn eacha	Bearradh na gcrann atá faoi bhun seoltóirí. Tá sé réamh-mheasta go mbeidh bearradh den chineál sin riachtanach ar bhonn leanúnach ag 92 fál sceach agus 56 crannteorainn le linn na céime oibríche.	Tionchar do-airithe	Sa chás go bhfuil oibreacha cothabhála ag teastáil, déanfar an maolú a chuirtear i bhfeidhm le linn chéim na tógála a chur chun feidhme. Ba cheart tabhairt faoi bhearradh crann lasmuigh de shéasúr goir na n-éan.	Tionchar do-airithe
Sruthchúrsaí	Oibreacha cothabhála: Scaoileadh dríodair le linn ábhar cré a thochailt agus a bhogadh. Gníomhaíocht tógála (doirteadh coincréite / athbhreoslú etc.) ag suíomhanna atá cóngarach do dhíoga draenála agus do shruthchúrsaí nádúrtha.	Measartha	I gcás oibreacha cothabhála, déanfar cur i bhfeidhm ar bhearta chun truailliú uisce a rialú atá ar aon dul leis na bearta sin a chuirfeadh i bhfeidhm le linn chéim na tógála.	Tionchar do-airithe
Suíomh/ Gné / Limistéar	Cur Síos ar Fhoirse an Tionchair	Tionchar Féideartha	Maolú	Tionchar Iarmharach
Speiceas faoi Chosaint				
Ealaí Glóracha	Imbhualadh faoi shreanga talmhaithe agus seoltóra.	Beag	Sreang thalmhaithe marcáilte le claontaí eitilte.	Diomaibhseach ¹
An Broc	Suaithheadh an phobail chónaithe bhroc a bhaineann leis na hoibreacha cothabhála.	Tionchar sealadach measartha	Sa chás go bhfuil oibreacha cothabhála ag teastáil, déanfar an maolú a chuirtear i bhfeidhm le linn chéim na tógála a chur chun feidhme.	Tionchar do-airithe
Madraí Uisce	D'fhéadfadh suaithheadh teacht as gníomhaíocht a bhaineann le cothabháil. Ós rud é nach bhfuil gnáthóg oiriúnach lonnaithe cóngarach do na limistéir oibreacha, is fíor-neamhdhóchúil go dtiocfaidh an tionchar sin aníos.	Tionchar sealadach measartha	Sa chás go bhfuil oibreacha cothabhála ag teastáil, déanfar an maolú a chuirtear i bhfeidhm le linn chéim na tógála a chur chun feidhme.	Tionchar do-airithe
Ialtóga	Neamhbhainteach	Níltear ag súil le ceann ar bith	Neamhbhainteach	Níltear ag súil le ceann ar bith

Nóta 1: Tá an measúnú riosca maidir le himbhualadh don Ealaí Ghlorach bunaithe ar Percival (2003)

6.7.1 MONATÓIREACHT

- 378 D'fhonn éifeachtacht na mbeart maolaithe a chinntiú, beidh gá le monatóireacht a dhéanamh, go háirithe maidir lena rathúla atá cur chun feidhme na gclaontaí eiltle éan don Eala Ghlórach. Déanfaidh éaneolaí a bheidh cáilithe go cuí agus a mbeidh taithí aige an mhonatóireacht sin i gcomhairle leis an NPWS.
- 379 Cuirfear clár monatóireachta a bheidh sainmhínithe go soiléir i bhfeidhm le haghaidh Ealaí Glóracha d'fhonn measúnú a dhéanamh ar éifeachtacht na marcálacha líne. Déanfar suirbhé ar gach áit inar aithníodh bealaí eiltle le linn na céime réamhthógála, tógála agus oibríche (suas go dtí 5 bliana). Déanfar suirbhéanna ag gach láithreán aitheanta, go míosúil idir mí Dheireadh Fómhair agus mí Aibreáin nuair a bheidh Ealaí Glóracha sa cheantar. Fad is a mhairfidh na hoibreacha cothabhála a bheartaítear, cuirfear ceantair bhreise ina dtaifeadtar bealaí eiltle nó imbhuailtí iontu le liosta na gceantar a ndéanfar suirbhé orthu. Rachfar i gcomhairle le húinéirí talún a bhfuil túir ar a gcuid talún acu agus spreagfar iad dul i dteagmháil leis an suirbhéir éan maidir le himbhualtí faoin Eala Ghlórach a chonacthas nó faoi speicis eile éan. Beidh torthaí na staidéir monatóireachta geimhridh agus an chomhairliúcháin le húinéirí talún mar threoir ag gníomhaíochtaí breise chun rioscaí a íoslaghdú toisc nach mór tuilleadh aire a thabhairt go leanúnach i ndiaidh chéim na pleanála do speicis an-díomuan (i dtéarmaí dáileadh agus línte eiltle) cosúil le hEalaí Glóracha. Teastóidh mionsonraí i dtuarascálacha bliantúla monatóireachta le haghaidh na gcéimeanna tógála agus oibríche faoi cad ba cheart a dhéanamh agus dréachtófar iad i gcomhairle leis an NPWS nó le saineolaithe ábhartha eile de réir mar is cuí.
- 380 Déanfar monatóireacht ar athfhás fála sceanach ag gach láthair thúir lena chinntiú go mbeidh fála sceanach á n-athbhunú ar bhonn láidir. Déanfar athphlandú breise ar speicis fála sceanach agus ar fhálú agus beidh sé sin comhaontaithe leis na húinéirí talún de réir mar is gá.

6.8 IDIRCHADREAMH IDIR TOSCA COMHSHAOIL

- 381 Sainaitníodh idirghaolmhaireachtaí idir an tionchar ar fhlóra agus fána agus an tionchar ar dhaoine agus úsáid talún (feic **Caibidil 3** den imleabhar seo den EIS). Trí thúir a lonnú i limistéir a bhfuil leas íseal éiceolaíochta leo (talamh féaraigh faoi bhainistíocht den chuid is mó), laghdaítear an tionchar ar an éiceolaíocht agus, ag an am céanna, is féidir cur leis an tionchar ar an táirgeadh talmhaíochta. Beidh limistéir bheaga bhuana faoi thúir nach ndéanfar diantalmhaíocht orthu ina dtoradh ar roinnt de na túir a bheidh suite ar thalamh feirme arúil go háirithe. D'fhéadfadh idirghníomhaíochtaí idir EMF (feic **Caibidil 5** den imleabhar seo den EIS) agus speicis fána a bheith ann. Mar sin féin, mar gheall ar na coinníollacha oibriúcháin don fhorbairt a bheartaítear, áiritheofar go mbeidh EMF faoi bhun na leibhéal srianta a shainítear sna treoirlínte maidir le EMF d'Éirinn agus don AE. In athbhreithniú ar thaighde eolaíoch maidir

- le hábhair ina ndéantar nasc idir EMF agus sláinte speiceas ainmhíoch, níor léiríodh go mbeadh drochthionchar ar dhaoine ná ar speicis eile de bharr EMF.
- 382 Sainnithníodh idirghaolmhaireachtaí idir flóra agus fána agus ithreacha, geolaíocht agus hidrigeolaíocht (feic **Caibidil 7** den imleabhar seo den EIS) agus idir flóra agus fána agus uisce (feic **Caibidil 8** den imleabhar seo den EIS). Ba cheart an chaibidil seo a léamh i gcomhar leis an dá cheann de na caibidilí sin, chun tuiscint iomlán a fháil ar an bpríomhghaol idir na hábhair chomhshaoil sin.
- 383 D'fhéadfaí scaipeadh speiceas coimhthíoch ionrach amhail an ghlúineach bhiorach (*Fallopia japonica*) a éascú trí ithir nó ábhar plandúil a iompar le linn oibreacha tógála. Beidh rialúcháin iomchuí i bhfeidhm lena chinntiú nach scaipfear speicis choimhthíocha ionracha mar thoradh ar na hoibreacha a bheartaítear. D'fhéadfadh gluaiseacht agus iompar ithreach in uisce dromchla a ritheann chun srutha dul i gcion ar ghabhdóirí atá íogair ó thaobh na héiceolaíochta de atá lonnaithe i sruthchúrsaí síos an abhainn ón bhforbairt a bheartaítear. Ní mór rialúcháin ar rith chun srutha uisce na hithreach le linn tógála a chur san áireamh freisin toisc go bhfuil siad ábhartha do speicis uisceacha agus gnáthóga le sruth agus mionsonraítear rialúcháin oiriúnacha maolaithe. Ní dhéanfar oibreacha tógála laistigh de shuíomhanna bogaigh agus níltear ag tuar go mbeidh tionchar suntasach ar bith ar éicidheolaíocht na mbogach.
- 384 Is iad conclúidí na caibidle ar uisce (feic **Caibidil 8** den imleabhar seo den EIS) ná nach dtagann aon mhórchionchar carnach (idirghaolmhar) as an bhforbairt a bheartaítear, bunaithe ar athbhreithniú ar na caibidilí ar mhodheolaíocht tógála, ar fhlóra agus fána agus ar na hithreacha, ar an ngeolaíocht agus ar an hidrigeolaíocht. D'fhéadfadh tionchar ar bith ar cháilíocht an uisce dromchla nó an screamhuisce dul i gcion ar ghnáthóga agus ar speicis atá spleách ar uisce atá le fáil sa CMSA. Chuige sin tá maolú iomchuí mionsonraithe d'fhonn cáilíocht an uisce a chosaint ar leor é chun na gabhdóirí éiceolaíochta sin atá spleách ar uisce a chosaint.
- 385 Tá idirghaolmhaireachtaí freisin idir tionchar éiceolaíochta agus an tírdhreach (feic **Caibidil 11** den imleabhar seo den EIS) sa chás ina bhféadfadh drochthionchar ar an fhlóra agus fána agus ar an tírdhreach araon a bheith ag gabháil le gnéithe coillteacha (lena n-áirítear coillearnacha, fálta sceach, agus crannteorainneacha) a bhaint nó a bhearradh. Mar a luaitear ar fud na caibidle seo, laghdaíodh an tionchar ar ghnéithe coillteacha dá leithéid trí thúir a lonnú ar shiúl ó fhálta sceach agus ó limistéir eile faoi chrainn nuair ab fhéidir. D'fhéadfadh claontaí eitilte éan cur le tionchar amhairc an ailínithe i gceantair ar leith freisin.

6.9 CONCLÚID

- 386 Cuirtear measúnú i láthair sa chaibidil seo ar thionchar féideartha éiceolaíochta (díreach, indíreach agus carnach) na forbartha a bheartaítear ar fhlóra agus fána an CMSA agus mionsonraítear inti maolú iomchuí mar a réamh-mheastar tionchar.
- 387 D'fhéach dearadh an tionscadail le híoslghdú a dhéanamh ar an tionchar ar fhlóra agus fána a oiread ab fhéidir sa mhéid nach suitear túir i ngnáthóga leathnádúrtha lena mbaineann luach éiceolaíochta (lena n-áirítear fála scean) agus go suitear iad ar shiúl ó aibhneacha/shruthanna (agus gnáthóga bruachánacha gaolmhara). Is éard atá anseo ná cur chuige tábhachtach agus dea-chleachtas chun tionchar ar ghabhdóirí éiceolaíochta a sheachaint agus a íoslghdú. Eochairfhóras a thug eolas don mheasúnú iomlán is ea comhthéacs an limistéir staidéir – is é sin, tírdhreach ardbhainistithe a bhfuil gnáthóga lena mbaineann luach íseal éiceolaíochta le sonrú go mór ann. Is iad aibhneacha, fála scean teorann / crannteorainneacha agus Ealaí Glóracha na heochairghnéithe éiceolaíochta a breithníodh. Bhain an EIS leas as staidéar fairsing chun eolas a thabhairt do mheasúnú an tionchair agus sainaitníodh maolú iomchuí ginearálta.
- 388 Ionstraim thábhachtach chun a chinntiú go gcuirtear gach beart maolaithe chun feidhme le linn na tógála is ea forbairt agus cur chun feidhme a dhéanamh ar CEMP, lena n-áirítear monatóireacht ar an tógáil á déanamh ag Cléireach Éiceolaíoch Oibreacha. Moladh tábhachtach is ea monatóireacht na céime oibríche maidir le rath an mhaolaithe tionchair ar Ealaí Glóracha. Cuireadh srac-Phlean um Bainistiú Comhshaoil Tógála (CEMP) san áireamh in **Aguisín 7.1, Imleabhar 3B** den EIS, agus tá sé ina chuid de na cáipéisí iarratais. Cuirtear gach beart maolaithe ábhartha atá leagtha amach san EIS san áireamh sa srac-Phlean um Bainistiú Comhshaoil Tógála agus cuirfear san áireamh iad sa CEMP deiridh.
- 389 Tagtar ar an gconclúid gur dócha gur tionchar atá idir do-airithe agus beag a bheidh sa tionchar a imreoidh tógáil agus oibriúchán na forbartha a bheartaítear ar fhlóra agus fhána an limistéir staidéir, ar choinníoll go leanfar nósanna imeachta dea-chleachtais agus na bearta maolaithe a bheartaítear le linn an fhorbairt a thógáil, a athchóiriú agus a bhainistiú.